

1239/2018

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

215

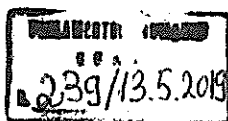
Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.1307A/2019

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
NR.3765 / 10 MAY 2019

Domnului
Călin-Constantin-Anton POPESCU-TĂRICEANU
Președintele Senatului

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de Președintele României, referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 21 mai 2019 (inclusiv în format electronic, la adresa de e-mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 28 mai 2019.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

Președinte,

Prof.univ.dr. Valer DORNEANU

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 13074/2019

R O M Â N I A

Administrația Prezidențială - Cabinetul Președintelui
CP1/ 650 / 10.05.2019

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ
NR. 3759 / 10 MAY 2019

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

București, mai 2019

Domnului VALER DORNEANU

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

În temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formulez următoarea

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

asupra

Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară a fost transmisă de către Parlament Președintelui României în vederea promulgării la data de 2.05.2019. Această lege a fost supusă controlului anterior de constituționalitate, prin Decizia nr. 633/2018 Curtea Constituțională constatând neconstituționalitatea unora dintre dispozițiile sale.

Însă, în procedura reexaminării legii - deschisă potrivit art. 147 alin. (2) din Constituție - Parlamentul a adoptat legea criticată cu încălcarea art. 147 alin. (2) din Constituție. Astfel, cu ocazia punerii în acord a unora dintre dispozițiile legii, declarate neconstituționale, cu Decizia nr. 633/2018, Parlamentul, pe de o parte și-a ignorat obligația constituțională de a pune în acord textele din legea criticată cu decizii anterioare ale Curții Constituționale, aspect ce contravine dispozițiilor art. 147 alin. (2) coroborate cu cele ale art. 147 alin. (1) și alin. (4) din Constituție, iar pe de altă parte, în procedura punerii de acord nu a realizat corelările necesare, adoptând

reglementări ce contravin principiului legalității, fiind astfel încălcate prevederile art. 147 alin. (2) prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție.

Totodată, în procedura de punere în acord a legii, legiuitorul a încălcat și principiul bicameralismului consacrat de art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție, precum și depășirea limitelor fixate prin Decizia nr. 633/2018.

I. Încălcarea dispozițiilor art. 147 alin. (2) din Constituție prin raportare la cele ale art. 147 alin. (1) și alin. (4) din Constituție

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară a fost adoptată în vederea punerii în acord a prevederilor Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu o serie de decizii ale Curții Constituționale, precum și în vederea transpunerii în legislația națională a Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și a Directivei 2016/343/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale.

În ceea ce privește necesitatea punerii în acord a prevederilor Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu o serie de decizii ale Curții Constituționale, aceasta a fost justificată de faptul că de la data adoptării Codului de procedură penală și până în prezent, Curtea Constituțională a statuat că unele dispoziții ale acestuia nu îndeplinesc cerința constituționalității, astfel încât prin declararea lor ca neconstituționale, în raport de prevederile art. 147 alin. (1) din Legea fundamentală, „intervine obligația Parlamentului” de a pune în acord textele din legea în vigoare cu deciziile Curții Constituționale. În acest sens, în procedura adoptării legii criticate, Parlamentul a avut în vedere următoarele decizii ale instanței constituționale: Decizia nr. 257/2017, Decizia nr. 321/2017, Decizia nr. 625/2016, Decizia nr. 562/2017, Decizia nr. 244/2017, Decizia nr. 133/2015, Decizia nr. 802/2017, Decizia nr. 437/2017, Decizia nr. 21/2017, Decizia nr. 712/2014, Decizia nr. 17/2017, Decizia nr. 90/2017, Decizia nr. 22/2017, Decizia nr. 302/2017, Decizia nr. 554/2017, Decizia nr. 33/2018, Decizia nr. 651/2017 și Decizia nr. 2/2017.

I.1. Art. I pct. 24 [cu referire la completarea art. 40 din Codul de procedură penală cu un nou alineat, alin. (4¹)] din legea în forma anterioară controlului de constituționalitate prevedea: „Înalta Curte de Casație și Justiție judecă recursul formulat împotriva hotărârii judecătorești, pronunțate de ultima instanță în ierarhia instanțelor judecătorești, în materie penală de către completul de 5 judecători, prin care a fost respinsă cererea de sesizare a Curții Constituționale. Soluționarea recursului se face potrivit dispozițiilor art. 425¹, care se aplică în mod corespunzător.”

Prin Decizia nr. 633/2018, Curtea Constituțională a efectuat controlul de constituționalitate asupra dispozițiilor art. I pct. 24 din lege în raport cu prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta care vizează calitatea normei, și cu prevederile art. 147 din Constituție, care consacră caracterul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale și a constatat că „dispozițiile art. I pct. 24 din legea supusă controlului, deși prevăd calea de atac a recursului împotriva hotărârilor prin care completele de 5 judecători din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție resping cererile de sesizare a Curții Constituționale, omit să stabilească structura sau formațiunea de judecată din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție care soluționează acest recurs. Trimiterea la procedura de soluționare a contestației, cale de atac cu o fizionomie specifică, nu face decât să sporească neclaritatea și imprevizibilitatea textului normativ, viciind în mod definitiv norma. Mai mult, dispozițiile criticate se limitează la ipoteza procesuală menționată, fără a reglementa recursul împotriva hotărârilor prin care Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție respinge cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate și, implicit, formațiunea de judecată din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție care soluționează acest recurs, și nici competența Înaltei Curți de Casație și Justiție de a judeca recursul împotriva hotărârilor prin care curțile de apel, ca instanțe de ultim grad, resping cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate, și, implicit, formațiunea de judecată care să soluționeze acest recurs.”

În procedura reexaminării, însă, Parlamentul a eliminat în integralitate alin. (4¹) art. 40 din Codul de procedură penală, deși critica de neconstituționalitate viza dimpotrivă necesitatea unei norme prin care să se prevadă pe de o parte structura sau formațiunea de judecată din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție care va soluționa recursul împotriva hotărârilor prin care completurile de 5 judecători resping cererile de sesizare a Curții Constituționale, iar pe de altă parte competența de a soluționa recursul împotriva hotărârilor prin care Secția penală a Înaltei Curți de Casație și

Justiție respinge cererile de sesizare a Curții/competența Înaltei Curți de Casație și Justiție de a judeca recursul împotriva hotărârilor prin care se resping cererile de sesizare a Curții.

Considerăm că, în acest caz, Parlamentul avea deschisă calea reexaminării doar în ceea ce privește introducerea unor astfel de norme, care să acopere situațiile nereglementate și identificate ca fiind necesare de Curtea Constituțională și, în consecință nu putea elimina cu totul intervenția asupra acestui text. Așadar, prin eliminarea în totalitate a completărilor de la art. I pct. 24 din forma ce a făcut obiectul controlului de constituționalitate *a priori*, Parlamentul a depășit limitele Deciziei nr. 633/2018, ceea ce contravine art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție.

Mai mult, completarea inițială adusă Codului de procedură penală prin art. I pct. 24 a fost realizată pentru punerea acestui act normativ în acord cu Decizia nr. 321/2017. Potrivit acestei decizii intervenția asupra prevederilor art. 40 Cod procedură penală era necesară pentru introducerea recursului împotriva respingerii cererii de sesizare a Curții Constituționale privind hotărârile pronunțate de ultima instanță în ierarhia instanțelor judecătorești în materie penală. Or, eliminarea dispozițiilor introduse prin art. I pct. 24, echivalează cu încălcarea obligației Parlamentului de a pune în acord acest text cu Decizia nr. 321/2017, iar punerea în acord a legislației penale cu deciziile instanței constituționale a reprezentat un aspect asumat public, atât pe plan intern, cât și european, și a constituit, așa cum am arătat anterior, una dintre rațiunile inițiativei legislative.

Eliminarea din legea criticată a formulei redacționale inițiale a art. 40 alin. (4¹) nu răspunde imperativului corelării legii reexaminată cu cele două decizii ale instanței constituționale antereferite, și, pe cale de consecință, nici cu Legea fundamentală. Formula redacțională inițială a art. 40 alin. (4¹) se încadra în coordonatele trasate în Decizia nr. 321/2017. Suprimarea în integralitate a voinței legiuitorului exprimată în varianta inițială a legii - ce urmărea introducerea recursului la respingerea cererii de sesizare a Curții Constituționale privind hotărârile pronunțate de ultima instanță în ierarhia instanțelor judecătorești în materie penală, în conformitate cu cerințele și exigențele Deciziei nr. 321/2017 - echivalează nu numai cu o depășire a limitelor Deciziei nr. 633/2018, dar și cu nerespectarea obligației constituționale a Parlamentului de a opera, cu prilejul reexaminării legii, acele intervenții impuse cu evidență de necesitatea conformității acelor dispoziții/sintagme declarate neconstituționale cu normele Constituției.

Așadar, prin eliminarea în totalitate a completării de la art. I pct. 24 din forma ce a făcut obiectul controlului de constituționalitate *a priori* - și menținerea în fondul normativ a unei dispoziții parțial neconstituțională - Parlamentul a depășit limitele Deciziei nr. 633/2018, și a ignorat Decizia nr. 321/2017, ceea ce este de natură să încalce prevederile art. 147 alin. (2) coroborat cu alin. (1) și (4) ale aceleiași norme constituționale. În esență, în cadrul procedurii de punere de acord a unei legi/norme declarate neconstituționale cu o decizie a Curții Constituționale, Parlamentul are libertatea de a decide dacă modifică acea lege/normă strict în sensul celor statuate de Curte sau dacă abandonează intervenția asupra textului în cauză prin eliminarea normei sau chiar prin respingerea legii. Această deplină competență de care beneficiază Parlamentul este însă restrânsă atunci când se interpune o decizie a Curții Constituționale prin care norma în vigoare (ce face obiectul intervenției legislative) a fost declarată neconstituțională. Într-o interpretare contrară, ar însemna că în aplicarea art. 147 alin. (1), alin. (2) și alin. (4) din Constituție, legiuitorul în cadrul procedurii de punere de acord a legii cu deciziile Curții Constituționale are un drept de selecție cu privire la acestea, putând chiar prin decizia sa să mențină în legislație norme afectate de un viciu de neconstituționalitate.

I.2. Aceleași critici sunt aplicabile și în ceea ce privește modul în care s-au pus de acord cu Decizia nr. 633/2018 dispozițiile art. I pct. 133 [cu referire la modificarea art. 220 alin. (1) – (3) din Codul de procedură penală] din legea în forma anterioară controlului de constituționalitate. Acesta prevedea modificarea art. 220 alin. (1) – (3) din Codul de procedură penală astfel: „(1) Instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, arestul la domiciliu al inculpatului, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu, dacă există temeiuri noi care fac necesară privarea de libertate. (2) Instanța de judecată, sesizată conform alin. (1), dispune citarea inculpatului. Audierea inculpatului este obligatorie dacă acesta se prezintă la termenul fixat. (3) Asistența juridică a inculpatului și participarea procurorului sunt obligatorii.”

Prin Decizia nr. 633/2018, Curtea Constituțională a efectuat controlul de constituționalitate asupra dispozițiilor art. I pct. 133 din lege referitoare la modificarea alin. (1) al art. 220 din Codul de procedură penală în raport cu prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție și a constatat neconstituționalitatea unei omisiuni legislative prin raportare la Decizia nr. 22/2017. Astfel la par. 690 din Decizia nr. 633/2018, Curtea a reținut că: „Atât în cadrul considerentelor deciziei Curții

Constituționale, cât și în dispozitivul său, se arată clar că ipoteza de incidență a raționamentului juridic și concluzia sa sunt aplicabile doar în condițiile în care, anterior, inculpatul a fost arestat preventiv sau la domiciliu în aceeași cauză, numai în această împrejurare, în mod logic, fiind necesare temeiuri noi care să justifice privarea sa de libertate. Curtea constată neconstituționalitatea unei omisiuni legislative și sancționează norma cu caracter general cuprinsă în art. 220 alin. (1) din cod. Or, în încercarea de transpunere a deciziei Curții, legiuitorul, în loc să completeze normele procesuale penale cu ipoteza învederată prin actul instanței constituționale, modifică norma care prevede luarea măsurii arestului la domiciliu al inculpatului, în lipsa unei măsuri preventive anterioare, adăugând condiția "dacă există temeiuri noi care fac necesară privarea de libertate", care anulează însăși măsura arestului la domiciliu. Condiția reglementată trebuie să vizeze ipoteza dispunerii măsurii arestului la domiciliu, după ce anterior față de persoana respectivă a mai fost dispusă o măsură preventivă privativă de libertate."

În procedura reexaminării, însă, Parlamentul nu numai că nu a suplinat omisiunea legislativă, ci a eliminat în integralitate modificarea operată la art. 220 alin. (1) din Codul de procedură penală. Acest text fusese așadar, anterior declarat neconstituțional prin Decizia nr. 22/2017, prin care Curtea a reținut că „dispunerea unei noi măsuri preventive privative de libertate, după ce anterior față de persoana respectivă a mai fost dispusă o măsură preventivă privativă de libertate, nu se poate baza pe aceleași temeiuri care au fundamentat dispunerea primei măsuri preventive privative de libertate. În mod contrar, s-ar ajunge la situația în care temeiurile care stau la baza dispunerii unei măsuri preventive privative de libertate să nu fie suficiente pentru a motiva luarea acestei măsuri, ceea ce ar contraveni dispozițiilor art. 23 din Constituție și celor ale art. 5 din Convenție. Având în vedere aceste aspecte, Curtea a constatat că este neconstituțională soluția legislativă reglementată de dispozițiile art. 220 alin. (1) din Codul de procedură penală, care permite luarea măsurii arestului la domiciliu, în condițiile în care anterior inculpatul a fost arestat (preventiv sau la domiciliu) în aceeași cauză, în lipsa unor temeiuri noi care fac necesară privarea sa de libertate”.

Eliminarea intervenției legislative asupra textului art. 220 alin. (1) din Codul de procedură penală echivalează cu încălcarea obligației Parlamentului de a pune în acord acest text cu Decizia nr. 22/2017.

Înlăturarea din legea criticată a formulei redacționale inițiale a art. 220 alin. (1) nu răspunde imperativului corelării legii reexaminată cu cele două decizii ale instanței

constituționale, și, pe cale de consecință, nici cu Legea fundamentală. Formula redacțională inițială a art. 220 alin. (1) se încadra în coordonatele trasate în Decizia nr. 22/2017. Suprimarea în integralitate a voinței legiuitorului exprimate în varianta inițială a legii - ce urmărea posibilitatea instanței de judecată de a dispune arestul la domiciliu al inculpatului, dacă există temeiuri noi care fac necesară privarea de libertate, în conformitate cu cerințele și exigențele Deciziei nr. 22/2017 - echivalează nu numai cu o depășire a limitelor Deciziei nr. 633/2018, dar și cu nerespectarea obligației constituționale a Parlamentului de a opera, cu prilejul reexaminării legii, acele intervenții impuse cu evidență de necesitatea conformității acelor dispoziții/sintagme declarate neconstituționale cu normele Constituției.

Așadar, prin eliminarea în totalitate a modificărilor de la art. 220 alin. (1) din forma ce a făcut obiectul controlului de constituționalitate *a priori* - și menținerea în fondul normativ a unei dispoziții parțial neconstituționale - Parlamentul a depășit limitele Deciziei nr. 633/2018, și a ignorat Decizia nr. 22/2017, ceea ce este de natură să încalce prevederile art. 147 alin. (2) coroborat cu alin. (1) și (4) ale aceleiași norme constituționale. În esență, în cadrul procedurii de punere de acord a unei legi/norme declarate neconstituționale cu o decizie a Curții Constituționale, Parlamentul are libertatea de a decide dacă modifică acea lege/normă strict în sensul celor statuate de Curte sau dacă abandonează intervenția asupra textului în cauză prin eliminarea normei sau chiar prin respingerea legii. Această deplină competență de care beneficiază Parlamentul este însă restrânsă atunci când se interpune o decizie a Curții Constituționale prin care norma în vigoare (ce face obiectul intervenției legislative) a fost declarată neconstituțională. Într-o interpretare contrară, ar însemna că în aplicarea art. 147 alin. (1), alin. (2) și alin. (4) din Constituție, legiuitorul în cadrul procedurii de punere de acord a legii cu deciziile Curții Constituționale are un drept de selecție cu privire la acestea, putând chiar prin decizia sa să mențină în legislație norme afectate de un viciu de neconstituționalitate.

Considerăm că, în acest caz, Parlamentul avea deschisă calea reexaminării doar în ceea ce privește punerea în acord a textului art. 220 alin. (1) atât cu Decizia nr. 22/2017, cât și cu Decizia nr. 633/2018. Așadar, prin eliminarea în totalitate a modificărilor aduse de art. I pct. 133 articolului 220 alin. (1) din Cod, din forma ce a făcut obiectul controlului de constituționalitate *a priori*, Parlamentul a depășit limitele Deciziei nr. 633/2018 și a ignorat dispozițiile Deciziei nr. 22/2017, ceea ce contravine art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție.

I.3. Art. I pct. 246 [cu referire la completarea art. 453, alin. (3) din Codul de procedură penală] din legea în forma anterioară controlului de constituționalitate prevedea: „(3) Cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a), g) și h) pot fi invocate ca motive de revizuire în favoarea persoanei condamnate, a celei față de care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei ori amânarea aplicării pedepsei. Cazul prevăzut la alin. (1) lit. f) poate fi invocat ca motiv de revizuire în favoarea persoanei condamnate ori a celei față de care s-a aplicat o măsură educativă, a celei față de care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei ori amânarea aplicării pedepsei.”

Acest text nu a făcut obiectul controlului de constituționalitate. Cu toate acestea, Parlamentul în procedura punerii de acord a legii cu Decizia Curții Constituționale nr. 633/2018 a eliminat această intervenție legislativă, aspect ce contravine dispozițiilor art. 147 alin. (2) din Constituție.

Mai mult, prin Decizia nr. 2/2016 Curtea a constatat că dispozițiile art. 453 alin. (3) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale cu privire la cazul de revizuire prevăzut la alin. (1) lit. a), reținând că: „(...)”, dispozițiile art. 453 alin. (3) din Codul de procedură penală cu privire la cazul de revizuire prevăzut la alin. (1) lit. a), precum și soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 453 alin. (4) teza întâi din același cod, care exclude posibilitatea revizuirii hotărârii de achitare pentru cazul prevăzut la alin. (1) lit. a), încalcă prevederile constituționale ale art. 16 referitor la egalitatea în drepturi, ale art. 21 privind accesul liber la justiție și ale art. 131 referitor la rolul Ministerului Public, întrucât lipsesc partea civilă de posibilitatea apărării drepturilor și a intereselor sale legitime, respectiv procurorul de pârghiile necesare exercitării rolului său specific în cadrul procesului penal. Curtea reține că, în situația în care se descoperă fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc netemeinicia hotărârii de achitare, trebuie să se asigure atât părții civile, cât și procurorului posibilitatea de a cere și obține restabilirea adevărului judiciar prin retractarea hotărârii pronunțate în cauză.”

Chiar dacă, dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. g) și h) au făcut obiectul controlului de constituționalitate, fiind declarate neconstituționale prin Decizia nr. 633/2018, renunțarea la intervenția legislativă asupra alin. (3) al aceluiași articol - normă de trimitere la alin. (1) - nu poate fi justificată prin prisma unor rațiuni de tehnică legislativă. Aceasta întrucât această eliminare, pe lângă depășirea limitelor fixate prin Decizia nr. 633/2018 echivalează și cu nerespectarea obligației Parlamentului de a pune de acord acest text al Codului de procedură penală cu Decizia Curții

Constituțional nr. 2/2016, aspect ce contravine și art. 147 alin. (2) prin raportare la alin. (1) și alin. (4) ale aceluiași articol din Constituție.

II. Încălcarea dispozițiilor art. 147 alin. (2) din Constituție

În legătură cu dispozițiile art. 147 alin. (2) din Constituție, prin Decizia nr. 515/2004 Curtea Constituțională a reținut că acestea „se referă la reexaminarea unei legi sau a unor dispoziții legale a căror neconstituționalitate a fost constatată printr-o decizie a Curții Constituționale, pronunțată cu ocazia controlului de constituționalitate a priori (...)” și că „Acest text [*n.r. art. 147 alin. (2)*] limitează reluarea procesului legislativ de reexaminare numai cu privire la dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale de către Curtea Constituțională.” Totodată, prin Decizia nr. 75/2019 (par. 48) Curtea Constituțională a statuat: „Ca efect al prezentei decizii, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile legii în limitele deciziei Curții Constituționale, ceea ce presupune ca dezbateră parlamentară să fie reluată în limitele cererii de reexaminare, însă numai cu privire la dispozițiile care au făcut obiectul sesizării și controlului de constituționalitate în prezenta cauză.”

De asemenea, potrivit paragrafului 187 al Deciziei nr. 33 din 23 ianuarie 2018, în cadrul procedurii de reexaminare, Parlamentul poate modifica și alte prevederi legale decât cele constatate ca fiind neconstituționale numai dacă acestea se găsesc într-o legătură indisolubilă cu dispozițiile declarate ca fiind neconstituționale, pentru a asigura caracterul unitar al reglementării, și, în măsura în care se impune, va corela celelalte dispoziții ale legii ca operațiune de tehnică legislativă, fără a putea aduce alte modificări de substanță legii în cauză.

Așadar, în conformitate cu art. 147 alin. (2) din Constituție, Parlamentul este ținut în procedura de punere de acord a legii cu decizia Curții Constituționale de limitele trasate de aceasta, respectiv de modificarea, completarea ori eliminarea/abrogarea acelor norme declarate de Curtea Constituțională în mod expres ca fiind neconstituționale în tot sau în parte. Punerea de acord a legii cu decizia Curții Constituționale nu poate face abstracție de rolul și competențele Parlamentului care poate adopta oricare dintre aceste soluții cu privire la textele declarate neconstituționale, fără a depăși cele statuate expres prin dispozitivul Curții Constituționale. În același timp, cu privire la normele declarate parțial neconstituționale, Parlamentul are o marjă de discreționaritate limitată, iar intervenția

acestuiia asupra textelor respective trebuie să fie analizată strict din perspectiva considerentelor Curții Constituționale. Orice altă interpretare ar însemna că, în esență, Parlamentul în cadrul procedurii de punere de acord a legii cu decizia Curții Constituționale, are dreptul de a decide, dincolo de cele statuate de considerentele Curții Constituționale, care, potrivit jurisprudenței acesteia se impun cu aceeași forță obligatorie (Decizia plenului CCR nr. I/1995).

Din această perspectivă, reexaminarea unei legi în condițiile art. 147 alin. (2) se distinge fundamental de reexaminarea în condițiile art. 77 alin. (2) din Constituție, această diferență fiind expresia rolului constituțional al Curții Constituționale.

Astfel, dacă în cazul unei reexaminări cerute de Președintele României, marja de discreționaritate a Parlamentului cu privire la conținutul normativ al normei a cărei reanalizare s-a solicitat este deplină, sub aspectul conținutului, singura limitare fiind cea legată de imposibilitatea de a interveni pe alte texte decât cele care au făcut obiectul reexaminării, în cazul reexaminării în condițiile art. 147 alin. (2), Parlamentul este obligat să reanalizeze normele strict prin raportare la decizia Curții Constituționale, iar soluțiile de modificare, completare sau eliminare/abrogare trebuie să fie în strictă legătură cu considerentele deciziei. Această perspectivă se impune cu atât mai mult cu cât norma în cauză a făcut obiectul controlului de constituționalitate în ansamblul ei ori din multiple perspective, iar Curtea Constituțională, subliniind necesitatea reglementării, a reținut neconstituționalitatea doar a unei/unor sintagme sau teze din conținutul normelor în cauză.

Cu alte cuvinte, după revizuirea Constituției, ca expresie a obligației Parlamentului de a se conforma deciziei Curții Constituționale (dispozitiv și considerente), Parlamentului deși îi este deschisă o dispoziție declarată parțial ca fiind neconstituțională, conformarea cu obligația prevăzută de art. 147 alin. (2) din Constituție implică o intervenție permanent limitată la considerentele deciziei Curții Constituționale. Prin urmare, punerea de acord a legii cu decizia Curții Constituționale nu poate și nu trebuie să se rezume la un proces mimetic, formal, de simplă extragere din conținutul legii în integralitate a textelor cu privire la care Curtea a constatat neconstituționalitatea doar a unei sintagme.

În conformitate cu rolul Curții Constituționale și cu valențele controlului de constituționalitate așa cum l-a instituit legiuitorul constituent derivat, acest proces implică în mod obligatoriu o conduită loială din partea Parlamentului și o analiză aplicată și responsabilă a tuturor textelor declarate neconstituționale, prin raportare la

considerentele deciziei, în caz contrar o asemenea conduită putând să echivaleze chiar cu o înfrângere a caracterului obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

Astfel, ori de câte ori în considerentele deciziei s-a susținut necesitatea reglementării, a unei clarificări sau completări a normei, opțiunea eliminării integrale a textelor doar parțial declarate neconstituționale contravine considerentelor deciziei. Or, din perspectiva considerentelor Deciziei nr. 633/2018 și a conținutului legii criticate, reiese faptul că autoritatea legiuitoare s-a comportat ca și când nu ar fi fost în procedura punerii de acord a legii cu decizia Curții Constituționale, ci în procedura obișnuită/comună de legiferare.

II.1. Art. I pct. 5 (cu referire la completarea art. 8 din Codul de procedură penală cu un nou alineat) din legea în forma anterioară controlului de constituționalitate prevedea: „Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, la judecarea cauzei de un judecător imparțial și independent. Repartizarea tuturor cauzelor către judecători sau procurori se face aleatoriu.”.

Prin Decizia nr. 633/2018, Curtea Constituțională a efectuat controlul de constituționalitate asupra dispozițiilor art. I pct. 5 din lege în raport cu prevederile art. 132 alin. (1) din Constituție și a constatat că «soluția legislativă privind repartizarea aleatorie a cauzelor în ceea ce îi privește pe procurori contravine principiului constituțional al subordonării ierarhice, statuat la art. 132 alin. (1) din Constituție, care îndrituiește procurorul ierarhic superior să dispună cu privire la modul în care sunt administrate cauzele la nivelul parchetului pe care îl conduce, inclusiv sub aspectul repartizării lor, în funcție de numărul de cauze aflate în cercetare pe rolul parchetului, de complexitatea lor, precum și de specializarea procurorilor din subordine. Prin urmare, dispozițiile art. I pct. 5, cu privire la art. 8 alin. (2) din Codul de procedură penală, sunt neconstituționale în ceea ce privește sintagma "sau procurori" din conținutul tezei a doua a acestei norme.»

În procedura reexaminării, însă, Parlamentul a eliminat în integralitate completarea art. 8 din Codul de procedură penală, deși critica de neconstituționalitate viza doar sintagma „sau procurori”, iar reglementarea privind repartizarea aleatorie a cauzelor era necesară, inclusiv în viziunea instanței constituționale.

Considerăm că, în acest caz, Parlamentul avea deschisă calea reexaminării doar în ceea ce privește eliminarea sintagmei „sau procurori”, acesta neputând efectua modificări în privința celorlalte dispoziții din cuprinsul art. I pct. 5 al legii care a făcut obiectul sesizării. Așadar, prin eliminarea în totalitate a completărilor de la art. I

pct. 5 din forma ce a făcut obiectul controlului de constituționalitate *a priori*, Parlamentul a depășit limitele Deciziei nr. 633/2018, ceea ce contravine art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție.

II.2. Art. I pct. 6 [cu referire la modificarea art. 10 alin. (2) din Codul de procedură penală] din legea în forma anterioară controlului de constituționalitate prevedea: „Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să asigure subiecților procesuali principali și avocatului timpul necesar pregătirii apărării, care nu poate fi mai mic de 3 zile, cu excepția luării sau judecării măsurilor preventive, când termenul nu poate fi mai mic de 6 ore și înlesnirile necesare pregătirii apărării, prin punerea la dispoziție și comunicarea întregului material de urmărire penală în formă electronică.”

Prin Decizia nr. 633/2018, Curtea Constituțională a efectuat controlul de constituționalitate asupra dispozițiilor art. I pct. 6 din lege în raport cu prevederile art. 1 alin. (5) și art. 24 din Constituție și a constatat că „reglementarea este deficitară, întrucât omite să prevadă modalitatea de calcul al acestor termene, aspect care conferă neclaritate și impredictibilitate textului legal. Astfel, stabilind termene minime concrete necesare exercitării unei apărări efective într-o cauză penală, obligatorii atât pentru organele de urmărire penală, cât și pentru instanțele de judecată, legea nu precizează momentul de la care aceste termene încep să curgă.”

În procedura reexaminării, însă, Parlamentul a eliminat în integralitate modificarea operată la art. 10 alin. (2) din Codul de procedură penală, ce privea exercitarea dreptului la apărare, iar critica de neconstituționalitate viza doar faptul că norma era lipsită de claritate deoarece nu prevedea momentul de la care termenele de pregătire a apărării încep să curgă. Altfel spus, în acord cu decizia Curții Constituționale, Parlamentul avea obligația clarificării acestei norme, esențiale pentru exercitarea dreptului la apărare.

Considerăm că, în acest caz, Parlamentul avea deschisă calea reexaminării doar în ceea ce privește stabilirea momentului de la care termenele încep să curgă, acesta neputând efectua modificări în privința celorlalte dispoziții din cuprinsul art. I pct. 6 al legii care a făcut obiectul sesizării. Așadar, prin eliminarea în totalitate a completărilor de la art. I pct. 6 din forma ce a făcut obiectul controlului de constituționalitate *a priori*, Parlamentul a depășit limitele Deciziei nr. 633/2018, ceea ce contravine art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție.

II.3. Art. I pct. 39 din legea în forma anterioară controlului de constituționalitate privind modificarea art. 77 din Codul de procedură penală stabilește că persoana cu privire la care, din probele sau indiciile temeinice existente în cauză, rezultă că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală se numește suspect. Prin Decizia nr. 633/2018 Curtea Constituțională a stabilit că sintagma „probe sau” din conținutul art. 77 astfel cum acesta a fost modificat prin legea dedusă controlului de constituționalitate este neconstituțională, reținând la par. 382 – 383 că: „382. Având în vedere considerentele Deciziei nr. 222 din 4 aprilie 2017, care statuează cu privire la obligația procurorului ca, în momentul în care există indicii rezonabile că o persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală, să dispună continuarea urmăririi penale față de acea persoană, tocmai pentru a-i asigura posibilitatea exercitării efective a garanțiilor procesuale, deci pentru a-i respecta dreptul la un proces echitabil, intervenția legiuitorului prin modificarea conținutului normativ al dispozițiilor art. 77 alin. (1) din Codul de procedură penală în sensul eliminării "bănuielii rezonabile", pe care și-o formează procurorul, ca premisă a dobândirii calității de suspect, și înlocuirea sa cu convingerea procurorului că persoana în cauză a săvârșit fapta - "din probele sau indiciile temeinice existente în cauză rezultă că a săvârșit o faptă" - are efectul contrar celor statuate de Curte cu privire la garanțiile procesuale ale persoanei acuzate. Dacă prin Decizia nr. 222 din 4 aprilie 2017 Curtea a constatat că nerespectarea drepturilor procesuale nu este "o consecință a conținutului normativ al prevederilor art. 305 alin. (1) și alin. (3) din Codul de procedură penală, ci reprezintă o posibilă aplicare defectuoasă a lor și că, în acord cu exigențele dreptului la un proces echitabil, în cadrul procedurii de cameră preliminară (procedură de filtru), persoana interesată are posibilitatea să conteste legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, opunându-se, astfel, utilizării acestora în procesul penal", noua reglementare a dispozițiilor art. 77 va constitui temeiul amânării începerii urmăririi penale *in personam*, pe motiv că procurorul nu are încă formată convingerea că din probele sau indiciile temeinice existente în cauză rezultă că persoana acuzată a săvârșit o faptă. Consecința este nu numai pierderea garanțiilor procesuale menționate mai sus, ci și a remediului contestării legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Cu alte cuvinte, deși legiuitorul optează pentru creșterea standardului de probă în privința dobândirii calității de suspect, opțiunea sa se dovedește a fi un impediment insurmontabil în calea exercitării dreptului la un proces echitabil al persoanei acuzate de săvârșirea unei fapte penale. 383. În fine, nu poate

fi trecut cu vederea faptul că ridicarea standardului de probă necesar pentru dobândirea calității de suspect se suprapune cu cel necesar pentru dobândirea calității de inculpat. Astfel, dispozițiile art. 309 alin. (1) din Codul de procedură penală, în vigoare, prevăd că "Acțiunea penală se pune în mișcare de procuror, prin ordonanță, în cursul urmăririi penale, când acesta constată că există probe din care rezultă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există vreunul dintre cazurile de împiedicare prevăzute la art. 16 alin. (1)". Prin înlăturarea nejustificată a aprecierii organului de urmărire penală cu privire la formarea unei bănuieli rezonabile cu privire la săvârșirea faptei de către persoana acuzată nu se mai realizează nicio distincție între ordonanța de începere a urmăririi penale *in personam* și ordonanța prin care se pune în mișcare acțiunea penală, sub aspectul gradului de convingere a procurorului cu privire la persoana care a săvârșit fapta, împrejurare care lipsește de efecte juridice întreaga procedură derulată între cele două momente procesuale. Procedând în acest mod, pe de o parte, legiuitorul nu realizează o analiză coroborată a textelor de lege și, pe de altă parte, împiedică efectiv dreptul la un proces echitabil al tuturor părților implicate în procesul penal."

Or, deși Curtea a reținut importanța reglementării și a efectelor procedurii derulate între cele două momente procesuale, precum și necesitatea corelării acestei norme cu alte norme procesual penale, Parlamentul, în procedura punerii de acord a legii cu decizia Curții Constituționale, a eliminat în totalitate pct. 39 al art. I, ceea ce a determinat încălcarea limitelor deciziei Curții, întrucât acesta ar fi trebuit să reexamineze doar acele dispoziții declarate neconstituționale. În această situație, schimbarea opțiunii legiuitorului nu poate avea loc în cadrul procedurii reexaminării, Parlamentul având deschisă - potrivit art. 147 alin. (2) din Constituție - posibilitatea reluării procesului legislativ de reexaminare numai cu privire la dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale de către Curtea Constituțională, nu și cu privire la dispozițiile constatate ca fiind constituționale (Decizia nr. 515/2004).

II.4. Art. I pct. 159 din legea în forma anterioară controlului de constituționalitate avea ca obiect introducerea, după alin. (3) al art. 250¹ din Codul de procedură penală, a unui nou alineat, alin. (4), cu următorul cuprins: „În cazul în care măsura asiguratorie s-a dispus direct prin hotărârea instanței de apel, dispozițiile alin. (1) – (3) se aplică în mod corespunzător.” Analizând forma legii adoptate de Parlament după decizia instanței constituționale constatăm că au fost eliminate în integralitate dispozițiile de la art. I pct. 159, deși acestea nu au făcut nici obiectul

sesizării de neconstituționalitate și, în consecință, nici al controlului de constituționalitate. Or, prin Decizia nr. 75/2019 (par. 48) Curtea Constituțională a statuat: „Ca efect al prezentei decizii, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile legii în limitele deciziei Curții Constituționale, ceea ce presupune ca dezbaterea parlamentară să fie reluată în limitele cererii de reexaminare, însă numai cu privire la dispozițiile care au făcut obiectul sesizării și controlului de constituționalitate în prezenta cauză.” Considerăm că eliminarea acestei intervenții legislative asupra art. 250¹ din Codul de procedură penală determină depășirea de către Parlament a limitelor stabilite prin Decizia nr. 633/2018, ceea ce contravine art. 147 alin. (2) din Constituție.

III. Încălcarea art. 1 alin. (5), art. 61 alin. (2), art. 75 și art. 147 alin. (2) din Constituție

III.1. Art. III din legea în forma reexaminată ca urmare a deciziei Curții Constituționale și retransmisă la promulgare prevede: „Art. III. - În toate situațiile în care Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală se referă la judecătorul de cameră preliminară se înțelege că referirea se face la instanța de judecată competentă potrivit legii”.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că „(...) este de datoria Parlamentului să opereze, cu prilejul reexaminării legii, acele intervenții impuse cu evidență nu numai de necesitatea recorelării dispozițiilor sub aspectul normelor de tehnică legislativă, deci prin raportare la Legea nr. 24/2000, ci, în primul rând, de necesitatea conformității acelor dispoziții cu normele Constituției. Demersul legiuitorului este unul firesc, diligent, neprevăzut în mod expres de un text legal sau regulamentar, dar care urmărește respectarea art. 1 alin. (5) din Constituție, referitor la principiul general al obligativității respectării Constituției și a supremației sale și impus de principiul colaborării loiale și cu bună-credință între autoritățile publice, în exercitarea atribuțiilor acestora, derivat din normele fundamentale.” (par. 101 al Deciziei Curții Constituționale nr. 251/2018).

Așadar, în cadrul procedurii de punere de acord a unei legi cu o decizie a Curții Constituționale, Parlamentul - și fiecare dintre Camerele sale - are/au obligația (chiar datoria, în viziunea instanței de contencios constituțional) ca, odată cu „readucerea” legii în cauză – în tot sau în parte – la rigurile constituționale impuse prin decizia prin care s-a constatat o serie de neconstituționalități, în cuprinsul actului normativ

respectiv să fie operate și acele corelări de ordin tehnic legislativ care să confere noii legi coerență și claritate. În mod evident, aceste corelări se exprimă prin intervenții legislative asupra proiectului de act normativ, ce se materializează prin modificări ori completări ale unor texte - de regulă a acelor texte care nu au făcut obiectul reexaminării - dar al căror conținut este strâns legat de cele supuse reexaminării (trimiteri în text sau referiri la un alt act normativ complementar, generate de renumerotarea articolelor ori de necesitatea corelării cu acte normative de același nivel sau de un nivel superior, utilizarea verbelor la timpul prezent, explicitarea unor abrevieri sau utilizarea acelorași acronime ori eliminarea acestora ca efect al eliminării unor texte ce consacrau utilizarea acestora etc). Potrivit celor statuate prin jurisprudența Curții Constituționale, aceste intervenții legislative trebuie însă realizate în conformitate cu Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative și cu normele constituționale.

Or, dispozițiile art. III din legea criticată nu pot fi considerate o simplă amendare de tehnică legislativă determinată de necesitatea îndreptării unor erori materiale ori a corelării dispozițiilor legii criticate sub aspectul normelor de tehnică legislativă întrucât, pe de o parte, acestea contravin normelor de tehnică legislativă, iar pe de altă parte, au un conținut nou, cu totul diferit față de cel prevăzut inițial în legea supusă controlului de constituționalitate, echivalând cu o intervenție/modificare implicită directă a unor texte din Legea nr. 135/2010. Din această perspectivă, prevederile art. III încalcă prevederile art. 1 alin. (5) și ale art. 147 alin. (2) din Legea fundamentală.

a) Sub aspectul respectării normelor de tehnică legislativă. Art. 59 din Legea nr. 24/2000 prevede: „(1) Modificarea unui act normativ constă în schimbarea expresă a textului unora sau mai multor articole ori alineate ale acestuia și în redarea lor într-o nouă formulare. (2) Pentru exprimarea normativă a intenției de modificare a unui act normativ se nominalizează expres textul vizat, cu toate elementele de identificare necesare, iar dispoziția propriu-zisă se formulează utilizându-se sintagma "se modifică și va avea următorul cuprins:", urmată de redarea noului text. (3) Procedul de a se menționa generic, în finalul unui act normativ, că un alt act normativ conex sau texte din acel act "se modifică corespunzător" trebuie evitat. De asemenea, nu se utilizează, pentru a exprima o modificare, redarea doar a unor fragmente ori sintagme dintr-un text. Modificarea trebuie să cuprindă în întregime textul vizat, cuprins în articol, alineat sau în elementul marcat al unei enumerări”.

De asemenea, alin. (2) al art. 61 din aceeași lege prevede: „(2) Prevederile modificate sau care completează actul normativ trebuie să se integreze armonios în actul supus modificării ori completării, asigurându-se unitatea de stil și de terminologie, precum și succesiunea normală a articolelor”.

Dincolo însă de aceste prevederi, în scopul realizării uniformității terminologice, în practica legislativă se obișnuiește ca în finalul actelor normative asupra cărora se intervine să se prevadă ca, în tot cuprinsul acestora, o anumită sintagmă să fie înlocuită cu o alta ori să se instituie noul înțeles al acesteia. Pentru a evita orice echivoc, precum și pentru a asigura respectarea cerințelor de claritate ale legii, atât sintagmele înlocuite, cât și cele nou instituite sunt expres menționate și, de regulă, marcate între ghilimele. Prin acest procedeu, legiuitorul – care nu utilizează tehnica modificării clasice ca intervenție legislativă – înțelege ca pentru salvagardarea unității terminologice a actului normativ, să reglementeze în mod clar care este expresia/sintagma care iese din conținutul actului normativ și care este cea care o înlocuiește.

În mod evident, prevederile art. III din legea criticată nu corespund nici regulilor expres instituite prin Legea nr. 24/2000 și nu sunt realizate nici în acord cu practica legislativă mai sus descrisă, întrucât operațiunea de renunțare la o sintagmă/noțiune/instituție și înlocuirea înțelesului acestora cu un altul se realizează printr-un procedeu impropriu, generator prin el însuși de neclaritate și imprecizie.

Astfel, nu este clar dacă noul înțeles al sintagmei „judecătorul de cameră preliminară” are în vedere înlocuirea din tot cuprinsul legii a sintagmei menționate cu cea de „instanță de judecată competentă potrivit legii”. De asemenea, nu este clar dacă înțelesul normelor în vigoare în care se mai regăsește sintagma „judecătorul de cameră preliminară”, în procesul de republicare sau chiar de aplicare a acestora, urmează să fie adaptat, instanța de judecată competentă potrivit legii urmând să fie stabilită de la caz la caz. În mod evident, această lipsă de predictibilitate a normei face aproape inaplicabile prevederile art. IV din lege ce vizează necesitatea republicării legii, dar în egală măsură și procedura nou introdusă la art. I pct. 188 din legea criticată.

Mai grav însă este faptul că „referirea” la care face trimitere art. III nu are legătură cu modul în care a înțeles legiuitorul să opereze intervențiile legislative în textele în care punctual nu a operat alte modificări decât cele care ce țin exclusiv de renunțarea la instituția judecătorului de cameră preliminară. Astfel, în cadrul legii criticate, la art. I pct. 3, 12, 22-25, 28, 31, 33-34, 37, 52, 65, 89-93, 97-101,

106-109, 113, 115-123, 126, 128-129, 131-135, 146, 149, 152-153, 163-166, 174-176, 178-182, 184, 198, 209-211, 213-216 și la art. II pct. 1 și 2, singurele modificări vizează exclusiv intervenții legislative determinate de renunțarea la judecătorul de cameră preliminară, referirea la „instanța de judecată competentă potrivit legii” neregăsindu-se ca atare.

Practic, în toate aceste texte, legiuitorul a optat pentru eliminarea doar a sintagmei „judecătorul/judecătorului de cameră preliminară” și nu pentru înlocuirea acesteia cu referirea la „instanța de judecată competentă potrivit legii”. Din această perspectivă, dispozițiile art. III, deși probabil au avut drept scop realizarea unei armonii interioare a actului normativ în raport cu soluțiile legislative adoptate, prin referirea la o noțiune/sintagmă ce nu se regăsește nicăieri în cuprinsul legii criticate și, deci nu are niciun alt corespondent în conținutul acesteia, generează în realitate un efect contrar, marcat prin neclaritatea și impredictibilitatea normelor Codului de procedură penală.

b) Sub aspectul încălcării art. 147 alin. (2) din Constituție. Cu ocazia reexaminării unei legi ca urmare a dispozițiilor art. 147 alin. (2) din Constituție, legiuitorul nu poate folosi această cale pentru a introduce dispoziții noi în lege, în cazul de față materializat prin înlocuirea/referirea - de facto - în Codul de procedură penală a instituției juridice a judecătorului de cameră preliminară cu cea a instanței de judecată competentă, potrivit legii.

Dispozițiile art. III din legea în forma retransmisă la promulgare reflectă adoptarea de către Parlament a unei legi după propria sa apreciere, cu un conținut normativ diferit față de forma inițială, supusă ulterior controlului instanței constituționale, ceea ce conduce la nesocotirea limitelor Deciziei Curții Constituționale nr. 633/2018. În acest caz, Parlamentul a adoptat un articol cu un conținut nou - art. III- al cărui obiect constă în modificarea unor alte texte, străine de obiectul sesizării și controlului instanței constituționale. Prin aceasta legiuitorul a dat dovadă de inconsecvență apelând la această soluție, menită să acopere lipsa de viziune unitară în abordarea modificărilor Codului de procedură penală. Astfel, în ceea ce privește instituția judecătorului de cameră preliminară, în cuprinsul legii în forma anterioară controlului, legiuitorul a optat pentru eliminarea acesteia în mod punctual, operând modificări, acolo unde se impunea, articol după articol. Acum, prin legea criticată, legiuitorul observând necesitatea unei corelări, a ales să atribuie un înțeles

sintagmei „judecătorul de cameră preliminară”, respectiv cel de „instanță de judecată competentă potrivit legii” în tot cuprinsul Codului de procedură penală.

Însă, această soluție legislativă aleasă de legiuitor, deși aparent o simplă amendare de tehnică legislativă determinată de necesitatea îndreptării unor erori materiale (abrogarea procedurii de cameră preliminară și referirile punctuale la judecătorul de cameră preliminară), în realitate reprezintă un eveniment legislativ implicit care potrivit art. 67 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă are propriul său regim juridic. Potrivit acestui text „Art. 67. - (1) În cazuri deosebite, în care la elaborarea și adoptarea unei reglementări nu a fost posibilă identificarea tuturor normelor contrare, se poate prezuma că acestea au făcut obiectul modificării, completării ori abrogării lor implicite. (2) În cadrul atribuțiilor sale Consiliul Legislativ are obligația să identifice toate dispozițiile legale care au suferit evenimentele legislative implicite și să propună Parlamentului și, respectiv, Guvernului măsurile necesare de modificare, completare sau abrogare expresă a acestora. (3) Evenimentele legislative implicite nu sunt recunoscute în cazul actelor normative speciale ale căror dispoziții nu pot fi socotite modificate, completate sau abrogate nici prin reglementarea generală a materiei, decât dacă acest lucru este exprimat expres”.

Așadar, deși corelarea tehnico-legislativă este permisă și chiar necesară pentru asigurarea calității legii, modalitatea concretă în care Parlamentul a ales să o realizeze în privința instituției judecătorului de cameră preliminară contravine atât art. 1 alin. (5) cât și art. 147 alin. (2), depășind limitele reexaminării. Acest lucru s-a datorat faptului că în cadrul procedurii de punere în acord a legii cu decizia Curții Constituționale, Camera decizională a optat odată cu eliminarea dispozițiilor declarate parțial neconstituționale și a acelor dispoziții care modificau într-un mod coerent normele referitoare la procedura camerei preliminare și, implicit, a celor care făceau referire la judecătorul de cameră preliminară.

Acest aspect direct imputabil Camerei decizionale a condus la menținerea în fondul normativ a unor dispoziții care în continuare făceau referire la procedura de cameră preliminară, deși Senatul, în aceeași procedură de punere în acord cu decizia Curții, renunțând la normele neconstituționale, optase pentru modificarea acestora în ceea ce privește referirile la procedura de cameră preliminară. În acest mod, Camera decizională a constatat că în cuprinsul Codului de procedură penală, mai multe norme rămân necorelate în privința acestei instituții. Introducând însă art. III, Camera decizională a depășit limitele reexaminării întrucât în încercarea de a acoperi

evenimentul legislativ implicit survenit, a introdus o normă fără niciun corespondent în forma adoptată de Senat și nici în actul normativ de bază.

În cazul de față, Parlamentul a realizat o amendare implicită a unor dispoziții care nu sunt nici reglementate expres prin legea criticată și, evident, nu au făcut nici obiectul controlului de constituționalitate. Aceasta a determinat extinderea obiectului de reglementare al legii criticate, cauzând depășirea de către Parlament a limitelor stabilite prin Decizia nr. 633/2018, încălcând astfel art. 147 alin. (2) din Constituție.

III.2. Art. III din legea criticată reprezintă o soluție legislativă care, prin ea însăși, este de natură a crea neclarități în conținutul Codului de procedură penală.

În încercarea de a opera acele intervenții impuse cu evidență de necesitatea corelării dispozițiilor sub aspectul normelor de tehnică legislativă - prin raportare la abrogarea de la art. I pct. 185 din legea criticată, potrivit căruia: „Titlul II - Camera preliminară din Partea specială, cuprinzând art. 342 – 348, se abrogă” – Parlamentul a optat pentru o soluție legislativă care, prin ea însăși, este de natură a crea neclarități în conținutul legii criticate și, implicit, dificultăți în aplicare.

Astfel, în multe din dispozițiile în vigoare ale Codului de procedură penală, sintagma „judecătorul de cameră preliminară” apare în enumerări alături de procuror/organul de urmărire penală și instanța de judecată, corespunzător funcțiilor judiciare enumerate la art. 3 din Codul de procedură penală. Or, un simplu exercițiu de înlocuire a sintagmei „judecătorul de cameră preliminară” cu noul înțeles al acesteia, respectiv „instanță de judecată competentă potrivit legii” ar conduce la texte absurde, din care doar cu titlu exemplificativ:

- art. 215 alin. (1) lit. a) care în prezent prevede „a) să se prezinte la organul de urmărire penală, la judecătorul de cameră preliminară sau la instanța de judecată ori de câte ori este chemat;”, text ce ar trebui înțeles ca: „a) să se prezinte la organul de urmărire penală, la instanța de judecată competentă potrivit legii sau la instanța de judecată ori de câte ori este chemat;”
- art. 215¹ alin. (7) care în forma actuală prevede „Judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța, în cursul judecății, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat pe o durată ce nu poate depăși 60 de zile.”, ar urma să fie înțeles ca: „instanță de judecată competentă potrivit legii, în procedura de cameră preliminară (*s.n. procedură abrogată însă prin art. I pct. 185*), sau instanța, în cursul

judecății, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat pe o durată ce nu poate depăși 60 de zile.”

- art. 249 alin. (1) Cod procedură penală care prevede că „Procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea procurorului, în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecății, poate lua măsuri asigurătorii (...)” urmează să fie înțeles ca: „Procurorul, în cursul urmăririi penale, instanța de judecată competentă potrivit legii sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea procurorului, în procedura de cameră preliminară (*s.n. procedură abrogată însă prin art. I pct. 185*) ori în cursul judecății, poate lua măsuri asigurătorii (...)”. În aceeași situație sunt și alte prevederi din Codul de procedură penală precum art. 211, art. 214, art. 220 alin. (1), art. 250¹.

În plus, deși abrogă procedura camerei preliminare, legiuitorul nu a realizat corelările necesare impuse și prin jurisprudența Curții Constituționale, astfel încât rămân în Codul de procedură penală norme ce fac trimitere la această procedură. În acest sens sunt dispozițiile art. 249 alin. (6) din Codul de procedură penală ce prevăd: „Măsurile asigurătorii prevăzute la alin. (5) se pot lua, în cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară și al judecății, și la cererea părții civile. Măsurile asigurătorii luate din oficiu de către organele judiciare prevăzute la alin. (1) pot folosi și părții civile”. În aceeași situație sunt și prevederile art. 396 alin. (9) Cod procedură penală.

În concluzie, soluția legislativă aleasă de legiuitor nu este doar una contrară art. 1 alin. (5) din Constituție, dar modalitatea în care corelarea urmărită a fost realizată și specificul acestui act normativ, calificat chiar de legiuitorul constituant ca o lege de complexitate deosebită impuneau un demers pe cale separată a dispozițiilor. Operațiunile de corelare tehnico-legislativă, deși permise din perspectiva jurisprudenței Curții Constituționale și a necesității asigurării calității legii, nu puteau în cazul legii criticate să fie realizate în cadrul procedurii prevăzute de art. 147 alin. (2). Atât jurisprudența Curții Constituționale cât și procedura în sine permiteau doar corelarea textelor din cuprinsul legii criticate, în înțelesul primit deja prin normele instituite în procedura legislativă inițială și nu introducerea unui nou înțeles în procedura punerii de acord.

III.3. Prin introducerea art. III în conținutul legii supuse controlului de constituționalitate, Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, a adoptat – în procedura punerii de acord a legii criticate cu Decizia nr. 633/2018 - o lege cu o configurație și un conținut semnificativ diferite față de Senat (în cadrul aceleiași proceduri), care se îndepărtează, totodată, în mod substanțial atât de forma avută în vedere de inițiatori, cât și de Parlament, cu ocazia adoptării inițiale a legii.

Art. 75 din Legea fundamentală stabilește competențe de legiferare potrivit cărora fiecare dintre cele două Camere are, în cazurile expres definite, fie calitatea de primă Cameră sesizată, fie de Cameră decizională. Ținând seama de indivizibilitatea Parlamentului ca organ reprezentativ suprem al poporului român, Constituția nu permite adoptarea unei legi de către o singură Cameră, fără ca proiectul de lege să fi fost dezbătut și de cealaltă Cameră. Acest articol a introdus, după revizuirea și republicarea Constituției României în octombrie 2003, soluția obligativității sesizării, în anumite materii, ca primă Cameră, de reflecție, a Senatului sau, după caz, a Camerei Deputaților și, pe cale de consecință, reglementarea rolului de Cameră decizională, pentru anumite materii, a Senatului și, pentru alte materii, a Camerei Deputaților, tocmai pentru a nu exclude o Cameră sau alta din mecanismul legiferării.

Curtea Constituțională a statuat că principiul bicameralismului izvorăște din art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție. În jurisprudența constituțională au fost stabilite două criterii esențiale (cumulative) pentru a se determina cazurile în care în procedura legislativă se încalcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Chiar dacă aplicarea acestui principiu nu poate deturna rolul de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate (Decizia nr. 1/2012), legiuitorul trebuie să țină cont de limitele impuse de principiul bicameralismului. În Decizia nr. 624/2016, Curtea a arătat că în Camera decizională se pot aduce modificări și completări propunerii legislative, dar Camera decizională „nu poate însă modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator”.

Mai mult, prin Decizia nr. 62/2018, Curtea Constituțională a statuat că în analiza respectării acestui principiu „trebuie avut în vedere (a) scopul inițial al legii, în sensul de voință politică a autorilor propunerii legislative sau de filosofie, de concepție originară a actului normativ; (b) dacă există deosebiri majore, substanțiale, de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului; (c) dacă există o configurație semnificativ diferită între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului”.

De asemenea, Curtea Constituțională a stabilit, prin Decizia nr. 472/2008, că: „Dezbaterea parlamentară a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acesteia în plenul celor două Camere ale Parlamentului nostru bicameral. Așadar, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce asupra proiectului de lege adoptat de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze, ceea ce contravine principiului bicameralismului (...) și a competențelor stabilite pentru cele două Camere, potrivit art. 75 alin. (1) din Legea fundamentală”. Totodată, prin Decizia nr. 624/2016, Curtea Constituțională a statuat că art. 75 alin. (3) din Constituție, prin folosirea sintagmei „decide definitiv” cu privire la Camera decizională, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări. Curtea a subliniat că, în acest caz, Camera decizională nu poate însă modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator.

Or, în urma pronunțării Deciziei nr. 633/2018, în temeiul art. 147 alin. (2) din Constituție, Parlamentul avea obligația de a pune de acord legea cu decizia amintită, respectând în același timp normele și principiile constituționale care reglementează activitatea Parlamentului. Specificul procedurii de punere în acord cu o decizie a Curții Constituționale în temeiul art. 147 alin. (2) din Constituție este reprezentat de faptul că ambele Camere ale Parlamentului se raportează la decizia Curții Constituționale, iar cadrul de punere în acord cu această decizie este trasat chiar de considerentele și dispozitivul deciziei referitor la dispozițiile declarate neconstituționale.

În cadrul procedurii de punere de acord a legii criticate cu decizia Curții Constituționale, cele două Camere au avut însă viziuni diferite cu privire la modalitatea concretă de realizare a acestei obligații constituționale care, în procedura de adoptare a legii, s-au materializat în soluții legislative diferite, dintre care unele aparțin/sunt adoptate exclusiv de una dintre Camere, fiind astfel încălcate prevederile art. 147 alin. (2) coroborate cu cele ale art. 61 și 75 din Constituție.

Astfel, în timp ce Senatul a optat pentru o „decupare” aproape chirurgicală a dispozițiilor declarate neconstituționale din cuprinsul fiecărei norme, Camera Deputaților a eliminat din conținutul normativ al legii criticate dispozițiile afectate de neconstituționalitate, indiferent dacă aceasta viza norma în ansamblul ei sau era vorba doar despre o sintagmă. Ca urmare a acestei soluții legislative a Camerei decizionale, legea rezultată după reexaminare nu mai conține numeroase texte ale legii inițiale, multe dintre acestea fiind înlăturate. Dincolo însă de această modalitate de realizare a punerii de acord a legii cu Decizia Curții Constituționale nr. 633/2018 - aspect ce face obiectul unor critici de neconstituționalitate distincte - opțiunea legislativă a Camerei Deputaților de a introduce art. III a condus la adoptarea unei legi cu o configurație și un conținut semnificativ diferite față de Senat, care se îndepărtează, totodată, în mod substanțial atât de forma avută în vedere de inițiatori, cât și de Parlament, cu ocazia adoptării inițiale a legii. Din această perspectivă, considerăm că în cadrul procedurii de reexaminare impusă de dispozițiile art. 147 alin. (2) din Constituție, legea criticată a fost adoptată și cu încălcarea prevederilor art. 61 coroborate cu cele ale art. 75 din Legea fundamentală.

Astfel, spre deosebire de Senat, în procedura de punere de acord a legii cu Decizia nr. 633/2018, Camera Deputaților a decis ca în toate situațiile în care Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală se referă la judecătorul de cameră preliminară se înțelege că referirea se face la instanța de judecată competentă potrivit legii. Or, după cum am arătat, această soluție legislativă nu a fost avută în vedere de Senat, care nu a judecat/analizat/decis asupra unui asemenea aspect. Totodată, o asemenea dispoziție nu este și nu se limitează la o simplă soluție tehnic-legislativă întrucât, prin efectele și amploarea sa vizează practic un număr important de norme din Codul de procedură penală.

În plus, prin faptul că trimit la o noțiune distinctă, diferită de cea avută în vedere de Senat - respectiv cea a instanței competente, potrivit legii - dispozițiile art. III reprezintă și o viziune semnificativ diferită a Senatului față de cea a Camerei Deputaților cu privire la înțelesul noilor dispoziții ale Codului de procedură penală ce

vizează eliminarea procedurii de cameră preliminară, atât a celor modificate, cât - mai ales - a celor nemodificate expres.

Mai mult, considerăm că opțiunea Camerei Deputaților de a elimina din textul adoptat de Senat dispozițiile care presupuneau intervenții legislative asupra textelor privind procedura de cameră preliminară – cu referire directă la judecătorul de cameră preliminară – și înlocuirea/acoperirea acestora implicită prin dispozițiile art. III din forma Camerei Deputaților pune în evidență o configurație semnificativ diferită a legii – în ceea ce privește art. I și art. III – adoptate de Camera Deputaților comparativ cu cea a Senatului.

Nu în ultimul rând, considerăm că dispozițiile art. III au efect direct sau indirect asupra tuturor dispozițiilor din Codul de procedură penală care conțin referiri la judecătorul de cameră preliminară. Or, acestea nu au fost avute în vedere nici de inițiatori și nici de Senat, motiv pentru care o modificare de o asemenea amploare încalcă principiul bicameralismului, astfel cum a fost acesta dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale.

Totodată, prin amendamentele admise în Camera decizională, au fost eliminate și o serie de dispoziții din legea criticată, chiar dacă acestea erau numai parțial declarate neconstituționale, iar Parlamentul avea obligația de a elimina sau de a pune în acord cu decizia Curții Constituționale acele prevederi, strict în limitele trasate prin Decizia nr. 633/2018. Astfel, prin eliminarea art. I pct. 5, 6, 11, 16, 24, 39, 40, 41, 47, 55, 76, 95, 121, 192 din forma legii supusă controlului Curții Constituționale cu ocazia pronunțării Deciziei nr. 633/2018, Camera Deputaților nu numai că a adus o serie de modificări substanțiale formei adoptate de Senat, dar s-a îndepărtat în mod substanțial și de voința inițiatorului, eliminând textele adoptate în varianta inițială de Parlament și validate și de Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 633/2018 stabilindu-se neconstituționalitatea textelor doar parțial, în privința anumitor sintagme, fraze sau teze.

În acest sens, art. I pct. 5 introducea un nou alineat la art. 8 din Codul de procedură penală referitor la caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal, cu următorul conținut „Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, la judecarea cauzei de un judecător imparțial și independent. Repartizarea tuturor cauzelor către judecători sau procurori se face aleatoriu.” În urma pronunțării Deciziei nr. 633/2018, Curtea Constituțională a reținut că sintagma „sau procurori” este neconstituțională. Or, prin eliminarea întregului alienat realizată în procedura

derulată în Camera Decizională, Camera Deputaților, se elimină și garanțiile urmărite de inițiator și regăsite în forma legii adoptată inițial de Parlament.

În mod similar, analizând art. I pct. 6 din forma legii inițial adoptată de Parlament, Curtea a reținut că reglementarea este incompletă, întrucât omite să prevadă modalitatea de calcul a termenelor reglementate pentru pregătirea apărării, aspect care conferă neclaritate și impredictibilitate textului legal. Astfel, eliminarea textului adoptat de Senat, pus în acord cu decizia Curții Constituționale este de natură să elimine rolul Camerei de reflecție cu privire la o astfel de modificare și să se îndepărteze de voința inițiatorilor și de prima formă adoptată de Parlament.

De asemenea, celelalte dispoziții eliminate de Camera Deputaților din forma inițială a legii adoptate de Parlament vizau o serie de aspecte importante din Codul de procedură penală, precum sunt cele referitoare la condițiile de punere în mișcare sau de exercitare a acțiunii penale (art. I pct. 11), rezolvarea acțiunii civile în procesul penal (art. I pct. 16), competența Înaltei Curți de Casație și Justiție (art. I pct. 24), definiția suspectului (art. I pct. 39), drepturile persoanei vătămate (art. I pct. 40), drepturile inculpatului (art. I pct. 41), drepturile avocatului suspectului și inculpatului (art. I pct. 47), consemnarea declarațiilor (art. I pct. 55), utilizarea datelor, informațiilor și rezultatelor mandatelor de supraveghere tehnică obținute în baza Legii nr. 51/1991 privind securitatea națională a României (art. I pct. 76), măsurile privind obiectele ori înscrisurile ridicate (art. I pct. 95), condițiile generale ale controlului judiciar (art. I pct. 121), începerea urmăririi penale (art. I pct. 192). În plus, față de forma adoptată de Senat, Camera Deputaților a eliminat art. 40¹ introdus de Senat referitor la competența Înaltei Curți de Casație și Justiție.

De asemenea, modificările realizate de Camera decizională au condus și la o configurație diferită a formei legii adoptate de Parlament. Dacă legea adoptată de Senat cuprindea 4 articole, primul având un număr de 245 de puncte de modificare și completare a Codului de procedură penală, legea adoptată de Camera Deputaților cuprinde un număr de 4 articole, primul având un număr de doar 219 puncte de modificare și completare a Codului de procedură penală.

Așadar, prin amendamentele admise de Camera Deputaților în procedura reexaminării legii în baza art. 147 alin. (2) din Constituție, eliminarea articolelor menționate conduce la nesocotirea scopului inițial al legii, în sensul de voință politică a autorilor acesteia și reprezintă în același timp modificări substanțiale de conținut juridic față de forma adoptată de Senat, fiind încălcat principiul bicameralismului

prevăzut de art. 61 și art. 75 din Constituție, astfel cum a fost acesta dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale.

În considerarea argumentelor expuse, vă solicit să admiteți sesizarea de neconstituționalitate și să constatați că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară este neconstituțională în ansamblul său.

**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS - WERNER IOHANNIS**

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
239/2.5.2019

Palatul Parlamentului

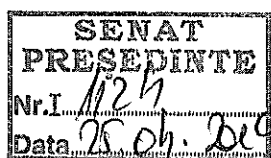
Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.1135A/2019

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ
NR. **3390** / **25 APR 2019**

Domnului
Călin-Constantin-Anton POPESCU-TĂRICEANU
Președintele Senatului

1239/2018

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de deputați aparținând Grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Uniunii Salvați România, referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 10 mai 2019 (inclusiv în format electronic, la adresa de e-mail ccr-pvd@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 22 mai 2019.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

Președinte,

Prof.univ.dr. Valer DORNEANU

ROMANIA

Parlamentul României
Camera Deputaților
Cabinet Secretar general

București, 25 aprilie 2019
Nr. 2/3734

Domnului Valer DORNEANU
Președintele Curții Constituționale

Stimate domnule Președinte,

Vă trimitem, alăturat, sesizarea formulată de deputați aparținând Grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Uniunii Salvați România referitoare la Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară (Plx nr.373/2018).

Cu aleasă considerație,

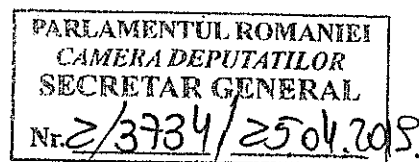
SECRETAR GENERAL

Silvia Claudia MIHALCEA

Parlamentul României

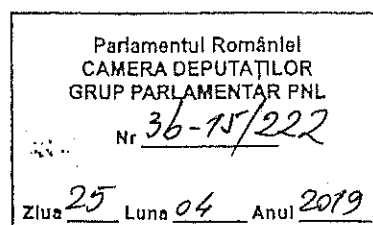
Camera Deputaților

Către,

Secretariatul General al Camerei Deputaților

Doamnei Silvia Claudia MIHALCEA

Doamnă Secretar General,

În temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituție și în baza art. 15, alin.(1) din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, în numele semnatarilor, vă înaintăm **Sesizarea** la Curtea Constituțională cu privire la *Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 633/12.10.2018 (Pl-x nr. 373/2018)*, adoptată de Camera Deputaților în ședința din data de 24 aprilie 2019, în calitate de cameră decizională.

Lider Grup PNL

Raluca TURCAN

Lider Grup USR

Cristina Mădălina PRUNĂ

Parlamentul României
Camera Deputaților

Domnului Valer DORNEANU,
Președintele Curții Constituționale

DOMNULE PREȘEDINTE,

În conformitate cu prevederile art. 146 lit. a) din Constituția României și art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale a României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, deputații menționați în anexa atașată formulăm prezenta

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară (PLx 373/2018), pe care o considerăm neconformă cu o serie de prevederi din Constituția României, pentru motivele expuse în continuare.

I.) SITUAȚIA DE FAPT

Legea care face obiectul prezentei sesizări a fost inițiată în anul 2018, sub denumirea „Propunere legislativă privind punerea în acord a prevederilor Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, a Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și a Deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului” de către 180 de senatori și deputați ai PSD și ALDE.

Conform expunerii de motive atașate propunerii legislative, inițiatorii au urmărit punerea în acord a dispozițiilor Codului de procedură penală cu o serie de decizii ale Curții Constituționale, cu prevederile Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, ale Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și armonizarea unor texte cu practica izvorâtă din hotărârile instanțelor judecătorești.

II. MOTIVE EXTRINSECI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Legea încalcă principiul bicameralismului consacrat de art.61 alin. (2) și art.75 din Constituția României

Referitor la principiul bicameralismului Curtea Constituțională a dezvoltat o jurisprudență consistentă, consacrand existența acestuia ca element extrinsec de constituționalitate. În acest sens, prin decizia nr.718/2017 referitoare la admiterea obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, Curtea a detaliat următoarele aspecte esențiale privind principiul bicameralismului:

„[...] Prin Decizia nr. 62 din 7 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 161 din 3 martie 2017, paragraful 32, Curtea a constatat, de asemenea, că "pornind de la premisa că legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, Curtea reține că autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră. Or, din analiza dispozițiilor deduse controlului de constituționalitate, Curtea constată că soluțiile adoptate de Camera Deputaților nu au făcut obiectul inițiativei legislative și nu au fost dezbătute în Senat. Cu alte cuvinte, Camera Deputaților, adoptând Legea pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, a sustras dezbaterii și adoptării primei Camere sesizate modificări care vizau aspecte esențiale în structura și filosofia legii, contrar art. 61 din Constituție. De asemenea, Curtea mai constată că legea adoptată de Camera Deputaților se îndepărtează de la scopul avut în vedere de inițiatorii săi."

[...] În lipsa unei consacări exprese a principiului bicameralismului în corpul Legii fundamentale și sintetizând constatările de principiu cuprinse în jurisprudența în materie a Curții Constituționale, se poate afirma că acest principiu se caracterizează prin câteva elemente imuabile, în funcție de care se poate decide respectarea sa. Astfel, trebuie avut în vedere: scopul inițial al legii, în sensul de voință politică a autorilor propunerii legislative sau de filosofie, de concepție originară a actului normativ; dacă există deosebiri majore, substanțiale, de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, respectiv, dacă există o configurație semnificativ diferită între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului.

[...] Așadar, analizând, mai întâi, primul element determinant, respectiv scopul originar al legii, Curtea reține că, în forma sa inițială, propunerea legislativă cu titlul "Lege pentru modificarea Legii nr. 334/2006 republicată în Monitorul Oficial al României nr. 446/23.06.2015" conținea un articol unic cu următorul conținut: "La art. 59 alin. (2) se elimină." Potrivit expunerii de

motive ce o însoțește, abrogarea este necesară "întrucât reglementările conținute de acestea se regăsesc în dispozițiile art. 50 alin. (4) din aceeași lege, respectiv organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale participante la alegeri fac subiectul controlului Autorității Electorale Permanente numai în perioada electorală și numai în legătură cu aceasta."

[...] Este adevărat că, în cazul de față, Senatul, în calitate de Cameră de reflecție, a respins propunerea legislativă, însă acest act de voință politică, concretizat prin votul de respingere al primei Camere, nu oferă Camerei decizionale posibilitatea de a face abstracție de scopul inițial al legii, de concepția și filosofia propunerii legislative, astfel cum se reflectă în obiectul de reglementare al legii. Așa fiind, Curtea reține, în urma studiului comparativ dintre cele două forme adoptate de către cele două Camere ale Parlamentului, că scopul final al legii, în forma sa trimisă spre promulgare, se îndepărtează în mod radical de scopul său original, chiar dacă acel unic articol al propunerii legislative, de abrogare a unei norme juridice din corpul Legii nr. 334/2006, a fost menținut. Cele 101 amendamente adoptate de Camera decizională sunt, prin conținutul lor normativ, de natură să determine un alt scop și o altă concepție legislativă, respectiv, în principal, reorganizarea și reformularea, cel puțin din punct de vedere al tehnicii legislative, a faptelor ce constituie contravenții în materia finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a sancțiunilor corespunzătoare, iar, în secundar, întărirea rolului de control al Autorității Electorale Permanente asupra activității și modului de finanțare al partidelor politice.

[...] Astfel, cele mai importante amendamente adoptate în Camera decizională, față de actuala redactare a Legii nr. 334/2006, se referă la obligația partidelor politice de a publica în Monitorul Oficial numai cuantumul veniturilor anuale obținute din cotizatii la nivelul întregului partid, nu și la nivelul filialelor județene sau locale sunt - art. unic pct. 1; majorarea sumei alocate anual partidelor politice de la bugetul de stat, de la cel puțin 0,01% până la cel mult 0,04% din produsul intern brut, și nu din veniturile prevăzute la bugetul de stat, cum dispune Legea nr. 334/2006 - art. unic pct. 6; aplicarea prevederilor art. 48 alin. (4) și (5) și pentru alegerile locale parțiale - art. unic pct. 12; obligarea partidelor să depună anual la Autoritatea Electorală Permanentă un raport anual sintetic al veniturilor și cheltuielilor anuale, și nu detaliat - art. unic pct. 13; schimbarea situațiilor în care contravenientul este obligat să verse la bugetul de stat sumele de bani și/sau contravaloarea în bani a bunurilor și serviciilor care au constituit obiectul contravenției, în baza hotărârii Autorității Electorale Permanente - art. unic pct. 15; instituirea unei noi sancțiuni contravenționale constând în confiscarea doar a sumelor de bani care depășesc limitele prevăzute de lege pentru donații, împrumuturi, contribuții și cheltuieli electorale, cu excepția sumelor neutilizate - art. unic pct. 16; extinderea ariei de aplicare a dispozițiilor legii și la alianțele politice - art. unic pct. 18; obligația Autorității Electorale Permanente de a îndruma partidele politice, alianțele politice și electorale și candidații independenți în respectarea legilor și standardelor internaționale în materie, respectiv de a acorda prioritate activității de prevenire, în raport cu cea de sancționare - art. unic pct. 19.

[...] Prin urmare, este evident aportul semnificativ cantitativ, dar și calitativ pe care îl aduce legea în forma trimisă la promulgare, față de forma supusă dezbaterii Camerei de reflecție. Așa cum s-a arătat și în jurisprudența în materie a Curții Constituționale, principiul bicameralismului trebuie să concilieze structura bicamerală a Parlamentului nostru - bicameral atât în sens instituțional, cât și funcțional -, adică să permită fiecărei Camere să-și exprime voința politică în privința unei anumite problematice supuse legiferării, cu respectarea prevederilor art. 75 din Constituție referitoare la ordinea de sesizare a celor două Camere în funcție de categoriile din care fiecare propunere legislativă sau proiect de lege face parte, dar și cu respectarea art. 61 din Constituție, în virtutea căruia legiferarea este opera întregului Parlament, ca entitate unică și suverană. De aceea, este contrar principiului bicameralismului

ca reglementări de substanță, care se îndepărtează de concepția originară a legii și care îi conferă acesteia o altă configurație, să fie adoptate de forul decizional, fără ca acestea să fi fost dezbătute și de prima Cameră. O astfel de procedură echivalează cu eliminarea primei Camere, în calitate de prim-legiuitor sau "prim cititor" al legii, și transformarea Parlamentului într-unul unicameral, cel puțin sub aspect funcțional.

[...]Or, concepția legiuitorului constituant a avut în vedere o autoritate legiuitoare unică, suverană, dar structurată în două Camere, tocmai în ideea preeminenței principiului suveranității naționale - art. 2 alin. (1) din Actul fundamental - și a principiului colaborării instituționale, cu scopul final al sporirii garanțiilor referitoare la calitatea actului de legiferare, în măsură să reflecte cât mai fidel și real voința suverană a poporului român. De aceea, nu se poate susține că principiul bicameralismului limitează rolul Camerei decizionale la a adopta aceeași formă dezbătută în Camera de reflecție sau cu ușoare modificări și/sau completări, așa cum nu este întemeiată nici susținerea potrivit căreia calitatea de for decizional conferă respectivei Camere prerogativa "deciziei definitive", în sensul de totală autonomie și independență de legiferare. În acest sens, Curtea a arătat că sintagma "decide definitiv" cu privire la Camera decizională, din art. 75 alin. (3) al Constituției, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări, însă, în acest caz, Camera decizională nu poate modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator (Decizia nr. 624/2006, precitată).

[...] În sensul celor de mai sus sunt și constatările Curții reținute în Decizia nr. 765 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 134 din 21 februarie 2017, paragraful 37: „Bicameralismul nu înseamnă ca ambele Camere să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice, în Camera decizională putând exista abateri inerente de la forma adoptată de Camera de reflecție, desigur, fără schimbarea obiectului esențial al proiectului de lege/propunerii legislative.” (A se vedea, în același sens, și Decizia nr. 377 din 31 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 586 din 21 iulie 2017, paragraful 45).

[...] Pentru toate aceste considerente, raportat la analiza comparativă dintre cele două forme adoptate de fiecare dintre cele două Camere, Curtea constată că legea ce constituie obiectul controlului de constituționalitate a fost adoptată cu încălcarea principiului bicameralismului.

[...] În jurisprudența sa, Curtea a reținut că, în condițiile constatării neconstituționalității extrinseci a unei legi ce constituie obiectul controlului de constituționalitate a priori, nu se mai impune analiza celorlalte critici de neconstituționalitate formulate (în acest sens, ilustrative sunt deciziile nr. 89/2017, paragraful 68, nr. 747/2015, paragraful 35, sau nr. 442/2015, paragraful 33).

[...] În concluzie, Curtea constată că legea criticată contravine principiului bicameralismului, având în vedere, în esență, faptul că, ignorând scopul inițial și obiectul de reglementare al propunerii legislative, Camera Deputaților - în calitate de Cameră decizională, a adoptat un număr impresionant (101) de amendamente, de natură să transforme în mod radical, prin aportul lor cantitativ și calitativ, filosofia ce a stat la baza inițierii demersului legislativ și excluzând, astfel, prima Cameră - cea de reflecție - de la procesul de legiferare, ce trebuie să reprezinte însă opera întregului Parlament”.

Raportat la prezenta cauză, constatăm că legea în forma trimisă la promulgare conține un aport semnificativ cantitativ dar mai ales calitativ al Camerei decizionale, Camera Deputaților, față de forma supusă dezbaterii Camerei de reflecție, Senatul României. Astfel,

prin Decizia Curții Constituționale nr. 633/2018 au fost declarate neconstituționale nu mai puțin de 64 de dispoziții ale legii supuse controlului de neconstituționalitate. În procedura de reexaminare, Senatul, în calitate de Cameră de reflecție, acționând în limitele reexaminării impuse de decizia Curții, a formulat amendamente pentru punerea în acord a dispozițiilor declarate neconstituționale. Or, Camera Deputaților, cameră decizională, a eliminat mai mult de jumătate dintre aceste, respectiv 36 dintre amendamentele formulate de Senat. În concret, la Camera Deputaților au fost eliminate următoarele prevederi:

„Art. 8 alin. (2) - Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, la judecarea cauzei de un judecător imparțial și independent. Repartizarea tuturor cauzelor către judecători se face aleatoriu.”

„Art. 10 alin. (2) Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să asigure subiecților procesuali principali și avocatului timpul necesar pregătirii apărării, care nu poate fi mai mic de 3 zile, cu excepția luării sau judecării măsurilor preventive, când termenul nu poate fi mai mic de 4 ore și înlesnirile necesare pregătirii apărării, prin punerea la dispoziție și comunicarea întregului material de urmărire penală în formă electronică. Termenele curg de la momentul la care organele de urmărire penală sau instanța de judecată comunică părților măsura luată.”

„Art. 15 - Acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există probe din care să rezulte că o anumită persoană a săvârșit fapta și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acesteia.”

„Art. 25 alin. (4) Dispozițiile hotărârii penale sunt obligatorii și produc efecte între părți, succesorii acestora și oricărei terțe persoane atât timp cât aceasta din urmă nu face, în condițiile legii, dovada contrară.”

„Art.40¹.- (1) Înalta Curte de Casație și Justiție judecă recursul împotriva hotărârilor prin care curțile de apel, ca instanțe de ultim grad, resping cererile de sesizare a Curții Constituționale.

(2) Recursul se va judeca în complet de 3 judecători, cu citarea părților și a persoanei vătămate.

(3) La soluționarea recursului părțile, persoana vătămată și procurorul au dreptul să pună concluzii și să depună note scrise.

(4) Termenul de soluționare a recursului este de 3 zile.

(5) Înalta Curte de Casație și Justiție judecă recursul împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate în ultimă instanță în ierarhia instanțelor judecătorești, în materie penală, de completurile de apel de 3 judecători ale acestei instanțe, prin care este respinsă cererea de sesizare a Curții Constituționale.

(6) Recursul se va soluționa de unul dintre completurile de 5 judecători, desemnate în materie penală, potrivit legii.

(7) Dispozițiile prevăzute la alin.(3) și (4) se aplică corespunzător.

(8) Înalta Curte de Casație și Justiție judecă recursul formulat împotriva hotărârilor judecătorești, pronunțate în ultima instanță în ierarhia instanțelor judecătorești, în materie penală, de către completul de 5 judecători, prin care a fost respinsă cererea de sesizare a Curții Constituționale.

(9) Recursul se va judeca de către un alt complet de 5 judecători în materie penală, desemnat potrivit legii.

(10) Dispozițiile alin.(3) și (4) se aplică corespunzător."

„Art. 81 alin. (1) lit. g²) dreptul de a i se comunica în limba română și traducerea într-o limbă pe care o înțelege a oricărei soluții de netrimitere în judecată, atunci când nu înțelege limba română, iar în cazul persoanelor care aparțin unei minorități naționale comunicarea se realizează și în limba maternă."

„Art. 93 alin. (2) Avocatul suspectului sau inculpatului poate solicita să fie încunoștințat de data și ora efectuării actului de urmărire penală. Încunoștințarea se face prin notificare telefonică, fax, e-mail sau prin alte asemenea mijloace. În cazul în care martorii sau subiecții procesuali consideră că au motive de temere în legătură cu aceste împrejurări pot solicita, potrivit legii, procurorului sau judecătorului statuat de persoană amenințată sau protejată, după caz, atât în faza de urmărire penală cât și de judecată".

„Art. 94 alin. (7) În vederea pregătirii apărării, avocatul inculpatului are dreptul de a lua cunoștință de întreg materialul dosarului de urmărire penală în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți privind măsurile privative sau restrictive de drepturi, la care avocatul participă. Judecarea cererilor privind măsurile preventive nu poate începe până la momentul la care avocatului nu i se asigură timpul necesar pregătirii apărării și numai după ce judecătorul se asigură că acesta a avut suficient timp pentru parcurgerea întregului material al dosarului de urmărire penală, dar nu mai puțin de 4 ore. Termenele curg de la momentul la care organele de urmărire penală sau instanța de judecată comunică părților măsura luată."

„Art.110 alin. (1) Declarațiile suspectului sau inculpatului se consemnează în scris. În declarație se consemnează întrebările adresate pe parcursul ascultării și răspunsurile la acestea, menționându-se cine le-a formulat, și se menționează de fiecare dată ora începerii și ora încheierii ascultării. Întrebările respinse se consemnează, după caz, într-un proces-verbal sau în încheierea de ședință, menționându-se cine a formulat întrebarea și motivele respingerii."

„Art. 145¹ alin. (1) Datele, informațiile și rezultatele mandatelor de supraveghere tehnică obținute în baza Legii nr. 51/1991 nu pot fi utilizate în alte cauze și pentru cercetarea altor infracțiuni decât în domeniul circumscris siguranței naționale, potrivit acestei legi și pentru care au existat suspiciunile care au fundamentat solicitarea.

(2) Prin fapte prevăzute de Legea nr. 51/1991 care afectează siguranța națională se înțeleg infracțiunile prevăzute de Titlul X - XII din Codul penal, cele prevăzute de Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului, cu modificările și completările ulterioare. Extinderea situațiilor pentru care pot fi obținute mandate de siguranță națională prin orice acte normative sau administrative este interzisă."

„Art. 158 alin. (2) lit. a) descrierea locului unde urmează a se efectua percheziția, iar dacă sunt indicii temeinice privind existența sau posibilitatea transferării probelor, datelor sau persoanelor căutate în locuri învecinate, descrierea acestor locuri;

b) indicarea probelor ori a indiciilor temeinice din care rezultă suspiciunea rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni sau cu privire la deținerea obiectelor ori înscrisurilor ce au legătură cu o infracțiune;"

„Art. 159 alin. (8¹) Refuzul persoanelor prevăzute la alin. (5) și (6) de a preda persoanele sau obiectele căutate se menționează în procesul verbal de percheziție, care va fi semnat atât de către aceste persoane sau avocatul lor, atunci când este prezent, cât și de către procurorul sau

organul de cercetare penală care efectuează percheziția. Refuzul persoanelor prevăzute la alin. (5) și (6) de a semna se consemnează în procesul verbal. Lipsa acestui proces verbal, cu excepția cazului în care în spațiul percheziționat nu se află nicio persoană, sancționează probele obținute în condițiile art. 102 alin. (2). ”

„Art. 162 alin. (4) Obiectele care nu au legătura cu cauza se restituie persoanei căreia îi aparțin, în termen de 30 de zile de la data ridicării sau de la data la care se constată că nu sunt utile pentru dovedirea faptei aflată în curs de cercetare penală pentru care s-a efectuat percheziția, cu excepția celor care sunt supuse confiscării, în condițiile legii. ”

„Articolul 171¹ alin. (1) Obiectele, înscrisurile sau datele informatice predate sau ridicate silit, în condițiile art. 170 și 171 vor fi folosite ca mijloace de probă în cauza în care s-a dispus, prin ordonanță a procurorului sau încheiere a instanței, predarea și respectiv, ridicarea silită a acestora.

(2) În măsura în care se constată că obiectele, înscrisurile sau datele informatice predate sau ridicate silit, după caz, nu au legătură cu cauza în care au fost solicitate, vor fi restituite persoanelor fizice sau juridice din posesia cărora au fost ridicate, în termen de maxim 2 luni de la predare, respectiv, ridicare silită. ”

„Art. 211 alin. (2) Instanța de judecată, în cursul judecării, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alin. (1). ”

„Art. 214 alin. (1) - Instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu. ”

„Art. 220 alin. (1) Instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, arestul la domiciliu al inculpatului, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu. În cazul în care față de aceeași persoană și în aceeași cauză a mai fost dispusă o măsură privativă de libertate, instanța de judecată poate dispune arestul la domiciliu doar dacă există temeiuri noi care fac necesară privarea de libertate. ”

„Art. 249 alin. (4) Măsurile asigurătorii în vederea confiscării speciale sau confiscării extinse se pot lua asupra bunurilor suspectului sau inculpatului ori ale altor persoane în proprietatea sau posesia cărora se află bunurile ce urmează a fi confiscate. Măsurile asigurătorii nu pot depăși o durată rezonabilă și vor fi revocate dacă această durată este depășită sau dacă temeiurile avute în vedere la luarea măsurilor asigurătorii nu mai subzistă. ”

„Art. 250¹ alin. (1) Împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea unei măsuri asigurătorii de către instanța de judecată sau de instanța de apel, inculpatul, procurorul sau orice altă persoană interesată poate face contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare. Contestația se depune, după caz, la instanța de judecată sau instanța de apel care a pronunțat încheierea atacată și se înaintează, împreună cu dosarul cauzei, instanței ierarhic superioare, în termen de 48 de ore de la înregistrare.

(2) Contestația împotriva încheierii prin care Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în primă instanță sau în apel, a luat o măsură asigurătorie se soluționează de Completul de 5 judecători. ”

„Art. 281 alin. (1) lit. g) dreptul prevăzut la art. 94 alin. (7);

h) obținerea în mod legal a mijloacelor de probă:

i) obținerea datelor, informațiilor și rezultatelor mandatelor de supraveghere tehnică obținute în baza Legii nr. 51/1991 altele decât cele care afectează siguranța națională,

j) indicarea elementelor prevăzute la art. 307 alin. (1) și (2).

k) semnarea hotărârilor judecătorești de către judecătorii care le-au pronunțat în condițiile art.406;”

„Art. 305 alin. (1) Când actul de sesizare îndeplinește condițiile prevăzute de lege și sunt indicate numele persoanelor ce se presupune că ar fi săvârșit infracțiunea ce face obiectul sesizării, organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă. În cadrul audierilor autorului indicat sau cunoscut i se aplică corespunzător procedura prevăzută la art. 107 – 110.”

„Art. 305 alin. (1¹) În celelalte situații, altele decât cele menționate la alin. (1), organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă.”

„Art. 307 alin. (1) Persoanei care a dobândit calitatea de suspect i se aduc la cunoștință, înainte de prima sa audiere, această calitate, fapta pentru care este suspectată, încadrarea juridică a acesteia, drepturile procesuale prevăzute la art. 83, încheindu-se în acest sens un proces-verbal.

(2) Organul de urmărire penală poate continua urmărirea penală fără a aduce la cunoștință calitatea de suspect, în condițiile alin. (1) numai atunci când persoana față de care există indicii temeinice că lipsește nejustificat, se sustrage sau este dispărut.”

„Art. 341 alin. (6) lit. c) admite plângerea formulată împotriva soluției clasare sau de renunțare la urmărirea penală în ipoteza în care probatoriul este complet, nu se impune trimiterea cauzei la procuror în vederea redeschiderii urmăririi penale, iar soluția este netemeinică și schimbă temeiul de drept al soluției de clasare atacate, sau înlocuiește soluția de renunțare la urmărirea penală cu soluția de clasare, dacă prin acestea nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea.”

„Art. 386 alin. (3) Schimbarea încadrării juridice a faptei nu poate fi pusă în discuție în privința altei situații de fapt decât cea reținută în Rețizitoriu.”

„Art. 396 alin. (2) Condamnarea sau, după caz, aplicarea unei măsuri educative se pronunță dacă instanța constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat.

(3) Renunțarea la aplicarea pedepsei se pronunță dacă instanța constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, în condițiile art. 80-82 din Codul penal.

(4) Amânarea aplicării pedepsei se pronunță dacă instanța constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, în condițiile art. 83-90 din Codul penal.”

„Art. 406 alin. (2) Hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei în fond și la dezbateri, în termenul prevăzut de lege, și se semnează exclusiv de către membrii completului și de grefier.

.....

(4) În caz de împiedicare a vreunuia dintre membrii completului de judecată de a semna hotărârea, se va proceda astfel:

a) în cazul hotărârii pronunțate la judecarea cauzei în fond, de către judecător unic, aceasta nu se va putea semna de niciun alt judecător. În caz de încălcare sunt incidente prevederile art. 281 alin. (1) lit. k);

b) în cazul hotărârii pronunțate în compunere colegială, în caz de împiedicare a vreunuia

dintre membrii completului de judecată de a semna hotărârea, aceasta va fi semnată, în locul celui aflat în imposibilitate, de către președintele completului. Dacă președintele completului este cel împiedicat a semna, hotărârea se semnează de către un membru al completului care a participat la soluționarea cauzei în fond și la dezbateri, în ordinea înscrisă pe lista de ședință, prin culisare;

c) în cazul reglementat la lit. b) nu poate fi suplinită mai mult de o semnătură în cazul completului colegial compus din 3 judecători, respectiv două semnături, în cazul completului colegial compus din 5 judecători;

d) împiedicarea mai multor judecători de a semna decât limita prevăzută la lit. c) face incidente dispozițiile art. 281 alin. (1) lit.k);

e) dacă împiedicarea îl privește pe grefierul de ședință, hotărârea se semnează de către grefierul șef sau de către un alt grefier desemnat de președintele instanței.

„Art. 406 alin. (5) Sunt considerate cazuri de împiedicare: decesul, imposibilitatea exercitării funcției pe o durată mai mare de 3 luni, pensionarea.”

„Art. 426 alin. (1) lit. j) când nu au fost respectate dispozițiile referitoare la semnarea hotărârilor judecătorești de către judecătorii care le-au pronunțat, în condițiile art. 406.”

„Art. 426 alin. (2) Cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b) și d) teza a II-a pot constitui temei al desființării hotărârii a cărei anulare se cere doar dacă nu au fost invocate pe calea apelului sau în cursul judecării apelului ori dacă, deși au fost invocate, instanța a omis să se pronunțe asupra lor.”

„Art. 428 alin. (2) Contestația în anulare pentru motivele prevăzute la art. 426 lit. b), i) și j) poate fi introdusă oricând.”

„Art. 453 alin. (1) lit. g) neredactarea și/sau neseemnarea hotărârii judecătorești de judecătorul care a participat la soluționarea cauzei în fond și la dezbateri;”

„Art. 539 alin. (3) Are dreptul la repararea pagubei și persoana împotriva căreia, în cursul procesului penal, s-a luat o măsură preventivă ori una asiguratorie dacă, ulterior, parchetul a dispus clasarea ori instanța de judecată a dispus achitarea, constatând nelegalitatea măsurilor dispuse.”

„Art. 598 alin. (1) lit. d) când se invocă amnistia, grațierea sau orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei, inclusiv o lege penală care prevede o pedeapsă mai ușoară decât cea care se execută ori urmează a se executa, sau o decizie de admitere a unor excepții de neconstituționalitate cu efect de dezincriminare parțială sau totală a unei infracțiuni ori dacă influențează, în sensul reducerii, limita de pedeapsă prevăzută de lege pentru respectiva infracțiune.”

„Articolul II – Dispoziții finale și tranzitorii se modifică și va avea următorul cuprins:

Dispozițiile prezentei legi se aplică tuturor cauzelor introduse după data intrării în vigoare a prezentei legi.”

În opinia noastră, numărul ridicat de amendamente de eliminare formulate în camera decizională „echivalează cu eliminarea primei Camere, în calitate de prim-legiuitor sau prim-cititor al legii și transformarea Parlamentului într-unul unicameral, cel puțin sub aspect funcțional” (decizia CCR nr.718/2017).

Analiza celor trei elemente imuabile ale principiului bicameralismului aplicate textului normativ conținut de legea criticată ne arată ca suntem în situația încălcării principiului

bicameralismului deoarece legea se îndepărtează de voința originară a autorilor inițiativei, are o formă cu un conținut semnificativ diferit, adoptată de Camera decizională față de forma adoptată de Camera de reflecție cât și configurație semnificativ diferită sub aspect cantitativ, dar mai ales calitativ, între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului.

Vă rugăm să constatați că legea este neconstituțională în ansamblul său deoarece sunt încălcate dispozițiile art.61 alin. (2) și art.75 din Constituția României care configurează principiul bicameralismului.

2. Legea a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art.69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, fapt care aduce atingere prevederilor art.1 alin. (3) și (5) și art.64 și art. 69 din Constituția României

Potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție, *“În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”*. Această obligație, care revine atât persoanelor fizice cât și persoanelor juridice, se aplică în egală măsură și Parlamentului, inclusiv în privința modului de exercitare a atribuției sale principale și esențiale, respectiv aceea de unică autoritate legiuitoare a țării, care constă în elaborarea proiectelor de lege și adoptarea acestora ca legi ale statului român. Astfel, activitatea autorității legiuitoare este de asemenea subsumată obligației expuse mai sus, fiind reglementată prin regulamentele proprii de organizare și funcționare. Respectarea dispozițiilor regulamentare este fundamentală pentru buna desfășurare a activității de legiferare în România.

Invocăm norma constituțională : „Organizarea și *funcționarea fiecărei Camere se stabilesc prin Regulament propriu...*” – art.64, alin.1 din Constituția României. Din interpretarea teleologică, gramaticală și sistematică a acestei norme juridice rezultă obligația constituțională de a adopta acest Regulament și, odată adoptat, obligația constituțională ca funcționarea fiecărei Camere să se desfășoare NUMAI astfel cum a fost stabilit prin Regulament.

Legea criticată a fost adoptată prin încălcarea Regulamentului de funcționare a Camerei Deputaților, așadar Camera Deputaților a funcționat cu încălcarea prevederilor art.64 alin.1 din Constituție.

Orice lege trebuie adoptată în condiții de deplină transparență, prin voința politică exprimată conform propriei conștiințe a fiecărui membru al corpului legiutor, după studiul aprofundat al normelor supuse dezbaterii parlamentare. Pentru formarea voinței politice a fiecărui membru al Parlamentului, regulamentele parlamentare și în speță Regulamentul Camerei Deputaților prevede un termen de 5 zile de la data la care comisia de specialitate avizează prin raport legea până la dezbaterea acesteia în ședința Camerei Deputaților, conform

art.69 alin. (2). Această dispoziție imperativă a fost încălcată cu privire la legea supusă discuției de constituționalitate, deoarece legea fost avizată de comisia specială raportoare în data de 23.04.2019 și în ziua următoare fost dezbătută și aprobată în ședința Camerei Deputaților.

Aplicarea procedurii de dezbatere în ședința Camerei Deputaților în privința Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, precum și a Legii nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (PL-x nr. 406/2018) în ziua următoare celei în care a fost avizată prin raport de comisia specială constituie o încălcare a Constituției deoarece deputații care nu au fost membrii ai comisiei nu au avut posibilitatea de a-și forma opinia asupra propunerii legislative adoptată cu amendamente de comisia specială, încălcându-se astfel art. 69 din Constituție. Termenul de 5 zile prevăzut de art.69 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților este imperativ indiferent dacă este aplicată procedura ordinară de dezbatere sau procedura de urgență: *„raportul va fi imprimat și difuzat deputaților cu cel puțin 3 zile înainte de data stabilită pentru dezbateră proiectului de lege sau a propunerii legislative în plenul Camerei Deputaților, în cazul proiectelor de legi și al propunerilor legislative pentru care Camera Deputaților este prima Cameră sesizată, și cu cel puțin 5 zile, în cazul celor pentru care Camera Deputaților este Cameră decizională.”*

Astfel, termenul stabilit de Regulamentul Camerei deputaților pentru diseminarea raportului către parlamentari constituie o garanție procedurală menite să asigure exercitarea efectivă a mandatului reprezentativ, principiul potrivit căruia ”plenul este suveran” neputând încălca aceste reguli și nici dreptul parlamentarilor aflați în minoritate de a lua cunoștință și a dezbate în mod efectiv inițiativele legislative.

Prin urmare, nerespectarea termenului procedural stabilit de art.69 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților a împiedicat Camera Deputaților să-și exercite funcția de legiferare în mod efectiv, transformând actul decizional al votului într-o formalitate care lipsește de efecte juridice norma cuprinsă în art.69 din Constituție, care statuează că în exercitarea mandatului deputații și senatorii sunt în serviciul poporului, orice mandat imperativ fiind nul.

Cu privire la cele detaliate mai sus, concluzionăm prin a constata încălcarea dispozițiilor prevederilor art.64 alin.(1) din Constituție și art.69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, ceea ce atrage implicit încălcarea dispozițiilor art.1 alin. (3) și (5) coroborate cu art.64 și art.69 din Constituția României. Vă rugăm să constatați că legea este neconstituțională în ansamblul său.

3. Prin neîntocmirea studiilor de impact în legătură cu modificările propuse pentru Codul de procedură penală, ceea ce reprezintă o încălcare clară a Legii nr. 24/2000 privind tehnica legislativă, Legea a fost adoptată cu încălcarea art. 1 alin.(3) din Constituție, care prevede că România este stat de drept și art. 1 alin.(5) din Constituție, care prevede că în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, iar această încălcare a legii viciază constituționalitatea procedurilor parlamentare de adoptare a legii de modificare a Codului de procedură penală.

Potrivit art. 30 alin. (1) lit. d) din legea 24/2000, studiile de impact sunt obligatorii în cazul proiectelor de legi de importantă și complexitate deosebită, iar proiectul de lege de modificare a Codului penal intră, în mod evident, în această categorie.

Conform art. 33 alin.(1) din Legea nr. 24/2000, studiul de impact are ca scop estimarea costurilor și beneficiilor aduse în plan economic și social prin adoptarea proiectului de lege, precum și evidențierea dificultăților care ar putea apărea în procesul de punere în practică a reglementărilor propuse.

De asemenea, potrivit art. 33 alin.(2) din legea 24/2000, pentru propunerile legislative inițiate de deputați sau de senatori, studiile de impact se întocmesc prin grija ministerelor de resort, la solicitarea comisiilor parlamentare.

Obligația legală dedusă din dispozițiile art.33 alin.(2) din legea nr.24/2000 revenea comisiei parlamentare comune speciale care a elaborat raportul cu privire la legea criticată era să solicite ministerelor de resort (în speță Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Interne) întocmirea de studii de impact cu privire la modificările propuse pentru Codul penal. Comisia Specială în activitatea sa nu a solicitat efectuarea de studii de impact.

Neîndeplinirea acestei obligații legale, de tehnică normativă, echivalează cu încălcarea Constituției în lumina deciziei nr. 104 din 6 martie 2018 a Curții Constituționale, care în par. 74-75, menționează următoarele:

“74. În cadrul controlului de constituționalitate, principiul legalității a fost analizat inclusiv prin încorporarea normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. Temeiul constituțional al valorificării normelor de tehnică legislativă în controlul de constituționalitate a fost identificat, așadar, în dispozițiile art.1 alin.(3)

„România este stat de drept [...]”, precum și ale art.1 alin.(5), „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.”

75. Corelația dintre cele două componente – principiul statului de drept și principiul legalității - cuprinse în art.1 din Constituție este realizată de Curtea Constituțională prin faptul că principiul legalității este unul de rang constituțional..., astfel încât încălcarea legii are drept consecință imediată nesocotirea art.1 alin.(5) din Constituție, care prevede că respectarea legilor este obligatorie. Încălcarea acestei obligații constituționale atrage implicit afectarea principiului statului de drept, consacrat prin art.1 alin.(3) din Constituție...”

Respectarea normelor de tehnică legislativă reprezintă un adevărat criteriu de constituționalitate în analiza unei legi.

Viciul de neconstituționalitate legat de neefectuarea unor studii de impact vizează toate textele contestate prin prezenta sesizare.

Măsurile de politică penală trebuie să fie promovate în respectul valorilor, exigențelor și principiilor consacrate prin Constituție și asumate în mod expres și neechivoc de către Parlament.

Conform prevederilor art. 11 alin. (1) din Constituție, "Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte." Astfel, ratificând sau aderând la convențiile internaționale menționate în prealabil, statul român și-a asumat obligația de a respecta și transpune întocmai prevederile internaționale în dreptul său intern, și anume obligația de a incrimina corupția activă și corupția pasivă (Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014).

Studiile de impact, dacă ar fi fost întocmite, așa cum obligă Legea 24/2000, ar fi trebuit să se pronunțe și cu privire la efectele sau, mai exact, riscurile ce se creează pentru ordinea publică prin modificarea normelor de drept procesual și procedural.

Încercarea oarbă de a împiedica anchetarea unor funcționari publici produce consecințele nefaste și asupra anchetelor vizând alte infracțiuni : uciderea din culpă, traficul de persoane, fraudă informatică etc. Persoanele fizice sau juridice, victime ale unor infracțiuni își

văd lipsite drepturile de o protecție penală adecvată. Sunt periclitate drepturi constituționale pe care statul are obligația pozitivă de a le ocroti, spre pildă dreptul la viață (art.22 alin 1 din Constituție), dreptul la libertate și siguranță (art. 23 alin 1 din Constituție), dreptul la proprietate (art.44 alin. 1 din Constituție).

Încălcarea dispozițiilor art.33 alin.(1) și alin.(2) din legea nr.24/2000 atrage nerespectarea dispozițiilor art.1 alin.(3) și alin.(5) din Constituția României, fapt pentru care vă solicităm să constatați neconstituționalitatea legii în ansamblul său.

III.) MOTIVE INTRINSECI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Eliminarea Art. I pct. 5, referitor la art. 8 alin. (2) din Codul de procedură penală, din forma anterioară Deciziei Curții Constituționale nr. 633/2018

Art. I. pct. 5 din Lege, în redactarea supusă controlului Curții materializat în Decizia nr. 633/2018, avea următorul cuprins:

„Art. 8 - (2) Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, la judecarea cauzei de un judecător imparțial și independent. Repartizarea tuturor cauzelor către judecători sau procurori se face aleatoriu.”

Prin sesizarea de neconstituționalitate formulată anterior, am criticat faptul că repartizarea aleatorie a cauzelor către judecători și procurori ține de organizarea judiciară și, pentru a se respecta principiul unicității reglementării în materie, ar fi trebuit să fie cuprinsă în Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, precum și faptul că introducerea repartizării aleatorii a cauzelor, inclusiv în privința procurorilor, ignoră specializarea acestora și constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil, precum și a principiului controlului ierarhic.

Referitor la aceste critici, prin Decizia nr. 633/2018 Curtea a reținut, pe de o parte, că „principalul său scop – garantarea dreptului părților la un proces echitabil –, justifică opțiunea legiuitorului de a îngloba această garanție în cuprinsul principiilor Codului de procedură penală, astfel încât critica având un atare obiect este neîntemeiată”, iar, pe de altă parte, că „soluția legislativă privind repartizarea aleatorie a cauzelor în ceea ce îi privește pe procurori contravine principiului constituțional al subordonării ierarhice, statuat la art.132 alin.(1) din Constituție, care îndrituiește procurorul ierarhic superior să dispună cu privire la modul în care sunt administrate cauzele la nivelul parchetului pe care îl conduce, inclusiv sub aspectul repartizării lor, în funcție de numărul de cauze aflate în cercetare pe rolul parchetului, de complexitatea lor, precum și de specializarea procurorilor din subordine.”

Drept consecință, Curtea a constatat neconstituționalitatea art.I pct.5 referitor la art.8 alin.(2) **doar în ceea ce privește sintagma „sau procurori” din conținutul tezei a doua a acestei norme.**

Având în vedere că dispozițiile art. 147 alin. (2) din Constituție, care stabilesc că „*În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale*” limitează reluarea procesului legislativ de reexaminare numai cu privire la dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale de către Curtea Constituțională, considerăm că eliminarea *in corpore* a art. I pct. 5 din Lege, și nu doar a sintagmei declarate neconstituțională constituie o veritabilă încălcare a limitelor reexaminării impuse prin Decizia nr. 633/2018.

Prin urmare, eliminarea art. I pct. 5 din Lege, în ansamblul său, contravine art. 147 alin. (2) din Constituție, referitor la limitele reexaminării în controlul de neconstituționalitate *a priori*, precum și art. 147 alin. (4), referitor la efectul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

2. Art. I pct.19, prin raportare la art. 47 C. proc. pen.

Art. 47. - (1) Excepția de necompetență materială și cea de necompetență după calitatea persoanei pot fi ridicate în tot cursul procesului penal, până la pronunțarea unei hotărâri definitive.

(2) Excepția de necompetență teritorială poate fi invocată până la începerea cercetării judecătorești. (3) Excepțiile de necompetență pot fi invocate din oficiu, de către procuror, de către persoana vătămată sau de către părți. ”

Deși legiuitorul inițial a considerat că numai necompetența materială și după calitatea persoanei a instanței inferioare celei competente este de natură a leza drepturile procesuale ale inculpatului, în chiar însăși esența lor, și astfel se justifică și momentul procesual până la care poate fi reclamată încălcarea, dar și sancțiunea care intervine, nulitatea absolută, legiuitorul, cu încălcarea dreptului la un proces echitabil pentru toate părțile implicate, în componenta referitoare la termenul rezonabil, fără explicație și fără legătură cu dreptul apărut, extinde inexplicabil sfera și sancțiunea, prezumând în mod absolut că o instanță superioară sau un organ de urmărire penală superior celui competent să soluționeze cauza, ar fi „necompetent” profesional să participe la dezlegarea ei.

Altfel spus, nu mai este luată în considerare experiența profesională a magistraților care funcționează la instanțe sau parchete superioare și nu mai are relevanță acest aspect, legiuitorul prezumând absolut o lipsă de pregătire profesională demnă de a fi sancționată la modul cel mai dur, prin desființarea tuturor actelor procedurale și procesuale efectuate în acea cauză. Regulile referitoare la competență trebuie privite coroborat cu sancțiunea care intervine, cu momentul procesual în care poate fi invocat și cu consecința care decurge, potrivit art.281 C.pr.pen., astfel cum este propus spre modificare. Astfel, o necompetență materială sau după calitatea persoanei a unui parchet ierarhic superior celui competent potrivit legii, poate fi invocată în orice stare a procesului, deci chiar și în calea de atac a judecății,

consecință firească fiind desființarea întregii urmăririi penale și reluarea procesului penal cu faza de urmărire penală. În acest mod se tergiversează soluționarea cauzei penale, cu încălcarea disp.art. 6 din CEDO, în componenta referitoare la termenul rezonabil și art.21 alin. (3) din Constituție. Evident, legiuitorul dispune de competența exclusivă în legiferare, însă abordările legislative trebuie să fie în concordanță cu standardele CEDO și cu principiile constituționale.

De altfel, privitor la necompetența parchetelor, în cuprinsul Deciziei nr. 302/2017, Curtea Constituțională a precizat în paragraful 48 că nu poate fi de acceptat ca un parchet **ierarhic inferior** să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală în cauze care, potrivit legii, sunt date în competența unui parchet ierarhic superior, confirmând astfel că numai necompetența organelor judiciare inferioare celor competente potrivit legii, poate constitui motiv de nulitate absolută.

3. Art. I pct. 35, prin raportare la art. 91 alin. (2) C. proc. pen.

(2) În tot cursul procesului penal, când asistența juridică este obligatorie, dacă avocatul ales lipsește nejustificat, nu asigură nejustificat substituirea sau refuză nejustificat să exercite apărarea, deși a fost asigurată exercitarea tuturor drepturilor procesuale, organul judiciar ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu care să îl înlocuiască, acordându-i acestuia un termen rezonabil și înlesnirile necesare pentru pregătirea unei apărări efective, făcându-se mențiune despre aceasta într-un proces-verbal ori, după caz, în încheierea de ședință. În cursul judecății, când asistența juridică este obligatorie, dacă avocatul ales lipsește nejustificat la termenul de judecată, nu asigură nejustificat substituirea sau refuză nejustificat să efectueze apărarea, deși a fost asigurată exercitarea tuturor drepturilor procesuale, instanța ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu care să îl înlocuiască, acordându-i un termen de minimum 3 zile pentru pregătirea apărării."

Dispoziția nou introdusă **reia *ad litteram* prevederea în vigoare.**

Considerăm că, având în vedere jurisprudența Curții Constituționale care atribuie valențe constituționale normelor de tehnică legislativă prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, apreciem că art. I pct. 35, referitor la art. 92 alin. (2) din C. proc. pen., încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

4. Art. I pct. 36, prin raportare la art. 91 alin. (2¹) C. proc. pen.

„(2¹) Absența nejustificată a avocatului nu poate să atragă consecințe juridice în privința inculpatului. Dispozițiile alin. (5) se aplică în mod corespunzător."

Sintagma „nu poate să atragă consecințe juridice în privința inculpatului” este inutilă, conduita neconformă normelor de etică profesională a avocatului neputând de principiu atrage consecințe în privința inculpatului. Astfel, nu se poate stabili cu exactitate care a fost scopul

urmărit de legiuitor prin această soluție normativă, nefiind respectate exigențele de claritate și previzibilitate impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, teza a II-a a art. 91 alin. (2¹) C. proc. pen. poate deschide calea unor interpretări abuzive, încurajând o practică în sensul neprezentării avocatului la termenul de judecată în scopul obținerii unei amânări a judecării procesului.

Vă rugăm să constatați că art. I pct. 36 fost adoptat cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, cu consecința încălcării dispozițiilor art. I alin. (5) din Constituția României, precum și cu încălcarea art. 21 alin. (3) din Constituție, referitor la dreptul la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

5. Art. I pct. 58, prin raportare la art. 110 alin. (6) din C. proc. pen.

„Art. 110 alin. (6) Atunci când înregistrarea nu este posibilă, acest lucru se consemnează în declarația suspectului sau inculpatului, cu indicarea concretă a motivului pentru care înregistrarea nu a fost posibilă.”

Potrivit art. 110 alin. (5) din forma în vigoare a Codului de procedură penală, rămas nemodificat prin prezenta lege ca urmare a procedurii de reexaminare, *„În cursul urmăririi penale, audierea suspectului sau inculpatului se înregistrează cu mijloace tehnice audio sau audiovideo. Atunci când înregistrarea nu este posibilă, acest lucru se consemnează în declarația suspectului sau inculpatului, cu indicarea concretă a motivului pentru care înregistrarea nu a fost posibilă.”*

Or, dispoziția introdusă la art. 110 alin. (6) reia teza a II-a a art. 110 alin. (5), stabilind că *„Atunci când înregistrarea nu este posibilă, acest lucru se consemnează în declarația suspectului sau inculpatului, cu indicarea concretă a motivului pentru care înregistrarea nu a fost posibilă.”*

Se observă astfel că în urma reexaminării legii ca urmare a Deciziei Curții nr. 633/2018, prin eliminarea art. I pct. 57 din Lege, referitor la art. 110 alin. (5) C. proc. pen., s-a instituit un paralelism legislativ între prevederile art. 110 alin. (5) teza a II-a și art. 110 alin. (6) C. proc. pen.

Astfel, dispoziția nu respectă exigențele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, care stabilește următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.”

În acest context, considerăm pe deplin aplicabile următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 26/2012:

„Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, (...) prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară.

Totodată, trebuie avute în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 142 alin. (1), potrivit cărora "Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției", și pe cele ale art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit cărora, "în România, respectarea [...] legilor este obligatorie". Astfel, Curtea constată că reglementarea criticată prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.”

Prin urmare, având în vedere jurisprudența precitată a Curții Constituționale, care atribuie valențe constituționale normelor de tehnică legislativă prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, apreciem că art. I pct. 58, referitor la art. 110 alin. (6) din C. proc. pen., încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

6. Art. I pct. 48, prin raportare la art. 116 alin. (2¹) C. proc. pen.

„Art. 116 - (2¹) O persoană audiată în calitate de martor protejat sau amenințat nu poate fi audiată în aceeași cauză, în calitate de martor cu identitate reală decât dacă au încetat temeiurile care au condus la acordarea altei calități.”

Art. 103 alin. (3) Cod proc. penală prevede că hotărârea de condamnare, cea de renunțare la aplicarea pedepsei și cea de amânare a aplicării pedepsei nu se pot întemeia în măsură determinantă pe declarațiile acestora.

Per a contrario, soluția achitării și cea a încetării procesului penal vor putea avea ca fundament determinant aceste declarații.

Persoanele vizate de acest text de lege sunt investigatorii, colaboratorii și martorii protejați.

Astfel, această limitare a libertății de apreciere a probelor instituie practic obligația instanței de judecată de a corobora declarațiile acestor categorii de persoane cu celelalte probe administrate în cauză pentru a se putea dispune vreuna dintre soluțiile de mai sus.

Prin urmare, C. proc. pen. cuprinde suficiente garanții menite să preîntâmpine ca vinovăția unei persoane să fie stabilită în mod determinant pe baza declarațiilor martorilor protejați sau amenințați.

Unicul efect al reglementării va fi diminuarea probatorului din cauză, determinată de reticența unor martori din proces de a face declarații acuzatoare față de persoana care face obiectul cercetării penale, de teama unor posibile repercusiuni.

Astfel, reglementarea încalcă principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 44/2009).

7. Art. I pct. 51, prin raportare la art. 125 C. proc. pen.

„Art. 125. – În cazul în care există probe sau indicii temeinice că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a martorului ori a unui membru de familie al acestuia ar putea fi puse în pericol ca urmare a datelor pe care le furnizează organelor judiciare sau a declarațiilor sale, organul judiciar competent acordă acestuia statutul de martor amenințat și dispune una ori mai multe dintre măsurile de protecție prevăzute la art. 126 sau 127, după caz.”

Condiționarea acordării statutului de martor amenințat de existența de probe sau indicii temeinice că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a martorului sau a unui membru de familie al acestuia ar fi puse în pericol **crează un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/inculpatului și cele ale martorului și ale societății, în general.**

Astfel, se crează o stare de pericol asupra unor valori constituționale, precum viața, integritatea fizică și psihică, proprietatea privată sau inviolabilitatea domiciliului.

Prin urmare, art. 125 încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept, în componentele sale referitoare la apărarea ordinii publice și a siguranței publice, prin crearea unei stări de pericol pentru o serie de valori constituționale.

8. Art. I pct. 55 , prin raportare la art. 138 alin. (12) C. proc. pen.

"Art. 138 - (12) Prin livrare supravegheată se înțelege tehnica de supraveghere și cercetare prin care se permit intrarea, circulația sau ieșirea de pe teritoriul țării a unor bunuri în privința cărora există indicii temeinice cu privire la caracterul ilicit al deținerii sau obținerii acestora, sub supravegherea ori cu autorizarea autorităților competente, în scopul investigării unei infracțiuni sau al identificării persoanelor implicate în săvârșirea acesteia.

Modul mecanic în care legiuitorul a înțeles să înlocuiască sintagma „suspiciune rezonabilă” cu „probe” sau „indicii temeinice” a dus în unele situații profund injuste, de natură a crea un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/inculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general.

Astfel, în ipoteza reglementată la art. 138 alin. (12) se ajunge în situația absurdă în care, pentru a se putea desfășura una dintre aceste activități investigative, în scopul strângerii de probe, este necesară existența prealabilă de probe și indicii temeinice privind săvârșirea infracțiunii, nemaifiind suficientă simpla suspiciune rezonabilă.

Această tehnică de supraveghere și cercetare se folosește în infracțiuni de o gravitate extremă, cu infractori deosebit de periculoși și foarte bine organizați, premerge obținerea de probe sau, așa-numitele, început de probe (indicii), infracțiunile vizate fiind cele de trafic de droguri, trafic de arme săvârșite de către grupuri organizate deosebit de abile în a-și ascunde activitatea infracțională. Condiționarea existenței acestor „livrări supravegheate” de obținere în prealabil de probe sau indicii temeinice are drept consecință că face imposibilă urmărirea penală a acestor fapte de o gravitate extremă, pune în pericol ordinea și siguranța publică și vulnerabilizează în mod direct cetățeanul onest!

Pe cale de consecință, considerăm pe deplin aplicabile următoarele considerente reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 54/2009:

„Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art. 24 alin. (1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 21 din Legea fundamentală.”

9. Art. I pct. 56, prin raportare la art. 139 alin. (1) lit. a) C. proc. pen.

„a) există indicii temeinice cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni dintre cele prevăzute la alin. (2); ”

Într-adevăr, supravegherea tehnică include procedee probatorii care presupun ingerințe în dreptul la viață privată a unei persoane, drept protejat de dispozițiile Constituției (art.26 și art.28). Însă, legiuitorul, în reglementarea mijloacelor probatorii intruzive, are obligația de a stabili un just echilibru între dreptul fundamental, care face obiectul limitării impuse de măsură și valoarea socială a cărei protecție a determinat limitarea.

Or, sfera de incidență a dispoziției criticate vizează infracțiunile contra securității naționale prevăzute de Codul penal și de legi speciale, infracțiunile de trafic de droguri, de efectuare de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, infracțiunile privind nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, de trafic și exploatarea persoanelor vulnerabile, acte de terorism, de spălare a banilor, de falsificare de monede, timbre sau de alte valori, de falsificare de instrumente de plată electronică, infracțiunile care se săvârșesc prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică, contra patrimoniului, de șantaj, de viol, de lipsire de libertate în mod ilegal, de evaziune fiscală, infracțiunile de corupție și infracțiunile asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene precum și alte infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani sau mai mare.

În acest context, apreciem condiționarea aplicării măsurii supravegherii tehnice de existența unor indicii temeinice, și nu doar a suspiciunii rezonabile, cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, ca în prezent, de natură a crea un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/inculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general. Astfel, de cele mai multe ori, supravegherea tehnică este dispusă tocmai în vederea strângerii de probe și indicii temeinice care să fundamenteze punerea în mișcare a acțiunii penale.

Pe cale de consecință, considerăm pe deplin aplicabile următoarele considerente reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 54/2009:

„Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art. 24 alin. (1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 21 din Legea fundamentală.”

10. Art. I pct. 57, prin raportare la art. 139 alin. (3) C. proc. pen.

„(3) Înregistrările prevăzute în prezentul capitol, efectuate de părți și de subiecții procesuali principali, constituie mijloace de probă când privesc propriile convorbiri sau comunicări pe care le-au purtat cu terții.”

Din coroborarea alin. (3) cu alin. (3¹) al art. 139, rezultă că nu vor constitui mijloace de probă înregistrările realizate de părți sau de subiecții procesuali principali, atunci când acestea nu privesc propriile convorbiri sau comunicări și nici nu sunt realizate în locuri publice, precum nici cele realizate de martori, chiar dacă privesc propriile convorbiri sau comunicări, dar care nu sunt realizate în locuri publice.

Potrivit art. 184 din Codul penal, o faptă se consideră săvârșită în public atunci când a fost comisă: „a) într-un loc care prin natura sau destinația lui este totdeauna accesibil publicului, chiar dacă nu este prezentă nicio persoană; b) în orice alt loc accesibil publicului, dacă sunt de față două sau mai multe persoane; c) într-un loc neaccesibil publicului, însă cu intenția ca fapta să fie auzită sau văzută și dacă acest rezultat s-a produs față de două sau mai

multe persoane; d) într-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu excepția reuniunilor care pot fi considerate că au caracter de familie, datorită naturii relațiilor dintre persoanele participante.”

Astfel, *exempli gratia*, înregistrarea realizată de un martor într-un loc neaccesibil publicului, de exemplu domiciliul persoanei vătămate, nu va putea constitui mijloc de probă.

Privitor la această soluție normativă a legiuitorului, considerăm aplicabile, *mutatis mutandis*, următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 54/2009:

„Prin subpunctul 1¹⁸ s-a modificat art. 91⁶ din Codul de procedură penală, în sensul eliminării posibilității de a se folosi ca mijloace de probă înregistrările realizate de părți sau de alte persoane fără încălcarea vreunei dispoziții legale, posibilitate prevăzută expres în reglementarea actuală. Se elimină astfel, de exemplu, posibilitatea de a se utiliza ca mijloace de probă imaginile înregistrate de camerele de supraveghere video din incinta unei bănci pentru identificarea autorilor unui jaf, înregistrările efectuate de victima unei agresiuni în propriul domiciliu, înregistrările efectuate de persoane particulare cu ocazia unui grav accident de circulație în urma căruia au rezultat victime, iar autorul accidentului a părăsit locul faptei etc. Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art. 24 alin. (1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 21 din Legea fundamentală.”

11. Art. I pct. 63, prin raportare la abrogarea art. 146¹ alin. (5) din Codul de procedură penală

Prin abrogarea alin. (5) din art. 146¹, procurorul nemaiputând obține în condiții de urgență date privitoare la tranzacțiile financiare efectuate sau care urmează a fi efectuate „... ar conduce la o întârziere substanțială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor ori ar pune în pericol siguranța victimei sau a altor persoane”

Astfel încât ar fi încălcate drepturi garantate prin art 22 și art 21 alin.3 in Constituție!

12. Art. I pct. 66, prin raportare la art. 153 alin. (1) C. proc. pen.

„Art. 153. - (1) Procurorul poate solicita, cu încuviințarea prealabilă a judecătorului de drepturi și libertăți, unei instituții de credit sau oricărei alte instituții care deține date privind situația financiară a unei persoane, comunicarea datelor privind existența și conținutul conturilor și a altor situații financiare în cazul în care există indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și există temeiuri pentru a se crede că datele solicitate constituie probe.”

Modul mecanic în care legiuitorul a înțeles să înlocuiască sintagma „suspiciune rezonabilă” cu „probe” sau „indicii temeinice” creează situații profund injuste, de natură a

crea un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/inculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general.

Astfel, în ipoteza reglementată la art. 153 alin. (1) se ajunge în situația absurdă în care, pentru a se putea desfășura una dintre aceste activități investigative, în scopul strângerii de probe, este necesară existența prealabilă de probe și indicii temeinice privind săvârșirea infracțiunii, nemaifiind suficientă simpla suspiciune rezonabilă.

Pe cale de consecință, considerăm pe deplin aplicabile următoarele considerente reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 54/2009:

„Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art. 24 alin. (1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 21 din Legea fundamentală.”

13. Art. I pct. 94, prin raportare la art. 209 alin. (11) C. proc. pen.

„Art. 209 alin. (11) Suspectului sau inculpatului reținut, la cerere, i se înmânează un exemplar al ordonanței prevăzute la alin. (10) împreună cu întregul material probator administrat.”

Textul astfel modificat este lipsit de claritate deoarece nu prevede dacă, în eventualitatea lipsei oricăror documente din interiorul materialului probator înmănat odată cu ordonanța prevăzută la art. 209 alin. (10) CPP, este atrasă nulitatea ordonanței sau se consideră neefectuată procedura înmănării acesteia, cu toate consecințele legale de rigoare.

Măsura obligării de către legiuitor a înmănării întregului material probator administrat este excesivă deoarece implică un mare efort logistic de care se leagă aducerea la cunoștință a ordonanței prevăzute la art. 209 alin. (10) CPP, în condițiile în care lipsa acesteia din urmă atrage consecințe procedurale serioase. În esență, amestecarea unor operațiuni logistice de copiere și îndosariere a materialului probator, operațiuni care erau posibile și în varianta actuală a textului CPP dar în a cărui redactare nu aveau consecințe procedurale, aduce neclaritate legii penale mai ales în condițiile netratării distincte a efectelor unor eventuale omisiuni din cauze obiective a copiilor de pe materialul probator.

Mai mult, pregătirea obligatorie a materialului probator pentru înmănare odată cu ordonanța prevăzută la art. 209 alin. (10) CPP poate duce la tergiversarea procesului penal și nu respectă principiul dreptului la un proces desfășurat într-un termen rezonabil.

14. Art. I pct. 109, prin raportare la art. 223 alin. (1) C. pen.

„Art. 223. – (1) Măsura arestării preventive poate fi luată de către judecătorul de drepturi și libertăți, în cursul urmăririi penale, sau de către instanța de judecată în fața căreia se află

cauza, în cursul judecății, numai dacă din probe rezultă indicii temeinice că inculpatul a săvârșit o infracțiune și există una dintre următoarele situații: (...)”

Curtea Constituțională, în jurisprudența sa constantă (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 473/2013), prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, a statuat că *“orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu trebuie să afecteze însă previzibilitatea legii.”*

Or, **sintagma „indicii temeinice” nu este definită în niciun act normativ**, fiind, astfel, lipsită de claritate și de previzibilitate.

În Codul de procedură penală anterior la art 681 se prevedea că *„sunt indicii temeinice atunci când din datele existente în cauza rezultă presupunerea rezonabilă ca persoana față de care se efectuează acte premergătoare sau acte de urmărire penală a săvârșit fapta”*. Indiciile temeinice erau datele apte să genereze o presupunere rezonabilă. **Această dispoziție este abrogată, astfel că nu ne putem raporta la ea pentru a defini noțiunea nou introdusă în actualul cod de procedură penală, chiar dacă gramatical este identică.**

De asemenea, învederăm că, în urma procedurii de examinare, dispoziția propusă pentru alin. (2) al art. 223 C. pen. a fost eliminată, revenindu-se la forma în vigoare. Or, forma în vigoare prevede că *„măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată și dacă din probe rezultă suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune (...)”*.

Astfel, se observă că eliminarea dispoziției prevăzute la art. 223 alin. (2) C. pen. dă naștere la o corelare în privința standardului de probă necesar pentru aplicarea măsurii arestării preventive: potrivit art. 223 alin. (1) C. pen. măsura se poate aplica *„dacă din probe rezultă indicii temeinice că inculpatul a săvârșit o infracțiune (...)”*, iar, potrivit art. 223 alin. (2) C. pen., *„dacă din probe rezultă suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune (...)”*.

Prin urmare, art. I pct. 138, prin referitor la art. 223 alin. (1) C. pen., prin coroborarea cu eliminarea în procedura de reexaminare a dispoziției propuse pentru art. 223 alin. (2) C. pen., încalcă principiul securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

15. Art. I pct. 148, prin raportare la art. 281 alin. (1) lit. b din Codul de procedură penală

"Art. 281 - (1) - b) competența materială și după calitatea persoanei, a organului de urmărire penală, competența materială și competența personală a instanțelor judecătorești, atunci când urmărirea penală, respectiv judecata a fost efectuată de un organ de urmărire penală / o instanță necompetentă după materie sau calitatea persoanei;"

Nulitatea actelor efectuate de un organ de urmărire superior într-o cauză de competența unui organ de urmărire penală inferior este nejustificată față de principiul controlului ierarhic reglementat de art. 132 alin. (1) din Constituție în baza căruia își desfășoară activitatea procurorii și al art. 302 Cod de procedură penală care permite organului superior să efectueze acte de competența organului de urmărire penală inferior.

Apreciem că textul contravine art. 1 alin. (5), art. 21 alin. (3) și art. 132 alin. (1) din Constituție.

16. Art. I pct. 155, prin raportare la art. 290 alin. (1¹) C. proc. pen.

„Art. 290 alin. (1¹) Pentru ca o persoană să beneficieze de dispozițiile referitoare la reducerea limitelor de pedeapsă denunțul trebuie să fie depus într-un termen de maximum un an de la data la care persoana a luat cunoștință de săvârșirea infracțiunii.”

Potrivit art. 148 din Constituție, *“(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare. (4) Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).”*

Aceste prevederi, incluse cu ocazia revizuirii Constituției în anul 2003, reprezintă garanții de ordin instituțional pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin actul de aderare, care limitează în mod implicit suveranitatea națională. În esență, obligațiile respective se referă la participarea efectivă și activă a României la integrarea europeană, la construcția sa instituțională și juridică, precum și la asumarea conștientă și deplină a obligațiilor ce rezultă din întreaga ordine normativă europeană. Toate cele trei puteri ale statului sunt ținute să contribuie, în limita competențelor ce le sunt atribuite prin Constituție, la eficiența respectare și punere în aplicare a sistemului normativ european.

Printre consecințele subsecvente aderării României la Uniunea Europeană se numără și Mecanismul de Cooperare și Verificare ("MCV"), instituit în anul 2007 pentru a remedia

deficiențele din reforma sistemului judiciar și din lupta împotriva corupției și crimei organizate. **Prin Decizia nr. 2/2012, Curtea Constituțională a reținut că, prin faptul că are calitatea de membru al Uniunii Europene, statului român îi revine obligația de a aplica MCV și a da curs recomandărilor stabilite în acest cadru, în conformitate cu dispozițiile art. 148 alin. (4) din Constituție.**

Or, prin Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind progresele înregistrate de România în cadrul mecanismului de cooperare și de verificare [COM I2018/ 851], emis ulterior adoptării inițiale a prezentului act normativ în ședința Camerei Deputaților din data de 18.06.2018, Comisia a reținut că se impune *„Înghețarea intrării în vigoare a modificărilor aduse Codului penal și Codului de procedură penală” și „Redeschiderea procesului de revizuire a Codului penal și a Codului de procedură penală, ținând seama pe deplin de necesitatea de a se asigura compatibilitatea cu dreptul UE și cu instrumentele internaționale de luptă împotriva corupției, precum și de recomandările formulate în cadrul MCV și de avizul Comisiei de la Veneția.”*

În acest sens, învederăm următoarele aspecte reținute de Comisia de la Veneția în Avizul nr. 930/2018 privind modificările aduse Codului penal și Codului de procedură penală, adoptat în sesiunea plenară din 18-19 octombrie 2018 cu privire la dispoziția propusă pentru art. 290 alin. (1¹) C. proc. pen.:

„167. Modificarea noului alineat (1 ind.1) al articolului 290 CPP introduce un termen de un an pentru denunțarea unei infracțiuni pentru a reduce limitele pedepsei, în conformitate cu prevederile legale relevante.88 Una dintre explicațiile furnizate de autoritățile române este că amendamentul urmărește să pună capăt cazurilor susținute în ultimii ani de denunțare cu întârziere a infracțiunilor, uneori denunțuri false și / sau efectuate sub presiunea procurorilor. Acest amendament, care merge mult mai departe decât amendamentele la articolele 290 și 292 din Codul penal, comentate mai sus, deoarece nu numai că exclude nepedepsirea persoanelor, dar se exclude și o simplă reducere a pedepselor, după termenul de un an, ar trebui revizuit (a se vedea comentariile făcute în legătură cu amendamentele la articolele.”

Având în vedere că atât Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind progresele înregistrate de România în cadrul mecanismului de cooperare și de verificare [COM I2018/ 851], cât și Avizul Comisiei de la Veneția nr. 930/2018 privind modificările aduse Codului penal și Codului de procedură penală au fost adoptate ulterior învestirii Curții

Constituționale cu soluțioarea obiecțiilor de neconstituționalitate precedente, acestea nu au putut fi luate în considerare la pronunțarea Deciziei nr. 633/2018.

Prin urmare, considerăm că se impune reanalizarea constituționalității dispozițiilor art. I pct. I pct. 155 din Lege, referitor la art. 290 alin. (1¹) C. proc. pen., care în lumina Raportului MCV și Avizului Comisiei de la Veneția precitate, precum și a jurisprudenței Curții Constituționale care a reafirmat obligația statului român de a aplica MCV și a da curs recomandărilor stabilite în acest cadru, considerăm că încalcă art. 148 alin. (2) și (4) din Constituție.

De asemenea, considerăm că soluția normativă care limitează temporal beneficiul reducerii limitelor de pedeapă ca urmare a depunerii unui denunț duce la descurajarea persoanelor care au cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni din a sesiza organele judiciare, fapt care încalcă principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009).

17. Art. I pct. 208, prin raportare la art. 328 alin. (1¹) C. proc. pen.

„Art. 328 alin. (1¹) Pentru stabilirea obiectului sau limitelor judecății, rechizitoriul trebuie să indice toate elementele constitutive ale faptei reținute în sarcina inculpatului, inclusiv latura subiectivă și toate probele pe care se sprijină fiecare dintre aceste elemente.”

Dispoziția nu este previzibilă, prin raportare la art 328 alin. (1) care prevede că: „*rechizitoriul se limitează la **fapta și persoana** pentru care s-a efectuat urmărirea penală și cuprinde în mod corespunzător mențiunile prevăzute la art. 286 alin. (2), datele privitoare la fapta reținută în sarcina inculpatului și încadrarea juridică a acesteia, **probele și mijloacele de probă** (...)*” și prin raportare la art 286 alin. (1) lit. d), referitor la actele organelor de urmărire penală, care stabilește că ordonanța procurorului trebuie să cuprindă „*obiectul actului sau măsurii procesuale ori, după caz, tipul soluției, precum și motivele de fapt și de drept ale acestora*”.

Așadar, soluția normativă propusă este deja reglementată, dispoziția nou introdusă generând un **paralelism legislativ** contrar prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.”

În acest context, considerăm pe deplin aplicabile următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 26/2012:

„Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, (...) prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară.

Totodată, trebuie avute în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 142 alin. (1), potrivit cărora "Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției", și pe cele ale art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit cărora, "în România, respectarea [...] legilor este obligatorie". Astfel, Curtea constată că reglementarea criticată prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.”

18. Art. III din Lege.

Potrivit art. III din Lege, „ În toate situațiile în care Legea nr.135/2010 privind Codul de procedură penală se referă la judecătorul de cameră preliminară se va înțelege că referirea se face la instanța de judecată competentă potrivit legii.”

Apreciem că procedeul ales de legiuitor pentru eliminarea dispozițiilor contrare noii concepții introduse prin prezenta lege, constând în eliminarea funcției de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată și, pe cale de consecință, a procedurii camerei preliminare nu respectă cerințele de claritate și previzibilitate impuse prin art. 1 alin. (5) din Constituție.

De altfel, apelarea la acest mecanism nu se justifică nici prin raportare la numărul redus al dispozițiilor în care, ca urmare a reexaminării legii, s-au păstrat referiri la judecătorul de cameră preliminară sau la procedura camerei preliminare. În concret, ne referim la art. 211 alin. (2),

art. 214 alin. (1), art. 215¹ alin. (7), art. 220 alin. (1), art. 249 alin. (1) și (6), art. 250¹ alin. (1) și (2) și art. 396 alin. (9) din Codul de procedură penală.

Legiuitorul ar fi trebuit, în reexaminarea legii, să modifice în mod corespunzător fiecare dintre aceste dispoziții, introducerea unei dispoziții globale în sensul înlocuirii trimiterilor făcute la „ *judecătorul de cameră preliminară* ” cu sintagma „ *instanța de judecată competentă potrivit legii* ” afectând în mod nepermis claritatea și previzibilitatea legii.

Astfel, *exempli gratia*, prin modul în care a procedat, legiuitorul a omis faptul că unele dintre aceste dispoziții nu cuprind referiri doar la judecătorul de cameră preliminară, ci și la procedura camerei preliminare, referiri care vor rămâne în fondul activ al legislației.

Pentru exemplificare, redăm câteva dintre aceste dispoziții care fie fac trimitere la procedura de cameră preliminară, fie dat fiind modul în care sunt redactate, nu pot fi adaptate în sensul art. III din Lege:

„Art. 211 alin. (2) Judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța de judecată, în cursul judecății, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alin. (1).”

„Art. 215¹ alin. (7) Judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța, în cursul judecății, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat pe o durată ce nu poate depăși 60 de zile.”

„Art. 249 alin (1) Procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea procurorului, în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecății, poate lua măsuri asigurătorii, prin ordonanță sau, după caz, prin încheiere motivată, pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune.

.....

(6) Măsurile asigurătorii prevăzute la alin. (5) se pot lua, în cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară și al judecății, și la cererea părții civile. Măsurile asigurătorii luate din oficiu de către organele judiciare prevăzute la alin. (1) pot folosi și părții civile.”

„250¹ alin. (2) Contestația împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară de la Secția penală a Înaltei Curte de Casație și Justiție a luat o măsură asigurătorie se soluționează de un complet format din 2 judecători de cameră preliminară, iar contestația împotriva încheierii prin care Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în primă instanță sau în apel, a luat o măsură asigurătorie se soluționează de Completul de 5 judecători.”

„Art. 396 alin. (9) În cazul în care, în cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară sau al judecății, față de inculpat s-a luat măsura preventivă a controlului judiciar pe cauțiune sau s-a dispus înlocuirea unei alte măsuri preventive cu măsura preventivă a controlului judiciar pe cauțiune și inculpatul este condamnat la pedeapsa amenzii, instanța dispune plata acesteia din cauțiune, potrivit dispozițiilor art. 217.”

Pe de altă parte există texte normative care se referă atât la judecătorul de cameră preliminară cât și la instanța de judecată!

De asemenea, înlocuirea trimiterilor făcute la „judecătorul de cameră preliminară” cu sintagma „*instanța de judecată competentă potrivit legii*” dă naștere unor dispoziții vagi, repetitive, de tipul „*instanța de judecată competentă potrivit legii sau instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere (...)*” [a se vedea art. 220 alin. (1)] sau „*Împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea unei măsuri asigurătorii de către instanța de judecată competentă potrivit legii, de instanța de judecată sau de instanța de apel (...)*” [Art. 250¹ alin. (1)].

Sub acest aspect, considerăm că art. III încalcă exigențele de claritate și previzibilitate a legii, impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție, prin raportare la următoarele prevederi:

„Art. 211 alin. (2) Judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța de judecată, în cursul judecății, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alin. (1).”

art. 214 alin. (1) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu.

„Art. 215¹ alin. (7) Judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța, în cursul judecății, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat pe o durată ce nu poate depăși 60 de zile.”

art. 220 alin. (1) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, arestul la domiciliu al inculpatului, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu.

„Art. 249 alin (1) Procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea procurorului, în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecății, poate lua măsuri asigurătorii, prin ordonanță sau, după caz, prin încheiere motivată, pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune.

Art. 250¹ alin. (1) Împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea unei măsuri asigurătorii de către judecătorul de cameră preliminară, de instanța de judecată sau de instanța de apel, inculpatul, procurorul sau orice altă persoană interesată poate face contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare. Contestația se depune, după caz, la judecătorul de cameră preliminară, instanța de judecată sau instanța de apel care a pronunțat încheierea atacată și se înaintează, împreună cu dosarul cauzei, după caz, judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, respectiv instanței ierarhic superioare, în termen de 48 de ore de la înregistrare.

În plus, cu privire la art. 250¹ alin. (2) C. proc. pen., considerăm că art. III este inaplicabil, înlocuirea trimiterii făcute la „judecătorul de cameră preliminară” cu sintagma „*instanța de judecată competentă potrivit legii*” generând un text inaplicabil, lipsit de logică — „*contestația împotriva încheierii prin care instanța competentă potrivit legii de la*

Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție (...) se soluționează de un complet format de (?)". Redăm, în acest sens, cuprinsul art. 250¹ alin. (2):

Art. 250¹ alin. (2) Contestația împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară de la Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție a luat o măsură asigurătorie se soluționează de un complet format din 2 judecători de cameră preliminară (= ...2 instanțe de judecată competente potrivit legii vor forma completul de judecată?!), iar contestația împotriva încheierii prin care Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în primă instanță sau în apel, a luat o măsură asigurătorie se soluționează de Completul de 5 judecători.

Prin urmare, art. III din Lege contravine principiului securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție, prin raportare la efectele produse asupra art. 211 alin. (2), art. 214 alin. (1), art. 215¹ alin. (7), art. 220 alin. (1), art. 249 alin. (1) și (6), art. 250¹ alin. (1) și (2) și art. 396 alin. (9) din Codul de procedură penală.

În drept, ne întemeiem sesizarea atât pe dispozițiile art. 133, alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, cât și pe dispozițiile art. 15, alin.(1) și alin.(2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

**Tabel cu semnatarii Sesizării Curții Constituționale a României cu
privire la Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010
privind Codul de procedură penală, precum și a Legii nr.304/2004
privind organizarea judiciară (PL-x373/2018)**

Nr. Crt.	Nume	Semnătura
1.	Turcan Raluca	
2.	Andronache Gabriel	
3.	Achiței Vasile Cristian	
4.	Alexe Costel	
5.	Anastase Roberta Alma	
6.	Ardelean Ben Oni	
7.	Balan Ioan	
8.	Bica Dănuț	
9.	Bodea Marius	
10.	Bode Lucian Nicolae	
11.	Boroianu Robert Aurel	
12.	Buican Cristian	
13.	Bumb Sorin-Ioan	
14.	Calista Mara Daniela	
15.	Cherecheș Florica	
16.	Cherecheș Viorica	
17.	Cozmanciuc Mugur	
18.	Culeafă Mihai	
19.	Cupșa Ioan	
20.	Dobre Victor Paul	

21.	Dobrovie Matei-Adrian	
22.	Fădor Angelica	
23.	Gheorghe Daniel	
24.	Gheorghe Tinel	
25.	Gheorghiu Bogdan	
26.	Ghilea Gavrilă	
27.	Giugea Nicolae	
28.	Gudu Vasile	
29.	Heiuș Lucian	
30.	Huțucă Bogdan Iulian	
31.	Ioniță Antoneta	
32.	Ionescu George	
33.	Leoreanu Laurențiu	
34.	Lungu Tudorița	
35.	Mareș Mara	
36.	Mihalescul Dumitru	
37.	Moldovan Sorin-Dan	
38.	Neagu Nicolae	
39.	Nicoară Romeo Florin	
40.	Olar Corneliu	
41.	Oprea Dumitru	
42.	Oros Nechita-Adrian	
43.	Palăr Ionel	
44.	Pirtea Marilen	
45.	Popescu Pavel	

46.	Popescu Virgil Daniel	
47.	Preda Cezar	
48.	Predoiu Marian-Cătălin	
49.	Prișcă Razvan Sorin	
50.	Raetchi Ovidiu- Alexandru	
51.	Răcuci Claudiu Vasile	
52.	Roman Florin Claudiu	
53.	Romanescu Cristinel	
54.	Săftoiu Ana- Adriana	
55.	Schelean-Somfelean Valeria Diana	
56.	Sitterli Ovidiu-Ioan	
57.	Sighiartău Robert Ionatan	
58.	Stamatian Vasile Florin	
59.	Stroe Ionut Marian	
60.	Șișcu George	
61.	Șovăială Constantin	
62.	Ștefan Ion	
63.	Știrbu Gigel Sorinel	
64.	Trăilă Cristina	
65.	Varga Glad-Aurel	
66.	Varga Vasile	
67.	Vîlceanu Dan	
68.	Voicu Mihai	

.....
A PROIECTULUI DE LEGE PLX. 373/2018 PENTRU
MODIFICAREA SI COMPLETAREA LEGII NR. 135/2010 PRIVIND CODUL
DE PROCEDURĂ PENALĂ, PRECUM SI PENTRU MODIFICAREA SI COMPLETAREA
LEGI NR. 304/2004 PRIVIND ORGANIZAREA JUDICIARĂ
.....
.....
.....
.....

NR.	DEPUTAT	SEMĂTURĂ	PARTID
1.	BARNA ILIE-DAN		USR
2.	BENGA TUDOR-VLAD		USR
3.	BOTEZ MIHAI-CĂTĂLIN		USR
4.	BULAI IULIAN		USR
5.	CHICHIRĂU COSETTE-PAULA		USR
6.	COSMA LAVINIA-CORINA		USR
7.	DAN NICUȘOR-DANIEL		Afiliat USR
8.	DEHELEAN SILVIU		USR
9.	DRULĂ CĂTĂLIN		USR
10.	DURUȘ VLAD-EMANUEL		USR
11.	GHINEA CRISTIAN		USR
12.	ION STELIAN-CRISTIAN		USR
13.	IURIȘNIȚI CRISTINA-IONELA		USR
14.	LUPESCU DUMITRU		USR
15.	MOȘTEANU LIVIU-IONUȚ		USR
16.	NĂSUI CLAUDIU-IULIUS-GAVRIL		USR
17.	POP RAREȘ-TUDOR		USR
18.	POPESCU NICOLAE-DANIEL		USR
19.	PRISNEL ADRIAN-CLAUDIU		USR
20.	PRUNĂ CRISTINA-MĂDĂLINA		USR
21.	RĂDULESCU DAN-RĂZVAN		USR
22.	RODEANU BOGDAN-IONEL		USR
23.	SEIDLER CRISTIAN-GABRIEL		USR
24.	STANCIU-VIZITEU LUCIAN-DANIEL		USR
25.	UNGUREANU EMANUEL-DUMITRU		USR
26.	VLAD SERGIU-COSMIN		USR
27.	ZAINEA CORNEL		USR
28.			
29.			
30.			

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului

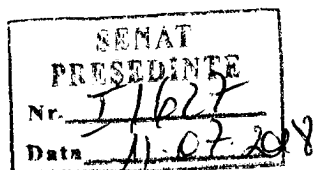
Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

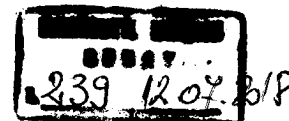
Dosar nr.1091A/2018

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ
NR. 6049 / 11 JUL 2018

Domnului

Călin Constantin Anton POPESCU-TĂRICEANU
Președintele Senatului

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de Președintele României referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 10 septembrie 2018 (inclusiv în format electronic *Word* la adresa de mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 25 septembrie 2018.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

Președinte,

prof. univ. dr. Valer DORNEANU

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI București, iulie 2018
CP1/1157/10.07.2018**Domnului VALER DORNEANU****PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE**

În temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formulez următoarea

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE**asupra**

Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară a fost transmisă de către Parlament Președintelui României, în vederea promulgării la data de 22 iunie 2018. Prin modul în care a fost adoptată, precum și prin conținutul normativ, legea menționată contravine normelor și principiilor prevăzute la art. 1 alin. (3), (4) și (5), art. 16 alin. (1) și (2), art. 21 alin. (1) și (3), art. 24, art. 61, art. 64, art. 75, art. 124 alin. (2) și (3), art. 126 alin. (1) și art. 147 alin. (4) din Constituție, pentru motivele prezentate în cele ce urmează.

I. Aspecte extrinseci de neconstituționalitate. Încălcarea prevederilor art. 61 alin. (2) coroborate cu cele ale art. 75 din Constituție

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară a fost adoptată cu încălcarea principiului bicameralismului. Acest principiu izvorăște din art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție și a fost dezvoltat de Curtea Constituțională printr-o constantă jurisprudență (Decizia nr. 710/2009, Decizia nr. 413/2010, Decizia nr. 1.533/2011). În această jurisprudență, Curtea a stabilit două criterii esențiale (cumulative) pentru a se determina cazurile în care prin procedură legislativă se încalcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Chiar dacă aplicarea acestui principiu nu poate deturna rolul de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate (potrivit Deciziei nr. 1/2012), legiuitorul trebuie să țină cont de limitele impuse de principiul bicameralismului. În Decizia nr. 624/2016, Curtea a arătat că în Camera decizională se pot aduce modificări și completări propunerii legislative, dar Camera decizională „nu poate însă modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator”.

Mai mult, prin Decizia nr. 62/2018, Curtea Constituțională a statuat că în analiza respectării acestui principiu „trebuie avut în vedere (a) scopul inițial al legii, în sensul de voință politică a autorilor propunerii legislative sau de filosofie, de concepție originară a actului normativ; (b) dacă există deosebiri majore, substanțiale, de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului; (c) dacă există o configurație semnificativ diferită între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului”.

În privința primului element, din expunerea de motive a propunerii legislative și din forma inițiatorilor dezbătută de Senat rezultă că, propunerea a fost inițiată cu scopul punerii de acord a prevederilor Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/243 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la un proces în cadrul procedurilor penale, Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană.

Așadar, având un scop precis determinat și limitat la punerea în acord a Codului de procedură penală cu un număr de 18 decizii ale Curții Constituționale sau cu prevederile celor două directive europene, expunerea de motive menționează necesitatea intervenției asupra unui număr de 35 de articole din Codul de procedură penală.

Față de forma inițiatorului care are un număr de 3 articole (art. I- III), primul dintre acestea având un număr de 110 puncte de modificare sau completare a dispozițiilor Codului de procedură penală, forma adoptată de Senat, în calitate de Cameră de reflecție are 4 articole (art. I- IV), primul dintre acestea având un număr de 259 de puncte de modificare a Codului de procedură penală, operând modificări substanțiale în raport cu intenția inițiatorului. De altfel, și titlul legii a fost modificat în urma noilor amendamente admise în Camera de reflecție, devenind: „Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară”.

Atât forma adoptată de Senat, cât și forma adoptată de Camera Deputaților diferă de scopul inițial al legii. Dacă, potrivit expunerii de motive, scopul inițiatorilor era precis determinat și limitat la punerea în acord a Codului de procedură penală cu un număr de 18 decizii ale Curții Constituționale sau cu prevederile celor două directive europene, expunerea de motive menționează necesitatea intervenției asupra unui număr de 35 de articole din Codul de procedură penală, forma adoptată de Camera decizională intervine asupra a 199 de articole din Codul de procedură penală. Astfel, formele adoptate de cele două camere ale Parlamentului modifică aspecte neregăsite în forma inițiatorului precum: condițiile de punere în mișcare sau de exercitare a acțiunii penale (art. I pct. 11), condițiile de stingere a acțiunii penale (art. I pct. 12), condițiile de continuare a procesului penal la cererea suspectului sau a inculpatului (art. I pct. 13), dispoziții referitoare la renunțarea la pretențiile civile (art. I pct. 15), rezolvarea acțiunii civile în procesul penal (art. I pct. 16), eliminarea dispozițiilor referitoare la judecătorul de cameră preliminară, competența instanțelor (art. I pct. 19 - 24), condițiile pentru încheierea actelor pentru unele organe de constatare (art. I pct. 29), procedura de soluționare a abținerii sau recuzării procurorului (art. I pct. 36), drepturile persoanei vătămate (art. I pct. 40), drepturile inculpatului (art. I pct. 82), modalitatea de apreciere a probelor (art. I pct. 52), condițiile de consemnare a declarațiilor (art. I pct. 55), dispoziții referitoare la martori (art. I pct. 60, 63, 64), dispoziții referitoare la metode speciale de supraveghere sau cercetare (art. I pct. 68, 69, 72, 74, 77, 78, 80, 81, 83), dispoziții referitoare la conservarea datelor informatice (art. I pct. 88), dispoziții referitoare la percheziția domiciliară (art. I pct. 92, 93), condițiile percheziției corporale (art. I pct. 98), dispoziții referitoare la efectuarea expertizei (art. I pct. 104, 108), dispoziții referitoare la invocarea nulităților relative (art. I

pct. 183), dispoziții privind rechizitoriul (art. I pct. 208, 209), dispoziții referitoare la plângerea împotriva actelor procurorului (art. I pct. 216), dispoziții privind participarea inculpatului la judecată și drepturile acestuia (art. I pct. 226) etc.

Așadar, după cum se poate observa, modificările realizate în cadrul procedurii derulate în cele două camere ale Parlamentului diferă într-un mod semnificativ de voința politică a autorilor propunerii legislative, motiv pentru care prin raportare la scopul inițial al legii, apreciem încălcarea principiului bicameralismului.

Prin raportare la cel de al doilea element, și anume, existența unor deosebiri majore, substanțiale, de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului, prin raportul Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, în cursul procedurii derulate la nivelul Camerei Deputaților au fost admise 327 de amendamente față de forma adoptată de Senat și au fost respinse alte 135 de amendamente. Printre amendamentele admise - ce reprezintă deosebiri majore, substanțiale, de conținut juridic - menționăm: introducerea de noi cazuri în rândul celor pentru care organele judiciare trebuie să publice soluțiile (art. I pct. 4), modificarea momentului până la care partea responsabilă civilmente poate fi introdusă în procesul penal (art. I pct. 14), eliminarea sintagmei „indicii temeinice” din cazul care privea incompatibilitatea judecătorului (art. I pct. 30) și revenirea la forma în vigoare a legii, modificarea termenului până la care persoana vătămată are dreptul de a fi informată (art. I pct. 40), modificarea aspectelor referitoare la aprecierea probelor, sintagma „acuzăția a fost dovedită din toate probele administrate” fiind înlocuită cu „acuzăția a fost dovedită dincolo de orice îndoială” (art. I pct. 52), modificarea condițiilor de emitere a mandatului de percheziție domiciliară (art. I pct. 89), eliminarea modificării art. 185 din Codul de procedură penală referitor la condițiile dispunerii autopsiei medico-legale, modificarea condițiilor controlului judiciar (art. I pct. 121), modificarea condițiilor de luare a măsurilor asigurătorii în vederea confiscării speciale sau confiscării extinse (art. I pct. 154), modificarea condițiilor privind reducerea limitelor de pedeapsă (art. I pct. 189), precum și alte intervenții legislative operate pentru prima dată în Camera decizională, respectiv Camera Deputaților.

Aceste modificări realizate la nivelul Camerei Deputaților, concretizate într-un număr de 327 de amendamente admise, au condus la adoptarea unei forme a legii cu deosebiri substanțiale de conținut juridic față de forma Senatului, contrar celor dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale anterior amintită.

Cu privire la cel de al treilea element, respectiv existența unei configurații semnificativ diferite, pe de o parte între forma inițiatorului și formele adoptate de cele două Camere și, pe de altă parte, între formele adoptate de cele două Camere, observăm diferențe semnificative. Astfel, forma inițiatorului are un număr de

3 articole (art. I-III), primul dintre acestea având un număr de 110 puncte de modificare sau completare a dispozițiilor Codului de procedură penală. Formele adoptate de Senat și Camera Deputaților au 4 articole (art. I-IV), primul dintre acestea având un număr de 259, respectiv 266 de puncte de modificare a Codului de procedură penală, fiind introdus de asemenea art. III cu un cuprins de 3 puncte, care modifică și un alt act normativ, Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară. Observăm că modificările realizate în cele două camere ale Parlamentului sunt, din punct de vedere numeric, mai multe decât dublul celor avute în vedere de inițiatori și care priveau strict punerea textelor de lege în acord cu deciziile Curții Constituționale și cu Directiva UE 2016/343 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, Directiva UE 2014/42 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și Deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului.

Pe de altă parte, cu referire la formele adoptate de cele două Camere constatăm că în timp ce forma adoptată de Senat cuprinde patru articole (art. I-IV), primul având un număr de 259 de puncte de modificare, forma adoptată de Camera Deputaților a suferit un număr de 327 de amendamente, cuprinzând în final patru articole (art. I-IV), dintre care primul cu un număr de 266 de puncte de modificare a Codului de procedură penală. Dincolo de această configurație diferită, intervențiile legislative operate de fiecare dintre cele două Camere sunt mult mai consistente, fiind eliminate prevederi adoptate de Camera de reflecție și, deopotrivă, introduse noi prevederi care modifică dispozițiile procesual penale.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut existența unei configurații semnificativ diferită chiar și în situația în care o propunere legislativă adoptată de camera de reflecție cuprindea un articol, iar forma adoptată de camera decizională cuprindea două articole (Decizia nr. 62/2018).

Prin raportare la aceste considerente, apreciem că legea adoptată de Parlament încalcă, prin modul său de adoptare, principiul bicameralismului prevăzut de art. 61 alin. (2) din Legea fundamentală, această încălcare atrăgând consecința neconstituționalității legii în ansamblul său.

II. Aspecte intrinseci de neconstituționalitate

1. Art. I pct. 4 încalcă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție

La art. I pct. 4 din legea criticată, la art. 4 din Codul de procedură penală se introduc șase noi alineate, alin. (3) – (8) cu următorul cuprins: „(3) În cursul urmăririi penale și al judecării cauzei sunt interzise comunicările publice, declarațiile publice precum și furnizarea de alte informații, direct sau indirect,

provenind de la autorități publice referitoare la faptele și persoanele ce fac obiectul acestor proceduri. Persoanele din cadrul autorităților publice nu se pot referi la persoanele suspectate sau inculpate ca și cum acestea ar fi vinovate decât în cazul în care există o hotărâre definitivă de condamnare cu privire la acele fapte. (4)

Prin excepție, în cursul urmăririi penale sau al judecății organele de urmărire penală sau instanța de judecată pot comunica public date despre procedurile penale care se desfășoară doar atunci când datele furnizate justifică un interes public prevăzut de lege sau acest lucru este necesar în interesul descoperirii și aflării adevărului în cauză. (5) Comunicările publice prevăzute la alin. (4) nu se pot referi la persoanele suspectate sau acuzate ca fiind vinovate de săvârșirea unei infracțiuni. (6) În cursul procesului penal este interzisă prezentarea publică a persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni purtând cătușе sau alte mijloace de imobilizare sau afectate de alte modalități de natură a induce în percepția publică că acestea ar fi vinovate de săvârșirea unor infracțiuni. (7) Dacă organele judiciare au comunicat public date și informații privind începerea urmăririi penale, luarea unor măsuri preventive sau trimiterea în judecată a unei persoane, acestea au obligația să publice, în aceleași condiții, și soluțiile de clasare, renunțare la urmărire penală sau încetare a procesului penal, ori soluțiile de achitare, încetarea procesului penal sau restituire la parchet, pronunțate de către instanțele de judecată.

(8) Îndeplinirea obligației prevăzută la alin. (7) poate fi cerută de orice persoană interesată.”

Aceste modificări reprezintă o transpunere a dispozițiilor cuprinse în Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale.

Astfel, potrivit prevederilor Directivei din cuprinsul art. 4 având ca denumire „Referirile publice la vinovăție”: „(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a garanta că, atâta vreme cât vinovăția unei persoane suspectate sau acuzate nu a fost dovedită conform legii, declarațiile publice făcute de autoritățile publice și deciziile judiciare, altele decât cele referitoare la vinovăție, nu se referă la persoana respectivă ca fiind vinovată. Prin aceasta nu se aduce atingere actelor de urmărire penală care au drept scop dovedirea vinovăției persoanei suspectate sau acuzate și nici deciziilor preliminare cu caracter procedural care sunt luate de autoritățile judiciare sau de alte autorități competente și care se bazează pe suspiciuni sau probe incriminatoare. (2) Statele membre se asigură că sunt disponibile măsuri corespunzătoare în cazul unei încălcări a obligației prevăzute la alineatul (1) din prezentul articol de a nu se referi la persoane suspectate sau acuzate ca și cum ar fi vinovate, în conformitate cu prezenta directivă și, în special, cu articolul 10. (3) Obligația prevăzută la alineatul (1) de a nu se referi la persoane suspectate sau acuzate ca și cum ar fi vinovate nu împiedică autoritățile publice să difuzeze informații în mod public privind

procedurile penale atunci când acest lucru este strict necesar din motive legate de ancheta penală sau în interes public.”

Considerăm că sintagma „furnizarea de alte informații, direct sau indirect, provenind de la autorități publice referitoare la faptele și persoanele ce fac obiectul acestor proceduri” cuprinsă în art. 4 alin. (3) este neclară și impredictibilă. Astfel, în lipsa unei reglementări clare și precise, se poate ajunge la situații în care activitatea altor organe judiciare sau a unor instituții cu atribuții în activitatea de verificare și control la instanțe și parchete să fie blocată, să fie lipsită de posibilitatea recunoscută, în prezent, de lege, de a solicita relații de la organele judiciare la care sunt în derulare proceduri judiciare (fie că sunt organe de urmărire penală, fie că sunt instanțe de judecată). Spre exemplu, se poate ajunge la situația ca activitatea Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii să fie blocată, în condițiile imposibilității de aplicare a prevederilor art. 73 alin. (4) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, potrivit căreia „inspectorii judiciari pot solicita, în condițiile legii, inclusiv conducătorilor instanțelor sau parchetelor, orice informații, date, documente sau pot face orice verificări pe care le consideră necesare în vederea efectuării cercetării disciplinare ori a exercitării celorlalte atribuții prevăzute de lege sau regulamente”, având în vedere că unele proceduri de verificare prealabilă sau cercetare disciplinară se pot desfășura simultan cu procedurile judiciare.

Potrivit art. 5 din aceeași directivă, având ca denumire marginală „Prezentarea persoanelor suspectate și acuzate”: „(1) Statele membre iau măsuri adecvate pentru a garanta că persoanele suspectate și acuzate nu sunt prezentate ca și cum ar fi vinovate, în fața instanței sau în mod public, prin utilizarea unor măsuri de constrângere fizică. (2) Alineatul (1) nu împiedică statele membre să aplice măsuri de constrângere fizică impuse de circumstanțele specifice cauzei, legate de securitate sau menite să împiedice persoanele suspectate sau acuzate să se sustragă sau să ia contact cu terțe persoane”. Acest articol a fost transpus în art. 4 alin. (6) din legea criticată, potrivit căreia „în cursul procesului penal este interzisă prezentarea publică a persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni purtând cătușe sau alte mijloace de imobilizare sau afectate de alte modalități de natură a induce în percepția publică că acestea ar fi vinovate de săvârșirea unor infracțiuni”.

Sintagma „afectate de alte modalități de natură a induce în percepția publică că acestea ar fi vinovate de săvârșirea unor infracțiuni” nu este clară și previzibilă, având un caracter generic, abstract, dificil de interpretat și cu premise evidente de a conduce la aplicări diferite în practica judiciară.

Prin urmare, textul articolului în discuție încalcă standardele privind calitatea legilor referitoare la claritate, coerență și predictibilitate.

2. Articolul I punctul 5 din legea aflată la promulgare încalcă art. 1 alin. (5), art. 21 alin. (3), art. 131 alin. (1) și art. 132 alin. (1) din Constituție

La art. I pct. 5 din legea criticată, la art. 8 din Codul de procedură penală se introduce un nou alineat, alin. (2), cu următorul cuprins: „(2) Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, la judecarea cauzei de un judecător imparțial și independent. Repartizarea tuturor cauzelor către judecători sau procurori se face aleatoriu.”

Textul în discuție încalcă art. 131 alin. (1) și art. 132 alin. (1) și art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât restrânge una dintre garanțiile importante ale procesului numai la faza de judecată și numai în ceea ce-l privește pe judecător. Or, garanția trebuie să guverneze și urmărirea penală, fază a procesului penal, nu doar faza de judecată, altfel se încalcă art. 21 alin. (3) din Constituție, care se referă la „proces” fără a restrânge garanția numai la faza de judecată. Imparțialitatea și independența sunt garanții ale procesului echitabil care trebuie să caracterizeze activitatea atât a judecătorilor, cât și a procurorilor; procurorul, în egală măsură, trebuie să fie imparțial (să strângă probe atât în defavoarea, cât favoarea și în celui acuzat - art. 5 Cod procedură penală, să formuleze în instanță concluzii de achitare atunci când probele nu susțin acuzația - art. 363 alin. (2) și (4) și independent. În concluzie, modul de redactare a textului încalcă art. 131 alin. (1) și art. 132 alin. (1) din Constituție.

În ceea ce privește teza a II-a referitoare la obligativitatea repartizării aleatorii a tuturor cauzelor către judecători sau procurori – considerăm că norma nu se corelează cu acele dispoziții din Codul de procedură penală ce instituie excepții de la repartizarea aleatorie (spre exemplu, în cazul trimiterii spre rejudecare, al disjungerii, al conexității, al repunerii pe rol a cauzei, cererile de îndreptare a erorilor materiale și cererile de completare sau lămurire a hotărârii).

Totodată, referitor la repartizarea aleatorie a cauzelor către procurori, legiuitorul ar fi trebuit să precizeze care este sistemul aleatoriu de repartizare a cauzelor, întrucât pentru parchete nu există un sistem informatic având acest scop; pe de altă parte, o repartizare aleatorie a cauzelor poate conduce la ignorarea specializării unui procuror într-o anumită materie (economică, informatică, criminalistică, pentru cauze cu minori și de familie, etc.), ceea ce nu este de natură a asigura scopul prevăzut de către legiuitor în conținutul tezei I, respectiv „dreptul la un proces echitabil”, fiind afectată operativitatea în desfășurarea urmăririi penale. O astfel de reglementare incompletă lipsește norma de claritate în aplicarea sa, fiind contrară exigențelor de calitate a legii instituite de art. 1 alin. (5) din legea fundamentală.

3. Art. I pct. 6 din legea supusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (5) și art. 24 alin. (1) din Constituție

La art. I pct. 6 din legea criticată, alin. (2) al art. 10 din Codul de procedură penală se modifică și va avea următorul cuprins: „(2) Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să asigure subiecților procesuali principali și avocatului timpul necesar pregătirii apărării, care nu poate fi mai mic de 3 zile, cu excepția luării sau judecării măsurilor preventive, când termenul nu poate fi mai mic de 6 ore și înlesnirile necesare pregătirii apărării, prin punerea la dispoziție și comunicarea întregului material de urmărire penală în formă electronică.”

Norma este neclară și impredictibilă, întrucât deși stabilește termene minime concrete necesare exercitării unei apărări efective într-o cauză penală, obligatorii atât pentru organele de urmărire penală, cât și pentru instanțele de judecată, nu este indicat momentul de la care aceste termene încep să curgă. Începutul acestor termene poate varia, în funcție de momentul procesual în care începe exercitarea dreptului la apărare, respectiv „de la momentul încheierii contractului de asistență juridică”/„de la momentul sesizării instanței”/„de la momentul înregistrării cauzei la instanță”/„de la momentul comunicării citației”, etc.

Pentru o interpretare unitară a normelor procesual penale din cuprinsul art. 10 alin. (2) în forma preconizată pentru modificare, apreciem că se impune menționarea momentului de la care încep să curgă termenele, cu atât mai mult cu cât, potrivit dispozițiilor art. 10 alin. (5¹), în forma propusă la art. I pct. 9 „încălcarea drepturilor prevăzute la acest articol se sancționează cu nulitatea absolută a actelor efectuate cu nesocotirea acestora.” Dată fiind sancțiunea nerespectării termenelor stabilite prin art. 10 alin. (2) - nulitatea absolută a actelor efectuate cu nesocotirea acestora - se impune reglementarea completă a regimului acestor termene, cu prevederea momentului de la care acestea încep să curgă. În lipsa unei asemenea clarificări, sunt create premisele pentru o interpretare diferită, neunitară a normelor procesual penale, cu consecința unei practici judiciare diferite a organelor judiciare.

Totodată, dispoziția din art. 10 alin. (2) vine în contradicție, sub aspectul duratei celui din urmă termen, cu prevederile art. 94 alin. (7), care prevăd, în forma stabilită prin art. I pct. 48 din legea criticată: „în vederea pregătirii apărării, avocatul inculpatului are dreptul de a lua cunoștință de întreg materialul dosarului de urmărire penală în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți privind măsurile privative sau restrictive de drepturi, la care avocatul participă. Judecarea cererilor privind măsurile preventive nu poate începe până la momentul la care avocatului nu i se asigură timpul necesar pregătirii apărării și numai după ce judecătorul se asigură că acesta a avut suficient timp pentru parcurgerea întregului material al dosarului de urmărire penală, dar nu mai puțin

de 4 ore. Încălcarea acestui drept atrage nulitatea absolută a încheierii de dispunere a măsurii preventive.”

Astfel, sunt prevăzute termene diferite, de cel puțin 6 ore, respectiv de cel puțin 4 ore, în cuprinsul a două articole diferite - art. 10 alin. (2) și art. 94 alin. (7) - cu același obiectiv, respectiv pregătirea judecării cererilor privind măsurile preventive din perspectiva apărării, această evidentă contradicție conducând la imprecizia, lipsa de rigoare juridică și de claritate a dispozițiilor normative criticate.

În plus, neprecizarea momentelor de la care termenele stabilite de legiuitor încep să curgă face ca subiecții procesuali principali să se afle în imposibilitate de a-și adapta conduita și de a-și valorifica dreptul constituțional la apărare prevăzut de art. 24 din Constituție.

4. Art. I pct. 11 încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție

La art. I pct. 11 din legea criticată se modifică art. 15 din Codul de procedură penală, în sensul că: „acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există probe din care rezultă indicii temeinice că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acesteia”, fiind înlocuită sintagma „presupunere rezonabilă” cu „indicii temeinice”.

În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind și o serie de repere pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru asigurarea acestor exigențe. Astfel, în cauze precum „Sunday Times contra Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord”-1979, „Rekvenyi contra Ungariei”-1999, „Rotaru împotriva României”-2000, „Damman împotriva Elveției”-2005, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că „nu poate fi considerată «lege» decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și regleze conduita. Individul trebuie să fie în măsură să prevadă consecințele ce pot decurge dintr-un act determinat”; „o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie poate apela la consultanță de specialitate - să își corecteze conduita”; „în special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice”.

Sub acest aspect, principiul securității juridice se corelează cu un alt principiu, dezvoltat în dreptul comunitar, și anume principiul încrederii legitime. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Comunităților Europene (de exemplu cauzele „Facini Dori v. Recre”, 1994 , „Foto Frost v. Hauptzollant Lübeck.Ost”,

1987), principiul încrederii legitime impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă.

Și în doctrină s-a afirmat, în același sens, că prima dintre condițiile ce asigură aplicabilitatea dreptului o constituie suficiența sa de definire, care vizează asigurarea rigorii atât în planul conceptualizării dreptului, a noțiunilor juridice, cât și în planul redactării actelor normative.

Însă, în conținutul normativ al legii deduse controlului de constituționalitate, legiuitorul operează cu termeni pe care nu îi definește.

Prin înlocuirea sintagmei în vigoare „presupunerea rezonabilă” cu sintagma „indicii temeinice”, legiuitorul nu dă dovadă de consecvență și nu are o viziune unitară în abordarea acestui criteriu.

Astfel, spre exemplu, nu au fost corelate condițiile de punere în mișcare a acțiunii penale cu condițiile impuse pentru începerea urmăririi penale, prevăzute la art. I pct. 194 cu referire la art. 305 alin. (3) Cod procedură penală, ce prevede că „trebuie să existe probe din care să rezulte că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală.” Astfel, standardul de probațiune pentru dobândirea calității de suspect este mai ridicat decât cel de inculpat.

În concluzie, lipsa de rigoare a textului criticat afectează cele două principii, respectiv cel al securității juridice și cel al încrederii legitime în dispozițiile legii, ceea ce contravine art. 1 alin. (5) din Constituție.

5. Art. I pct. 14 încalcă art. 21 alin. (1) și art. 147 alin. (4) din Constituție

Art. I pct. 14 din legea criticată, modifică alin. (1) al art. 21, în sensul că: „Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente poate avea loc, la cererea părții îndreptățite potrivit legii civile, până la începerea cercetării judecătorești.”

Norma contravine celor statuate prin Decizia nr. 257/2017, în care Curtea Constituțională a statuat că „posibilitatea persoanei vătămate, care s-a constituit parte civilă, de a solicita introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente „până la începerea cercetării judecătorești”, în orice fază procesuală, inclusiv după închiderea procedurii de cameră preliminară, este de natură a aduce atingere dreptului de acces liber la justiție al părții responsabile civilmente, consacrat de art. 21 din Legea fundamentală.”

Potrivit art. 21 alin. (1) din Constituție, „orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime”, alin. (2) al aceluiași articol stabilind că „nicio lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept”. Conform jurisprudenței instanței de control constituțional, în reglementarea exercitării acestui drept fundamental, legiuitorul are posibilitatea să impună anumite condiții de formă, ținând de natura și de exigențele administrării justiției, fără însă ca aceste condiționări să aducă atingere substanței

dreptului sau să îl lipsească de efectivitate. Or, condiționarea dreptului de acces liber la justiție al părții responsabile civilmente de introducerea acesteia în procesul penal în termenul reglementat de art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, respectiv „până la începerea cercetării judecătorești”, are drept consecință lipsirea de efectivitate a dreptului acestei părți. Cu alte cuvinte, protecția oferită dreptului de acces la justiție al persoanei vătămate care s-a constituit parte civilă și care poate solicita introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente „până la începerea cercetării judecătorești” determină limitarea dreptului de acces liber la justiție al părții responsabile civilmente, în aceste condiții fiind necesar ca legiuitorul să facă apel la mijloace adecvate pentru ca această limitare să fie proporțională cu scopul urmărit, întrucât absolutizarea unuia dintre cele două drepturi - în condițiile în care sfera de manifestare a acestora este concomitentă - ar putea duce la afectarea substanței celui alt drept”.

În acest sens, adoptarea unei soluții contrare jurisprudenței Curții Constituționale anterior amintită reprezintă o încălcare a art. 147 alin. (4) din Constituție, cu privire la efectul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

6. Art. I pct. 29 încalcă art. 1 alin. (4) și (5) din Constituție

Conform acestui punct, la articolul 61, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins: „Ori de câte ori există probe sau indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, sunt obligate să întocmească un proces-verbal despre împrejurările constatate:”

Art. 61 are ca denumire marginală „Actele încheiate de unele organe de constatare”, reglementând – în forma în vigoare – obligația unor organe de constatare, altele decât cele judiciare – de a întocmi un proces-verbal „ori de câte ori există suspiciunea rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni”.

Aceste organe de constatare sunt: a) organele inspecțiilor de stat, ale altor organe de stat, cât și ale autorităților publice, instituțiilor publice sau ale altor persoane juridice de drept public, pentru infracțiunile care constituie încălcări ale dispozițiilor și obligațiilor a căror respectare o controlează, potrivit legii; b) organele de control și cele de conducere ale autorităților administrației publice, ale altor autorități publice, instituții publice sau ale altor persoane juridice de drept public, pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu serviciul de către cei aflați în subordinea ori sub controlul lor; c) organele de ordine publică și siguranță națională, pentru infracțiunile constatate în timpul exercitării atribuțiilor prevăzute de lege.

În forma modificată, legiuitorul atribuie acestor organe non-judiciare competența de a aprecia asupra existenței unor „probe” sau temeinicia unor indicii cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, competență ce poate aparține exclusiv

organelor judiciare, cu consecința încălcării principiul legalității care trebuie să guverneze procesul penal, consacrat de art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, atribuirea unei competențe care aparține instanțelor judecătorești, unor organe non-judiciare reprezintă și o încălcare a principiului separației puterilor în stat, prevăzut de art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală.

7. Art. 1 pct. 40 din legea supusă controlului încalcă art. 1 alin. (5), art. 16 alin. (1), art. 24 alin. (1) și art. 53 alin. (2) din Constituție

Acest punct, cu referire la art. 81 din Codul de procedură penală reglementează drepturile persoanei vătămate în cadrul procesului penal.

Astfel, la art. 81 alin. (1) lit. d) se modifică și va avea următorul cuprins: „d) dreptul de a fi informată, într-un termen de până la 1/2 din pedeapsa minimă stabilită pentru infracțiunea cercetată, cu privire la stadiul urmăririi penale, la adresa de pe teritoriul României, adresa de poștă electronică sau mesagerie electronică, comunicate de partea vătămată prin sesizarea adresată organului de urmărire penală”.

Modul în care este concepută exercitarea dreptului de la lit. d) de către persoana vătămată este unul lacunar, lipsit de claritate și precizie.

În primul rând, textul folosește sintagma „pedeapsă stabilită”, aceasta presupunând finalizarea procedurii penale, or în cazul urmăririi penale, sintagma corespunzătoare acestei faze a procesului penal este cea a „pedepsei prevăzute de lege” în contextul stabilirii termenului în care să se realizeze informarea persoanei vătămate; competența de a stabili o pedeapsă aparține exclusiv instanței de judecată.

În al doilea rând, legiuitorul nu a precizat care este „pedeapsă stabilită” în raport cu care se calculează acest termen pentru informare, în cazul unei pluralități de infracțiuni. În această situație devine neclar în raport cu care dintre pedepsele prevăzute de lege pentru infracțiunile cercetate se calculează termenul de informare a persoanei vătămate.

Față de cele de mai sus, apreciem că norma încalcă atât exigențele de calitate a legii prevăzute de art. 1 alin. (5) din Constituție, cât și dreptul la apărare prevăzut de art. 24 din Legea fundamentală.

Dintr-o altă perspectivă, această normă restrânge în mod nejustificat dreptul persoanei vătămate de a fi informată despre stadiul urmăririi penale, afectând însăși existența acestui drept, ceea ce contravine art. 53 alin. (2) din Constituție.

„*De lege lata*”, persoana vătămată trebuie informată „într-un termen rezonabil” (care se apreciază de la caz la caz la caz, în funcție de evoluția dosarului și de situația persoanei vătămate); conform modificării însă, organul de urmărire penală poate amâna informarea pentru un termen de până la jumătate din

minimul pedepsei, fără vreun alt criteriu legal pentru o atare amânare; aceasta poate duce, în cauzele privind infracțiuni grave, unde sunt prevăzute pedepse mari, chiar la eludarea dreptului la informare a persoanei vătămate pe toată durata urmăririi penale (de exemplu, în cazurile în care urmărirea penală este complexă și de durată, textul permite ca victima unei infracțiuni de viol, tentativă de omor, lipsire de libertate în mod ilegal, trafic de persoane sau de minori ori a unei tâlhării în formă agravată, etc, să nu fie informată despre stadiul urmăririi penale pe tot parcursul acesteia).

Referirea la datele comunicate de către persoana vătămată prin „sesizarea” adresată organului de urmărire penală exclude de la beneficiul acestui drept categoria persoanelor vătămate din dosarele în care organul de urmărire penală nu a fost „sesizat” de acestea, ci s-a sesizat din oficiu ori a fost sesizat prin denunț.

Textul contravine astfel art. 53 alin. (2) din Constituție, pentru rațiuni similare celor de mai sus, precum și art. 16 alin. (1) din Constituție, operând o diferențiere nejustificată în cadrul aceleiași categorii, respectiv cea a persoanelor vătămate.

8. Art. I pct. 41 din legea criticată încalcă art. 21 alin. (3) și art. 131 alin. (1) din Constituție

Art. I pct. 41 introduce lit. b¹⁾ la art. 83, ce prevede că inculpatul are „dreptul de a fi încunoștințat de data și ora efectuării actului de urmărire penală ori a audierii realizate de judecătorul de drepturi și libertăți.”

În urma acestei modificări, inculpatul va fi încunoștințat de data, ora și locul efectuării fiecărui act de urmărire penală și va putea participa la acestea. Astfel, toată activitatea de urmărire penală – inclusiv audierea părților vătămate, a părților civile, efectuarea unor percheziții sau alte acte – se va efectua în prezența inculpatului. Sunt contrazise astfel toate principiile elementare ale unei investigații penale prealabile judecătii, transformându-se activitatea de urmărire penală într-o activitate publică și lipsită de orice confidențialitate. Spre exemplu, procurorul va trebui să încunoștințeze inculpatul despre faptul că va efectua o percheziție domiciliară la un alt inculpat sau la o altă persoană, fără a exista nicio garanție de păstrare a confidențialității.

În condițiile în care persoana vătămată sau partea civilă nu beneficiază de un drept similar norma contravine art. 21 alin. (3) din Constituție referitor la dreptul la un proces echitabil.

Prevederea criticată nu era necesară, în condițiile în care, în reglementarea actuală, avocatul suspectului/inculpatului poate participa la toate actele de urmărire penală, în aceleași condiții ca avocatul părții civile, iar prin această reglementare devine mult mai dificilă obținerea de mărturii corespunzătoare adevărului din partea unor persoane care, deși nu se află în situațiile strict

prevăzute de lege pentru acordarea unor măsuri de protecție, pot fi intimidat de prezența suspectului/inculpatului. Prin consecințele sale norma contravine art. 131 alin. (1) din Constituție potrivit căruia, în activitatea judiciară, Ministerul Public apără ordinea de drept, întrucât face mult mai dificilă, dacă nu chiar imposibilă sarcina procurorilor de a apăra ordinea de drept prin investigarea infracțiunilor comise.

În concluzie, textul se impune să fi examinat prin prisma încălcării dispozițiilor art. 21 alin. (3) și art. 131 alin. (1) din Constituție.

9. Art. I pct. 44 încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție

Potrivit acestui punct, la art. 90 litera c) se modifică și va avea următorul cuprins: „c) în cursul judecății în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.”

Potrivit art. 59 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă, „Modificarea unui act normativ constă în schimbarea expresă a textului unora sau mai multor articole ori alineate ale acestuia și în redarea lor într-o nouă formulare”. Dat fiind faptul că nu există nicio deosebire între reglementarea actuală, cuprinsă în art. 90 lit. c) și cea preconizată în legea de modificare, adoptare unei modificări identice cu textul modificat încalcă normele de tehnică legislativă și implicit art. 1 alin. (5) din Constituție.

10. Art. I pct. 47 încalcă art. 1 alin. (5), art. 21 alin. (1), (2) și (3), precum și art. 124 alin. (2) din Constituție

Potrivit acestui punct, la art. 92, alin. (2) și (7) se modifică și vor avea următorul cuprins: „(2) Avocatul suspectului sau inculpatului poate solicita să fie încunoștințat de data și ora efectuării actului de urmărire penală ori a audierii realizate de judecătorul de drepturi și libertăți. Încunoștințarea se face prin notificare telefonică, fax, e-mail sau prin alte asemenea mijloace. Suspectul sau inculpatul poate participa la efectuarea oricărui act de urmărire penală sau la orice audiere, la solicitarea acestuia. În cazul în care martorii sau subiecții procesuali consideră că au motive de temere în legătură cu aceste împrejurări pot solicita, potrivit legii, procurorului sau judecătorului statuat de persoană amenințată sau protejată, după caz, atât în faza de urmărire penală cât și de judecată”.

Modificarea importantă preconizată prin acest articol vizează inserarea tezei a III-a, privind posibilitatea recunoscută suspectului sau inculpatului de a participa la efectuarea oricărui act de urmărire penală sau audiere, la solicitarea acestuia.

Apreciem că prin această soluție legislativă sunt încălcate prevederile art. 21 alin. (1), (2) și (3) din Constituție, potrivit cărora „(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale

legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept. (3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil”.

Prin posibilitatea unilaterală recunoscută suspectului sau inculpatului de a participa la efectuarea oricărui act de urmărire penală sau audiere, la solicitarea acestuia, este îngreunat în mod indirect dreptul persoanei vătămate/al părții vătămate de a participa la procedurile judiciare, care, în aceste condiții, poate opta să renunțe la orice drept procesual pentru acest considerent, fiind consacrat dreptul suspectului sau inculpatului, fără niciun fel de restricție, de a asista, inclusiv la ascultarea acesteia. Ca atare, în condițiile în care părțile nu au drepturi proporționale, apreciem că prin modificarea preconizată este încălcat principiul egalității armelor, garanție a dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art. 21 alin. (3) din Constituție. De asemenea, apreciem că sunt încălcate și prevederile art. 124 alin. (2) din Legea fundamentală, potrivit căreia „justiția este unică, imparțială și egală pentru toți”.

Ascultarea persoanei vătămate/părții vătămate/martorilor în acuzare, în asemenea condiții, se poate transforma într-o veritabilă confruntare cu suspectul/inculpatul. Această nouă concepție a legiuitorului este inserată în cuprinsul art. 92 Cod procedură penală, care are ca denumire marginală „Drepturile avocatului suspectului sau inculpatului”, drepturile suspectului sau ale inculpatului fiind reglementate în cuprinsul altor texte de lege, respectiv în conținutul art. 78 și respectiv, art. 83 Cod procedură penală.

Art. 83 a fost supus modificărilor inițiate de către legiuitor, fiind introdusă după litera b) o nouă literă, b¹) care reglementează noul drept al inculpatului, respectiv acela „de a fi încunoștințat de data și ora efectuării actului de urmărire penală ori a audierii realizate de judecătorul de drepturi și libertăți. Încunoștințarea se face prin notificare telefonică, fax, e-mail sau prin alte asemenea mijloace, încheindu-se în acest sens un proces-verbal. Absența sa nu împiedică efectuarea actului.”

Dincolo de faptul că noul drept al inculpatului de a participa la efectuarea oricărui act de urmărire penală sau audiere, la solicitarea acestuia, se impunea a fi reglementat în conținutul textelor de lege destinate reglementării drepturilor suspectului sau inculpatului, consacrarea acestui drept neagă indirect, caracterul necontradictoriu al urmăririi penale. Astfel, prin art. 285 alin. (2) Cod procedură penală se consacră caracterul nepublic al procedurii din cursul urmăririi penale, text asupra căruia legiuitorul nu a intervenit.

Legea stabilește doar în sarcina avocatului, prin dispozițiile art. 94 alin. (5) (nemodificat) obligația de a păstra confidențialitatea sau secretul datelor și actelor de care a luat cunoștință cu ocazia consultării dosarului, această obligație nefiind impusă prin lege suspectului sau inculpatului, prin participarea acestuia la efectuarea oricărui act de urmărire penală ori audiere fiind pus în pericol grav caracterul nepublic al urmăririi penale.

Mai mult, nu trebuie omis faptul că în Codul de procedură penală este reglementată „confruntarea”, în cuprinsul Titlului IV „Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii”, respectiv în art. 131 (nemodificat) ce permite atât organului de urmărire penală, cât și instanței de judecată, să folosească acest mijloc de probă, dacă acesta este necesar pentru lămurirea cauzei, și numai atunci „când se constată că există contradicții între declarațiile persoanelor audiate în aceeași cauză”. Potrivit alin. (2) al acestui text de lege, „persoanele confruntate sunt audiate cu privire la faptele și împrejurările în privința cărora declarațiile date anterior se contrazic”.

Astfel, legiuitorul a statuat că ascultarea persoanelor din aceeași cauză nu se realizează în același timp decât după ascultarea acestora separată și doar asupra chestiunilor punctuale cu privire la care apar contradicții, toate acestea fiind supuse scopului esențial al procesului penal, și anume cel al lămuririi cauzei sub toate aspectele.

Astfel de contradicții în cuprinsul aceluiași act normativ lipsesc norma de previzibilitate, aducându-se atingere cerințelor de calitate a legii prevăzute de art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală.

Mai mult, acordarea beneficiului unor instituții speciale de protecție a victimelor infracțiunii/martorilor, implică trecerea unor intervale importante de timp și alocarea unor resurse umane ori financiare suplimentare, ceea ce poate conduce la epuizarea termenului introdus prin art. 305 alin. (1¹) din legea criticată.

11. Art. I pct. 49 din legea supusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (2) și alin. (5), art. 124 alin. (3), art. 126 alin. (1) din Constituție

La art. I pct. 49, la art. 97 se introduce un nou alineat, alin. (4), cu următorul cuprins: „Pentru a putea servi la pronunțarea unei soluții de trimitere în judecată, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei, mijloacele de probă prevăzute la alin. (2) lit. f) trebuie să poată fi verificate din punct de vedere al legalității obținerii lor și expertizate, în vederea stabilirii realității ori veridicității acestora.”

Textul nu are un caracter suficient de clar și previzibil, fiind încălcat principiul securității raporturilor juridice. Nu este prevăzut suficient de clar ce activități ar trebui să desfășoare organele judiciare pentru verificarea legalității obținerii mijlocului de probă, dacă este obligatorie expertiza, ce gen de expertiză, condițiile în care trebuie realizată expertizarea, etc.

De asemenea, norma este neclară și impredictibilă și cu privire la domeniul de aplicare: procedeul probator al expertizei nu este aplicabil oricărui mijloc de probă, astfel că nu se poate stabili cum se vor putea utiliza mijloacele de probă permise de lege, atunci când natura lor nu permite „expertizarea”; apoi, termenul

„expertizate”, în lipsa unui obiectiv concret, a unui criteriu, nu permite identificarea acelor aspecte care să fie supuse verificării.

Textul este contrar și principiului general al legalității cu referire specială la administrarea probelor, întrucât permite concluzia că numai mijloacele de probă de la lit. f) trebuie verificate sub aspectul legalității obținerii lor, când, în realitate, toate mijloacele de probă trebuie să fie supuse acelorași exigențe, încălcarea acestora fiind sancționată cu nulitatea absolută, potrivit art. 102 alin. (2) din Codul de procedură penală (art. I pct. 51).

Introducerea acestor „dispoziții prin care se sancționează cu nulitatea absolută orice încălcare a normelor de procedură privitoare la administrarea probelor, indiferent de importanța încălcării, de motivul care a determinat-o sau de valoarea intrinsecă a probei administrate” se ignoră „principiul independenței judecătorilor, prevăzut de art. 124 alin. (3) din Constituție, se elimină nu numai dreptul judecătorului de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților, care să justifice neluarea în considerare a mijlocului de probă, dar și posibilitatea de a stabili valoarea acestuia și, implicit, de a stabili adevărul în cauză. Se încalcă astfel principiul aflării adevărului, adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (2) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept. Astfel, reglementarea criticată nu distinge între neregularitatea de formă a obținerii mijloacelor de probă și nelegalitatea procedurii de obținere a acestora, între efectele vătămătoare grave care nu pot fi înlăturate altfel decât prin anularea mijlocului de probă și nelegalitățile cu consecințe neînsemnate și care pot fi remediate, și între conținutul probator important pentru aflarea și stabilirea adevărului și conținutul probator ne semnificativ, ceea ce este de esență determinării valorii probatorii a mijloacelor de probă. Iată că acestea sunt dovezi suficiente care, printr-un formalism dăunător stabilirii adevărului și realizării dreptății ca valoare supremă prevăzută de art. 1 din Legea fundamentală, consacră un text superficial și imprecis formulat.” (Decizia Curții Constituționale nr. 54/2009).

Potrivit art. 172 din Codul de procedură penală, în vigoare și nemodificat, expertiza se dispune pentru lămurirea unor fapte sau împrejurări în vederea aflării adevărului și, astfel cum a statuat Curtea Constituțională în Decizia nr. 59/2009, „nu poate avea drept scop stabilirea de către expert a legalității obținerii mijloacelor de probă. A accepta o astfel de posibilitate echivalează cu accesul nelimitat la dreptul de a contesta legalitatea tuturor mijloacelor de probă administrate într-o cauză. Pe cale de consecință, s-ar aduce grave prejudicii dreptului la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil ca o componentă a dreptului la un proces echitabil, procurorul sau judecătorul fiind obligat, în

detrimentul înfăptuirii actului de justiție, să administreze uneori inutil astfel de probe cu efect dirimant asupra procesului penal”.

Pe de altă parte, astfel cum a statuat și Curtea Constituțională în decizia anterioară, expertiza este un mijloc de probă. „Cu toate acestea, prin instituirea caracterului obligatoriu al efectuării sale cu un obiectiv prestabilit, îi este conferită o valoare peremptorie de o forță superioară celorlalte probe administrate într-o cauză. Prin definiție, expertiza este o cercetare efectuată, la cerere, de o persoană care posedă cunoștințe temeinice într-un anumit domeniu, asupra unei probleme din acel domeniu. Or, în domeniul aplicării legii într-o cauză dedusă judecătii, inclusiv în ceea ce privește legalitatea administrării mijloacelor de probă, expert este însuși judecătorul cauzei, care, în virtutea pregătirii sale profesionale și a statutului său de independență, are competența de a decide cu privire la raporturile juridice deduse judecătii, a mijloacelor de probă administrate și a normelor juridice aplicabile. Din această perspectivă, textul de lege analizat, prin care se prevede că evaluarea legalității unui mijloc de probă poate fi făcută de către o altă autoritate decât judecătorul cauzei, în primă instanță sau în căile de atac, contravine principiului independenței judecătorilor”.

Așa fiind, Curtea a conchis că este „inadmisibil să se consacre ideea unui transfer de autoritate a deciziei de la organul de urmărire penală ori instanța de judecată la expert, cu atât mai mult cu cât sarcina administrării probelor, condiționată de caracterul concludent și util al acestora, revine (...) primilor. Aceasta deoarece s-ar leza principiul constituțional al separației puterilor în stat, judecătorul sau procurorul fiind ținut să se conformeze unui *status quo* legal sau ilegal, așa cum a fost stabilit de expert. Or, de vreme ce, potrivit art. 126 alin. (1) și art. 124 alin. (3) din Legea fundamentală, „Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege” și „Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”, nu poate fi primită reglementarea care conferă expertului, auxiliar al justiției ori martor științific, după unele opinii, prerogativa dispoziției. În acest sens a statuat Curtea Constituțională cu prilejul pronunțării Deciziei nr. 742 din 24 iunie 2008, reținând în esență că, în cadrul democrației constituționale, este nepermisă atribuirea competenței șefului unei unități de poliție să decidă cu privire la o propunere formulată de către judecător sau de procuror.” *Mutatis mutandis*, aceste argumente sunt valabile și în prezenta critică de neconstituționalitate.

12. Art. I pct. 52 încalcă art. 1 alin. (4) și (5), precum și art. 124 alin. (1) și (3) din Constituție

La acest punct, art. 103 alin. (2) și alin. (3) se modifică și vor avea următorul cuprins: „(2) În luarea deciziei asupra existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului instanța hotărăște motivat, cu trimitere la toate probele

evaluate. Condamnarea se dispune doar atunci când instanța are convingerea că acuzația a fost dovedită dincolo de orice îndoială. (3) Hotărârea de condamnare, de aplicare a unei măsuri educative de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei nu se poate întemeia în măsură determinantă pe declarațiile investigatorului, ale colaboratorilor ori ale martorilor protejați. De asemenea, aceasta nu se poate întemeia pe declarațiile inculpaților din acea cauză, ale martorilor care beneficiază de exonerare de răspundere pentru faptele denunțate sau pe declarațiile celor care beneficiază de dispoziții legale de favoare pentru declarațiile date în fața organelor judiciare, dacă aceste probe nu se coroborează și cu altele, administrate legal în cauză. Hotărârea de condamnare, de aplicare a unei măsuri educative, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei nu se poate întemeia în nicio măsură pe refuzul de a da declarații al inculpatului.”

Apreciem că prevederile art. 103 alin. (2) încalcă art. 124 alin. (1) din Constituție referitor la înfăptuirea justiției. Prin adoptarea criteriului absolut „dincolo de orice îndoială” se extinde standardul de evaluare a probelor administrate de la o „îndoială rațională” permisă de actuala reglementare („dincolo de orice îndoială rezonabilă”) la o îndoială nerațională, acesta fiind singurul tip de îndoială care nu este acoperit de standardul din reglementarea activă în prezent.

Cu privire la sintagma „dincolo de orice dubiu rezonabil”, Curtea Constituțională a statuat că „aceasta conferă procedurii penale un caracter echitabil, deoarece, pe lângă faptul că, potrivit art. 4 alin. (2) din Codul de procedură penală, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului/inculpatului, principiul liberei aprecieri a probelor nefiind unul absolut, ci unul mărginit de existența unor mijloace compensatorii care să asigure existența unui echilibru suficient între acuzare și apărare. În acest sens prin Hotărârea din 15 decembrie 2011, pronunțată în Cauza Al-Khawaja și Tahery împotriva Regatului Unit (paragrafele 131, 134 și 147), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, în cazul în care mărturia neverificată depusă de un martor se coroborează cu alte mijloace de probă, aprecierea caracterului său determinant depinde de forța probatorie a celorlalte mijloace de probă. În fapt, termenul „determinant (ă)” trebuie interpretat într-un sens restrâns, ca desemnând o probă de asemenea relevanță sau importanță încât este în măsură să determine soluția cauzei. Așa fiind, s-a concluzionat că, atunci când o declarație relatată reprezintă proba exclusivă sau determinantă împotriva acuzatului, admiterea sa ca mijloc de probă nu implică automat încălcarea art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În același timp, atunci când o condamnare se bazează exclusiv sau în mod determinant pe mărturiile martorilor care nu se înfățișează în instanță, Curtea trebuie să supună procedura celei mai riguroase examinări. Din cauza riscurilor inerente admiterii probelor de acest tip, instanța europeană a stabilit că în

fiecare dintre cauze trebuie să existe suficiente elemente de contrabalansare care să ofere posibilitatea ca o condamnare să se bazeze pe o astfel de probă numai dacă aceasta este suficient de fiabilă ținând seama de importanța ei în cauză.

Cât privește conceptul de îndoială rezonabilă, prin aceeași decizie (par. 42), Curtea a constatat că acesta este tot de sorginte jurisprudențial-europeană, înțelesul fiind regăsit, de exemplu, în Hotărârea din 11 iulie 2006, pronunțată în Cauza Boicenco împotriva Republicii Moldova (par. 104), potrivit căreia standardul de probă „dincolo de un dubiu rezonabil” permite deducerea sa și din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau a unor prezumții de fapt similare și incontestabile.”

Distinct de cele arătate, Curtea a reținut că „standardul probei dincolo de orice îndoială rezonabilă își are originea în modul de reglementare a sistemului probator, referitor la care doctrina identifică două orientări majore: cea a capacității probelor de a convinge, respectiv de a conduce la formarea convingerii intime a judecătorului aflat în situația de a soluționa o cauză penală, orientare specifică sistemului de drept continental, și cea a capacității probelor de a demonstra vinovăția, dincolo de orice îndoială rezonabilă, specifică sistemului de drept anglo-saxon și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Din analiza sistematică a întregului Cod de procedură penală rezultă înlocuirea de către legiuitor în cuprinsul noii reglementări a orientării specifice dreptului continental, bazată pe formarea convingerii intime a judecătorului, care a existat în Codul de procedură penală din 1968, cu cea de-a doua orientare, preluată în legislația românească din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (...)

Așadar, judecătorul trebuie convins „dincolo de orice dubiu rezonabil” de către procuror sau de către părți, el neavând sarcina de a administra probe pentru aflarea adevărului, așa cum se întâmpla sub imperiul vechiului cod, decât în mod subsidiar pentru formarea convingerii sale, astfel cum rezultă din prevederile art. 100 alin. (2) din Codul de procedură penală.

Preluarea în sistemul continental a standardului probei dincolo de orice îndoială rezonabilă, specific sistemelor adversariale, este rezultatul tendinței de obiectivizare a standardului convingerii intime a judecătorului care, în esența sa, presupune un grad apreciabil de subiectivitate. Acest standard poate fi pe deplin înțeles doar prin raportare la standardul *in dubio pro reo*, care, la rândul său, constituie o garanție a prezumției de nevinovăție și reflectă modul în care principiul aflării adevărului, consacrat la art. 5 din Codul de procedură penală, este aplicat în materia probațiunii. El se referă la aceea că, în măsura în care dovezile administrate pentru susținerea vinovăției celui acuzat conțin o informație îndoielnică tocmai cu privire la vinovăția făptuitorului, în legătură cu fapta imputată, instanțele judecătorești nu își pot forma o convingere care să se

constituie într-o certitudine și, de aceea, ele trebuie să concluzioneze în sensul nevinovăției acuzatului și să îl achite.

Această modificare de viziune a fost pusă de legiuitor în acord cu modificarea textului privind sarcina probei, care prevede că aceasta aparține, în special, procurorului, iar, în acțiunea civilă, părții civile sau, după caz, procurorului, care exercită acțiunea civilă, în cazul în care persoana vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu sau are capacitate de exercițiu restrânsă, potrivit art. 99 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Așa fiind, standardul probei dincolo de orice îndoială rezonabilă din cuprinsul dispozițiilor art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală constituie o garanție procesuală a aflării adevărului și, implicit, a dreptului la un proces echitabil. De asemenea, acest standard asigură respectarea prezumției de nevinovăție până la momentul asumării de către judecător a convingerii cu privire la vinovăția inculpatului, dincolo de orice îndoială rezonabilă, asumare concretizată prin pronunțarea hotărârii judecătorești de condamnare” (Decizia Curții Constituționale nr. 47/2016).

În mod suplimentar, apreciem că sintagma utilizată în alin. (3) al art. 103, „în măsură determinantă” nu îndeplinește cerințele privind claritatea și previzibilitatea legii, în sensul art. 1 alin. (5) din Constituție, reprezentând totodată o încălcare a art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală, prin încălcarea principiului separației și echilibrului puterilor în stat, legiuitorul fiind cel care stabilește și impune judecătorului proporția pe care trebuie să o aibă anumite probe în procesul complex al deliberării, al coroborării probelor și al aprecierii puterii doveditoare a acestora.

De asemenea, dispozițiile art. 103 alin. (3), încalcă și prevederile art. 124 alin. (3) din Constituție, potrivit cărora „judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”, reprezentând o încălcare a independenței judecătorilor în realizarea procesului complex de coroborare și apreciere a probelor administrate în cauzele penale, acesta fiind îngădit de „cuantificarea” valorii unor probe în raport cu altele, impusă de către legiuitor, marja de apreciere subiectivă a judecătorului, inerentă oricărui proces de deliberare, fiind eliminată.

De altfel, dispozițiile alin. (1) al art. 103, menținute, potrivit cărora „probele nu au o valoare dinainte stabilită prin lege” contrazic prevederile din alin. (3) al aceluiași articol, care impune „măsuri determinante” în aprecierea valorii anumitor probe. În concluzie, aceste modificări constituie o încălcare a principiului liberei aprecieri a probelor, încalcă dreptul la un proces echitabil, constituie o imixtiune a legiuitorului în activitatea judecătorului și încalcă principiul separației și echilibrului puterilor în stat.

13. Art. I pct. 56 și 57 din legea supusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție

Potrivit art. I pct. 56, la articolul 110, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alin. (1¹), cu următorul cuprins: „Declarațiile suspectului sau inculpatului vor fi înregistrate, la cerere, cu mijloace tehnice audio și puse integral la dispoziția apărării.”

Potrivit art. I pct. 57, la articolul 110, alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins: „În cursul urmăririi penale, audierea suspectului sau inculpatului de către procuror se înregistrează cu mijloace tehnice audio sau audio-video.”

Din examinarea celor două modificări preconizate, constatăm existența unor paralelisme legislative, care afectează calitatea și precizia reglementării, nefiind de natură a lămuri intenția legiuitorului cu privire la obligativitatea sau nu a înregistrării declarațiilor suspectului sau inculpatului, concluzia putând fi aceea că în cursul întregului proces penal, înregistrarea acestor declarații se realizează la cerere și, doar în cursul urmăririi penale, înregistrarea este imperativă.

14. Art. I pct. 70 din legea criticată încalcă prevederile 1 alin. (5) și art. 131 alin. (1) din Constituție

Art. I pct. 70 din legea criticată cu referire la art. 139 alin. (3) prevede: „Înregistrările prevăzute în prezentul capitol, efectuate de părți și de subiecții procesuali principali, constituie mijloace de probă când privesc propriile convorbiri sau comunicări pe care le-au purtat cu terții.”

Prin această modalitate se elimină un mijloc de probă important, fiind încălcat art. 131 alin. (1) din Constituție privind ordinea de drept și interesele generale ale societății. Prin limitarea înregistrărilor efectuate doar de părți și subiecți procesuali principali, sunt excluse înregistrările efectuate de persoane, altele decât cele expres și limitativ prevăzute de lege. Spre exemplu, dacă o persoană filmează momentul în care o persoană primește un folos necuvenit, acea filmare nu va putea fi folosită ca probă, pentru că filmarea nu este realizată de către una din părțile din dosar.

De asemenea, sintagma „înregistrări de pe camere de supraveghere” este neclară: legea nu prevede categoria „camere de supraveghere”, în schimb există o multitudine de dispozitive prevăzute cu camere de luat vederi, despre care, din conținutul textului, nu se poate stabili dacă au sau nu natura celor vizate de această normă.

Renunțarea la condiția de legalitate prevăzută de textul actual este de natură să coboare standardul de protecție: simplul fapt al efectuării unei înregistrări într-un loc public nu îi conferă legalitate. Spre exemplu, sub imperiul legii actuale, o

convorbire privată, chiar purtată într-un loc public nu poate fi interceptată de un organ judiciar decât în condițiile prevăzute de art. 139 alin. (1).

În concluzie, modificarea contravine atât art. 131 alin. (1) cât și art. 1 alin. (5) din Constituție.

15. Art. I pct. 72 din legea supusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (4) și (5), precum și art. 131 alin. (1) din Constituție

Potrivit acestui punct art. 140 alin. (2) se modifică și va avea următorul cuprins: „Cererea formulată de procuror trebuie să cuprindă: indicarea măsurilor de supraveghere tehnică care se solicită a fi dispuse, numele sau alte date de identificare a persoanei împotriva căreia se dispune măsura, dacă sunt cunoscute, indicarea probelor ori a datelor din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni pentru care se poate dispune măsura, indicarea faptei și a încadrării juridice, iar, în cazul măsurii supravegherii video, audio sau prin fotografiere, dacă se solicită și încuviințarea ca organele de urmărire penală să pătrundă în spații private indicate pentru a activa sau a dezactiva mijloacele tehnice ce urmează a fi folosite pentru executarea măsurii supravegherii tehnice, motivarea caracterului proporțional și subsidiar al măsurii. Procurorul trebuie să înainteze dosarul judecătorului de drepturi și libertăți.”

Prevederile sus-menționate se referă strict la activitatea din cursul urmăririi penale, desfășurată de către procuror, astfel că utilizarea sintagmei „indicarea probelor ori a datelor din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni” nu respectă viziunea nouă a legiuitorului și scopul activității reglementate, acela de strângere a probelor atât în acuzare, cât și în apărare. În forma modificată, această sintagmă poate caracteriza doar activitatea unei instanțe de judecată, care conchide în mod exclusiv asupra „săvârșirii infracțiunii”, în faza de urmărire penală, legiuitorul folosind în mod constant, în noua formă, sintagma „probe sau indicii temeinice privind săvârșirea unei infracțiuni”, pentru a înlocui forma în vigoare, respectiv aceea de „suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni”.

Înlocuirea sintagmei „suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni” cu „indicarea probelor ori a datelor din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni” presupune o concluzie care nu poate aparține decât unei instanțe de judecată, după administrarea tuturor probelor, după terminarea cercetării judecătorești, ceea ce contravine principiului separației puterilor în stat reglementat de art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală.

În plus, în condițiile în care în conținutul celorlalte reglementări din cuprinsul aceleiași capitol este folosită în mod constant sintagma „există probe sau indicii temeinice cu privire la săvârșirea sau săvârșirea unei infracțiuni” (art. 146¹ alin. (1), lit. a); art. 147 alin. (1), lit. a); art. 148 alin. (1), lit. a); art. 150 alin. (1), lit. a); art. 152 alin. (1), lit. a); art. 154, alin. (1); art. 159 alin. (14), lit. b),

etc.) contradicțiile cu această prevedere lipsesc norma de claritate și previzibilitate, contrar art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta privind calitatea legii.

Mai mult, prin folosirea sintagmei „indicarea probelor ori a datelor din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni” este afectat și rolul Ministerului Public limitându-i-se posibilitatea de a-și îndeplini misiunea dată de legiuitorul constituant, aceea de a apăra ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

16. Art. I pct. 73 din legea criticată încalcă art. 1 alin. (5) și art. 131 alin. (1) din Constituție

La art. I pct. 73 din legea criticată se introduce alin. (4¹) la art. 143. În conținutul acestuia, teza a IV-a prevede că: „(...) În cazul în care, pe parcursul derulării activității de interceptare sau înregistrare a convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor rezultă indiciile săvârșirii și a altor infracțiuni, poate fi cerută completarea mandatului și cu privire la acele infracțiuni. Convorbirile, comunicările sau conversațiile interceptate și înregistrate, pot fi folosite numai pentru probarea faptei ce formează obiectul cercetării ori contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor pentru care s-a solicitat autorizarea de la judecătorul de drepturi și libertăți. ”

Modificarea realizată constituie o imixtiune în competența organului de urmărire penală și aduce atingere atribuțiilor procurorilor consacrate prin art. 131 din Constituție și art. 8 Cod procedură penală referitoare la constatarea la timp și în mod complet a faptelor ce constituie infracțiuni. În același timp, sunt încălcate exigențele constituționale de claritate și previzibilitate a legii, în condițiile în care se face referire la o procedură de completare a mandatului care nu este reglementată nicăieri în cuprinsul actului normativ.

De asemenea, imposibilitatea folosirii înregistrărilor pentru dovedirea altor infracțiuni poate aduce atingere principiului legalității procesului penal, întrucât organele judiciare nu pot folosi probe administrate în mod legal pentru a stabili existența unei infracțiuni, indiferent de gravitatea acesteia.

Prevederile referitoare la completarea mandatului nu acoperă aceste ipoteze, având în vedere că textul nu prevede care este organul judiciar poate solicita completarea, care este termenul în care poate formula solicitarea, care este instanța competentă să se pronunțe asupra solicitării, în ce termen și în ce condiții procesuale ori dacă solicitarea poate fi formulată și după soluționarea cauzei, dacă datele referitoare la săvârșirea noii infracțiuni au fost obținute ulterior acestui moment.

17. Art. I pct. 74 din legea criticată încalcă prevederile art. 1 alin. (5) și art. 26 alin. (1) din Constituție

Potrivit punctului criticat cu referire la alin. (1) și (2) ale art. 145: „(1) După încetarea măsurii de supraveghere tehnică, procurorul informează, în scris, în cel mult 10 zile, pe fiecare subiect al unui mandat, precum și pe toate persoanele care au fost supravegheate tehnic în legătură cu subiectul mandatului și care nu au avut nicio calitate în cadrul urmăririi penale și pe orice persoană independent de calitatea avută de aceasta în cadrul urmăririi penale, despre măsura de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința sa. (2) După momentul informării, persoana supravegheată are dreptul de a lua cunoștință, la cerere, de conținutul proceselor-verbale în care sunt consemnate activitățile de supraveghere tehnică efectuate. De asemenea, procurorul trebuie să asigure, la cerere, ascultarea integrală a convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor ori vizionarea imaginilor rezultate din activitatea de supraveghere tehnică.”

Noua reglementare stabilește obligativitatea de a comunica și de a permite tuturor persoanelor care au fost înregistrate incidental, chiar dacă nu au calitate procesuală, să aibă acces la înregistrări, această măsură fiind de natură a încălca în mod direct principiul confidențialității urmăririi penale.

Prin această reglementare se instituie drepturi procesuale pentru persoane care nu au nici o calitate procesuală într-o procedură judiciară în curs, precum dreptul de a asculta propriile interceptări și de a viziona înregistrările.

În același timp, se observă o imprecizie a formulării „toate persoanele care au fost supravegheate tehnic în legătură cu subiectul mandatului și care nu au avut nicio calitate în cadrul urmăririi penale și pe orice persoană independent de calitatea avută de aceasta în cadrul urmăririi penale.”

Această dispoziție poate deveni imposibil de aplicat în practică în situația în care nu este posibilă identificarea terților, întrucât aceștia utilizează cartele PrePay. Modificarea art. 145 alin. (2) în sensul că procurorul trebuie să asigure, la cerere, ascultarea integrală a convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor ori vizionarea imaginilor rezultate din activitatea de supraveghere tehnică, poate aduce atingere dreptului la viață intimă, familială și privată a altor persoane, consacrat de art. 26 alin. (1) din Constituție.

18. Art. I pct. 76 din legea criticată încalcă prevederile art. 15 alin. (2) din Constituție

Art. I pct. 76 din legea criticată introduce un nou articol, art. 145¹, care la alin. (4) stabilește că: „Dacă din datele și informațiile obținute în baza mandatelor de supraveghere tehnică rezultă probe sau indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei alte infracțiuni decât cele prevăzute la alin. (2), datele și informațiile se

înaintează procurorului, care poate proceda potrivit art. 140 și 141, care se aplică în mod corespunzător.”

Norma încalcă principiul constituțional al activității legii, în condițiile în care prevede că interceptările obținute în baza unor mandate de siguranță națională și administrate deja ca probe în dosarele în curs nu mai pot fi utilizate ca urmare a intrării în vigoare a legii noi. Conform art. 15 alin. (2) din Constituție, legea dispune numai pentru viitor, iar singura excepție de la acest principiu o reprezintă legea penală mai favorabilă.

O lege nouă nu poate, așadar, exclude folosirea unor mijloace de probă administrate cu respectarea legii în vigoare la îndeplinirea actului procesual. Pe de altă parte, dispozițiile art. 145¹ alin. (1) Cod procedură penală, care limitează folosirea ca probe a interceptărilor obținute în baza unor mandate de siguranță națională, poate aduce atingere principiului legalității procesului penal, având în vedere că exclude posibilitatea dovedirii unor infracțiuni grave, precum faptele săvârșite cu violență.

19. Art. I pct. 89 din legea criticată încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție

Potrivit acestui punct, la art. 158 alin. (2), literele a) și b) se modifică și vor avea următorul cuprins: „a) descrierea locului unde urmează a se efectua percheziția, iar dacă sunt probe sau indicii temeinice privind existența sau posibilitatea transferării probelor, datelor sau persoanelor căutate în locuri învecinate, descrierea acestor locuri; b) indicarea elementelor de fapt ori a datelor din care rezultă probe sau indicii temeinice;”

Se constată o contradicție a conținutului modificărilor legislative în materia percheziției, prin menținerea art. 157 alin. (1) în forma actuală și modificarea doar a art. 158 alin. (1) și alin. (2) lit. a), sub aspectul folosirii, în cuprinsul celui dintâi text de lege, a sintagmei „dacă există o suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni”, pentru ca, prin modificările preconizate la art. 158, să se introducă sintagma „probe sau indicii temeinice”.

Astfel de contradicții regăsite la nivelul dispozițiilor aceleași instituții conduc la o încălcare a cerințelor de calitate a legii impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție.

Apreciem că pentru o legiferare clară și precisă, impusă de cerința de calitate a legii prin prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, se impune adoptarea unei viziuni și opinii unitare cu privire fie la menținerea actualei reglementări în privința existenței unei „suspiciuni rezonabile de săvârșire a unei infracțiuni”, fie la adoptarea în mod unitar a concepției, existente și anterior, privind necesitatea existenței unor „probe sau indicii temeinice privind săvârșirea unei infracțiuni”.

20. Art. I pct. 99 încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție

La art. I pct. 99 din legea criticată se introduce un nou alineat, alin. (15¹) la art. 168, cu următorul cuprins: „(15¹) Datele obținute dintr-un sistem informatic sau dintr-un sistem de stocare a datelor informatice care nu au legătură cu infracțiunea pentru care se efectuează urmărirea penală și pentru care a fost autorizată percheziția în acea cauză se șterg definitiv din copiile efectuate în baza alin. (9) și nu pot fi folosite în alte cauze penale și pentru dovedirea altor fapte, pentru care nu există mandat de percheziție. În cazul în care, pe parcursul percheziționării sistemului de stocare a datelor informatice, se descoperă indicii din care rezultă suspiciuni de săvârșire a altor fapte penale, se poate solicita mandat de percheziție informatică și în legătură cu acele fapte sau persoane.”

Textul alin. (15¹) este neclar, întrucât se referă la un mandat de percheziție obținut ulterior, fără ca legea să prevadă și să reglementeze o atare instituție – mandatul „ulterior” – și nici procedura de solicitare și de obținere a unui atare mandat, ceea ce contravine standardelor privind calitatea legii, impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție și consacrate în jurisprudența Curții Constituționale.

21. Art. I pct. 104 - 105 și pct. 112 din legea criticată încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție

Art. 172, alin. (4) se modifică și va avea următorul cuprins: „Expertiza se efectuează de către experți autorizați sau recunoscuți din țară sau din străinătate”.

De asemenea, la art. 172, după alin. (8) se introduce un nou alineat, alin. (8¹), cu următorul cuprins: „Participarea nemijlocită a experților independenți autorizați, observațiile acestora față de obiectivele expertizei, materialele de expertizat, metodele utilizate, analizele efectuate și concluziile se consemnează în raportul de expertiză al experților desemnați, în obiecțiuni sau într-un raport de expertiză independent.”

Totodată, la pct. 112 din legea criticată se modifică art. 178 alin. (5): „În situația în care expertiza a fost efectuată în lipsa părților ori a subiecților procesuali principali, aceștia sau avocatul lor sunt încunoștințați cu privire la întocmirea raportului de expertiză și cu privire la dreptul la studierea și contestarea raportului, precum și alegerea unui expert parte care să întocmească obiecțiuni la raportul organelor judiciare.”

Modificările preconizate în materia expertizei, prin dispozițiile art. 172 alin. (4) și (8¹), precum și ale art. 178 alin. (5) generează incoerențe incompatibile cu exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție, prin diversitatea terminologiei utilizate și lipsa de reglementare a unor termeni nou introduși, fără explicații ori reglementări suplimentare, care să permită înțelegerea și o aplicare unitară de către organele judiciare a acestor noi dispoziții.

În concret, prin dispozițiile art. 172 alin. (4) Cod procedură penală, se prevede că expertiza se efectuează de către „experți autorizați sau recunoscuți”; ultimul termen utilizat, „recunoscuți” este utilizat de către legiuitor în mod cu totul izolat în întreaga reglementare în materia expertizei, nefiind stabilite criteriile „recunoașterii” și nici condițiile în care organele judiciare pot desemna un expert „recunoscut”, dar neautorizat.

De asemenea, prevederile art. 178 alin. (5) Cod procedură penală fac referire la alegerea unui „expert parte”, noțiune care, de asemenea, nu este folosită în reglementarea în materie, nu este explicată, neputându-se stabili cu claritate, în mod unitar și neechivoc, care este statutul unui asemenea expert.

22. Art. I pct. 121 din legea supusă controlului de constituționalitate încalcă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție

În noua redactare, art. 211 din Codul de procedură penală prevede că: „(1) În cursul urmăririi penale, procurorul poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, pe o perioadă de cel mult 30 de zile care poate fi prelungit cu cel mult 150 de zile, dacă această măsură preventivă este necesară pentru realizarea scopului prevăzut la art. 202 alin. (1). (2) Instanța de judecată, în cursul judecării, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alin. (1) pe o perioadă de cel mult 30 de zile care poate fi prelungit cu cel mult 150 de zile.”

În contradicție cu aceste modificări, art. 215¹ alin. (1) și (6) Cod procedură penală (nemodificat), prevede posibilitatea luării măsurii controlului judiciar de către procuror pe o durată de cel mult 60 de zile, fiind prevăzut, totodată, că durata măsurii controlului judiciar nu poate să depășească un an, dacă pedeapsa prevăzută de lege este amenda sau închisoarea de cel mult 5 ani, respectiv 2 ani, dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea mai mare de 5 ani.

În ceea ce privește instanța de judecată, art. 211 alin. (2) Cod procedură penală, astfel cum a fost modificat, prevede că în cursul judecării, instanța poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alin. (1) pe o perioadă de cel mult 30 de zile care poate fi prelungit cu cel mult 150 de zile.

În același timp, în contradicție cu prevederile menționate, art. 215¹ alin. (7) prevede că în cursul judecării, durata totală a controlului judiciar nu poate depăși un termen rezonabil și, în toate cazurile, nu poate depăși 5 ani de la momentul trimiterii în judecată.

În aceste condiții, contradicțiile evidențiate anterior creează imprevizibilitate, textele de lege prezentând serioase carențe privind calitatea, întrucât nu permit stabilirea precisă a intenției legiuitorului sub aspectul duratei termenelor

reglementate, pentru a asigura o corectă aplicare a prevederilor privind luarea, prelungirea ori durată totală a acestei măsuri preventive.

23. Art. I pct. 183 din legea criticată încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție

Art. 282 alin. (2) se modifică și va avea următorul cuprins: „(2) Nulitatea relativă poate fi invocată de procuror, suspect, inculpat, celelalte părți sau persoana vătămată, atunci când există un interes procesual propriu în respectarea dispoziției legale încălcate, precum și din oficiu, de către judecătorul de drepturi și libertăți și instanța de judecată.”

Prin stabilirea acestui regim juridic al nulității relative, legiuitorul, în fapt, nu a mai respectat nici un criteriu de delimitare între nulitatea absolută și cea relativă, instituind obligația invocării nulității relative și de către judecătorul de drepturi și libertăți și instanța de judecată.

Codul de procedură penală a prevăzut, sub sancțiunea nulității, unele dispoziții care reglementează desfășurarea procesului penal, încălcările fiind sancționate prin instituirea unor nulități, fie absolute, fie relative.

În modificările preconizate se menține această concepție în ceea ce privește natura nulității ce intervine în cazul încălcării dispozițiilor procesual penale, aceasta putând fi absolută sau relativă, fiecare având regim propriu de invocare, descris în cuprinsul art. 281 (având denumire marginală „nulitățile absolute”) și art. 282 (având ca denumire marginală „nulitățile relative”).

Astfel, potrivit art. 281 alin. (2) Cod procedură penală, nemodificat, nulitatea absolută se constată din oficiu sau la cerere. Prin modificarea art. 282 alin. (2) – care reglementează nulitatea relativă – se statuează că aceasta „poate fi invocată de procuror, suspect, inculpat, celelalte părți sau persoana vătămată, atunci când există un interes procesual propriu în respectarea dispoziției legale încălcate, precum și din oficiu, de către judecătorul de drepturi și libertăți și instanța de judecată.”

Sub aspectul celui în drept să solicite constatarea nulității relative, legiuitorul a creat egalitate între nulitatea absolută și cea relativă, ambele putând fi invocate la cerere de către părți, dar și din oficiu, de către judecătorul de drepturi și libertăți și instanța de judecată.

O caracteristică distinctivă a nulității relative în raport cu nulitatea absolută era aceea că putea fi invocată numai de către partea care a suferit vătămarea prin încălcarea legii.

În jurisprudența Curții Constituționale s-a statuat că o asemenea reglementare, „împreună cu dispozițiile anterioare prin care se instituie nulitatea absolută a mijloacelor de probă și a actelor procesuale obținute cu nerespectarea strictă a dispozițiilor legale, nu disting între cele două tipuri de nulități după cum vătămarea produsă poate fi înlăturată numai prin anularea actului procesual ori vătămarea este de formă sau neînsemnată, putând fi remediată de instanță sau de procuror. Nulitatea

se constată printr-o hotărâre judecătorească, la cererea unei părți vătămate, în cadrul unor dezbateri contradictorii, prin administrare de probe și cu dreptul de a apela la controlul judiciar prin căile de atac instituite de lege. Nici rezoluția procurorului, nici încheierea instanței nu pot constata nulitatea unor mijloace de probă, care, deși pot avea anumite imperfecțiuni și pot fi obținute fără respectarea strictă a regulilor specifice, sunt esențiale sub aspectul conținutului probator. Numai instanțele judecătorești, urmând o procedură specifică, pot constata nulitatea unor asemenea acte juridice ce pot fi și mijloace de probă. Procesul deliberării judecătorului sau procurorului implică analiza critică și comparativă a probelor administrate și exclude procesul de anulare a unor mijloace de probă sau scoaterea de la dosar a acestora prin eludarea controlului judiciar și a procesului de apreciere a acestora.” (Decizia Curții Constituționale nr. 59/2009).

24. Art. I pct. 188 din legea criticată încalcă prevederile art. 16 alin. (1) și (2), precum și ale art. 21 alin. (3) din Constituție

Potrivit art. 2871, nou introdus, având ca denumire marginală „Trimiterea în format electronic a unor acte”, „Rechizitoriul, precum și orice alt act de sesizare a instanței sau a judecătorului de drepturi și libertăți se trimit acestora de către procuror și în format electronic.”

Aceste prevederi nu se corelează cu cele de la art. I pct. 6, potrivit cărora „Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să asigure subiecților procesuali principali și avocatului timpul necesar pregătirii apărării, care nu poate fi mai mic de 3 zile, cu excepția luării sau judecării măsurilor preventive, când termenul nu poate fi mai mic de 6 ore și înlesnirile necesare pregătirii apărării, prin punerea la dispoziție și comunicarea întregului material de urmărire penală în formă electronică.”

Apreciem că dispozițiile art. 2871 Cod procedură penală încalcă prevederile art. 16 alin. (1) și (2) din Constituție privind egalitatea în drepturi, în virtutea cărora nimeni nu este mai presus de lege, dat fiind că se creează un privilegiu în favoarea avocatului inculpatului, căruia i se va comunica „întregul material de urmărire penală în formă electronică”, în timp ce instanței de judecată i se comunică în format electronic, potrivit noului text de lege din art. 2871, doar actul de sesizare.

Pe de altă parte, această nouă prevedere nu este de natură a ușura activitatea instanței de judecată și lipsește de finalitate intenția legiuitorului ca întreaga activitate de judecată să se desfășoare în condițiile existenței unui „dosar electronic complet”, care să poată fi accesat în egală măsură de către toți participanții la un proces penal.

Din perspectiva celorlalte părți, această prevedere încalcă și dispozițiile art. 21 alin. (3) din Constituție, potrivit cărora „părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil”.

Prin instituirea dreptului de a accesa în format electronic întregul dosar de urmărire penală doar în favoarea apărării inculpatului se încalcă principiul „egalității armelor”, garanție a dreptului părților la un proces echitabil.

25. Art. I pct. 190 din legea dedusă controlului de constituționalitate încalcă prevederile art. 1 alin. (5), precum și ale art. 131 alin. (3) din Constituție

Punctul supus criticii de neconstituționalitate are ca obiect art. 292, care se modifică și va avea următorul cuprins: „Sesizarea din oficiu: (1) Organul de urmărire penală se sesizează din oficiu dacă află că s-a săvârșit o infracțiune pe orice altă cale decât cele prevăzute la art. 289 - 291 și încheie un proces-verbal în acest sens. Organul de urmărire penală va indica în mod concret, în procesul-verbal, condițiile în care a aflat despre săvârșirea infracțiunii. (2) După sesizarea din oficiu, organul de urmărire penală înregistrează procesul verbal în evidențele sale și repartizează aleatoriu dosarul astfel format unui procuror.”

Apreciem că aceste dispoziții încalcă prevederile art. 131 alin. (3) precum și prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, în ceea ce privește calitatea legii, pentru următoarele considerente:

Potrivit prevederilor art. 131 alin. (3) din Constituție, parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii.

Organele de urmărire penală sunt prevăzute, strict, expres și limitativ în art. 55 Cod de procedură penală, ca fiind: a) procurorul; b) organele de cercetare penală ale poliției judiciare; c) organele de cercetare penală speciale.

Prin noul conținut normativ al art. 292 Cod procedură penală se ajunge la o răsturnare a ierarhiei constituționale, în sensul că un organ de cercetare penală, care se sesizează din oficiu, repartizează „aleatoriu” cauza unui procuror, deși acesta din urmă, potrivit art. 55 alin. (3) lit. a), nu doar efectuează, ci și supraveghează efectuarea urmăririi penale.

Cu alte cuvinte, se ajunge astfel la situația ca un organ de cercetare penală, a cărui activitate este supravegheată de către procuror, să dispună asupra repartizării unei cauze către un procuror sau altul, pe criterii „aleatorii”, răsturnând întreaga construcție fundamentală și legală asupra ierarhiei în desfășurarea activității de urmărire penală.

Subliniem că prin Decizia nr. 588/2017, Curtea Constituțională a reținut că, potrivit jurisprudenței sale referitoare la art. 1 alin. (5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia

nr. 1/2014, par. 225). Totodată, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (Decizia nr. 903/2010, Decizia nr. 743/2011, Decizia nr. 1/2012 și Decizia nr. 447/2013).

De asemenea, Curtea a mai statuat că o dispoziție legală trebuie să fie precisă, neechivocă, să instituie norme clare, previzibile și accesibile, a căror aplicare să nu permită arbitrariul sau abuzul. Norma juridică trebuie să reglementeze în mod unitar, uniform, să stabilească cerințe minimale aplicabile tuturor destinatarilor săi (Decizia nr. 17/2015).

26. Art. I pct. 193 din legea criticată încalcă art. 1 alin. (5), art. 16 alin. (1) și (2), art. 22 și art. 131 alin. (1) din Constituție

Potrivit acestui punct din lege, la art. 305, după alin. (1) se introduce un nou alineat, alin. (1¹), cu următorul cuprins: „(1¹) În celelalte situații, altele decât cele menționate la alin. (1), organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă. În termen de maximum un an de la data începerii urmăririi penale cu privire la faptă organul de urmărire penală este obligat să procedeze fie la începerea urmăririi penale cu privire la persoană, dacă sunt îndeplinite condițiile legale pentru a dispune aceasta măsură, fie la clasarea cauzei.”

În noua redactare, norma are o formulare defectuoasă, fiind utilizate expresii ce creează confuzii între instituții fundamentale ale dreptului procesual penal, cum sunt începerea urmăririi penale și respectiv, punerea în mișcare a acțiunii penale ori exercitarea acțiunii penale.

Dacă s-a intenționat ca identificarea persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni să se realizeze în termen de maxim un an de la începerea urmăririi penale, s-ar fi impus punerea în mișcare a acțiunii penale, nicidecum o „nouă începere a urmăririi penale cu privire la persoană”.

Urmărirea penală se pornește întotdeauna *in rem*, în timp ce măsura procesuală care urmează identificării presupusului autor al infracțiunii este punerea în mișcare a acțiunii penale, care poate fi realizată doar *in personam*.

Clarificarea textului de lege criticat se impune, cu atât mai mult cu cât concepția legiuitorului cu privire la natura acțiunii penale nu s-a modificat, art. 14 Cod procedură penală nefiind supus vreunei modificări, iar modificările din

cuprinsul articolelor 17 și 18 nu schimbă natura juridică a acțiunii penale, care are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

În aceste condiții, textul este deficitar sub aspectele de claritate, precizie și previzibilitate pe care le impune art. 1 alin. (5) din Constituție.

Pe de altă parte, introducerea unei limite maxime de un an, în care organele de urmărire penală sunt obligate fie să dispună „începerea urmăririi penale cu privire la persoană”, fie să claseze cauza, aduce o atingere gravă posibilității organelor de urmărire penală de a investiga infracțiunile grave, a căror complexitate nu permite strângerea tuturor probelor necesare pentru dovedirea vinovăției în acest interval. În practica organelor judiciare există numeroase situații în care autorii unor infracțiuni extrem de grave nu au fost identificați în termen de un an de la începerea cercetărilor. Clasarea cauzei într-o asemenea situație înlătură posibilitatea continuării cercetărilor și elimină practic dreptul fundamental al părții vătămate prin infracțiune de a obține tragerea la răspundere penală a autorului și repararea prejudiciului, ceea ce echivalează cu negarea obligației statului de a realiza o anchetă efectivă tocmai cu privire la infracțiunile care aduc atingere celor mai importante valori sociale ocrotite de lege, cu consecința încălcării și a dispozițiilor art. 1 alin. (3) din Constituție.

Totodată, este încălcat art. 16 alin. (1) și (2) din Constituție, ce consacră principiul conform căruia cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, precum și cel conform căruia nimeni nu este mai presus de lege.

Această limitare este prevăzută exclusiv în favoarea suspectului, fiind astfel negat dreptul persoanelor vătămate de a obține tragerea la răspundere penală a persoanei vinovate de suferința fizică ori morală produsă prin săvârșirea infracțiunii.

De asemenea, această dispoziție împiedică exercitarea rolului constituțional al Ministerului Public prevăzut de art. 131 alin. (1).

Pentru aceleași motive, noua reglementare încalcă dispozițiile art. 22 din Constituție, deoarece statul nu va mai putea garanta o protecție efectivă a dreptului la viață, a dreptului la integritate fizică și psihică ale persoanei.

27. Art. I pct. 235 din legea criticată încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție

Potrivit acestui punct, la articolul 406, alineatele (1) și (2) se modifică și vor avea următorul cuprins: „(1) Hotărârea se redactează în termen de cel mult 30 de zile de la data pronunțării urmând ca în cazuri temeinic motivate, acest termen să fie prelungit cu câte 30 de zile, de cel mult două ori. (2) Hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei, și se semnează de membrii completului care au participat la administrarea probelor și judecata în fond, precum și de grefier.”

Dispozițiile modificate ale alin. (2) al art. 406 Cod procedură penală sunt de natură a crea confuzii, sunt neclare și nu corespund cerințelor de calitate a legii impuse de prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție.

Legiuitorul nu mai utilizează expresiile consacrate prin dispozițiile legale anterioare, respectiv judecătorii care au participat la dezbateri ori la cercetarea judecătorească, utilizând sintagme ca „membrii completului care au participat la administrarea probelor și judecata în fond”, fiind dificilă determinarea intenției legiuitorului cu privire la distincția între „administrarea probelor” și „judecata în fond”.

28. Art. I pct. 236 din legea criticată încalcă art. 1 alin. (4) și art. 124 alin. (3) din Constituție

Potrivit punctului criticat, la art. 421 se introduce un nou alineat, alin. (2), cu următorul cuprins: „Instanța de apel nu poate desființa sentința primei instanțe prin care s-a dispus achitarea inculpatului și nu poate pronunța o hotărâre de condamnare direct în apel decât dacă sunt readministrate probe sau administrate probe noi care să conducă la desființarea soluției de achitare a primei instanțe pentru infirmarea motivelor pentru care a fost dispusă achitarea.”

Prin această dispoziție se încalcă principiul consacrat în art. 124 alin. (3) din Constituție, care consacră independența judecătorilor și supunerea lor numai legii, precum și dispozițiile Legii fundamentale din art. 1 alin. (4) privind separația și echilibrul puterilor în stat.

Astfel, sub pretextul armonizării prevederilor procesual penale cu hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului se ajunge la încălcarea independenței judecătorilor care compun instanța de apel, legiuitorul negând efectul extensiv al apelului consacrat în art. 419 Cod procedură penală (nemodificat), precum și competențele judecătorilor din completul de apel de a „verifica hotărârea atacată pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul cauzei, precum și a oricăror probe administrate în fața instanței de apel”, putând da o „nouă apreciere probelor”, în conformitate cu art. 420 alin. (8) și alin. (9) Cod procedură penală (nemodificate).

29. Art. I pct. 243 din legea supusă criticii de constituționalitate încalcă prevederile art. 1 alin. (5), art. 16, precum și art. 21 și 129 din Constituție

Prevederea inclusă în art. 438 alin. (1¹) din Codul de procedură penală, în sensul că „recursul în casație poate fi declarat numai în favoarea condamnatului” contravine prevederilor art. 16 din Constituție, prin excluderea posibilității invocării și în favoarea celorlalte părți a motivelor reglementate la punctele 1 – 5 din acest

alineat, fiind de natură să creeze un tratament discriminatoriu pentru acestea, în lipsa unei justificări obiective și rezonabile.

Sub aspectul asigurării egalității cetățenilor în exercitarea drepturilor lor procesuale, inclusiv a căilor de atac, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa (Decizia nr. 2/2017) că, „în instituirea regulilor de acces al justițiabililor la aceste drepturi, legiuitorul este ținut de respectarea principiului egalității cetățenilor în fața legii. Prin urmare, instituirea unor reguli speciale în ceea ce privește căile de atac nu este contrară acestui principiu, atât timp cât ele asigură egalitatea juridică a cetățenilor în utilizarea lor. Principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. El nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice” (Decizia nr. 1/1994).

Așa cum a statuat Curtea Constituțională în jurisprudența sa, „liberul acces la justiție presupune accesul la mijloacele procedurale prin care justiția se desfășurează. Este adevărat că regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești sunt de competență exclusivă a legiuitorului, așa cum rezultă din prevederile art. 126 alin. (2) din Constituție - text potrivit căruia "Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege" - și din cele ale art. 129 din Legea fundamentală, în conformitate cu care "Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii". Astfel, principiul liberului acces la justiție presupune posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a utiliza aceste proceduri în formele și în modalitățile instituite de lege, însă numai cu respectarea regulii consacrate de art. 21 alin. (2) din Constituție, potrivit căreia nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție, ceea ce semnifică faptul că legiuitorul nu poate exclude de la exercițiul drepturilor procesuale pe care le-a instituit nicio categorie sau grup social” (Decizia nr. 1/1994 și Decizia nr. 540/2016).

Astfel, apreciem că prevederea inclusă în art. 438 alin. (1)¹) este de natură, pe de o parte, să înfrângă egalitatea în drepturi în ceea ce privește accesul la justiție, iar pe de altă parte, să transforme recursul în casăție într-o cale ordinară de atac, ajungându-se la o suprapunere nejustificată cu dispozițiile privind apelul.

30. Art. I pct. 244 încalcă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție

Art. I pct. 244 modifică alin. (1) lit. f) de la art. 453 în sensul că: „f) hotărârea de condamnare s-a întemeiat pe o prevedere legală de incriminare care, după ce hotărârea a devenit definitivă, a fost declarată neconstituțională, în tot sau în parte sau într-o anumită formă de interpretare, de către Curtea Constituțională;”

În noua redactare norma vine în contradicție cu însăși natura procedurii revizuirii, întrucât echivalează cu o reglementare nouă a situației dezincriminării, care constituie o cauză de înlăturare a pedepsei în condițiile art. 595 Cod procedură penală și art. 4 Cod penal ce nu poate constitui, simultan, și o cauză de revizuire; coexistența și suprapunerea acestor ipoteze legale face ca normele să fie impredictibile în ceea ce privește procedura de urmat, respectiv în alegerea între revizuire și contestația prevăzută la art. 595 Cod procedură penală. De altfel, același caz este introdus, și ca motiv de contestație la executare la art. 598 lit. d) Cod procedură penală.

31. Art. I pct. 245 contravine prevederilor art. 1 alin. (5), art. 20 și art. 124 din Constituție

Prin art. I pct. 245 din legea criticată, la art. 453 alin. (1), după lit. f) se introduc trei noi litere, lit. g) - i), cu următorul cuprins: „g) neredactarea și/sau nesemnarea hotărârii de condamnare de judecătorul care a participat la soluționarea cauzei; h) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale datorată unei hotărâri judecătorești, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă; i) un judecător sau un procuror a fost sancționat disciplinar definitiv pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, dacă aceste împrejurări au influențat soluția pronunțată în cauză.”

Norma din cuprinsul alin. (1) lit. g) este neclară, întrucât hotărârea se redactează de către o singură persoană și se semnează de către toți membrii completului și, din acest motiv, nu se poate stabili la ce se referă ipoteza „neredactarea de către judecătorul care a participat la soluționare”.

Nesemnarea hotărârii de condamnare de către „judecătorul care a participat la soluționarea cauzei”, după deliberare, după semnarea minutei și redactarea hotărârii nu reprezintă un „motiv substanțial și imperios” care să justifice ignorarea și înlăturarea autorității de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești, în condițiile în care dispozițiile art. 406 alin. (4) din Codul de procedură penală, nemodificate, prevăd că „în caz de împiedicare a vreunui dintre membrii completului de judecată de a semna, hotărârea se semnează în locul acestuia de către președintele completului. Dacă și președintele completului este împiedicat a semna, hotărârea se semnează de președintele instanței (...)”.

Astfel, în concepția actuală a Codului de procedură penală este consacrat caracterul pur administrativ al operațiunii de semnare a hotărârii judecătorești, după ce, în cauză, are loc, în condițiile legii, deliberarea, întocmirea și semnarea minutei, redactarea și tehnoredactarea hotărârii judecătorești.

În concluzie, cazul de revizuire introdus prin art. 453 alin. (1) lit. g) Cod procedură penală nu echivalează cu o „eroare judiciară”, care să justifice o

derogare de la principiul securității raporturilor juridice, prin negarea autorității de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești definitive.

În ceea ce privește norma prevăzută în alin. (1) lit. h) al aceluiași articol, nu se poate stabili domeniul de aplicare a acesteia.

Reglementarea unui caz de revizuire pentru alt motiv decât cel de a corecta erorile de fapt sau de drept și erorile judiciare strecurate într-o hotărâre judecătorească definitivă, constituie o încălcare a dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție și a art. 20 din Constituție raportate la art. 6.1 din Convenția Europeană privind drepturile și libertățile fundamentale, în componenta lor referitoare la securitatea raporturilor juridice, precum și a dispozițiilor art. 124 alin. (1) din Legea fundamentală, privitoare la înfăptuirea justiției.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că „Practica învederează însă și cazuri de hotărâri definitive, având autoritate de lucru judecat, care cuprind grave erori de fapt și de drept ce pot să persiste și în căile ordinare de atac și, cu atât mai mult, dacă nu au fost exercitate căile de atac ordinare. Într-o astfel de ipoteză rezidă rațiunea pentru care legiuitorul a instituit căile de atac extraordinare, ca mijloace procesual penale de desființare a hotărârilor cu autoritate de lucru judecat, dar care nu corespund legii și adevărului. Instituirea unor astfel de mijloace procesuale aduce atingere autorității de lucru judecat, așadar stabilității hotărârilor judecătorești definitive, menite a da încredere în activitatea justiției, însă numai în cazurile și în condițiile strict reglementate de legiuitor, în vederea restabilirii ordinii juridice”. Așa încât, având în vedere efectele exercitării căilor extraordinare de atac asupra hotărârilor judecătorești care reprezintă actul final și de dispoziție al instanței prin care se soluționează cu autoritate de lucru judecat cauza, Curtea a reținut că „opțiunea legiuitorului în reglementarea unei căi de atac ce urmărește reformarea unei hotărâri judecătorești trebuie să se realizeze în limite constituționale”. „Rămânerea definitivă a unei hotărâri judecătorești produce un efect pozitiv care constituie temeiul juridic al executării dispozitivului hotărârii și poartă denumirea de puterea lucrului judecat. De asemenea, tot ca urmare a pronunțării unei hotărâri definitive, se produce un efect negativ în sensul că se împiedică o nouă urmărire și judecată pentru faptele și pretențiile astfel soluționate, fapt care a consacrat regula *non bis in idem*, cunoscută sub denumirea de autoritatea lucrului judecat.”

Așadar, instanțele superioare trebuie să își folosească dreptul de reformare doar pentru a corecta erorile de fapt sau de drept și erorile judiciare, nu și pentru a proceda la o nouă analiză a cauzei.

Întrucât principiul autorității de lucru judecat este de o importanță fundamentală atât în ordinea juridică națională, cât și în ordinea juridică comunitară, precum și la nivelul Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea Constituțională a reținut că „atingerea adusă acestuia prin legislația națională trebuie să fie limitată, fiind necesar ca acestui principiu să i se aducă derogare doar dacă o impun motive substanțiale și imperioase (Hotărârea din 7 iulie 2009, pronunțată în Cauza „Stanca

Popescu împotriva României”, paragraful 99 și Hotărârea din 24 iulie 2003, pronunțată în „Cauza Ryabykh împotriva Rusiei”, paragraful 52).” În speță, Curtea a constatat că „motivul substanțial și imperios care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat îl constituie decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate, pronunțată de instanța de contencios constituțional. Însă, nereglementarea condiției ca excepția de neconstituționalitate să fi fost invocată în cauza în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere atribuie efecte *ex tunc* actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, determină o încălcare nepermisă a autorității de lucru judecat, o atingere adusă principiului securității raporturilor juridice - element fundamental al supremației dreptului, care prevede, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării (Hotărârea din 28 octombrie 1999, pronunțată în „Cauza Brumărescu împotriva României”, paragraful 61) – Decizia Curții Constituționale nr. 126/2016, par. 30-34.

Cu referire la revizuire, Curtea a constatat că aceasta „este o cale extraordinară de atac promovată pentru a îndrepta erorile de fapt, în scopul restabilirii adevărului în cauză, ceea ce este în deplină concordanță cu prevederile art. 124 din Constituție privind înfăptuirea justiției [Decizia nr. 266/2008, Decizia nr. 3/2011, Decizia nr. 76/2013 sau Decizia nr. 866/2015]. Interesul legat de stabilitatea hotărârilor judecătorești definitive, precum și a raporturilor juridice care au fost supuse controlului instanțelor prin hotărârile respective a impus ca legea să stabilească riguros și limitativ cazurile și motivele pentru care se poate exercita această cale de atac, precum și modul în care acestea pot fi probate [Decizia nr. 266/2008].”

Curtea Constituțională a mai statuat că, „desigur, nimic nu împiedică legiuitorul să augmenteze/elimine unele motive în temeiul cărora se poate promova o cale de atac extraordinară, cu condiția să nu submineze securitatea juridică și ordinea publică; însă, o asemenea reglementare, din punctul de vedere al aplicării sale în timp, poate viza numai procesele aflate pe rolul instanțelor judecătorești, nu și cele care au fost finalizate prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive. Așadar, trebuie realizată o necesară distincție între *facta praeterita* - reprezentată de o hotărâre judecătorească definitivă, care se bucură de autoritatea lucrului judecat - și *facta pendentia*, reprezentată de cauzele aflate în curs de judecată. În caz contrar, s-ar ajunge la situația în care stabilitatea raporturilor juridice la baza căreia stă hotărârea judecătorească să fie vulnerabilizată/fragilizată prin posibilitatea mereu iminentă de a se reglementa noi și noi motive de revizuire care să pună în discuție sau să ducă la desființarea hotărârii judecătorești definitive, ceea ce este inadmisibil”.

32. Art. I pct. 266 din legea supusă controlului de constituționalitate încalcă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție

Art. I pct. 266 modifică art. 598 alin. (1) litera d), care va avea următorul cuprins: „d) când se invocă amnistia, prescripția, grațierea sau orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei, inclusiv o lege penală mai favorabilă sau o decizie a Curții Constituționale referitoare la conținutul infracțiunii pe care s-a întemeiat hotărârea penală pronunțată.”

Teza nou introdusă prin alin. (1) lit. d) se suprapune celei prevăzute la art. 595 Cod procedură penală referitoare la intervenirea unei legi penale mai favorabile sau a unei legi de dezincriminare.

Coexistența și suprapunerea celor două norme creează impredictibilitate în ceea ce privește procedura de urmat, respectiv în alegerea dintre procedura întemeiată pe acest caz și contestația prevăzută la art. 595 Cod procedură penală. De altfel, același motiv este introdus și drept caz de revizuire, la art. 453 Cod procedură penală.

33. Prevederile art. II alin. (1), (2) și (3) din legea supusă controlului de constituționalitate încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, precum și ale art. 15 alin. (2) și art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală

Art. II alin. (1) - (3) din legea criticată prevăd că: „(1) Dispozițiile prezentei legi se aplică tuturor cauzelor aflate în curs de soluționare la data intrării în vigoare și hotărârilor pronunțate până la această dată. (2) Hotărârile pronunțate până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi supuse căilor de atac prevăzute de prezenta lege și vor fi analizate și sub aspectul motivelor reglementate de aceasta. (3) Termenele pentru exercitarea căilor de atac declarate împotriva hotărârilor pronunțate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și pentru motivele prevăzute de aceasta încep să curgă la data intrării sale în vigoare.”

Aceste dispoziții tranzitorii consacră o soluție legislativă ce permite exercitarea căilor de atac, în forma reconfigurată prin legea de modificare a Codului de procedură penală, împotriva hotărârilor judecătorești definitive pronunțate anterior intrării în vigoare a noii legi.

În acest sens, modificarea descrisă anterior nu numai că nu pune în acord, ci încalcă flagrant jurisprudența Curții Constituționale.

Astfel, în jurisprudența sa constantă, Curtea Constituțională a statuat că „legile de procedură sunt, în principiu, de imediată aplicare. Referitor însă la hotărârea judecătorească, de peste un secol, constant s-a decis în doctrină și jurisprudență că ea este supusă condițiilor de fond și de formă stabilite de legea sub imperiul căreia a fost pronunțată, fără ca legea nouă să aibă vreo înrăurire asupra ei, deoarece ea

este socotită, față de părțile care au participat în proces, că are valoarea unui contract încheiat în momentul pronunțării ei.

Așa fiind, și dreptul relativ la exercitarea căilor de atac rămâne fixat de legea în vigoare în momentul pronunțării, deoarece admisibilitatea unei căi de atac constituie o calitate inerentă a hotărârii și în aceste condiții nicio cale de atac nouă nu poate rezulta dintr-o lege posterioară, după cum nicio cale de atac existentă contra unei hotărâri nu poate fi desființată fără retroactivitate de către o lege posterioară” (Decizia nr. 9/1994 și Decizia nr. 377/2017). Curtea a reținut că „principiul neretroactivității legii este o componentă a securității juridice [prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție], reglementată expres și separat prin art. 15 alin. (2) din Constituție, ceea ce înseamnă că legiuitorul constituant i-a acordat o atenție și importanță specială în cadrul principiului general al securității juridice. Potrivit acestui principiu, o hotărâre judecătorească ce se bucură de autoritate de lucru judecat nu mai poate fi desființată decât prin căile extraordinare de atac pentru motive expres și limitativ enumerate (...).” (Decizia nr. 377/2017, par. 83)

Curtea a mai statuat că, „criteriul ce trebuie luat în seamă și care ține de esența art. 15 alin. (2) din Constituție raportat la aplicarea în timp a reglementărilor referitoare la căile de atac este data pronunțării hotărârii judecătorești. Astfel, în temeiul textului constituțional antereferit, legiuitorul poate supune hotărârea judecătorească unor căi de atac stabilite ca atare prin lege până la momentul pronunțării hotărârii judecătorești (...). „Hotărârile pronunțate înainte de intrarea în vigoare a legii noi rămân supuse căilor de atac și termenelor prevăzute de legea sub care au fost pronunțate”. „În schimb, legiuitorului îi este interzis să supună hotărârile judecătorești unor noi căi de atac reglementate după pronunțarea acestora. Aceeași regulă se aplică atât căilor ordinare, cât și extraordinare de atac, ambele categorii de căi de atac urmând să își păstreze aceeași configurație juridică de la data stabilită drept reper de către legiuitor.” (Decizia nr. 377/2017, par. 86)

Din perspectiva jurisprudenței constante a Curții Constituționale, dispozițiile art. II „consacră o soluție legislativă de natură să submineze caracterul de stat de drept al României [art. 1 alin. (3) din Constituție] și principiul securității raporturilor juridice [art. 1 alin. (5) din Constituție], întrucât constituie premisa repunerii în discuție a tuturor hotărârilor judecătorești definitive (...).” (Decizia nr. 377/2017, par. 87)

Totodată, cu toate că art. II alin. (1) prevede regula aplicării imediate a legii noi (ceea ce ar atrage declinarea tuturor cauzelor care, potrivit legii noi sunt de competența altei instanțe), în mod contradictoriu, alin. (4) al aceluiași articol prevede că numai căile de atac declarate „potrivit prezentei legi” s-ar judeca de către instanțele prevăzute de legea nouă.

Sintagma „căi de atac declarate potrivit prezentei legi” din art. II alin. (4) are un conținut neclar, întrucât nu se poate stabili sfera sa de aplicare.

De asemenea, nu sunt prevăzute norme tranzitorii pentru cauzele aflate, la data intrării în vigoare a legii noi, în faza camerei preliminare sau în fața judecătorului de cameră preliminară, aspect de natură să afecteze securitatea raporturilor juridice, ceea ce contravine art. 1 alin. (5) din Constituție.

În considerarea argumentelor expuse, vă solicit să admiteți sesizarea de neconstituționalitate și să constatați că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară este neconstituțională, în ansamblul său.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS - WERNER IOHANNIS

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

239/26.06.2018

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

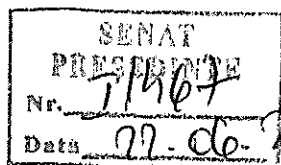
Dosar nr.961A/2018

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
NR. 4918 / 22 JUN 2018

Domnului

Călin Constantin Anton POPESCU-TĂRICEANU

Președintele Senatului

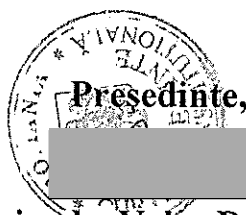

239/2018

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de un număr de 94 deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România și deputați neafiliați, sesizare referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 6 iulie 2018 (inclusiv în format electronic *Word* la adresa de mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 18 iulie 2018.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

prof. univ. dr. Valer DORNEANU

Parlamentul României
Camera Deputaților
CABINET SECRETAR GENERAL

ORA 900

București, *21.06.2018*
Nr. *2/6195*

Domnului

VALER DORNEANU
Președintele Curții Constituționale

Stimate domnule Președinte,

Vă trimitem, alăturat, sesizarea formulată de un număr de 94 deputați, din Grupul parlamentar al Partidului Național Liberal, Grupul parlamentar al Uniunii Salvați România, precum și deputați neafiliați, referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Cu deosebită considerație,

SECRETAR GENERAL

Silvia Claudia MIHALCEA

Parlamentul României

Camera Deputaților

Către,

02a 16²⁰
PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL

Nr. 2 / 6195 / 21.06.2018

Secretariatul General al Camerei Deputaților

Doamnei Silvia-Claudia MIHALCEA

Doamnă Secretar General,

Parlamentul României
CAMERA DEPUTAȚILOR
GRUP PARLAMENTAR PNL

Nr. 30-15/438

Ziua 21 Luna 06 Anul 2018

În temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituție și în baza art. 15 alin. (1) din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, în numele semnatarilor, vă înaintăm *Sesizarea* la Curtea Constituțională cu privire la *Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr. 373/2018)*, adoptată în data de 18.06.2018 de Camera Deputaților, în calitate de cameră decizională, solicitându-vă să o înaintați Curții Constituționale a României, la data depunerii.

Lider Grup PNL

Raluca TURCAN

Lider Grup USR

Claudiu NĂSUI

**Parlamentul României
Camera Deputaților**

**Domnului Valer DORNEANU,
Președintele Curții Constituționale**

DOMNULE PREȘEDINTE,

În conformitate cu prevederile art. 146 lit. a) din Constituția României și art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale a României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, deputații menționați în anexa atașată formulăm prezenta

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară (PLx 373/2018), pe care o considerăm neconformă cu o serie de prevederi din Constituția României, pentru motivele expuse în continuare.

I.) SITUAȚIA DE FAPT

Legea care face obiectul prezentei sesizări a fost inițiată în anul 2018, sub denumirea „Propunere legislativă privind punerea în acord a prevederilor Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, a Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și a Deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului” de către 180 de senatori și deputați ai PSD și ALDE.

Conform expunerii de motive atașate propunerii legislative, inițiatorii au urmărit punerea în acord a dispozițiilor Codului de procedură penală cu o serie de decizii ale Curții Constituționale, cu prevederile Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspect ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, ale Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și armonizarea unor texte cu practica izvorâtă din hotărârile instanțelor judecătorești.

II. MOTIVE EXTRINSECI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Legea încalcă principiul bicameralismului consacrat de art.61 alin. (2) și art.75 din Constituția României

Referitor la principiul bicameralismului Curtea Constituțională a dezvoltat o jurisprudență consistentă, consacrand existența acestuia ca element extrinsec de constituționalitate. În acest sens, prin decizia nr.718/2017 referitoare la admiterea obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, Curtea a detaliat următoarele aspecte esențiale privind principiul bicameralismului:

„[...] Prin Decizia nr. 62 din 7 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 161 din 3 martie 2017, paragraful 32, Curtea a constatat, de asemenea, că "pornind de la premisa că legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, Curtea reține că autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră. Or, din analiza dispozițiilor deduse controlului de constituționalitate, Curtea constată că soluțiile adoptate de Camera Deputaților nu au făcut obiectul inițiativei legislative și nu au fost dezbătute în Senat. Cu alte cuvinte, Camera Deputaților, adoptând Legea pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, a sustras dezbaterii și adoptării primei Camere sesizate modificări care vizau aspecte esențiale în structura și filosofia legii, contrar art. 61 din Constituție. De asemenea, Curtea mai constată că legea adoptată de Camera Deputaților se îndepărtează de la scopul avut în vedere de inițiatorii săi."

[...] În lipsa unei consacrări exprese a principiului bicameralismului în corpul Legii fundamentale și sintetizând constatările de principiu cuprinse în jurisprudența în materie a Curții Constituționale, se poate afirma că acest principiu se caracterizează prin câteva elemente imuabile, în funcție de care se poate decide respectarea sa. Astfel, trebuie avut în vedere: scopul inițial al legii, în sensul de voință politică a autorilor propunerii legislative sau de filosofie, de concepție originară a actului normativ; dacă există deosebiri majore, substanțiale, de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, respectiv, dacă există o configurație semnificativ diferită între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului.

[...] Așadar, analizând, mai întâi, primul element determinant, respectiv scopul originar al legii, Curtea reține că, în forma sa inițială, propunerea legislativă cu titlul "Lege pentru modificarea Legii nr. 334/2006 republicată în Monitorul Oficial al României nr. 446/23.06.2015" conținea un articol unic cu următorul conținut: "La art. 59 alin. (2) se elimină." Potrivit expunerii de motive ce o însoțește, abrogarea este necesară "întrucât reglementările conținute de acestea se

regălesc în dispozițiile art. 50 alin. (4) din aceeași lege, respectiv organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale participante la alegeri fac subiectul controlului Autorității Electorale Permanente numai în perioada electorală și numai în legătură cu aceasta."

[...] Este adevărat că, în cazul de față, Senatul, în calitate de Cameră de reflecție, a respins propunerea legislativă, însă acest act de voință politică, concretizat prin votul de respingere al primei Camere, nu oferă Camerei decizionale posibilitatea de a face abstracție de scopul inițial al legii, de concepția și filosofia propunerii legislative, astfel cum se reflectă în obiectul de reglementare al legii. Așa fiind, Curtea reține, în urma studiului comparativ dintre cele două forme adoptate de către cele două Camere ale Parlamentului, că scopul final al legii, în forma sa trimisă spre promulgare, se îndepărtează în mod radical de scopul său original, chiar dacă acel unic articol al propunerii legislative, de abrogare a unei norme juridice din corpul Legii nr. 334/2006, a fost menținut. Cele 101 amendamente adoptate de Camera decizională sunt, prin conținutul lor normativ, de natură să determine un alt scop și o altă concepție legislativă, respectiv, în principal, reorganizarea și reformularea, cel puțin din punct de vedere al tehnicii legislative, a faptelor ce constituie contravenții în materia finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a sancțiunilor corespunzătoare, iar, în secundar, întărirea rolului de control al Autorității Electorale Permanente asupra activității și modului de finanțare al partidelor politice.

[...] Astfel, cele mai importante amendamente adoptate în Camera decizională, față de actuala redactare a Legii nr. 334/2006, se referă la obligația partidelor politice de a publica în Monitorul Oficial numai cuantumul veniturilor anuale obținute din cotizatii la nivelul întregului partid, nu și la nivelul filialelor județene sau locale sunt - art. unic pct. 1; majorarea sumei alocate anual partidelor politice de la bugetul de stat, de la cel puțin 0,01% până la cel mult 0,04% din produsul intern brut, și nu din veniturile prevăzute la bugetul de stat, cum dispune Legea nr. 334/2006 - art. unic pct. 6; aplicarea prevederilor art. 48 alin. (4) și (5) și pentru alegerile locale parțiale - art. unic pct. 12; obligarea partidelor să depună anual la Autoritatea Electorală Permanentă un raport anual sintetic al veniturilor și cheltuielilor anuale, și nu detaliat - art. unic pct. 13; schimbarea situațiilor în care contravenientul este obligat să verse la bugetul de stat sumele de bani și/sau contravaloarea în bani a bunurilor și serviciilor care au constituit obiectul contravenției, în baza hotărârii Autorității Electorale Permanente - art. unic pct. 15; instituirea unei noi sancțiuni contravenționale constând în confiscarea doar a sumelor de bani care depășesc limitele prevăzute de lege pentru donații, împrumuturi, contribuții și cheltuieli electorale, cu excepția sumelor neutilizate - art. unic pct. 16; extinderea ariei de aplicare a dispozițiilor legii și la alianțele politice - art. unic pct. 18; obligația Autorității Electorale Permanente de a îndruma partidele politice, alianțele politice și electorale și candidații independenți în respectarea legilor și standardelor internaționale în materie, respectiv de a acorda prioritate activității de prevenire, în raport cu cea de sancționare - art. unic pct. 19.

[...] Prin urmare, este evident aportul semnificativ cantitativ, dar și calitativ pe care îl aduce legea în forma trimisă la promulgare, față de forma supusă dezbaterii Camerei de reflecție. Așa cum s-a arătat și în jurisprudența în materie a Curții Constituționale, principiul bicameralismului trebuie să concilieze structura bicamerală a Parlamentului nostru - bicameral atât în sens instituțional, cât și funcțional -, adică să permită fiecărei Camere să-și exprime voința politică în privința unei anumite problematice supuse legiferării, cu respectarea prevederilor art. 75 din Constituție referitoare la ordinea de sesizare a celor două Camere în funcție de categoriile din care fiecare propunere legislativă sau proiect de lege face parte, dar și cu respectarea art. 61 din Constituție, în virtutea căruia legiferarea este opera întregului Parlament, ca entitate unică și suverană. De aceea, este contrar principiului bicameralismului ca reglementări de substanță, care se îndepărtează de concepția originară a legii și care îi

conferă acesteia o altă configurație, să fie adoptate de forul decizional, fără ca acestea să fi fost dezbătute și de prima Cameră. O astfel de procedură echivalează cu eliminarea primei Camere, în calitate de prim-legiuitor sau "prim cititor" al legii, și transformarea Parlamentului într-unul unicameral, cel puțin sub aspect funcțional.

[...]Or, concepția legiuitorului constituant a avut în vedere o autoritate legiuitoare unică, suverană, dar structurată în două Camere, tocmai în ideea preeminenței principiului suveranității naționale - art. 2 alin. (1) din Actul fundamental - și a principiului colaborării instituționale, cu scopul final al sporirii garanțiilor referitoare la calitatea actului de legiferare, în măsură să reflecte cât mai fidel și real voința suverană a poporului român. De aceea, nu se poate susține că principiul bicameralismului limitează rolul Camerei decizionale la a adopta aceeași formă dezbătută în Camera de reflecție sau cu ușoare modificări și/sau completări, așa cum nu este întemeiată nici susținerea potrivit căreia calitatea de for decizional conferă respectivei Camere prerogativa "deciziei definitive", în sensul de totală autonomie și independență de legiferare. În acest sens, Curtea a arătat că sintagma "decide definitiv" cu privire la Camera decizională, din art. 75 alin. (3) al Constituției, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări, însă, în acest caz, Camera decizională nu poate modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator (Decizia nr. 624/2006, precitată).

[...] În sensul celor de mai sus sunt și constatările Curții reținute în Decizia nr. 765 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 134 din 21 februarie 2017, paragraful 37: „Bicameralismul nu înseamnă ca ambele Camere să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice, în Camera decizională putând exista abateri inerente de la forma adoptată de Camera de reflecție, desigur, fără schimbarea obiectului esențial al proiectului de lege/propunerii legislative." (A se vedea, în același sens, și Decizia nr. 377 din 31 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 586 din 21 iulie 2017, paragraful 45).

[...] Pentru toate aceste considerente, raportat la analiza comparativă dintre cele două forme adoptate de fiecare dintre cele două Camere, Curtea constată că legea ce constituie obiectul controlului de constituționalitate a fost adoptată cu încălcarea principiului bicameralismului.

[...] În jurisprudența sa, Curtea a reținut că, în condițiile constatării neconstituționalității extrinseci a unei legi ce constituie obiectul controlului de constituționalitate a priori, nu se mai impune analiza celorlalte critici de neconstituționalitate formulate (în acest sens, ilustrative sunt deciziile nr. 89/2017, paragraful 68, nr. 747/2015, paragraful 35, sau nr. 442/2015, paragraful 33).

[...] În concluzie, Curtea constată că legea criticată contravine principiului bicameralismului, având în vedere, în esență, faptul că, ignorând scopul inițial și obiectul de reglementare al propunerii legislative, Camera Deputaților - în calitate de Cameră decizională, a adoptat un număr impresionant (101) de amendamente, de natură să transforme în mod radical, prin aportul lor cantitativ și calitativ, filosofia ce a stat la baza inițierii demersului legislativ și excluzând, astfel, prima Cameră - cea de reflecție - de la procesul de legiferare, ce trebuie să reprezinte însă opera întregului Parlament”.

În analiza celor trei elemente descrise de Curtea Constituțională ca necesare pentru respectarea principiului bicameralismului raportat la legea suspendată controlului de constituționalitate, legea pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind

organizarea judiciară, identificăm ca prim aspect că voința politică originală a autorilor inițiativei legislative a fost aceea de a proceda la modificarea normelor de procedură penală pentru a pune în acord aceste norme cu deciziile Curții Constituționale referitoare la neconstituționalitatea unor articole din Codul de Procedura Penală cât și transpunerea în legislația națională a două directive europene. În concordanță cu acest scop autorii au intitulat propunerea legislativă *„Propunere legislativă privind punerea în acord a prevederilor Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, a Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și a Deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului”*

În desfășurarea procedurii parlamentare, camera de reflecție, Senatul României, a procedat la modificarea conținutului actului normativ, inclusiv a titlului. După modificare titlul actului normativ este: *„Proiect de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară”*.

Soluția a fost păstrată și de camera decizională, Camera Deputaților. Includerea modificărilor și completărilor Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară în corpul legii care face obiectul sesizării de neconstituționalitate nu a fost avută în vedere de autorii inițiativei legislative fiind opera exclusivă a corpului legiuitor. Această afirmație este confirmată prin inexistența unei referiri la această reglementare în expunerea de motive, parte integrantă a propunerii legislative. extinderea activității de legiferare prin propunerea legislativă supusă criticii de neconstituționalitate și cu privire la modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, fără ca această acțiune să fi fost avută în vedere de autorii propunerii legislative și fără a respecta procedura parlamentară, în sensul în care în aceeași perioadă de timp exista pe ordinea de zi a Camerei Deputaților și ulterior, a Senatului o inițiativă distinctă de modificare și completare a Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, constituie o încălcare a scopului pentru care a fost exercitat dreptul la inițiativă legislativă, fiind transgresată voința politică originală a autorilor propunerii legislative, forma finală a legii, astfel cum a fost trimisă la promulgare îndepărtându-se în mod radical de scopul său original.

De asemenea, constatăm că legea în forma trimisă la promulgare conține un aport semnificativ cantitativ dar mai ales calitativ al Camerei decizionale, Camera Deputaților, față de forma supusă dezbaterii Camerei de reflecție, Senatul României. Aducem ca argument introducerea în lege, în Camera decizională, a patru noi proceduri, cu impact major asupra procesului penal, asupra cărora Camera de reflecție nu s-a pronunțat. Aceste proceduri sunt următoarele:

„La articolul 25, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Dispozițiile instanței penale cu privire la latura civilă sunt opozabile doar părților din procesul penal în care s-a pronunțat hotărârea.”

„La articolul 68, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alin. (2¹), cu următorul cuprins:

„(2¹) În caz de admitere a abținerii sau recuzării judecătorului, cel care îl înlocuiește pe judecătorul care s-a abținut sau a fost recuzat se desemnează aleatoriu.”

„Art. 370⁵. – Dacă pe parcursul judecării cauzei se constată că actele sau probele efectuate sau administrate în cursul cercetării penale sunt lovite de nulitate, acestea sunt eliminate din cauză, indiferent de soluția”

„Art. 386.

(2) Schimbarea încadrării juridice a faptei nu poate fi pusă în discuție în privința altei situații de fapt decât cea reținută în Rechizitoriu. În cazul în care se constată că situația de fapt este diferită decât cea reținută la trimiterea în judecată se poate dispune reluarea urmăririi penale cu privire la acele fapte, dacă ele pot constitui o altă infracțiune.”

Constituie o evidență faptul că oricare din textele enumerate mai sus poate modifica situația procesuală a oricărei părți în cazul aplicării acestora în procesul penal. De aceea, în opinia noastră, suntem în situația în care „reglementări de substanță, care se îndepărtează de concepția originară a legii și care îi conferă acesteia o altă configurație să fie adoptate de forul decizional, fără ca acestea să fi fost dezbătute și de prima Cameră. O astfel de procedură echivalează cu eliminarea primei Camere, în calitate de prim-legiuitor sau prim-cititor al legii și transformarea Parlamentului într-unul unicameral, cel puțin sub aspect funcțional” (decizia CCR nr.718/2017).

Sub al treilea aspect constatăm că în privința conținutului juridic al legii, în forma adoptată de Camera decizională, se evidențiază includerea a patru noi reglementări de drept procesual penal, antecitate, neevaluate de prima cameră sesizată. Aplicarea acestora în procesul penal are un impact major asupra regulilor de procedură urmate în procesul penal, ceea ce ne determină să afirmăm că suntem în situația unei diferențe majore de conținut între forma legii adoptată de Senatul României și cea adoptată de Camera Deputaților, normele la care ne referim prevăzute la punctele 16, 34, 227 și 229 nefiind în legătură directă cu alte norme discutate în prima cameră sesizată ci constituie proceduri noi izvorâte din voința politică a Camerei decizionale.

Analiza celor trei elemente imuabile ale principiului bicameralismului aplicate textului normativ conținut de legea criticată ne arată ca suntem în situația încălcării principiului bicameralismului deoarece legea se îndepărtează de voința originară a autorilor inițiativei, are o formă cu un conținut semnificativ diferit, adoptată de Camera decizională față de forma adoptată de Camera de reflecție cât și configurație semnificativ diferită sub aspect cantitativ, dar mai ales calitativ, între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului.

Vă rugăm să constatați că legea este neconstituțională în ansamblul său deoarece sunt încălcate dispozițiile art.61 alin. (2) și art.75 din Constituția României care configurează principiul bicameralismului.

2. Legea a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art.69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, fapt care aduce atingere prevederilor art.1 alin. (5) din Constituția României

Statul de drept se întemeiază pe domnia legii. Din această perspectivă respectarea normelor legale reprezintă o obligație care incumbă tuturor cetățenilor români cât și tuturor autorităților publice. Activitatea autorității legiuitoare este de asemenea subsumată obligației expuse mai sus, fiind reglementată prin regulamentele proprii de organizare și funcționare. Respectarea dispozițiilor regulamentare este fundamentală pentru buna desfășurare a activității de legiferare în România. Orice lege trebuie adoptată în condiții de deplină transparență, prin voința politică exprimată conform propriei conștiințe a fiecărui membru al corpului legiuitor, după studiul aprofundat al normelor supuse dezbaterii parlamentare. Pentru formarea voinței politice a fiecărui membru al Parlamentului, regulamentele parlamentare și în speță Regulamentul Camerei Deputaților prevede un termen de 5 zile de la data la care comisia de

specialitate avizează prin raport legea până la dezbaterea acesteia în ședința Camerei Deputaților, conform art.69 alin. (2). Această dispoziție imperativă a fost încălcată cu privire la legea supusă discuției de constituționalitate, deoarece legea fost avizată de comisia specială raportoare în data de 18 Iunie 2018 și în aceeași zi a fost dezbătută și aprobată în ședința Camerei Deputaților.

Aplicarea procedurii de dezbatere în ședința Camerei Deputaților în privința legii pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară în aceeași zi în care a fost avizată prin raport de comisia specială constituie o încălcare a Constituției deoarece deputații care nu au fost membri ai comisiei nu au avut posibilitatea de a-și forma opinia asupra propunerii legislative adoptată cu amendamente de comisia specială, aflându-se în situația de a exercita un mandat imperativ. Termenul de 5 zile prevăzut de art.69 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților este imperativ indiferent dacă este aplicată procedura ordinară de dezbatere sau procedura de urgență: *„raportul va fi imprimat și difuzat deputaților cu cel puțin 3 zile înainte de data stabilită pentru dezbaterea proiectului de lege sau a propunerii legislative în plenul Camerei Deputaților, în cazul proiectelor de legi și al propunerilor legislative pentru care Camera Deputaților este prima Cameră sesizată, și cu cel puțin 5 zile, în cazul celor pentru care Camera Deputaților este Cameră decizională.”*

Cu privire la cele detaliate mai sus, concluzionăm prin a constata încălcarea dispozițiilor art.69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, ceea ce atrage implicit încălcarea dispozițiilor art.1 alin. (4) coroborat cu art.69 alin.(2) din Constituția României. Vă rugăm să constatați că legea este neconstituțională în ansamblul său.

3. Legea încalcă dispozițiile art.8 alin.(4) și ale art.16 alin.(1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României

Conform acestor dispoziții, tehnica normativă obligă legiuitorul să adopte acte normative cu un conținut clar astfel încât destinatarul normei să poată avea reprezentarea comportamentului social adecvat normei respective. Conform art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000 norma juridică trebuie să fie clară, fluentă și inteligibilă, iar în conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(1) trebuie evitat paralelismul legislativ. În contradicție cu dispozițiile legale invocate mai sus, Parlamentul României a adoptat legea criticată având în conținutul său norme contradictorii, pe de o parte, ceea ce înfrânge cerința privind claritatea legii, cerința prevăzută de art.8 alin.(4) din Legea nr.24/2000 iar, pe de altă parte, legea conține aceleași norme încadrate în mai multe articole, ceea ce generează existența unor dispoziții legale cu același conținut normativ, cu încălcarea dispozițiilor art.16 alin.(1) din Legea nr.24/2000.

Evidențiem, în acest sens, normele contradictorii existente în dispozițiile legii supuse controlului de constituționalitate, cât și paralelismele legislative pe care le regăsim în dispozițiile acestei legi.

a) Contrarietate de norme:

Între Art. 10, alin. (2) și art. 94 alin. (1), (4), (7);

Între Art. 25, alin. (4) și art. 435 alin. (1);

Între Art. 61 și art. 103;

Între Art. 64, alin. (4) și (5) și art. 549¹, cu referire și la art. 318 și art. 327 alin. (1) lit. b);

Între Art. 77 și art. 305;

Între Art. 211 și art. 215¹ alin. (6);

Între Art. 276, alin. (5¹) și art. 276 alin. (5);

Între Art. 292, alin. (2) și art. 55 alin. (6);

Între Art. 305 și art. 307;

Între Art. 305 alin. (1¹) și art. 488¹ alin. (2) lit. b), precum și art. 5;

Între Art. 386 alin. (3) și art. 371;

Între Art. 453 alin. (1) și art. 406 lit. g);

Între Art. 453 alin. (1) și art. 598 alin. (1) lit. d)

Acestea reprezintă norme juridice din Codul de Procedură penală și prezenta lege de modificare a acestuia.

- b) Paralalelisme normative între textele normative din legea supusă controlului și alte norme juridice :

Art. 46 alin. (6) și prevederile Legii 254/2013;

Art. 8 alin.(2) și prevedrile Legii 304/2004;

Art. 10 alin. (5) și art. 8 din Codul de procedură penală;

Art. 92 alin. (2) cu art. 83 lit. b¹ din Codul de procedură penală;

Art. 102 cu art. 281 din Codul de procedură penală;

Art. 110 alin. (1¹) cu art. 110 alin. (5) din Codul de procedură penală;

Art. 145¹ cu prevederile Legii 51/1991

Art. 158 alin. (2) lit. b) cu art. 97 din Codul de procedură penală;

Art. 305 cu art. 307 din Codul de procedură penală;

Art. 305 alin. (1¹) cu 488¹, alin. (2) lit. b) li art. 314 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală;

Art. 370¹ cu prevederile Legii 304/2004 repartizarea aleatorie;

Art. 309 alin. (5) cu prevederile Legii 304/2004 repartizarea aleatorie;

Art, 426 alin.(2)-(4) cu art. 438 alin. (2) din Codul de procedură penală;

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

III.) MOTIVE INTRINSECI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Art. I pct. 4, prin raportare la art. 4 alin. (3) și (4) din Codul de procedură penală

„Art. 4 - (3) În cursul urmăririi penale și al judecării cauzei sunt interzise comunicările publice, declarațiile publice precum și furnizarea de alte informații, direct sau indirect, provenind de la autorități publice referitoare la faptele și persoanele ce fac obiectul acestor proceduri. Persoanele din cadrul autoritatilor publice nu se pot referi la persoanele suspectate sau inculpate ca și cum acestea ar fi vinovate decât în cazul în care exista o hotărâre definitivă de condamnare cu privire la acele fapte.

(4) Prin excepție, în cursul urmăririi penale sau al judecării organele de urmărire penală sau instanța de judecată pot comunica public date despre procedurile penale care se desfășoară doar atunci când datele furnizate justifică un interes public prevăzut de lege sau acest lucru este necesar în interesul descoperirii și aflării adevărului în cauză.”

Potrivit art. 4 alin. (3) din Directiva (UE) 2016/343 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, Directiva nu împiedică autoritățile să difuzeze informații în mod public

privind procedurile penale atunci când acest lucru este strict necesar din motive legate de ancheta penală sau în interes public, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție. Așadar, Directiva nu introduce o interdicție absolută a dreptului autorităților de a oferi informații legate de procedurile penale aflate în curs de desfășurare, ci realizează o circumstanțiere, în sensul ca acestea „să nu se refere la persoana respectivă ca fiind vinovată”.

În același sens, potrivit considerentului 16 din Preambulul Directivei, *„Prezumția de nevinovăție ar fi încălcată în cazul în care declarații publice ale autorităților publice sau decizii judiciare, altele decât cele privind stabilirea vinovăției, se referă la o persoană suspectată sau acuzată ca fiind vinovată, atât timp cât vinovăția persoanei respective nu a fost dovedită conform legii. Aceste declarații și decizii judiciare nu ar trebui să reflecte opinia că persoana respectivă este vinovată. Acest fapt nu ar trebui să aducă atingere actelor de urmărire penală care urmăresc să probeze vinovăția persoanei suspectate sau acuzate, cum ar fi rechizitoriul, și nici deciziilor judiciare în urma cărora produce efecte o hotărâre suspendată, cu condiția respectării dreptului la apărare. De asemenea, acest fapt nu ar trebui să aducă atingere hotărârilor preliminare de natură procedurală, luate de autoritățile judiciare sau de alte autorități competente, care se întemeiază pe suspiciuni sau pe elemente de probă incriminatoare, cum ar fi deciziile de arest preventiv, cu condiția ca aceste hotărâri să nu se refere la persoana suspectată sau acuzată ca fiind vinovată. Înaintea luării unei hotărâri preliminare de natură procedurală, autoritatea competentă ar putea fi nevoită să verifice dacă există suficiente elemente de probă incriminatoare împotriva persoanei suspectate sau acuzate care să justifice hotărârea respectivă, iar hotărârea poate conține referiri la aceste elemente.”*

Prin urmare, apreciem că alin. (3) și (4) ale art. 4 nu transpun în mod fidel prevederile Directivei, instituind o restricție asupra comunicărilor publice mult mai severă decât cea prevăzută în actul normativ european.

De asemenea, în lumina art. 20 alin. (1) și (2) din Constituție, care impune, *inter alia*, obligativitatea interpretării și aplicării dispozițiilor constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor prin prisma Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, apreciem că soluția normativă aleasă de legiuitor contravine prevederilor art. 30 alin. (1) și (2) și art. 31 alin. (1) și (2), referitoare la libertatea de exprimare și la dreptul la informație. În plus, menționăm că inclusiv dispozițiile Directivei nr. (UE) 2016/343 se interpretează prin raportare la CEDO, art. 13 din aceasta prevăzând că *„nicio dispoziție din prezenta directivă nu se interpretează ca reprezentând o derogare sau o limitare a vreunui drept sau garanție procedurală asigurate potrivit cartei, CEDO sau altor dispoziții relevante din dreptul internațional sau din dreptul oricărui stat membru care prevede un nivel mai ridicat de protecție.”*

Prin urmare, învederăm Curții următoarele considerente reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Decizia Paulikas contra Lituaniei (Cauza nr. 57435/09, parag. 48, 24 ianuarie 2017):

„De asemenea, Curtea reiterează că libertatea de exprimare garantată de art. 10 din Convenție include libertatea de a primi și difuza informații, inclusiv, într-o anumită măsură,

dreptul de a căuta și accesa informații (a se vedea Maygar Helsinki Bizottság contra Ungariei, nr. 18030/11, parag. 155-156, 8 noiembrie 2016). Prin urmare, articolul 6 § 2 nu poate împiedica autoritățile să informeze publicul cu privire la anchete penale în desfășurare, dar este necesar ca acestea să o facă cu toată discreția și circumspecția necesare ca prezumția de nevinovăție să fie respectată (a se vedea Allenet de Ribemont contra Franței, 10 februarie 1995, parag. 38, și Karakaş și Yeşilirmak contra Turciei, nr. 43925/98, parag. 50, 28 iunie 2005). Curtea a mai reținut că într-o societate democratică este inevitabil ca informația să fie difuzată când este formulate o acuzație serioasă de abatere în funcție sau când solicitantul era o figură politică importantă la data prezumtivei încălcări. Totuși, această circumstanță nu poate justifica orice posibilă alegere a cuvintelor de către oficiali în interviurile acordate presei (a se vedea Butkevicius, nr. 48297/99, parag. 50; Arrigo și Vella contra Maltei (dec.), nr. 6569/04, 10 mai 2005; și Fatullayev contra Azerbaijan, nr. 40984/07, parag. 161) În orice caz, evaluarea dacă o declarație a unui oficial constituie o încălcare a principiului prezumției de nevinovăție trebuie determinate în contextul circumstanțelor particulare în care declarația contestată a fost oferită. (a se vedea Daktaras contra Lituaniei, nr. 42095/98, parag. 43; Böhmer contra Germaniei, nr. 37568/97, parag. 60, 3 octombrie 2002; și Peša contra Croației, nr. 40523/08, parag. 141).”

Așadar, din jurisprudența Curții transpare necesitatea asigurării unui just echilibru între dreptul la liberă exprimare al reprezentanților autorităților publice și dreptul la informație, pe de o parte, și principiul prezumției de nevinovăție, pe de altă parte.

Or, în speță, legiuitorul a restrâns dreptul organelor judiciare de a disemina informații despre procedurile penale în desfășurare strict cu privire la cele care sunt justificate de un „*interes public prevăzut de lege*” sau când sunt necesare „*în interesul descoperirii și aflării adevărului în cauză*”, contrar jurisprudenței CEDO, care a statuat că, în virtutea dreptului la liberă exprimare, care implică, în mod inerent, și dreptul de a primi și difuza informații, aplicarea principiului prezumției de nevinovăție nu poate împiedica autoritățile să informeze publicul cu privire la anchete penale în desfășurare, precum și că evaluarea dacă o declarație a unui oficial constituie o încălcare a prezumției de nevinovăție sau nu trebuie să se realizeze de la caz la caz, în funcție de circumstanțele concrete în care declarațiile au fost oferite.

De altfel, apreciem că nici textul constituțional nu permite limitarea dreptului publicului larg de a avea acces la informațiile referitoare la procedurile penale în desfășurare în maniera aleasă de legiuitor, întrucât, pe de o parte, art. 31 alin. (1) din Legea fundamental consacră dreptul persoanei de a avea acces la **orice informație de interes public**, fără a distinge dacă interesul public este prevăzut expres de lege sau nu, iar, pe de altă parte, măsura nu este „*proporțională cu situația care a determinat-o*”, astfel cum impune art. 53 alin. (2) din Constituție.

Pe cale de consecință, art. 4 alin. (3) și (4) încalcă art. 30 alin. (1) și (2) și 31 alin. (1) și (2) din Constituție.

2. Art. I pct. 4, prin raportare la art. 4 alin. (6) din Codul de procedură penală

„Art. 4 - (6) În cursul procesului penal este interzisă prezentarea publică a persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni purtând cătușe sau alte mijloace de imobilizare sau afectate de alte modalități de natură a induce în percepția publică că acestea ar fi vinovate de săvârșirea unor infracțiuni.”

Potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție, *“În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”*. Această obligație, care revine atât persoanelor fizice cât și persoanelor juridice, se aplică în egală măsură și Parlamentului, inclusiv în privința modului de exercitare a atribuției sale principale și esențiale, respectiv aceea de unică autoritate legiuitoare a țării, care constă în elaborarea proiectelor de lege și adoptarea acestora ca legi ale statului român.

Curtea Constituțională, a reținut, în jurisprudența sa constantă, că respectarea prevederilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative constituie un veritabil criteriu de constituționalitate prin raportare la aplicarea art. 1 alin. (5) din Constituție.

În acest sens, prin Decizia nr. 26/2012, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, Curtea constată că prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară.

Totodată, trebuie avute în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 142 alin. (1), potrivit cărora “Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției”, și pe cele ale art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit cărora, “în România, respectarea [...] legilor este obligatorie”. Astfel, Curtea constată că reglementarea criticată prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.”

De asemenea, în Decizia nr. 783/2012, Curtea a statuat că încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție atrage implicit afectarea principiului statului de drept, consacrat prin art. 1 alin. (3) din Constituție.

Potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, *„Actele normative se inițiază, se elaborează, se adoptă și se aplică în conformitate cu prevederile Constituției României, republicată, cu dispozițiile prezentei legi, precum și cu principiile ordinii de drept”*, iar, potrivit art. 2 alin. (1), *„Tehnica legislativă asigură sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normative”*.

În același sens, Legea nr. 24/2000 instituie, în art. 13-15, principiul unicității reglementării în materie, potrivit căruia reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind într-un singur act normativ. De asemenea, potrivit dispozițiilor amintite, actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, fiind necesară corelarea acestuia cu prevederile normative cu care se află în conexiune, iar instituirea unei reglementări din aceeași materie și de același nivel poate fi cuprinsă într-un alt act normativ, doar dacă are caracter special față de actul ce cuprinde reglementarea generală în materie.

Instanța de contencios constituțional a valorificat aceste dispoziții în controlul de constituționalitate prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, sens în care amintim considerentele reținute în Decizia nr. 415/2010, având ca obiect o serie de prevederi din Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate:

„De asemenea, Curtea constată că, potrivit art. 1 alin. (5) din Constituție, "În România, respectarea [...] legilor este obligatorie" iar, potrivit Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 777 din 25 august 2004, tehnica legislativă asigură sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. În același sens, art. 13 din această lege instituie principiul unicității reglementării în materie, statuând că reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind într-un singur act normativ, iar potrivit art. 15, cu denumirea marginală "Evitarea paralelismelor", în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în două sau mai multe acte normative, iar în cazul existenței unor paralelisme, acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.

Or, Curtea observă că, în domeniul activității de control al averii dobândite în perioada exercitării mandatelor sau a îndeplinirii anumitor funcții publice și de verificare a conflictelor de interese, există reglementări paralele, și anume, pe de-o parte, Legea nr. 115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 263 din 28 octombrie 1996, modificată și completată prin Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 21 aprilie 2003, iar pe de altă parte, Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, potrivit căreia activitatea de verificare privind averea dobândită în perioada exercitării mandatelor sau a îndeplinirii funcțiilor ori demnităților publice, după caz, a conflictelor de interese și a incompatibilităților se efectuează de către Agenția Națională de Integritate."

Or, raportat la prezenta cauză, semnalăm că măsurile vizând restricționarea libertății de mișcare a suspectilor și inculpaților, în vederea prevenirii săvârșirii de infracțiuni, împiedicării sustragerii de la judecată sau de la executarea pedepselor ori a măsurilor privative de libertate,

precum și pentru protejarea vieții, integrității corporale și sănătății acestora, a personalului locului de deținere sau a oricăror altor persoane fac obiectul de reglementare al Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Prin urmare, dispozițiile art. 4 alin. (6) din Lege nu respectă exigențele de tehnică legislativă, care impun ca reglementările de același nivel și cu același obiect să se regăsească în același act normativ. Astfel, pentru a fi în acord cu principiul securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție, norma criticată ar fi trebuit să se regăsească în Legea nr. 254/2013, și nu în Codul de procedură penală.

De asemenea, considerăm că art. 4 alin. (6) nu respectă exigențele principiului statului de drept, consacrat la art. 1 alin. (3) din Constituție, din motivele expuse în continuare.

Potrivit art 1 alin. (3) din Constituție, *„România este stat de drept, (...), în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor (...) reprezintă valori supreme, (...) și sunt garantate.”*

În jurisprudența sa, referitor la art. 1 alin. (3) din Constituție, Curtea Constituțională a reținut că prevederile acestuia *„impun legiuitorului obligația de a lua măsuri în vederea apărării ordinii și siguranței publice, prin adoptarea instrumentelor legale necesare în scopul reducerii fenomenului infracțional (...) cu excluderea oricăror reglementări de natură să ducă la încurajarea acestui fenomen.”* (Decizia nr. 44/2016)

În aceeași decizie, referindu-se la tratamentul penal al minorilor, Curtea a constatat că *„atunci când stabilește regulile referitoare la tragerea la răspundere penală a minorului, legiuitorul trebuie să asigure un just echilibru între interesul individual al minorului și interesul general al societății de a-i găsi și a-i trage la răspundere penală pe autorii infracțiunilor și de a preveni atingerile ce pot fi aduse ordinii și siguranței publice, echilibru care este absolut necesar în scopul apărării valorilor constituționale.”* Apreciem că aceste considerente sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în privința reglementării măsurilor privitoare la restricționarea libertății de mișcare a suspectilor și inculpaților, care pot fi luate în cursul procesului penal.

Astfel, interzicerea absolută a prezentării în public a persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni cu aplicarea de măsuri de constrângere, precum purtarea de cătușe sau alte mijloace de imobilizare, crează o stare de pericol asupra unor valori constituționale, precum viața, integritatea fizică și psihică, proprietatea privată sau inviolabilitatea domiciliului.

De altfel, chiar prevederea din Directiva (UE) 2016/343, a cărei transpunere se realizează prin art. 4 alin. (6) din Lege, stabilește că interzicerea mijloacelor de constrângere fizică *„nu împiedică statele membre să aplice măsuri de constrângere fizică impuse de*

circumstanțele specifice cauzei, legate de securitate sau menite să împiedice persoanele suspectate sau acuzate să se sustragă sau să ia contact cu terțe persoane” [art. 5 alin. (2)].

Prin urmare, considerăm că legiuitorul nu și-a respectat obligația de a stabili măsurile de constrângere în mod echitabil și proporțional, cu luarea în considerare atât a intereselor persoanelor care cad sub incidența legii penale, cât și a intereselor societății în general, obligație care rezultă inclusiv din jurisprudența Curții Constituționale, sens în care amintim de considerentele reținute Decizia nr. 711/2015, aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față, potrivit căreia „*în reglementarea sancțiunilor de drept penal de către legiuitor, trebuie stabilit un echilibru între dreptul fundamental, care face obiectul limitării impuse de sancțiune, și valoarea socială a cărei protecție a determinat limitarea.*”

3. Art. I pct. 5, prin raportare la art. 8 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 8 - (2) Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, la judecarea cauzei de un judecător imparțial și independent. Repartizarea tuturor cauzelor către judecători sau procurori se face aleatoriu.”

Dispozițiile privind repartizarea aleatorie a cauzelor către judecători și procurori nu au natura unor norme procesual penale, ci țin de organizarea judiciară, astfel că acestea ar fi trebuit cuprinse în legislația specifică, respectiv în Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Prin urmare, art. 8 alin. (2) teza a II-a contravine principiului unicității reglementării în materie, potrivit căruia reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind într-un singur act normativ, fapt care atrage încălcarea principiului securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, semnalăm că introducerea principiului repartizării aleatorii a cauzelor inclusiv în privința procurorilor nu se justifică, mai ales în contextul actual al diversificării fenomenului infracțional, care implică necesitatea de specializare a organelor de urmărire penală. Astfel, considerăm că luarea în vedere a specializării avute de către procurori drept criteriu în funcție de care să se realizeze repartizarea cauzelor constituie o garanție a dreptului la un proces echitabil, consacrat la art. 23 alin. (1) din Constituție, nesocotit prin prezenta dispoziție.

În plus, dispoziția nesocotește principiul controlului ierarhic, statuat la art. 132 alin. (1) din Constituție, care organizează activitatea Ministerului Public și care presupune că procurorul ierarhic superior are atât dreptul, cât și obligația, de a folosi resursa umană și materială în cel mai eficient mod pentru combaterea fenomenului infracțional.

4. Art. I pct. 6, prin raportare la art. 10 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 10 - (2) Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să asigure subiecților procesuali principali și avocatului timpul necesar pregătirii apărării, care nu

poate fi mai mic de 3 zile, cu excepția luării sau judecării măsurilor preventive, când termenul nu poate fi mai mic de 6 ore și înlesnirile necesare pregătirii apărării, prin punerea la dispoziție și comunicarea întregului material de urmărire penală în formă electronică.”

Potrivit art. 23 alin. (1) din Constituție, „*Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil*”.

Ținând cont de faptul că art. 20 alin. (1) și (2) din Constituție stabilește, *inter alia*, obligativitatea interpretării și aplicării dispozițiilor constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor prin prisma Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, înțelesul noțiunii de „*termen rezonabil*” ar trebui stabilit prin raportare la acestea.

Astfel, Curtea a statuat în repetate rânduri în sensul că „*durata rezonabilă a unei proceduri trebuie apreciată în funcție de circumstanțele cauzei și cu ajutorul următoarelor criterii: complexitatea afacerii, comportamentul reclamantului și al autorităților competente, precum și miza litigiului pentru cel interesat*” (a se vedea, *exempli gratia*, *Frylander contra Franței*, 27 iunie 2000, par. 43; , *Laino contra Italiei*, 18 februarie 1999, par. 18; *Maršálek contra Cehiei*, 4 aprilie 2006, par. 49; *Nichifor contra României (nr. 1)*, 13 iulie 2006, par. 26).

Cu privire la termenul adecvat pentru pregătirea apărării, Curtea a stabilit că acesta se va stabili de la caz la caz (*Iglin contra Ucrainei*, nr. 39908/05, 12 ianuarie 2012, par. 65), fiind necesar să se identifice un echilibru între desfășurarea procedurii într-un termen rezonabil și alocarea unei perioade de timp suficiente pentru pregătirea apărării. Or, dacă ne raportăm, cu titlu de exemplu, la măsura reținerii, se poate constata că termenul de 6 ore este vădit disproporționat.

Prin urmare, introducerea unor limite minime de timp pentru pregătirea apărării, de 3 zile, respectiv de 6 ore pentru luarea sau judecarea măsurilor preventive, este arbitrară și contrară jurisprudenței CEDO precitate, fiind de natură a afecta durata rezonabilă a procedurii.

5. Art. I pct. 7, prin raportare la art. 10 alin. (4¹) din Codul de procedură penală

Murray v. UK, Saunders v. UK, Salabiaku v. Franța. (F.J.)

La articolul 10, după alineatul (4) se introduce un nou alineat, alin. (4¹), cu următorul cuprins:

„(4¹) Exercițarea dreptului de a nu da nicio declarație nu poate fi utilizată împotriva suspectului sau inculpatului în nicio fază a procesului penal, neputând constitui o circumstanță personală care să întemeieze convingerea organelor judiciare că persoana este vinovată de săvârșirea infracțiunii pentru care este cercetată și nu poate fi utilizată la coroborarea probelor.”

Rigorile legiferării își găsesc expresia în normele de tehnică legislativă, care trebuie respectate de legiuitorul român la elaborarea oricărui act normativ. Legea nr.24/2000 prevede, în acest sens, o serie de reguli, respectiv „textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și

inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce. În cadrul soluțiilor legislative preconizate trebuie să se realizeze o configurare explicită a conceptelor și noțiunilor folosite în noua reglementare, care au un alt înțeles decât cel comun, pentru a se asigura astfel înțelegerea lor corectă și a se evita interpretările greșite. Actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc.

În concret, prin folosirea sintagmei „în nicio faza a procesului penal”, legiuitorului îi scapă înțelesul și importanța atât a fazei de executare din cadrul procesului penal, precum și a consecințelor nefavorabile care vor fi atrase asupra inculpatului prin acest text normativ și a fazei de judecată însăși, când norme de drept substanțial sunt reglementate și condiționate de declarația inculpatului. Astfel, în cadrul individualizării judiciare a executării pedepsei sub forma suspendării sub supraveghere sau în cazul amânării aplicării pedepsei, declarația inculpatului în sensul de a fi de acord cu prestarea unei munci în folosul comunității este o condiție imperativă pentru aplicarea lor, potrivit art.83 alin.1 lit.c) C.pen. și art.91 alin.1 lit.c) C.pen. În consecință, „tăcerea inculpatului” va conduce, prin efectul legii substanțiale, în considerarea unei protecții procesuale, la înrăutățirea situației juridice a acestuia, magistratul neavând la îndemână nicio alternativă, singura fiind condamnarea cu executarea pedepsei în regim de detenție, evident când soluția s-a pronunțat în acest sens.

De asemenea, textul de lege este neclar și lipsit de rigoare juridică și în cazul în care legiuitorul omite faza de executare a procesului penal, faza care se activează după pronunțarea unei soluții, când persoana cercetată nu mai are calitatea de suspect sau de inculpat, ci calitatea de persoană condamnată. În acest ultim caz, legea procesual penală îi pune la dispoziție o serie de reglementări specifice fazei de executare, declarațiile persoanei condamnate sau invocarea dreptului la tăcere, nemă reprezentând garanții procesuale în contextul art.6 CEDO privind dreptul la un proces echitabil, având în vedere că prezumția de nevinovăție a fost răsturnată printr-o soluție de condamnare definitivă. În acest context, textul este neclar și lasă loc echivocului privind consecințele exercitării unui drept procesual, în faza de executare.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

**6. Art. I pct. 8, prin raportare la art. 10 alin. (5) din Codul de procedură penală
Principiul egalității de arme este o componentă a dreptului la un proces echitabil
și nu a dreptului la apărare, se încalcă normele de tehnică legislativă, L 24/2000!**

„La articolul 10, alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(5) Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal, cu respectarea principiului egalității de arme.”

Sintagma ”respectarea principiului egalității de arme” în contextul în care articolul 10 CPP reglementează dreptul la apărare, iar egalitatea de arme este o componentă a dreptului la un proces echitabil și nu a dreptului la apărare, nu este previzibilă, nefiind clar și precis care este obiectul reglementării. Nu este clar dacă referirea la respectarea principiului egalității de arme reprezintă o limitare a dreptului la apărare sau o prevedere complementară (în acest caz însă ar fi trebuit să se regăsească în conținutul art. 8 care reglementează caracterul echitabil al procesului penal și nu al art. 10).

Formularea cu o suficientă precizie a actului normativ permite persoanelor interesate să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, este dificil să se adopte legi redactate cu o precizie absolută, dar și cu o anume suplețe, însă caracterul mult prea general și, uneori, chiar eliptic nu trebuie să afecteze previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Wingrove împotriva Regatului Unit, par.40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, par.55, sau Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei, par.59).

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

7. Art. I pct. 10, prin raportare la art. 10 alin. (5¹) din Codul de procedură penală

"Art. 10 - (5¹) Încălcarea drepturilor prevăzute la acest articol se sancționează cu nulitatea absolută a actelor efectuate cu nesocotirea acestora."

În primul rând, dispoziția nu respectă exigențele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește că următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice."

În acest sens, învederăm că încălcările care atrag sancțiunea nulității absolute sunt prevăzute în mod limitativ la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală, astfel că dispoziția criticată ar fi trebuit inclusă în cuprinsul acestei dispoziții.

În al doilea rând, considerăm că dispoziția este neclară sub aspectul termenului până la care nulitatea absolută poate fi invocată, sens în care semnalăm că art. 281 alin. (3) și (4) stabilesc două termene limită diferite, în funcție de cauza de nulitate incidentă. Considerăm că o eventuală interpretare în sensul că încălcarea garanțiilor procesuale prevăzute la art. 10 ar putea conduce la posibilitatea invocării nulității absolute în orice stadiu al procesului ar contraveni principiului securității raporturilor juridice și a termenului rezonabil de soluționare a procesului.

În al treilea rând, textul nu este suficient de clar pentru a fi aplicat, având în vedere că art. 10 cuprinde dispoziții largi, de principiu.

Prin urmare, având în vedere jurisprudența constantă a Curții Constituționale, care atribuie valențe constituționale normelor de tehnică legislativă prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, apreciem că art. 10 alin. (5¹) contravine principiului securității raporturilor juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

8. Art. I pct. 16, prin raportare la art. 25 alin. (4) din Codul de procedură penală

„Art. 25 - (4) Dispozițiile instanței penale cu privire la latura civilă sunt opozabile doar partilor din procesul penal în care s-a pronunțat hotărârea.”

Potrivit art. 435 alin. (1) din Codul de procedură civilă, „hotărârea judecătorească este obligatorie și produce efecte numai între părți și succesorii acestora”, iar, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, „hotărârea este opozabilă oricărei terțe persoane atât timp cât aceasta din urmă nu face, în condițiile legii, dovada contrară.”

Astfel, considerăm că instituirea unor efecte diferite hotărârilor judecătorești cu privire la latura civilă a cauzei pronunțate de instanța penală față de cele pronunțate de instanța civilă nu își găsește nicio justificare, reglementarea fiind de natură a nega autoritatea de lucru judecat a celor dintâi.

În plus, sintagma „dispozițiile instanței penale cu privire la latura civilă” este ambiguă, nefiind clar dacă legiuitorul a dorit să se refere exclusiv la efectele hotărârii prin care s-a soluționat latura civilă sau la orice măsură dispusă în cursul procesului afectată acțiunii civile exercitate în procesul penal.

Pe cale de consecință, art. 25 alin. (4) contravine principiului securității raporturilor juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

9. Art. I pct. 18, prin raportare la art. 31 din Codul de procedură penală

„Art. 31. – Avocatul asistă sau reprezintă părțile ori subiecții procesuali pe tot parcursul procesului, în condițiile legii.”

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, „orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat” (Decizia nr. 662/2014).

Or, prevederea criticată nu îndeplinește aceste cerințe, putând fi interpretată în sensul că asistența/reprezentarea este obligatorie necircumstanțiat, în toate cauzele penale, și cu privire la toți subiecții procesuali, inclusiv martori, experți, interpreți, agenți procedurali ș.a.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

Prin urmare, art. 31 contravine principiului securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii, prevăzută la art. 1 alin. (5) din Constituție.

10. Art. I pct. 25, prin raportare la art. 47 din Codul de procedură penală

„Art. 47. – (1) Excepția de necompetență materială și cea de necompetență după calitatea persoanei pot fi ridicate în tot cursul procesului penal, până la pronunțarea unei hotărâri definitive.

(2) Excepția de necompetență teritorială poate fi invocată până la începerea cercetării judecătorești.

(3) Excepțiile de necompetență pot fi invocate din oficiu, de către procuror, de către persoana vătămată sau de către părți. ”

Deși legiuitorul inițial a considerat că numai necompetența materială și după calitatea persoanei a instanței inferioare celei competente este de natură a leza drepturile procesuale ale inculpatului, în chiar însăși esența lor, și astfel se justifică și momentul procesual până la care poate fi reclamată încălcarea, dar și sancțiunea care intervine, nulitatea absolută, legiuitorul, cu încălcarea dreptului la un proces echitabil pentru toate părțile implicate, în componenta referitoare la termenul rezonabil, fără explicație și fără legătură cu dreptul apărut, extinde inexplicabil sfera și sancțiunea, prezumând în mod absolut că o instanță superioară sau un organ de urmărire penală superior celui competent să soluționeze cauza, ar fi „necompetent” profesional să participe la dezlegarea ei.

Altfel spus, nu mai este luată în considerare experiența profesională a magistraților care funcționează la instanțe sau parchete superioare și nu mai are relevanță acest aspect, legiuitorul prezumând absolut o lipsă de pregătire profesională demnă de a fi sancționată la modul cel mai dur, prin desființarea tuturor actelor procedurale și procesuale efectuate în acea cauză. Regulile referitoare la competență trebuie privite coroborat cu sancțiunea care intervine, cu momentul procesual în care poate fi invocat și cu consecința care decurge, potrivit art.281 C.pr.pen., astfel cum este propus spre modificare. Astfel, o necompetență materială sau după calitatea persoanei a unui parchet ierarhic superior celui competent potrivit legii, poate fi invocată în orice stare a procesului, deci chiar și în calea de atac a judecății, consecință firească fiind desființarea întregii urmăririi penale și reluarea procesului penal cu faza de urmărire penală. În acest mod se tergiversează soluționarea cauzei penale, cu încălcarea disp.art. 6 din CEDO, în componenta referitoare la termenul rezonabil și art.21 alin. (3) din Constituție. Evident, legiuitorul dispune de competența exclusivă în legiferare, însă abordările legislative trebuie să fie în concordanță cu standardele CEDO și cu principiile constituționale.

De altfel, privitor la necompetența parchetelor, în cuprinsul Deciziei nr. 302/2017, Curtea Constituțională a precizat în paragraful 48 că nu poate fi de acceptat ca un parchet **ierarhic inferior** să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală în cauze care, potrivit legii, sunt date în competența unui parchet ierarhic superior, confirmând astfel că numai

necompetența organelor judiciare inferioare celor competente potrivit legii, poate constitui motiv de nulitate absolută.

11. Art. I pct. 29, prin raportare la art. 61 alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 61. – (1) Ori de câte ori există probe sau indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, sunt obligate să întocmească un process verbal despre împrejurările constatate:”

Echitatea procedurii, privită în ansamblul său, este raportată în primul rând la desfășurarea procesului penal potrivit principiului legalității, în condițiile legii organice care reglementează regulile de drept procesual. Prin modificarea adusă, legiuitorul acordă o competență unui alt organ decât cel judiciar potrivit art.103 C.pr.pen., să identifice probe și să dea valoarea probatorie, respectiv organelor de constatare care nu au acest atribut.

Organele de constatare nu sunt organe judiciare, dimpotrivă, agentul constator având chiar aptitudinea de a fi audiat în calitate de martor. Legiuitorul se arată inconsecvent cu privire la rolul organului de constatare și la competența sa. Acesta, din datele pe care le percepe în mod nemijlocit, își poate forma o suspiciune rezonabilă, apreciere raportată la un spectator obiectiv și imparțial, mai mult decât atât chiar specializat potrivit art.61 lit.a)-c) C.pr.pen. Proba poate fi obținută, în mod legal, printr-un procedeu probatoriu, materializat în mijloc de proba. Or, legiuitorul a înțeles ca organul de constatare să aibă competența numai în a efectua o percheziție corporală sau ale vehiculelor (procedeu probatoriu), de a-l prinde pe făptuitor și de a-l prezenta de îndată organelor de urmărire penală. Prin întreaga reglementare, interpretată sistematic și istoric, a dispozițiilor art.61 C.pr.pen., competența organului de constatare nu poate fi extinsă peste limita prevăzută în cadrul acestor dispoziții sau prin conferirea unor noi competențe, altele decât cele care sunt deja reglementate, în vederea realizării scopului propus prin modificarea adusă dispozițiile art.61 alin. (1) C.pr.pen. În lipsa modificării acestor competențe, organul de constatare nu va avea posibilitatea să constate infracțiuni.

Așadar, textul încalcă art.1 alin. (5), în componenta referitoare la claritatea legii și art.21 alin. (3) din Constituție referitor la procesul echitabil.

12. Art. I pct. 30, prin raportare la art. 64 alin. (4) și (5) din Codul de procedură penală

„Art. 64 - (4) Judecătorul de drepturi și libertăți nu poate participa, în aceeași cauză, la judecata în fond sau în căile de atac.

(5) Judecătorul care a participat la soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de urmărire sau netrimitere în judecată sau care a soluționat cererea de confirmare a renunțării la urmărire penală ori cererea de confiscare sau de desființare a unui înscris nu poate participa, în aceeași cauză, la judecata în fond sau în căile de atac.”

Legiuitorul nu este consecvent cu privire la competența judecătorului raportat la dispozițiile art.549¹ C.pr.pen. cu referire la art. 318 și art. 327 alin. (1) lit.b) C.pr.pen. Procedura specială prevăzută de art.549¹ C.pr.pen. are ca situație premisă definitivarea procesului penal în faza de urmărire penală prin adoptarea unei soluții de clasare sau, după caz, de renunțare la urmărirea penală. Fiind îndeplinite toate condițiile legale pentru a fi dispuse soluțiile de mai sus, o judecată în fond nu mai este posibilă astfel încât judecătorul care s-a pronunțat anterior cu privire la confiscarea sau desființarea unui înscris să aibă posibilitatea practică de a mai fi

investit ulterior cu soluționarea pe fond a aceleiași cauze penale. Reglementarea nu este coroborată cu disp.art.549¹ C.pr.pen. chiar cum au fost propuse spre modificare și în consecință nu sunt îndeplinite criteriile de calitate a legii, în componentele referitoare la claritate și previzibilitate.

13. Art. I pct. 39, prin raportare la art. 77 din Codul de procedură penală

„Art. 77. – Persoana cu privire la care, din probele sau indiciile temeinice existente în cauză, rezultă că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală se numește suspect.”

Modalitatea în care a ales legiuitorul să modifice conținutul dispozițiilor art. 77 C.pr.pen. care definesc, cu caracter de principiu, calitatea de suspect, nu se coroborează cu disp.art. 305 C.pr.pen. în forma propusă spre modificare. Astfel, deși legiuitorul optează pentru creșterea standardului de probă în privința dobândirii calității de suspect, cu înlăturarea nejustificată a aprecierii organului de urmărire penală cu privire la formarea convingerii în sensul existenței unei bănuieli rezonabile, în cuprinsul dispozițiilor art.305 C.pr.pen. propus spre modificare nu sunt indicate cum vor fi apreciate, calificate, audierile persoanelor indicate în plângere sau denunț. Trimiterea la disp.art.107-109 C.pr.pen. referitoare la modul în care se va realiza audierea persoanei indicate în plângerea penală și drepturile acestuia, nu este suficientă dacă această declarație nu va fi calificată ca un mijloc de probă în înțelesul dat de art.97 C.pr.pen., din care va decurge proba ca element de fapt necesară continuării urmăririi penale față de o persoană anume, astfel cum se cere prin dispozițiile art.77 C.pr.pen.

Procedând în acest mod, pe de o parte, legiuitorul nu realizează o analiza coroborată a textelor de lege și creează o interpretare lacunară și imprevizibilă și, pe de altă parte, împiedică efectiv dreptul la acces la instanță a persoanei vătămate, prin modalitatea imprecisă în care se va desfășura procesul penal. Prin urmare, textul încalcă art.1 alin. (5) din Constituție, în componenta referitoare la calitatea legii, și art.21 alin. (1) din Constituție, referitor la accesul liber la justiție.

14. Art. I pct. 40, prin raportare la art. 81 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală

„Art. 81 - (1) În cadrul procesului penal, persoana vătămată are următoarele drepturi:

.....

d) dreptul de a fi informată, într-un termen de până la 1/2 din pedeapsa minimă stabilită pentru infracțiunea cercetată, cu privire la stadiul urmăririi penale, la adresa de pe teritoriul României, adresa de poștă electronică sau mesagerie electronică, comunicate de partea vătămată prin sesizarea adresată organului de urmărire penală; ”

Dispoziția introduce un termen cu totul arbitrar în care persoana vătămată trebuie să fie informată cu privire la stadiul urmăririi penale. Astfel, cu când minimul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea cercetată este mai mare, cu atât mai mare va fi termenul maxim în care persoana vătămată va trebui informată cu privire la stadiul urmăririi penale.

Or, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, *principiul egalității în fața legii, consacrat prin art. 16 din Constituție, presupune instituirea unui tratament egal pentru*

situații în care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite” (Decizia nr. 2/2017, Decizia nr. 117/2018 ș.a).

De asemenea, semnalăm că dispoziția este inaplicabilă în situația în care pedeapsa prevăzută de lege este amenda.

Așadar, art. 81 alin. (1) lit. d) contravine principiului egalității în fața legii, consacrat la art. 16 din Constituție, precum și principiului securității juridice, prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție.

15. Art. I pct. 40, prin raportare la art. 81 alin. (1) lit. g²) din Codul de procedură penală

„Art. 81 – (1) În cadrul procesului penal, persoana vătămată are următoarele drepturi:

.....
g²) dreptul de a i se comunica traducerea într-o limbă pe care o înțelege a oricărei soluții de netrimiteră în judecată, atunci când nu înțelege limba română, iar în cazul persoanelor care aparțin unei minorități naționale comunicarea se realizează în limba maternă.”

Apartenența la o minoritate națională nu implică *per se* și cunoașterea limbii materne. Prin urmare, teza finală a art. 81 alin. (1) lit. g²) poate conduce, contrar voinței legiuitorului, la situația în care o persoana vătămată aparținând unei minorități naționale i se va comunica soluția de netrimiteră în judecată în limba maternă, pe care nu o înțelege.

Astfel, apreciem că sintagma „în cazul persoanelor care aparțin unei minorități naționale comunicarea se realizează în limba maternă” încalcă principiul egalității în fața legii, consacrat în art. 16 alin. (1) și (2) din Constituție, prin faptul că creează premisele excluderii de la dreptul de a i se comunica soluția de netrimiteră în judecată într-o limbă pe care o înțelege persoanei vătămate care aparține unei minorități naționale.

Vă rugăm, de asemenea, să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

16. Art. I. punctul 41, prin raportare la art. 83 lit. b) din Codul de procedură penală

„La articolul 83, după litera b) se introduce o nouă literă, lit. b¹), cu următorul cuprins:

„b¹) dreptul de a fi încunoștințat de data și ora efectuării actului de urmărire penală ori a audierii realizate de judecătorul de drepturi și libertăți.

Încunoștințarea se face prin notificare telefonică, fax, e-mail sau prin alte asemenea mijloace, încheindu-se în acest sens un proces- verbal. Absența sa nu împiedică efectuarea actului.”

Art. 148 alin. (2) din Constituție prevede: „*ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare*”.

Modificările propuse la art. 83 încalcă Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului.

Art. 21 alin.(3) din Constituție prevede: „*Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil*”.

Modificarea art. 83 din Codul de procedură penală care dă dreptul suspectului și inculpatului să asiste la audierile celorlalte persoane va îngreuna efectuarea urmăririi penale, având în vedere că în numeroase situații persoanele audiate vor fi intimidat de prezența autorului infracțiunii. Se instituie astfel un drept nejustificat, în favoarea infractorilor, de natură a dezechilibra caracterul echitabil al procesului, afectând totodată dreptul cetățenilor la un sistem de justiție funcțional.

Art. 124 alin. (2) din Constituție prevede: „*Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți*”. Instituirea unei norme exclusiv în favoarea infractorilor încalcă disp. art 124. Dreptul la apărare nu presupune dreptul de a obstrucționa buna desfășurare a procesului penal.

Această dispoziție nou introdusă încalcă prevederile art. 148 alin. (2), art. 124 alin. (2) și art. 21 alin (3) din Constituție.

17. Art. I pct. 47, prin raportare la art. 92 alin. (2) din Codul de procedură penală

„*Art. 92 - (2) Avocatul suspectului sau inculpatului poate solicita să fie încunoștințat de data și ora efectuării actului de urmărire penală ori a audierii realizate de judecătorul de drepturi și libertăți. Încunoștințarea se face prin notificare telefonică, fax, e-mail sau prin alte asemenea mijloace. Suspectul sau inculpatul poate participa la efectuarea oricărui act de urmărire penală sau la orice audiere, la solicitarea acestuia. În cazul în care martorii sau subiecții procesuali consideră că au motive de temere în legătură cu aceste împrejurări pot solicita, potrivit legii, procurorului sau judecătorului statuat de persoană amenințată sau protejată, după caz, atât în faza de urmărire penală cât și de judecată*”.

Cu referire la protecția victimei, inclusiv prin audierea acesteia în absența suspectului/inculpatului, semnalăm cauza *Y. contra Sloveniei* (nr. 41107/10, 28 mai 2015) în cuprinsul căreia Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat în mod expres că în ceea ce privește conflictele dintre interesele apărării și cele ale martorilor în procesele penale, Curtea a hotărât deja în mai multe rânduri că procesele penale ar trebui să fie organizate în așa fel încât să nu pună în pericol în mod nejustificat viața, libertatea ori siguranța martorilor, în special în cazul victimelor chemate să depună mărturie, și nici interesele lor aflate în general sub incidența art. 8 din Convenție.

Astfel, interesele apărării trebuie puse în echilibru cu cele ale martorilor sau victimelor care trebuie să depună mărturie. În această cauză, Curtea a constatat încălcarea art. 8 din Convenție, printre altele, pentru faptul că victima a fost audiată în mai multe rânduri, în prezența presupusului autor al infracțiunii care a avut posibilitatea de a -i adresa în mod direct

întrebări. Curtea a arătat că din moment ce o confruntare directă între persoanele inculcate pentru infracțiuni de violență sexuală și presupusele lor victime implică riscul de a le traumatiza și mai mult pe acestea din urmă, în opinia Curții, necesitatea audierii în contradictoriu în persoană a victimei de către pârât trebuie să fie evaluată foarte atent de instanțele naționale, cu atât mai mult cu cât întrebările au un caracter mai intim.

De asemenea, Curtea a făcut trimitere la diferite instrumente aplicabile la nivel european, prin care se instituie garanții în favoarea victimelor unor infracțiuni. Spre exemplu, Convenția privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, ratificată de România prin Legea nr. 30/2016¹ prevede la articolul 56 următoarele măsuri de protecție: *„(g) asigurarea faptului că se evită, dacă este posibil, contactul dintre victime și agresori în imobilele instanțelor de judecată și ale agențiilor guvernamentale de aplicare a legii; (i) dând posibilitatea victimelor să depună mărturie în sala de judecată, conform regulilor prevăzute de legislația internă, fără a fi prezente sau, cel puțin, fără prezența pretinsului agresor, în special prin utilizarea tehnologiilor de comunicații adecvate, atunci când sunt disponibile”*.

În raport de acestea, considerăm că instituirea posibilității inculpatului de a participa la audierea martorilor și a victimelor infracțiunii este o măsură disproporționată în raport cu drepturile persoanei vătămate și dă naștere unei stări de pericol asupra unor valori constituționale, precum integritatea fizică și psihică [art. 22 alin. (1) din Constituție] sau viața intimă, familială și privată [art. 26 alin. (1) din Constituție].

Așadar, art. 92 alin. (2) încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept, în componentele sale referitoare la apărarea ordinii publice și a siguranței publice, prin crearea unei stări de pericol pentru o serie de valori constituționale, între care se regăsesc integritatea fizică și psihică și viața intimă, familială și privată.

Reglementarea legislativă încalcă Directiva 2012/29/UE a Parlamentului european și Consiliului, 25.10.2012, de stabilire a unor norme minime privind drepturile victimelor criminalității (care înlocuiește Decizia cadru 2001/220/JAI a Consiliului), încălcând art. 148 alin. (2) din Constituție.

De asemenea, reglementarea încalcă principiul securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea normei, întrucât noțiunea de *„persoană amenințată sau protejată”* nu are o consacrare legală. Totodată, încalcă prevederile art. 1 alin. (5), art. 79 alin. (1), art. 148 alin. (2) din Constituție.

18. Art. I pct. 48, prin raportare la art. 94 alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 94. – (1) Avocatul părților și al subiecților procesuali principali are dreptul de a solicita consultarea dosarului pe tot parcursul procesului penal. Acest drept nu poate fi restrâns.”

¹ pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 224 din 25 martie 2016.

Modificarea tezei finale în sensul că „*acest drept nu poate fi restrâns*” față de „*nu poate fi exercitat, nici restrâns în mod abuziv*”, cum se prevede în prezent, stârnește confuzie, intrând în contradicție flagrantă cu alin. (4) al aceluiași articol.

Or, potrivit considerentelor reținute de Curte în Decizia nr. 26/2012: „*existența unor soluții legislative contradictorii și anularea unor dispoziții legale prin intermediul altor prevederi cuprinse în același act normativ conduc la încălcarea principiului securității raporturilor juridice, ca urmare a lipsei de claritate și previzibilitatea normei, principiu ce constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept, astfel cum acesta este consacrat în mod expres prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală.*”

19. Art. I pct. 48, prin raportare la art. 94 alin. (4) din Codul de procedură penală

„*Art. 94 - (4) În cursul urmăririi penale, procurorul poate restricționa motivat consultarea dosarului, dacă prin aceasta s-ar putea aduce atingere bunei desfășurări a urmăririi penale, pentru o durată de cel mult 20 de zile, de la data solicitării.*”

Restricționarea consultării dosarului este o măsură strâns legată de interesul general al societății de apărare a ordinii de drept. Astfel, sunt numeroase cazuri care justifică prelungirea perioadei în care se impune nedevoalarea elementelor dosarului din considerente ce țin de buna desfășurare a urmăririi penale, precum necesitatea identificării și administrării probelor, cu precădere în cauzele de o complexitate crescută. În atare situații, o devoalare prematură a elementelor dosarului ar putea conduce la zădărnicierea eforturilor de administrare a probelor, prin facilitarea ștergerii urmelor infracțiunii de către presupusul autor, înștiințat asupra demersurilor efectuate de organele de urmărire penală.

Semnalăm, în acest context, că actuala reglementare conține garanții suficiente pentru a nu permite abuzarea de către procurori de această posibilitate, sens în care învederăm că măsura restricționării consultării dosarului este supusă contestației reglementate la art. 336 din Codul de procedură penală.

Prin urmare, limitarea posibilității restricționării accesului la dosar, în maniera aleasă de legiuitor nu realizează un just echilibru între interesul suspectului/înculpatului și cel al societății, în general, încălcând principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

20. Art. I pct. 48, prin raportare la art. 94 alin. (7) din Codul de procedură penală

„*Art. 94 - (7) În vederea pregătirii apărării, avocatul inculpatului are dreptul de a lua cunoștință de întreg materialul dosarului de urmărire penală în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți privind măsurile privative sau restrictive de drepturi, la care avocatul participă. Judecarea cererilor privind măsurile preventive nu poate începe până la momentul la care avocatului nu i se asigură timpul necesar pregătirii apărării și numai*

după ce judecătorul se asigură că acesta a avut suficient timp pentru parcurgerea întregului material al dosarului de urmărire penală, dar nu mai puțin de 4 ore. Încălcarea acestui drept atrage nulitatea absolută a încheierii de dispunere a măsurii preventive.”

Dispoziția nu respectă exigențele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește că următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.”

În acest sens, învederăm că încălcările care atrag sancțiunea nulității absolute sunt prevăzute în mod limitativ la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală, astfel că dispoziția criticată ar fi trebuit inclusă în cuprinsul acestei dispoziții.

Prin urmare, având în vedere jurisprudența constantă a Curții Constituționale, care atribuie valențe constituționale normelor de tehnică legislativă prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, apreciem că art. 94 alin. (7) contravine principiului securității raporturilor juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

De asemenea, se ignoră principiul independenței judecătorilor, prevăzut la art. 124 alin. (3) din Constituție, prin eliminarea dreptului acestora de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților, sens în care amintim următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 54/2009:

„ignorându-se principiul independenței judecătorilor, prevăzut de art. 124 alin. (3) din Constituție, se elimină (...) dreptul judecătorului de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților (...)”.

21. Art. I pct. 49, prin raportare la art. 97 alin. (4) din Codul de procedură penală

„Art. 97 - (4) Pentru a putea servi la pronunțarea unei soluții de trimitere în judecată, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei, mijloacele de probă prevăzute la alin. (2) lit. f) trebuie să poată fi verificate din punct de vedere al legalității obținerii lor și expertizate, în vederea stabilirii realității ori veridicității acestora.”

Sintagma *„trebuie să poată fi verificate din punct de vedere al legalității obținerii lor și expertizate, în vederea stabilirii realității ori veridicității acestora”* nu respectă exigențele de claritate și previzibilitate ale legii, nerezultând dacă mijloacele de probă trebuie efectiv expertizate sau dacă este suficient ca instanța să constate că, dacă va fi necesar, ar putea fi expertizate. Prin urmare, art. 97 alin. (4) încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

22. Art. I pct. 51, prin raportare la art. 102 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 102 - (2) Probele obținute în mod nelegal nu pot fi folosite în procesul penal, fiind lovite de nulitate absolută.”

Potrivit art. 97 alin. (1) din Codul de procedură penală, *„constituie probă orice **element de fapt** care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal”*.

Fiind un element de fapt, proba nu este susceptibilă de a fi lovită de nulitate, sitagma folosită de legiuitor fiind non-juridică și improprie, contrară principiului securității juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

De asemenea, dispoziția introduce un paralelism legislativ, având în vedere că încălcările care atrag sancțiunea nulității absolute sunt prevăzute în mod limitativ la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală. Totodată, textul este neclar, încălcând astfel prevederile art. 8 și art. 16 alin. (1) din Legea 24/2000.

Așadar, art. 102 alin. (2) încalcă principiul securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, dispoziția contravine principiului statului de drept, consacrat la art. 1 alin. (3) din Constituție, sens în care amintim următoarele considerente reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 54/2009:

*„Prin articolul unic punctul 1 subpunctele 13, 15, 16, 19, 118 și punctul 12 subpunctul 117 s-au introdus în Codul de procedură penală **dispoziții prin care se sancționează cu nulitatea absolută orice încălcare a normelor de procedură privitoare la administrarea probelor, indiferent de importanța încălcării, de motivul care a determinat-o sau de valoarea intrinsecă a probei administrate. În felul acesta, ignorându-se principiul independenței judecătorilor, prevăzut de art. 124 alin. (3) din Constituție, se elimină nu numai dreptul judecătorului de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților, care să justifice neluarea în considerare a mijlocului de probă, dar și posibilitatea de a stabili valoarea acestuia și, implicit, de a stabili adevărul în cauză. Se încalcă astfel principiul aflării adevărului, adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept.**”*

23. Art. I pct. 52, prin raportare la art. 103 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 103 - (2) În luarea deciziei asupra existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului instanța hotărăște motivat, cu trimitere la toate probele evaluate. Condamnarea se dispune doar atunci când instanța are convingerea că acuzația a fost dovedită dincolo de orice îndoială.”

Sintagma *„dincolo de orice îndoială rezonabilă”* a fost preluată în dreptul continental din jurisdicțiile de common law, constituind, în prezent, un standard de probațiune pentru

fundamentarea soluțiilor de condamnare larg răspândit, fiind utilizat inclusiv de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Înțelesul poate fi regăsit, de exemplu, în Hotărârea din 11 iulie 2006, pronunțată în cauza Boicenco împotriva Republicii Moldova, par.104, potrivit căreia standardul de proba "dincolo de un dubiu rezonabil" permite deducerea sa și din coexistența unor concluzii suficiente de întemeiate, clare și concordate sau a unor prezumții de fapt similare și incontestabile.

Prin urmare, eliminarea adjectivului „*rezonabilă*” nu se justifică, însăși Curtea Constituțională, fiind sesizată cu o excepție de neconstituționalitate vizând sintagma „*dincolo de orice îndoială rezonabilă*” stabilind că „**standardul probei dincolo de orice îndoială rezonabilă din cuprinsul dispozițiilor art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală constituie o garanție procesuală a aflării adevărului și, implicit, a dreptului la un proces echitabil. De asemenea, acest standard asigură respectarea prezumției de nevinovăție până la momentul asumării de către judecător a convingerii cu privire la vinovăția inculpatului, dincolo de orice îndoială rezonabilă, asumare concretizată prin pronunțarea hotărârii judecătorești de condamnare.**” (Decizia nr. 47/2016)

De asemenea, considerăm că sintagma „*dincolo de orice îndoială*” nu respectă exigențele de claritate și previzibilitate a legii, consacrate la art. 1 alin. (5) din Constituție, înțelesul acesteia fiind greu de stabilit, în condițiile în care nu are o consacrare legală sau jurisprudențială, așa cum încalcă și prevederile art. 124 alin. (1) din Constituție.

24. Art. I pct. 53, prin raportare la art. 103 alin. (4) din Codul de procedură penală

„Art. 103 - (4) Condamnarea, renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei nu pot fi dispuse pentru alte fapte decât cele pentru care s-a dispus trimiterea în judecată. Nu se poate dispune extinderea procesului penal în faza de judecată pentru alte fapte sau circumstanțe decât cele pentru care s-a dispus trimiterea în judecată. Schimbarea încadrării juridice poate fi dispusă numai în cazul în care situația de fapt poate primi o altă încadrare juridică decât cea reținută în actul de trimitere în judecată.”

Circumstanțele sunt fapte sau împrejurări anterioare, concomitente sau ulterioare săvârșirii infracțiunii, privind persoana inculpatului, a victimei sau a modului de săvârșire a faptei, care nu intră în conținutul constitutiv al infracțiunii, astfel că sintagma „*nu se poate dispune extinderea procesului penal în faza de judecată pentru alte (...) circumstanțe*” este neclară, fiind dificil de stabilit care a fost voința legiuitorului la redactarea normei.

Prin urmare, art. 103 alin. (4) nu respectă exigențele principiului securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

25. Art. I pct. 55, prin raportare la articolul 110, alineatul (1)

„Art. 110. – (1) Declarațiile suspectului sau inculpatului se consemnează în scris, întocmai și literal.[...]”

Cele două cuvinte folosite în interiorul textului legislativ de modificare a prevederilor art. 110 alin. (1) au un înțeles identic, astfel se încalcă prevederile art. 8 din Legea 24/2000, astfel textul este imprevizibil în viitoarea sa aplicare. Pe de altă parte, obligația nou-introdusă privitoare la procedura de consemnare este imposibil de aplicat în practică, consemnarea literală concomitentă a unei declarații putând fi făcută doar prin mijloacele specifice procedurii de stenodactilografiere or grefierul și organele de urmărire penală, singurele persoane legal îndreptățite să consemneze această declarație nu au calificarea necesară pentru a stenodactilografi. De îndată ce legea de modificare va intra în vigoare, ca o consecință a acestei modificări legislative, desfășurarea activității în cadrul proceselor penale se va bloca, încălcându-se dreptul la un proces echitabil și termen rezonabil prevăzute art. 21 alin. (3) din Constituție.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României, precum și cu încălcarea art. 21 alin. (3) din Constituție.

26. Art. I pct. 56, prin raportare la art. 110 alin. (1¹) din Codul de procedură penală și Art. I pct. 57, prin raportare la art. 110 alin. (5) din Codul de procedură penală Contrarietate și neclaritate „....vor fi înregistrate la cerere” și „audierea...se înregistrează”

„La articolul 110, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alin. (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Declarațiile suspectului sau inculpatului vor fi înregistrate, la cerere, cu mijloace tehnice audio și puse integral la dispoziția apărării.”

La articolul 110, alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(5) În cursul urmăririi penale, audierea suspectului sau inculpatului de către procuror se înregistrează cu mijloace tehnice audio sau audio-video.”

Este un paralelism în reglementare în raport de textul art 110 alin. (11) și (5) din Codul de procedură penală. Ne aflăm în situația în care două norme juridice diferite reglementează diferit aceeași procedură.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

27. Art. I pct. 61, prin raportare la art. 116 alin. (2¹) din Codul de procedură penală

„Art. 116 - (2¹) Martorul poate refuza să depună mărturie cu privire la acele fapte sau împrejurări care ar putea atrage răspunderea sa pentru săvârșirea unei fapte penale.”

Se extinde dreptul la tăcere și cu privire la martori, deși atât jurisprudența CEDO, cât și Directiva (UE) 2016/343 acordă acest drept exclusiv persoanelor suspectate sau acuzate de săvârșirea de infracțiuni.

În plus, Codul de procedură penală prevede deja garanții suficiente pentru ca declarațiile date de martor să nu fie folosite împotriva sa, art. 118 dispunând că *„declarația de martor dată de o persoană care, în aceeași cauză, anterior declarației a avut sau, ulterior, a dobândit calitatea de suspect ori inculpat nu poate fi folosită împotriva sa. Organele judiciare au obligația să menționeze, cu ocazia consemnării declarației, calitatea procesuală anterioară”*, astfel că unicul rezultat al noii reglementări va consta în îngreunarea semnificativă și nejustificată a obținerii de probe, și, pe cale de consecință, a aflării adevărului în cauză.

Prin urmare, considerăm că art. 116 alin. (2)¹) contravine exigențelor art. 1 alin. (3) din Constituție, care înglobează principiul adevărului, ca valoare supremă a statului de drept (Decizia nr. 54/2009), și care *„impun legiuitorului obligația de a lua măsuri în vederea apărării ordinii și siguranței publice, prin adoptarea instrumentelor legale necesare în scopul reducerii fenomenului infracțional (...) cu excluderea oricăror reglementări de natură să ducă la încurajarea acestui fenomen.”* (Decizia nr. 44/2016)

28. Art. I pct. 64, prin raportare la art. 125 din Codul de procedură penală

„Art. 125. – În cazul în care există probe sau indicii temeinice că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a martorului ori a unui membru de familie al acestuia ar putea fi puse în pericol ca urmare a datelor pe care le furnizează organelor judiciare sau a declarațiilor sale, organul judiciar competent acordă acestuia statutul de martor amenințat și dispune una ori mai multe dintre măsurile de protecție prevăzute la art. 126 sau 127, după caz.”

Condiționarea acordării statutului de martor amenințat de existența de probe sau indicii temeinică că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a martorului sau a unui membru de familie al acestuia ar fi puse în pericol crează un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/inculpatului și cele ale martorului și ale societății, în general. Astfel, se crează o stare de pericol asupra unor valori constituționale, precum viața, integritatea fizică și psihică, proprietatea privată sau inviolabilitatea domiciliului.

Prin urmare, art. 125 încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept, în componentele sale referitoare la apărarea ordinii publice și a siguranței publice, prin crearea unei stări de pericol pentru o serie de valori constituționale.

29. Art. I pct. 68, pct. 81, pct. 83, pct. 84, 85, prin raportare la art. 138 alin. (12), art. 148 alin. (1) lit. a), art. 150 alin. (1) lit. a), art. 152 alin. (1) lit. a) și art. 153 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală

"Art. 138 - (12) Prin livrare supravegheată se înțelege tehnica de supraveghere și cercetare prin care se permit intrarea, circulația sau ieșirea de pe teritoriul țării a unor bunuri în privința cărora există indicii temeinice cu privire la caracterul ilicit al deținerii sau obținerii acestora, sub supravegherea ori cu autorizarea autorităților competente, în scopul investigării unei infracțiuni sau al identificării persoanelor implicate în săvârșirea acesteia.

.....

Art. 148 alin. (1) - a) există probe sau indicii temeinice cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni contra securității naționale prevăzute de Codul penal și de alte legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de droguri, de efectuare de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, infracțiunilor privind nerespectarea 21 regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, trafic și exploatarea persoanelor vulnerabile, acte de terorism sau asimilate acestora, de finanțare a terorismului, spălare a banilor, falsificare de monede, timbre sau de alte valori, falsificare de instrumente de plată electronică, în cazul infracțiunilor care se săvârșesc prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică, șantaj, lipsire de libertate în mod ilegal, evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție, al infracțiunilor asimilate infracțiunilor de corupție, al infracțiunilor împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene ori în cazul altor infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 7 ani sau mai mare ori există probe sau indicii temeinice că o persoană este implicată în activități infracționale ce au legătură cu infracțiunile enumerate mai sus;

.....

Art. 150 alin. (1) - a) există probe sau indicii temeinice cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni de trafic de droguri, de efectuare de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, infracțiuni privind nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, trafic și exploatarea persoanelor vulnerabile, acte de terorism sau asimilate acestora, de finanțare a terorismului, spălare a banilor, falsificare de monede, timbre sau de alte valori, unei infracțiuni care se săvârșește prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică, șantaj, lipsire de libertate în mod ilegal, evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție, al infracțiunilor asimilate infracțiunilor de corupție și al infracțiunilor împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene sau în cazul altor infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 7 ani sau mai mare ori dacă există probe sau indicii temeinice că o persoană este implicată în activități infracționale care au legătură, potrivit art. 43, cu infracțiunile enumerate mai sus;

.....

Art. 152 alin. (1) - a) există probe sau indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei infracțiuni dintre cele prevăzute la art. 139 alin. (2) sau a unei infracțiuni de concurență neloială, de evadare, de fals în înscrisuri, infracțiuni privind nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, a unei infracțiuni privind nerespectarea dispozițiilor privind introducerea în țară de deșeuri și reziduuri, a unei infracțiuni privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc ori a unei infracțiuni privind regimul juridic al precursorilor de droguri, și infracțiuni referitoare la operațiuni cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive asemănătoare celor determinate de substanțele și produsele stupefiante sau psihotrope;

.....

Art. 153. – (1) Procurorul poate solicita, cu încuviințarea prealabilă a judecătorului de drepturi și libertăți, unei instituții de credit sau oricărei alte instituții care deține date privind situația financiară a unei persoane, comunicarea datelor privind existența și conținutul conturilor și a altor situații financiare în cazul în care există indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și există temeiuri pentru a se crede că datele solicitate constituie probe.”

Modul mecanic în care legiuitorul a înțeles să înlocuiască sintagma „*suspiciune rezonabilă*” cu „*probe*” sau „*indicii temeinice*” a dus în unele situații profund injuste, de natură a crea un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/inculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general.

Astfel, în ipotezele reglementate la art. 138 alin. (12) – livrarea supravegheată, art.148 alin. (1) lit. a) - utilizarea investigatorilor sub acoperire sau cu identitate reală și a colaboratorilor, art. 150 alin. (1) lit. a) - participarea autorizată la anumite activități, art. 152 alin. (1) lit. a) - obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului și art. 153 alin. (1) lit. a) - obținerea de date privind situația financiară a unei persoane se ajunge în situația absurdă în care, pentru a se putea desfășura una dintre aceste activități investigative, în scopul strângerii de probe, este necesară existența prealabilă de probe și indicii temeinice privind săvârșirea infracțiunii, nemaifiind suficientă simpla suspiciune rezonabilă.

Pe cale de consecință, considerăm pe deplin aplicabile următoarele considerente reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 54/2009:

„Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art. 24 alin. (1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 21 din Legea fundamentală.”

30. Art. I pct. 69, prin raportare la art. 139 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală

„(1) Supravegherea tehnică se dispune de judecătorul de drepturi și libertăți atunci când sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- a) există indicii temeinice cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni dintre cele prevăzute la alin. (2);”*

Într-adevăr, supravegherea tehnică include procedee probatorii care presupun ingerințe în dreptul la viață privată a unei persoane, drept protejat de dispozițiile Constituției (art.26 și art.28). Însă, legiuitorul, în reglementarea mijloacelor probatorii intruzive, are obligația de a stabili un just echilibru între dreptul fundamental, care face obiectul limitării impuse de măsură, și valoarea socială a cărei protecție a determinat limitarea.

Or, sfera de incidență a dipoziției criticate vizează infracțiunile contra securității naționale prevăzute de Codul penal și de legi speciale, infracțiunile de trafic de droguri, de efectuare de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, infracțiunile privind nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, de trafic și exploatarea persoanelor vulnerabile, acte de terorism, de spălare a banilor, de falsificare de monede, timbre sau de alte valori, de falsificare de instrumente de plată electronică, infracțiunile care se săvârșesc prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică, contra patrimoniului, de șantaj, de viol, de lipsire de libertate în mod ilegal, de evaziune fiscală, infracțiunile de corupție și infracțiunile asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene precum și alte infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani sau mai mare.

În acest context, apreciem condiționarea aplicării măsurii supravegherii tehnice de existența unor indicii temeinice, și nu doar a suspiciunii rezonabile, cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, ca în prezent, de natură a crea un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/înculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general. Astfel, de cele mai multe ori, supravegherea tehnică este dispusă tocmai în vederea strângerii de probe și indicii temeinice care să fundamenteze punerea în mișcare a acțiunii penale.

Pe cale de consecință, considerăm pe deplin aplicabile următoarele considerente reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 54/2009:

„Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art. 24 alin. (1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 21 din Legea fundamentală.”

31. Art. I pct. 70, prin raportare la art. 139 alin. (3) și (3¹) din Codul de procedură penală

„Art. 139 - (3) Înregistrările prevăzute în prezentul capitol, efectuate de părți și de subiecții procesuali principali, constituie mijloace de probă când privesc propriile convorbiri sau comunicări pe care le-au purtat cu terții.

(3¹) Înregistrările de pe camerele de supraveghere precum și cele realizate în locuri publice pot constitui mijloace de probă.”

Din coroborarea alin. (3) cu alin. (3¹) al art. 139, rezultă că nu vor constitui mijloace de probă înregistrările realizate de părți sau de subiecții procesuali principali, atunci când acestea nu privesc propriile convorbiri sau comunicări și nici nu sunt realizate în locuri publice, precum nici cele realizate de martori, chiar dacă privesc propriile convorbiri sau comunicări, dar care nu sunt realizate în locuri publice.

Potrivit art. 184 din Codul penal, o faptă se consideră săvârșită în public atunci când a fost comisă: „a) într-un loc care prin natura sau destinația lui este totdeauna accesibil publicului, chiar dacă nu este prezentă nicio persoană; b) în orice alt loc accesibil publicului, dacă sunt de față două sau mai multe persoane; c) într-un loc neaccesibil publicului, însă cu intenția ca fapta să fie auzită sau văzută și dacă acest rezultat s-a produs față de două sau mai multe persoane; d) într-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu excepția reuniunilor care pot fi considerate că au caracter de familie, datorită naturii relațiilor dintre persoanele participante.” Astfel, *exempli gratia*, înregistrarea realizată de un martor într-un loc neaccesibil publicului, de exemplu domiciliul persoanei vătămate, nu va putea constitui mijloc de probă.

Privitor la această soluție normativă a legiuitorului, considerăm aplicabile, *mutatis mutandis*, următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 54/2009:

„Prin subpunctul 1¹⁸ s-a modificat art. 91⁶ din Codul de procedură penală, în sensul eliminării posibilității de a se folosi ca mijloace de probă înregistrările realizate de părți sau de alte persoane fără încălcarea vreunei dispoziții legale, posibilitate prevăzută expres în reglementarea actuală. Se elimină astfel, de exemplu, posibilitatea de a se utiliza ca mijloace de probă imaginile înregistrate de camerele de supraveghere video din incinta unei bănci pentru identificarea autorilor unui jaf, înregistrările efectuate de victima unei agresiuni în propriul domiciliu, înregistrările efectuate de persoane particulare cu ocazia unui grav accident de circulație în urma căruia au rezultat victime, iar autorul accidentului a părăsit locul faptei etc. Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art. 24 alin. (1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 21 din Legea fundamentală.”

32. Art. I pct. 72, prin raportare la art. 140 alin. (2) din Codul de procedură penală

La articolul 140, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

*„(2) Cererea formulată de procuror trebuie să cuprindă: indicarea măsurilor de supraveghere tehnică care se solicită a fi dispuse, numele sau alte date de identificare a persoanei împotriva căreia se dispune măsura, dacă sunt cunoscute, **indicarea probelor ori a datelor din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni** pentru care se poate dispune măsura, indicarea faptei și a încadrării juridice, iar, în cazul măsurii supravegherii video, audio sau prin fotografiere, dacă se solicită și încuviințarea ca organele de urmărire penală să pătrundă în spații private indicate pentru a activa sau a dezactiva mijloacele tehnice ce urmează a fi folosite pentru executarea măsurii supravegherii tehnice, motivarea caracterului proporțional și subsidiar al măsurii. Procurorul trebuie să înainteze dosarul judecătorului de drepturi și libertăți.”*

Textul este neclar, imprecis, din interpretarea gramaticală ar rezulta ca este probată chiar existența infracțiunii, ceea ce este imposibil în această etapă a procesului penal !

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

33. Art. I pct. 73, prin raportare la art. 143 alin. (4¹) din Codul de procedură penală

„Art. 143 - (4¹) Convorbirile, comunicările sau conversațiile interceptate și înregistrate, care nu privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau persoanele care fac obiectul cercetării ori care nu contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor nu pot fi folosite sau atașate la dosarul de urmărire penală. Acestea se arhivează la sediul parchetului, în locuri speciale cu asigurarea confidențialității și pot fi puse la dispoziția celui vizat, la solicitarea acestuia. La soluționarea definitivă a cauzei, acestea vor fi șterse sau, după caz, distruse de către procuror, încheindu-se în acest sens un proces-verbal, dacă nu s-a obținut mandat de interceptare și pentru restul convorbirilor. În cazul în care pe parcursul derulării activității de interceptare sau înregistrare a convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor rezultă indiciile săvârșirii și ai altor infracțiuni, poate fi cerută completarea mandatului și cu privire la acele infracțiuni. Convorbirile, comunicările sau conversațiile interceptate și înregistrate, pot fi folosite numai pentru probarea faptei ce formează obiectul cercetării ori contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor pentru care s-a solicitat autorizarea de la judecătorul de drepturi și libertăți.”

Soluția normativă din teza finală a art. 143 alin. (4¹), care consacră interdicția de a utiliza convorbirile, comunicările sau conversațiile interceptate și înregistrate pentru probarea altor fapte decât cele care fac obiectul cercetării ori contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor pentru care s-a solicitat autorizarea de la judecătorul de drepturi și libertăți, crează un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/înculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general. Astfel, *exempli gratia*, dacă în baza unui mandat emis pentru o infracțiune economică sunt interceptate convorbiri din care reies date că se pregătește săvârșirea unui omor, acestea nu vor putea fi valorificate în proces.

Or, o astfel de reglementare încalcă principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 44/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

34. Art. I pct. 74, prin raportare la art. 145¹ alin. (5) din Codul de procedură penală

„La articolul 145, alineatele (1), (2) și (5) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„Art. 145. – (1) După încetarea măsurii de supraveghere tehnică, procurorul informează, în scris, în cel mult 10 zile, pe fiecare subiect al unui mandat, precum și pe toate persoanele care au fost supravegheate tehnic în legătură cu subiectul mandatului și care nu au avut nicio calitate în cadrul urmăririi penale și pe orice persoană independent de calitatea avută de aceasta în cadrul urmăririi penale, despre măsura de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința sa.

(2) După momentul informării, persoana supravegheată are dreptul de a lua cunoștință, la cerere, de conținutul proceselor-verbale în care sunt consemnate activitățile de supraveghere tehnică efectuate. De asemenea, procurorul trebuie să asigure, la cerere,

ascultarea integrală a convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor ori vizionarea imaginilor rezultate din activitatea de supraveghere tehnică.

.....

(5) Amânarea nu poate fi mai mare de un an de la data survenirii uneia din situațiile prevăzute la alin. (4) lit. a) – c)."

Din interpretarea textului propus, comunicarea este obligatorie chiar dacă mai sunt încă incidente prevederile lit. a) -)c", astfel este încălcat dreptul la un proces echitabil, precum și principiul aflării adevărului.

Așadar, se încalcă prevederile art.5 și art.8 din CPC și art.21 alin. (3) din Constituție, precum și art. 1 alin (5) din Constituție.

35. Art. I pct. 76, prin raportare la art. 145¹ alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 145¹ - (1) Datele, informațiile și rezultatele mandatelor de supraveghere tehnică obținute în baza Legii nr. 51/1991 nu pot fi utilizate în alte cauze și pentru cercetarea altor infracțiuni decât cele ce afectează siguranța națională, potrivit acestei legi și pentru care au existat suspiciunile care au fundamentat solicitarea, sub sancțiunea nulității absolute.”

Similar cu soluția normativă din teza finală a art. 143 alin. (4¹), legiuitorul limitează utilizarea informațiilor dobândite în baza unor mandate de supraveghere tehnică, în cazul de față a celor obținute în baza Legii nr. 51/1991, pentru probarea altor infracțiuni decât cele care au fundamentat obținerea mandatului.

Prin urmare, considerăm că motivele de neconstituționalitate invocate la punctul precedent sunt pe deplin aplicabile și cu privire la art. 145¹, în sensul că o astfel de reglementare încalcă principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 44/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

De asemenea, considerăm că art. 145¹ nu respectă exigențele de tehnică legislativă, întrucât mandatul de securitate națională face obiectul de reglementare al Legii nr. 51/1991, neavând natura unei instituții de drept procesual penal. Pe cale de consecință, art. 145¹ contravine principiului securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție, prin faptul că duce la reglementarea unei instituții în două acte normative distincte.

36. Art. I pct. 79, prin raportare la abrogarea art. 146¹ alin. (5) din Codul de procedură penală

Prin abrogarea alin. (5) din art. 146¹ dreptul la integritatea fizică a persoanei (art. 22 alin. (1) din Constituție) este încălcat, procurorul nemaiputând obține în condiții de urgență date privitoare la tranzacțiile financiare efectuate sau care urmează a fi efectuate.

De asemenea, prin modificarea art. 159 alin. (14) lit. b) și c) (în noua formă efectuarea unei percheziții domiciliare nu se poate face decât dacă există **indicii temeinice** - în loc de **suspiciune**, așa cum este prevăzut actualment - că în spațiul respectiv se află o persoană a cărei viață sau integritate fizică este pusă în pericol) se încalcă art. 22 alin. (1) din Constituție, inviolabilitatea domiciliului fiind un drept ce pentru legiuitor apare ca fiind situat pe o treaptă superioară dreptului la viață și la integritate fizică.

37. Art. I pct.89, prin raportare la art. 158 alin. (2), lit.b) din Codul de procedură penală.

*„La articolul 158 alineatul (2), literele a) și b) se modifică și vor avea următorul cuprins:
[...]*

b) indicarea elementelor de fapt ori a datelor din care rezultă probe

sau indicii temeinice;”

Sintagma „indicii temeinice” nu este definită în niciun act normativ în vigoare nu este previzibilă, nefiind clar și precis care este obiectul reglementării. Este un nonsens juridic. Proba este definită ca fiind un „element de fapt care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal”. Indiciile temeinice erau, conform CPP precedent, datele apte să genereze o presupunere rezonabilă. Dacă ar fi să interpretăm locico-juridic această dispoziție rezultatul ar fi: indicarea probelor ori a indiciilor temeinice din care rezultă probe sau indicii temeinice.

Formularea cu o suficientă precizie a actului normativ permite persoanelor interesate să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, este dificil să se adopte legi redactate cu o precizie absolută, dar și cu o anume suplețe, însă caracterul mult prea general și, uneori, chiar eliptic nu trebuie să afecteze previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Wingrove împotriva Regatului Unit, par.40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, par.55, sau Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei, par.59).

În același sens, prin Decizia nr.588 din 21 septembrie 2017 (publicată în Monitorul Oficial nr.835 din 20.10.2017) Curtea Constituțională a statuat: ”24. Referitor la critica autoarei excepției de neconstituționalitate privind lipsa de previzibilitate a textului de lege criticat, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale referitoare la art.1 alin.(5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act

determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr.743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 16 august 2011, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013).”

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

38. Art. I pct. 91, prin raportare la art. 159 alin. (8¹) din Codul de procedură penală

„Art. 159 - (8¹) Neindicarea obiectelor sau a persoanelor căutate împiedică efectuarea percheziției de către organul judiciar. Refuzul persoanei percheziționate de a preda persoanele sau obiectele căutate, precis identificate, se menționează în procesul verbal de percheziție. Lipsa acestei mențiuni din procesul verbal de percheziție, precum și continuarea percheziției fără a fi solicitate sau dacă au fost predate se sancționează cu nulitatea absolută. Probele obținute în baza unui proces verbal nul pentru aceste motive nu pot fi folosite în cadrul procesului penal.”

În foarte multe dintre situații, organul judiciar are date privind activitatea infracțională, neavând date privind particularitățile bunurilor sustrase. Astfel, legiuitorul dă dovadă de un formalism nejustificat, de natură a împiedica aflarea adevărului în cauză.

Prin urmare, art. 159 alin. (8¹) încalcă principiul aflării adevărului, „adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept” (Decizia nr. 54/2009).

De asemenea, dispoziția introduce un paralelism legislativ, având în vedere că încălcările care atrag sancțiunea nulității absolute sunt prevăzute în mod limitativ la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală.

În plus, considerăm că dispoziția este neclară sub aspectul termenului până la care nulitatea absolută poate fi invocată, sens în care semnalăm că art. 281 alin. (3) și (4) stabilesc două termene limită diferite, în funcție de cauza de nulitate incidentă. Considerăm că o eventuală interpretare în sensul că încălcarea prevăzută la art. art. 159 alin. (8¹) ar putea conduce la posibilitatea invocării nulității absolute în orice stadiu al procesului ar contraveni principiului securității raporturilor juridice și a termenului rezonabil de soluționare a procesului.

Pe cale de consecință, art. 159 alin. (8¹) încalcă principiul securității juridice, prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție.

39. Art. I pct. 95, prin raportare la art. 162 alin. (4) din Codul de procedură penală

Art. 162 alin. (4): "Obiectele care nu au legătura cu cauza se restituie persoanei căreia îi aparțin, în termen de 30 de zile de la data ridicării, cu excepția celor care sunt supuse confiscării, în condițiile legii sau pentru care a fost obținut ulterior mandat de percheziție."

Textul adoptat nu îndeplinește cerința de claritate a legii penale deoarece nu tratează în niciun fel procedura mandatului de percheziție care s-ar obține ulterior restituirii obiectelor. Codul de procedură penală, în cadrul capitolului VI - *Percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri*, reține ca principal motiv al percheziției obținerea obiecte sau înscrisuri de la persoane în vederea probării unei infracțiuni. Prin urmare, în mod logic legiuitorul a presupus ca aceste obiecte sau înscrisuri nu se află deja în posesia organelor de urmărire penală deoarece o astfel de ipoteză fi fost un non-sens. Or, în cazul textului modificat, nu se precizează o procedură prin care organele de urmărire penală să solicite mandat de percheziție pentru obiecte sau înscrisuri pe care le dețin deja. Prin urmare reies două posibilități de interpretare a textului, ambele valabile: fie organele de urmărire penală cer autorizarea percheziției pentru obiectele sau înscrisurile pe care deja la dețin și astfel riscă respingerea cererii, fie organele de urmărire penală restituie obiectele sau înscrisurile pentru a putea face cererea de autorizare a percheziției cu riscul ca deținătorul să le distrugă. Însăși existența celor două posibilități de interpretare arată neclaritatea textului modificat, text care nu conține nicio referință la procedura privind obiectele sau înscrisurile considerate de interes pentru organele de urmărire penală dar care sunt deja în posesia acestora și nu au legătură cu cauza în cadrul careia au fost obținute.

Textul adoptat nu asigură nici eficiența legii penale deoarece, prin lacunele sale, permite distrugerea sau ascunderea bunurilor găsite la percheziție dar pentru care, conform modificărilor Codului de Procedură Penală, este necesară obținerea unui nou mandat de percheziție. Astfel, deținătorii acestor obiecte vor lua la cunoștință despre interesul organelor de urmărire penală în a le obține și, astfel atenționați, vor putea asigura dispariția obiectelor respective. O asemenea ipoteză face inefficientă instituția percheziției, dând șansa la acțiuni de distrugere sau ascundere a obiectelor sau înscrisurilor vizate de organele de urmărire penală.

40. Art. I pct. 99, prin raportare la art. 168 alin. (15¹) din Codul de procedură penală

„Art. 168 - (15¹) Datele obținute dintr-un sistem informatic sau dintr-un sistem de stocare a datelor informatice care nu au legătură cu infracțiunea pentru care se efectuează urmărirea penală și pentru care a fost autorizată percheziția în acea cauză se șterg definitiv din copiile efectuate în baza alin. (9) și nu pot fi folosite în alte cauze penale și pentru dovedirea altor fapte, pentru care nu există mandat de percheziție. În cazul în care, pe parcursul percheziționării sistemului de stocare a datelor informatice, se descoperă indicii din care rezultă suspiciuni de săvârșire a altor fapte penale, se poate solicita mandat de percheziție informatică și în legătură cu acele fapte sau persoane."

Soluția normativă cuprinsă la art. 168 alin. (15¹), care consacră interdicția de a utiliza datele obținute în urma percheziției informatice pentru probarea altor fapte decât cele pentru care se efectuează urmărirea penală și pentru care a fost autorizată percheziția, crează un

dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/inculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general. Cu titlu de exemplu, dacă în urma unei percheziții informatice autorizate în cadrul urmăririi penale pentru săvârșirea unei infracțiuni economice se găsesc date din care reiese săvârșirea unei infracțiuni de pornografie infantilă, acestea nu vor putea fi valorificate în proces.

Or, o astfel de reglementare încalcă principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

De asemenea, se încalcă prevederile art. 21 alin. (3) din Constituție.

41. Art. I pct. 103, prin raportare la art. 171¹ alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală

„171¹ – (1) Obiectele, înscrisurile sau datele informatice predate sau ridicate silit, potrivit art. 170 și 171 pot fi folosite ca probe numai pentru dovedirea infracțiunilor ce fac obiectul dosarului în care au fost solicitate. În cazul în care, pe parcursul percheziționării, se descoperă indicii din care rezultă suspiciuni de săvârșire a altor fapte penale, se poate solicita mandat de percheziție și în legătură cu acele fapte sau persoane.

(2) Obiectele, înscrisurile sau datele informatice care nu au fost utilizate în scopul prevăzut la alin. (1) se restituie proprietarului sau se distrug, după caz, în termen de 30 de zile de la data la care se constată că nu sunt utile pentru dovedirea faptei aflată în curs de cercetare penală pentru care au fost predate ori ridicate silit sau pentru care ulterior a fost obținut mandat de percheziție sau care au fost ridicate silit în mod legal.”

Soluția normativă care consacră imposibilitatea de a folosi obiectele, înscrisurile sau datele informatice sau ridicate silit pentru dovedirea altor infracțiuni decât cele care fac obiectul dosarului în care au fost solicitate încalcă principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

42. Art. I pct. 107, prin raportare la art. 172 alin. (2) din Codul de procedură penală

Art. 172 - (12) ”După finalizarea raportului de constatare, când organul judiciar apreciază că este necesară opinia unui expert sau când concluziile raportului de constatare sunt contestate, efectuarea unei expertize este obligatorie. Neefectuarea expertizei, în caz de contestare a raportului de constatare, atrage eliminarea acestuia din cauză.”

Textul adoptat nu asigură eficiență și claritate legii penale deoarece prin instituirea sancțiunii eliminării din cauză a raportului de constatare în lipsa unei expertize, fără introducerea unei excepții pentru cazurile în care expertiza nu mai este posibilă din cauze

obiective, poate conduce la eliminarea nejustificată a unor probe ce pot duce la aflarea adevărului într-o cauză penală. În practică este cunoscut faptul ca unele probe distrug obiectul asupra carora au fost efectuate, prin natura tehnica a probelor respective. În aceste cazuri, conform noii prevederi penale, lipsa expertizei, deși cauzată de motive obiective, ar duce la eliminarea din cauză a raportului de constatare. Or, prevederea penală trebuie să fie suficient de clară și cuprinzătoare astfel încât să asigure nevoia societății de a se afla adevărul în orice cauză penală, de oricâte ori este posibil, condiție pe care textul astfel modificat nu o îndeplinește, fiind profund lacunar.

43. Art. I pct. 109, prin raportare la art. 175 alin. (1) din Codul de procedură penală

Art. 175 alin (1) "Expertul are dreptul de a refuza efectuarea expertizei dacă nu are competența științifică și facilitățile necesare sau pentru aceleași motive pentru care martorul poate refuza depunerea mărturiei. "

Acordarea posibilității expertului de a refuza efectuarea expertizei din motive pur subiective, respectiv deoarece acesta consideră că nu are competența științifică și facilitățile necesare, are rolul de a lungi durata cauzelor penale. Posibilitatea expertului ca, după ce a fost contactat pentru a efectua expertiza, să poată refuza lucrarea, este susceptibilă de a adăga timp nejustificat la soluționarea dosarelor dar și de a genera anumite preferințe între experți, afectându-le imparțialitatea. O astfel de prevedere încalcă dreptul justițiabilului la un proces echitabil și desfășurat într-un termen rezonabil.

1. Art. I pct. 121 și art. I pct. 123, prin raportare la art. 211 alin. (1) și (2), respectiv art. 214 alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 211. – (1) În cursul urmăririi penale, procurorul poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, pe o perioadă de cel mult 30 de zile care poate fi prelungit cu cel mult 150 de zile, dacă această măsură preventivă este necesară pentru realizarea scopului prevăzut la art. 202 alin. (1).

(2) Instanța de judecată, în cursul judecății, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alin. (1) pe o perioadă de cel mult 30 de zile care poate fi prelungit cu cel mult 150 de zile. "

„Art. 214. – (1) Instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu pe o perioadă de cel mult 30 de zile care poate fi prelungit cu cel mult 150 de zile. "

Potrivit art. I pct. 126, prin raportare la art. 215¹ alin. (7) și (8) din Codul de procedură penală, „instanța, în cursul judecății, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat pe o durată ce nu poate depăși 60 de zile”, iar, în cursul judecății, durata totală a controlului judiciar nu poate depăși un termen rezonabil și, în toate cazurile, nu poate depăși 5 ani de la momentul trimiterii în judecată.” De asemenea, potrivit alin. (6) al aceleiași dispoziții, din forma în vigoare a Codului de procedură penală, nemodificat prin prezenta lege, „în cursul urmăririi penale, durata măsurii controlului judiciar nu poate să depășească un an, dacă pedeapsa prevăzută de lege este amenda sau închisoarea de cel mult 5 ani, respectiv 2 ani, dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea mai mare de 5 ani.”

Așadar, Legea conține dispoziții vădit contradictorii, incompatibile cu cerințele calitative pe care trebuie să le îndeplinească orice act normativ. Astfel, considerăm pe deplin

aplicabile următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 26/2012: „*existența unor soluții legislative contradictorii și anularea unor dispoziții legale prin intermediul altor prevederi cuprinse în același act normativ conduc la încălcarea principiului securității raporturilor juridice, ca urmare a lipsei de claritate și previzibilitatea normei, principiu ce constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept, astfel cum acesta este consacrat în mod expres prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală.*”

44. Art. I pct. 129, prin raportare la art. 218 alin. (1¹) din Codul de procedură penală

„Art. 218 - (1¹) Măsura arestului la domiciliu a inculpatului poate fi luată și dacă din probe rezultă suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani ori mai mare și, cumulativ, pe baza evaluării gravității faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a anturajului și a mediului din care acesta provine, a antecedentelor penale și a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia, se constata că privarea sa de libertate este absolut necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol concret pentru ordinea publică.”

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, „*orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat*” (Decizia nr. 662/2014).

Or, în cazul de față, nu se poate stabili cu certitudine care sunt condițiile necesar a fi îndeplinite pentru a se putea dispune măsura arestului la domiciliu. Astfel, *exempli gratia*, una dintre condițiile care trebuie îndeplinite în mod cumulativ pentru a justifica măsura este ca pe baza „*altor împrejurări*” privitoare la persoana inculpatului să se constate că privarea de libertate este absolut necesară.

În plus, apreciem că dispoziția este aproape imposibil de aplicat și prin raportare la cerința îndeplinirii cumulative a condițiilor enumerate, astfel că pentru a justifica măsura este necesară stabilirea faptului că privarea de libertate este absolut necesară prin raportare la fiecare dintre circumstanțele prevăzute, respectiv din evaluarea gravității faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a anturajului, a mediului din care acesta provine, a antecedentelor penale și a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia.

Pe cale de consecință, considerăm că art. 218 alin. (1¹) încalcă principiul securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii. Legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

45. Art. I pct. 133, prin raportare la art. 220 alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 220. – (1) Instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, arestul la domiciliu al inculpatului, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu, dacă există temeiuri noi care fac necesară privarea de libertate.”

Introducerea sintagmei „dacă există temeiuri nori care fac necesară privarea de libertate” duce la inaplicabilitatea măsurii, întrucât art. 220 alin. (1) nu reglementează situația inculpatului care a fost suspus anterior unei măsuri preventive privative de libertate, această ipoteză regăsindu-se la art. 220 alin. (5) din Codul de procedură penală.

Prin urmare, art. 220 alin. (1) contravine principiului securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

46. Art. I pct. 139, prin raportare la art. 223 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 223 - (2) Măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată și dacă din probe rezultă că acesta a săvârșit o infracțiune intenționată contra vieții, o infracțiune prin care s-a cauzat vătămarea corporală sau moartea unei persoane, o infracțiune contra securității naționale prevăzută de Codul penal și alte legi speciale, o infracțiune de corupție, o infracțiune de trafic ilicit de droguri, trafic de persoane, de terorism și care vizează acte de terorism, falsificare de monede ori alte valori, șantaj, viol, lipsire de libertate, ultraj, ultraj judiciar tâlhărie, pirateria comise prin amenințare, infracțiuni contra capacității de luptă a forțelor armate, infracțiuni de genocid, contra umanității și de război, constituirea unui grup infracțional organizat, furt, distrugere calificată, delapidare, infracțiuni electorale, infracțiuni contra siguranței și circulației pe drumurile publice, contra înfăptuirii justiției, proxenetism, actul sexual cu un minor, agresiunea sexuală prin amenințare, nerespectarea regimului armelor, munițiilor, nerespectarea regimului materialelor nucleare, nerespectarea regimului materiilor explozive, traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile, efectuarea de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive sau o altă infracțiune comisă cu violență și, cumulativ, pe baza evaluării gravității faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a anturajului și a mediului din care acesta provine, a antecedentelor penale și a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia, se constata că privarea sa de libertate este absolut necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol concret pentru ordinea publică”.

Prin înlăturarea din enumerarea expresă a unor infracțiuni deosebit de grave, precum, *exempli gratia*, spălare a banilor, infracțiunile săvârșite prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică sau evaziunea fiscală, precum și prin eliminarea posibilității luării măsurii arestului preventiv pentru infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani ori mai mare, prin care, de asemenea, se înlătură infracțiuni de o gravitate ridicată din sfera de incidență a măsurii arestului preventiv (e.g. șantajul calificat, abuzul în serviciu, divulgarea informațiilor secrete de stat, falsificarea de monede, falsificarea de titluri de credit sau instrumente de plată, transmiterea sindromului imunodeficient dobândit ș.a.) se crează o stare de pericol asupra unor valori constituționale, precum viața, integritatea fizică și psihică, proprietatea privată sau inviolabilitatea domiciliului.

Prin urmare, dispoziția criticată nu realizează un just echilibru între interesul suspectului/inculpatului și cel al societății, în general, contrar jurisprudenței Curții Constituționale, care a reținut în Decizia nr. 711/2015 că „în reglementarea sancțiunilor de drept penal de către legiuitor, trebuie stabilit un echilibru între dreptul fundamental, care

face obiectul limitării impuse de sancțiune, și valoarea socială a cărei protecție a determinat limitarea”, cu consecința încălcării art. 1 alin. (3) din Constituție, privitor la statul de drept.

47. Art. I pct. 140, prin raportare la art. 223 alin. (3) din Codul de procedură penală

„Art. 223 - (3) Pentru aprecierea stării de pericol concret pentru ordinea publică prin propunerea de arestare preventivă și în hotărârea judecătorească prin care se dispune această măsură preventivă trebuie indicate circumstanțe reale și personale din care să rezulte amenințarea efectivă, reală și iminentă asupra ordinii publice. În justificarea unei astfel de măsuri nu pot fi invocate și reținute argumente generale și abstracte.”

În limbajul juridic, sintagmele „pericol concret” și „pericol abstract” sunt utilizate pentru clasificarea infracțiunilor de pericol – infracțiuni de pericol concret și infracțiuni de pericol abstract. Prin urmare, folosirea celor două noțiuni de către legiuitorul este neclară și improprie, contrară principiului securității juridice [art. 1 alin. (5) din Constituție], în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea normei.

În același sens, apreciem că nici sintagma „nu pot fi invocate și reținute argumente generale și abstracte” nu este de natură a clarifica voința legiuitorului, textul nefiind suficient de precis și clar pentru a fi aplicat.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

48. Art. I pct. 154, prin raportare la art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală

„Art. 249 - (4) Măsurile asigurătorii în vederea confiscării speciale sau confiscării extinse se pot lua asupra bunurilor suspectului sau inculpatului ori ale altor persoane în proprietatea sau posesia cărora se află bunurile ce urmează a fi confiscate dacă există probe sau indicii temeinice că bunurile în cauză au fost obținute din activități infracționale. Măsurile asigurătorii nu pot depăși o durată rezonabilă și vor fi revocate dacă această durată este depășită sau dacă temeiurile avute în vedere la luarea măsurilor asigurătorii nu mai subzistă.”

Pentru a se putea dispune măsuri asigurătorii în vederea confiscării speciale sau a confiscării extinse s-a introdus condiția suplimentară de a exista probe sau indicii temeinice că bunurile în cauză au fost obținute din activități infracționale. Această completare intră în contradicție cu art. 112 Cod penal care reglementează confiscarea specială și care nu vizează doar bunurile obținute din infracțiuni, ci și bunurile care au fost folosite, în orice mod, sau destinate a fi folosite la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor, bunurile folosite, imediat după săvârșirea faptei, pentru a asigura scăparea făptuitorului sau păstrarea folosului ori a produsului obținut, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor, bunurile care au fost date pentru a determina săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală sau pentru a răsplăti pe făptuitor, bunurile dobândite prin săvârșirea faptei prevăzute de legea penală, dacă nu sunt restituite

persoanei vătămate și în măsura în care nu servesc la despăgubirea acesteia, bunurile a căror deținere este interzisă de legea penală.

De asemenea, această completare intră în contradicție și cu **art. 5 din Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană** care trebuie transpusă în legislația internă, potrivit căruia *"(1) Statele membre adoptă măsurile necesare pentru a permite confiscarea, totală sau parțială, a bunurilor unei persoane condamnate ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni care este susceptibilă să genereze, în mod direct sau indirect, beneficii economice, atunci când, în baza circumstanțelor cauzei, inclusiv a elementelor de fapt și a probelor disponibile, cum ar fi faptul că valoarea bunurilor este disproporționată în raport cu venitul legal al persoanei condamnate, o instanță consideră că bunurile în cauză au fost obținute din activități infracționale"*. Potrivit standardelor impuse de această Directivă nu trebuie ca intima convingere a judecătorului potrivit căreia aceste bunuri provin din activități infracționale să decurgă exclusiv din probe sau indicii temeinice, judecătorul putând să tragă această concluzie și din disproporția dintre veniturile licite și averea persoanei cercetate.

Acest text contravine art. 1 alin. (5) din Constituție, art. 21 alin. (3) din Constituție.

49. Art. I pct. 172, prin raportare la art. 265 alin. (13) și (14) din Codul de procedură penală

"Art. 265 - (13) Înainte de punerea în executare a mandatului de aducere față de suspect sau inculpat, acestuia i se aduce la cunoștință învinuirea prin înmânarea unei ordonanțe de efectuare în continuare a urmăririi penale față de suspect, respectiv ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale și i se pune în vedere că are dreptul să nu dea nicio declarație și să își angajeze un avocat.

(14) Îndeplinirea obligațiilor prevăzute la alin. (13) va fi consemnată de organul de aducere într-un proces-verbal care va fi semnat de către suspect sau inculpat și de organul de aducere. În caz că suspectul sau inculpatul refuză semnarea, organul de aducere va consemna motivul refuzului."

Introducerea acestor alineate este incompatibilă cu scopul instituției mandatului de aducere. Scopul principal al acestei măsuri este de a aduce persoana în fața organului judiciar pentru a fi ascultată sau pentru efectuarea unui act de urmărire penală. Cele două alineate nou introduse deturneză instituția mandatului de aducere de la finalitatea sa și o transformă într-o etapă de aducere la cunoștință a învinuirii, deși această etapă se realizează ulterior, înaintea primei audieri. Potrivit **art. 265 alin. (8) din Codul de procedură penală** mandatul de aducere cuprinde suficiente date astfel încât persoana supusă acestei măsuri să poată avea cunoștință despre motivul conducerii în fața organului judiciar, iar procedura aducerii la cunoștință a calității de suspect este reglementată de **art. 307 Cod de procedură penală**.

Apreciem că introducerea celor două alineate, alin. (13) și (14) la art. 265 din Codul de procedură penală contravine art. 1 alin. (5) și art. 21 alin. (3) din Constituție.

50. Art. I pct. 179, prin raportare la art. 276 alin. (5¹) din Codul de procedură penală

„Art. 276 - (5¹) În caz de achitare, Statul va fi obligat la plata catre inculpat a cheltuielilor judiciare facute de acesta.”

În primul rând, semnalăm că dispoziția intră în conflict cu prevederea la art. 276 alin. (5), potrivit căreia *„în caz de achitare, persoana vătămată sau partea civilă este obligată să plătească inculpatului și, după caz, părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare făcute de aceștia, în măsura în care au fost provocate de persoana vătămată sau de partea civilă”*.

Or, *„existența unor soluții legislative contradictorii și anularea unor dispoziții legale prin intermediul altor prevederi cuprinse în același act normativ conduc la încălcarea principiului securității raporturilor juridice, ca urmare a lipsei de claritate și previzibilitatea normei, principiu ce constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept, astfel cum acesta este consacrat în mod expres prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală.”* (Decizia nr. 26/2012)

În al doilea rând, art. 276 alin. (5¹) contravine art. 52 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia *„statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare”*. Astfel, textul extinde răspunderea patrimonială a statului în mod nepermis, în lipsa existenței erorii judiciare. Aminim, în acest sens, considerentele reținute în Decizia nr. 45/2018:

„Constituția prevede că statul răspunde pentru erori judiciare, noțiune care presupune o abatere de o anumită gravitate de la interpretarea și aplicarea normelor legale, indiferent că sunt de procedură sau substanțiale, dar care produc consecințe grave asupra drepturilor și libertăților fundamentale. Dacă în privința drepturilor absolute orice abatere produce consecințe grave, în privința altor categorii de drepturi fundamentale, legiuitorul trebuie să circumscrie condițiile care, întrunite fiind, denotă o încălcare de o gravitate ridicată, aptă/ capabilă să producă, la rândul ei, o vătămare de o anumită intensitate.”

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

51. Art. I pct. 181, prin raportare la art. 281 alin. (1) lit. b din Codul de procedură penală

”Art. 281 - (1) - b) competența materială și după calitatea persoanei, a organului de urmărire penală, competența materială și competența personală a instanțelor judecătorești, atunci când urmărirea penală, respectiv judecata a fost efectuată de un organ de urmărire penală / o instanță incompetentă după materie sau calitatea persoanei;”

Nulitatea actelor efectuate de un organ de urmărire superior într-o cauză de competența unui organ de urmărire penală inferior este nejustificată față de principiul controlului ierarhic

reglementat de art. 132 alin. (1) din Constituție în baza căruia își desfășoară activitatea procurorii și al art. 302 Cod de procedură penală care permite organului superior să efectueze acte de competență organului de urmărire penală inferior.

Apreciem că textul contravine art. 1 alin. (5), art. 21 alin. (3) și art. 132 alin. (1) din Constituție.

52. Art. I pct. 189, prin raportare la art. 290 alin. (1¹) din Codul de procedură penală

„(1¹) Pentru ca o persoană să beneficieze de dispozițiile referitoare la reducerea limitelor de pedeapsă denunțul trebuie să fie depus într-un termen de maxim 1 an de la data la care persoana a luat cunoștință de săvârșirea infracțiunii.”

Soluția normativă care limitează temporal beneficiul reducerii limitelor de pedeapsă ca urmare a depunerii unui denunț duce la descurajarea persoanelor care au cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni din a sesiza organele judiciare, fapt care încalcă principiul aflării adevărului, „adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept” (Decizia nr. 54/2009).

53. Art. I pct.190, prin raportare la art. 292 alin. (2) din Codul de procedură penală

Articolul 292 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Sesizarea din oficiu Art. 292. – [...]

(2) După sesizarea din oficiu, organul de urmărire penală înregistrează procesul verbal în evidențele sale și repartizează aleatoriu dosarul astfel format unui procuror.”

Art. 131 din Constituție prevede că: „(3) Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii”.

Articolul 55 din CPP prevede că: „Organele de urmărire penală sunt: a) procurorul; b) **organele de cercetare penală ale poliției judiciare**; c) organele de cercetare penală speciale”.

Prin prezentul text se răstoarnă ierarhia constituțională, ajungând ca organul de cercetare penală ale poliției judiciare să dea dispoziții procurorului, repartizându-I spre soluționare cauze.

Reglementarea nu este previzibilă, nefiind clar și precis care este obiectul acesteia. Din analiza textului, rezultă că este posibilă repartizarea cauzei către procuror, de către organele de poliție, anterior înregistrării cauzei la parchet.

Formularea cu o suficientă precizie a actului normativ permite persoanelor interesate să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, este dificil să se adopte legi redactate cu o precizie absolută, dar și cu o anume suplețe, însă caracterul mult prea general și, uneori, chiar eliptic nu trebuie să afecteze previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Wingrove împotriva Regatului Unit*, par.40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, par.55, sau

Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Leempoel & S.A. ED. Cine Revue impotriva Belgiei*, par.59).

În același sens, prin Decizia nr.588 din 21 septembrie 2017 (publicată în Monitorul Oficial nr.835 din 20.10.2017) Curtea Constituțională a statuat: ”24. Referitor la critica autoarei excepției de neconstituționalitate privind lipsa de previzibilitate a textului de lege criticat, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale referitoare la art.1 alin.(5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr.743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 16 august 2011, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013).”

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României. De asemenea, au fost încălcate art. 131 alin. (3) din Constituție.

54. Art. I pct. 192 și 193, prin raportare la art. 305 alin. (1) și 305 alin. (1¹) din Codul de procedură penală

„Art. 305. – (1) Când actul de sesizare îndeplinește condițiile prevăzute de lege și se constată că nu exista vreunul dintre cazurile care împiedică exercitarea acțiunii penale prevăzute la art. 16 alin. (1) și sunt indicate numele persoanelor ce se presupune că ar fi săvârșit infracțiunea ce face obiectul sesizării, organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă. În cadrul audierilor autorului indicat sau cunoscut i se aplică corespunzător procedura prevăzută la art. 107 – 110.”

(1¹) În celelalte situații, altele decât cele menționate la alin. (1), organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă. În termen de maximum un an de la data începerii urmăririi penale cu privire la faptă organul de urmărire penală este obligat să procedeze fie la începerea urmăririi penale cu privire la persoană, dacă sunt îndeplinite condițiile legale pentru a dispune aceasta măsură, fie la clasarea cauzei.”

Dacă în formularea actuală art. 305 alin. (1) prevede că începerea urmăririi penale cu privire la faptă se dispune chiar dacă autorul este indicat sau cunoscut, în forma modificată cunoașterea făptuitorului devine o condiție obligatorie pentru începerea cercetării in rem, ceea ce înseamnă că de fiecare dată când nu va fi cunoscută identitatea celui care a săvârșit o

infracțiune, organul de urmărire penală nu va putea lua nicio măsură pentru ca circumstanțele faptei penale să fie elucidate, iar autorul să poată fi identificat și anchetat potrivit legii.

În ceea ce privește nou introdusul alineat (1¹), acesta prevede în prima teză că "În celelalte situații, altele decât cele menționate la alin. (1), organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă", fără a menționa care sunt "celelalte situații" și lăsând să se înțeleagă că alin. (1) ar reglementa cazuri în care urmărirea penală poate începe direct cu privire la persoană, fapt care duce la încălcarea principiului calității legii.

De asemenea, stabilirea unei durate maxime de soluționare a cauzei nu se justifică în condițiile în care sub aspect procesual este deja reglementat remediul contestației privind durata procesului, iar sub aspect material este reglementată prescripția răspunderii penale. În acest context, soluția normativă consacrată la art. 305 alin. (1¹) este inexplicabilă, ducând la împiedicarea adevărului în cauză și la lăsarea în libertate a unor potențiali infractori periculoși.

Astfel, prin introducerea unui nou caz de clasare, constând în depășirea termenului de 1 an de la data începerii urmăririi penale *in rem*, se ignoră cu desăvârșire dreptul victimelor de a avea ele însele parte de o procedură echitabilă, încălcându-se, astfel, art. 124 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „*Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți*”, precum și principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009).

55. Art. I pct. 195, prin raportare la art. 307 alin. (1) din Codul de procedură penală
„Art. 307 - (1) Persoanei care a dobândit calitatea de suspect i se aduc la cunoștință, înaintea primă audieră, această calitate, fapta pentru care este suspectată, cu descrierea tuturor elementelor constitutive ale acesteia și a probelor din care rezultă săvârșirea faptei, încadrarea juridică a acesteia, drepturile procesuale prevăzute la art. 83, încheindu-se în acest sens un proces-verbal. Lipsa acestor elemente atrage nulitatea absolută a actului de efectuare în continuare a urmăririi penale față de suspect.”

Dispoziția introduce un paralelism legislativ, având în vedere că încălcările care atrag sancțiunea nulității absolute sunt prevăzute în mod limitativ la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală.

În plus, considerăm că dispoziția este neclară sub aspectul termenului până la care nulitatea absolută poate fi invocată, sens în care semnalăm că art. 281 alin. (3) și (4) stabilesc două termene limită diferite, în funcție de cauza de nulitate incidentă. Considerăm că o eventuală interpretare în sensul că încălcarea prevăzută la art. art. 307 alin. (1) ar putea conduce la posibilitatea invocării nulității absolute în orice stadiu al procesului ar contraveni principiului securității raporturilor juridice și a termenului rezonabil de soluționare a procesului.

Pe cale de consecință, art. 307 alin. (1) încalcă prevederile art. 8 alin. (4) și art. 16 alin. (1) din Legea 24/2000, încalcă principiul securității juridice, prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, se ignoră principiul independenței judecătorilor, prevăzut la art. 124 alin. (3), prin eliminarea dreptului acestora de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților (a se vedea Decizia nr. 54/2009).

56. Art. I pct. 120, prin raportare la art. 209 alin. (11) din Codul de procedură penală

Art. 209 alin. (11) „Suspectului sau inculpatului reținut, la cerere, i se înmânează un exemplar al ordonanței prevăzute la alin. (10) împreună cu întregul material probator administrat.”

Textul astfel modificat este lipsit de claritate deoarece nu prevede dacă, în eventualitatea lipsei oricăror documente din interiorul materialului probator înmănat odată cu ordonanța prevăzută la art. 209 alin. (10) CPP, este atrasă nulitatea ordonanței sau se consideră neefectuată procedura înmânării acesteia, cu toate consecințele legale de rigoare. Măsura obligării de către legiuitor a înmânării întregului material probator administrat este excesivă deoarece implică un mare efort logistic de care se leagă aducerea la cunoștință a ordonanței prevăzute la art. 209 alin. (10) CPP, în condițiile în care lipsa acesteia din urmă atrage consecințe procedurale serioase. În esență, amestecarea unor operațiuni logistice de copiere și îndosariere a materialului probator, operațiuni care erau posibile și în varianta actuală a textului CPP dar în a cărei redactare nu aveau consecințe procedurale, aduce neclaritate legii penale mai ales în condițiile netratării distincte a efectelor unor eventuale omisiuni din cauze obiective a copiilor de pe materialul probator.

Mai mult, pregătirea obligatorie a materialului probator pentru înmânare odată cu ordonanța prevăzută la art. 209 alin. (10) CPP poate duce la tergiversarea procesului penal și nu respectă principiul dreptului la un proces desfășurat într-un termen rezonabil.

57. Art. I pct. 213, prin raportare la art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 335 - (1) Dacă procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția constată că au apărut fapte sau împrejurări noi din care rezultă că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia clasarea ulterior, dar nu mai târziu de 6 luni de la data la care a luat cunoștință de apariția faptei sau împrejurării noi, infirmă ordonanța și dispune redeschiderea urmăririi penale. Dispozițiile art. 317 se aplică în mod corespunzător. Redeschiderea este supusă confirmării, potrivit alin. (4).”

Prin modificarea legislativă propusă dispare posibilitatea ca procurorul ierarhic superior să infirme ordonanța și să dispună redeschiderea urmăririi penale pentru ipoteza care se regăsește în art. 335 alin. (1) din forma în vigoare, respectiv: „... **că nu a existat împrejurarea pe care se întemeia clasarea...**”. Consecința aplicării textului de lege modificator este aceea că de și nu exista niciun motiv de clasare, procesul penal se încheie fără aflarea adevărului, fără a avea parte de un proces echitabil, și, astfel, se încalcă prevederile art. 21 alin. (3) din Constituție.

Introducerea unui termen de decădere de 6 luni pentru redeschiderea urmăririi penale în ipoteza apariției unor fapte sau împrejurări noi din care rezultă că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia clasarea este inexplicabilă, ducând la împiedicarea aflării adevărului în cauză.

Astfel, dispoziția criticată nu realizează un just echilibru între interesul suspectului/inculpatului și cel al societății, în general, încălcând art. 124 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „*Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți*”, precum și principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009).

58. Art. I pct. 227, prin raportare la art. 370⁵ din Codul de procedură penală

„Art. 370⁵ - Dacă pe parcursul judecării cauzei se constată că actele sau probele efectuate sau administrate în cursul cercetării penale sunt lovite de nulitate, acestea sunt eliminate din cauză, indiferent de soluția pronunțată în cursul verificării prealabile.”

Potrivit art. 97 alin. (1) din Codul de procedură penală, „*constituie probă orice **element de fapt** care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal*”.

Fiind un element de fapt, proba nu este susceptibilă de a fi lovită de nulitate, sitagma folosită de legiuitor fiind non-juridică și improprie, contrară principiului securității juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

Se ignoră principiul independenței judecătorilor, prevăzut la art. 124 alin. (3), prin eliminarea dreptului acestora de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților (a se vedea Decizia nr. 54/2009).

De asemenea, vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

59. Art. I pct. 229, prin raportare la art. 386 alin. (3) din Codul de procedură penală

„Art. 386 - (3) Schimbarea încadrării juridice a faptei nu poate fi pusă în discuție în privința altei situații de fapt decât cea reținută în Reținut. În cazul în care se constată că situația de fapt este diferită decât cea reținută la trimiterea în judecată se poate dispune reluarea urmăririi penale cu privire la acele fapte, dacă ele pot constitui o altă infracțiune.”

Stabilirea situației de fapt se urmărește în tot cursul procesului, și nu doar în faza de urmărire penală. Obligatorietatea reluării urmăririi penale de fiecare dată când în cursul judecății se constată existența unei noi împrejurări de fapt, care nu a fost cuprinsă în rechizitoriu, contravine art. 23 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia „*Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil*” și crește riscul prescrierii faptelor, cu consecința împiedicării aflării adevărului în cauză, și, în mod inerent, a încălcării art. 1 alin. (3) din Constituție.

60. Art. I pct. 259 prin raportare la art. 396 alin. (1)-(4) din Codul de procedură penală

Art. 396. – (1) Instanța hotărăște asupra învinuirii aduse inculpatului, pronunțând, după caz, condamnarea sau aplicarea unei măsuri educative, renunțarea la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitarea, încetarea procesului penal.

(2) Condamnarea sau, după caz, aplicarea unei măsuri educative se pronunță dacă instanța constată că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat.

(3) Renunțarea la aplicarea pedepsei se pronunță dacă instanța constată că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, în condițiile art. 80 – 82 din Codul penal.

(4) Amânarea aplicării pedepsei se pronunță dacă instanța constată că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, în condițiile art. 83 – 90 din Codul penal.”

Prin noua formă propusă pentru dispozițiile art. 396 alin. 2, 3, 4 C.pr.pen. legiuitorul a **renunțat la stabilirea oricărui standard de probațiune** pentru pronunțarea unor soluții de aplicare a unei măsuri educative, renunțare la aplicarea pedepsei și amânare a aplicării pedepsei, deoarece art. 103 alin. 2 fraza a doua C.pr.pen. stabilește un astfel de standard doar pentru soluția de condamnare, lăsând loc arbitrarului în stabilirea acestor trei tipuri de soluții.

Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, a statuat că o dispoziție legală rebuie să fie precisă, neechivocă, să instituie norme clare, previzibile și accesibile, a căror aplicare să nu permită arbitrarul sau abuzul. Norma juridică trebuie să reglementeze în mod unitar, uniform, să stabilească cerințe minime aplicabile tuturor destinatarilor săi. Or, în cazul de față, lăsând la latitudinea instanței criteriile pe baza cărora va stabili una dintre cele trei soluții, legea imprimă un caracter relativ, nepermis, procesului penal.

Se încalcă dispozițiile **art. 21 alin. (3), art. 23 alin. (11) și art. 124 din Constituție**, referitoare la dreptul la un proces echitabil, la prezumția de nevinovăție și la înfăptuirea justiției.

De asemenea, vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

62. Art. I pct. 235, prin raportare la art. 406 alin. (2) din Codul de procedură penală

(2) Hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei, și se semnează de membrii completului care au participat la administrarea probelor și judecata în fond, precum și de grefier.”

Textul are caracter echivoc, încălcând standardele de claritate a legii, impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție. Necorelat cu art.394, nu ține cont de faptul că legea și nivelul protecției CEDO permit modificări obiective în compunerea completului. Intrarea în dezbatere presupune că membrii completului asigură garanțiile decurgând din dreptul de acces la justiție și

independența instanțelor pentru a rezolva cauza, iar în redactare sistematică modificările aduse (care au participat la administrarea probelor și judecata în fond) nu sunt clare, nici necesare.

61. Art. I pct. 236, prin raportare la art. 421 alin. (2) din Codul de procedură penală

„La articolul 421 se introduce un nou alineat, alin. (2), cu următorul cuprins:

„(2) Instanța de apel nu poate desființa sentința primei instanțe prin care s-a dispus achitarea inculpatului și nu poate pronunța o hotărâre de condamnare direct în apel decât dacă sunt readministrate probe sau administrate probe noi care să conducă la desființarea soluției de achitare a primei instanțe pentru infirmarea motivelor pentru care a fost dispusă achitarea.”

Completarea cu alin.(2) nu este necesară; standardul CEDO prevede administrarea directă a instanței care ar putea dispune condamnarea; redactarea alin.(2) este ambiguă. Practic, alin.(2) cere să se administreze probe pentru infirmarea motivelor care au condus la achitare, însă obiectul probațiunii este definit de art.98 C.pr.pen.; în plus, cercetarea judecătorească în apel respectă contradictorialitatea și principiile generale, astfel încât inculpatul achitat are posibilitatea de a indica eventuale probe noi, în contrapondere cu cele cerute de Ministerul Public. Principiul aprecierii probelor nu se bazează pe „infirmarea probelor”, ci pe libera apreciere, pe o valoare probantă care nu este prestabilită.

În perspectivă constituțională: afectarea accesului la justiție, pentru că pentru persoana vătămată sau MP nu este posibilă realizarea dublului grad de jurisdicție, devine condiționat. Se afectează principiul independenței instanțelor, ca și cel al securității juridice, de vreme ce o categorie de sentințe nu pot parcurge etapa controlului judecătoresc. Accesul la justiție trebuie să ofere instrumentele apte să rezolve drepturile și interesele legitime ale părților, păstrând egalitatea armelor, ceea ce devine iluzoriu pentru persoana vătămată, prin cerința infirmării probelor care au condus la achitare. De menționat că își găsește aplicarea și art.13 din convenția europeană a drepturilor omului – dreptul la un remediu efectiv.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

64. Art. I pct. 238, prin raportare la art. 425² din Codul de procedură penală

„Art. 425². – (1) Împotriva hotărârii prin care instanța de apel dispune măsura de siguranță a confiscării speciale ori a confiscării extinse direct în apel, inculpatul, procurorul sau persoanele ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate, pot face contestație numai în ceea ce privește măsura de siguranță.

(2) Procurorul poate face contestație în termen de 48 de ore de la pronunțare, iar inculpatul în termen de 48 de ore de la comunicare.

(3) În cazul persoanelor ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate, termenul de 48 de ore curge de la data la care acestea au aflat despre hotărârea prevăzută la alin. (1).

(4) Contestația este suspensivă de executare. Contestația se soluționează în termen de 5 zile de la înregistrare, în ședință publică, cu participarea procurorului și cu citarea inculpatului și a părților interesate. Prevederile art. 425¹ se aplică în mod corespunzător.

(5) Contestația împotriva hotărârii prevăzute la alin. (1), pronunțată de Secția Penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție în apel, se soluționează de completul de 5 judecători.”

Calea de atac reglementată exclusiv pentru o categorie limitată de dispoziții din hotărârile definitive contrazice principiul securității juridice. Hotărârile pronunțate în apel sunt definitive, nu rezultă standarde explicate constituțional care justifică repunerea în discuție a dispozițiilor unei hotărâri definitive. Caracterul suspensiv de executare este o altă dimensiune a afectării acestui principiu, de vreme ce nici pentru contestația în anulare efectul suspensiv nu este automat, nici pentru revizuire.

65. Art. I pct. 239, prin raportare la art. 426 alin. (1) lit. i) din Codul de procedură penală

„Art. 426 – (1) Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

i) când împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă sau când s-au pronunțat mai multe hotărâri judecătorești definitive prin care s-au soluționat cereri având același obiect.”

Completarea sau „când s-au pronunțat mai multe hotărâri judecătorești definitive prin care s-au soluționat cereri având același obiect” nu respectă principiul calității legii, este echivocă. Domeniul contestației în anulare îl reprezintă hotărâri pronunțate în apel, ceea ce semnifică pronunțare asupra raporturilor substanțiale (soluționează cauza în fond). „Cererile” – când sunt prevăzute cu cale de atac separată – sunt de natura contestației, deci nu intră în sfera contestației în anulare. Calea extraordinară de atac s-a caracterizat în acest sens, fără a fi nevoie – ca în cazul recursului în casație și revizuirii – de un articol distinct denumit „hotărâri supuse contestației în anulare”. Doctrina este unanimă în privința acestei caracterizări.

66. Art. I pct. 240, prin raportare la art. 426 alin. (2) – (4) din Codul de procedură penală

„(2) Cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b), d) teza a II-a și i) pot constitui temei al desființării hotărârii a cărei anulare se cere doar dacă nu au fost invocate pe calea apelului sau în cursul judecării apelului ori dacă, deși au fost invocate, instanța a omis să se pronunțe asupra lor.

(3) Prin excepție de la alin. (2), cazul prevăzut la alin. (1) lit. d) teza a II-a neinvocat pe calea apelului sau în cursul judecării apelului poate constitui motiv de contestație în anulare numai dacă cel care-l invocă s-a aflat în imposibilitatea de a-l invoca pe calea apelului sau în cursul judecării apelului.

(4) Prevederile alin. (1) lit. a) și c) – g) se aplică și în cazul hotărârilor prin care s-a soluționat contestația prevăzută la art. 425².”

De vreme ce procedura prevede faza admisibilității în principiu și judecarea contestației, redactarea prin paralelism cu art.438 alin. (2) C.pr.pen., nu impune o astfel de completare, cu atât mai mult cu cât natura contestației este de verificare a procedurii, nu a aspectelor substanțiale, prin prisma legalității. Astfel, se încalcă principiul securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

67. Art. I pct. 243, prin raportare la art. 438 alin. (1¹)-(1⁴) din Codul de procedură penală

„Art. 438 - (1¹) *Recursul în casație poate fi declarat numai în favoarea condamnatului în următoarele cazuri:*

- 1. când nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni sau când instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o alta faptă decît cea pentru care condamnatul a fost trimis în judecată,*
- 2. când faptei săvârșite i s-a dat o greșită încadrare juridică;*
- 3. când hotărârea este contrară legii sau când prin hotărâre s-a făcut o greșită aplicare a legii de natură să influențeze soluția procesului;*
- 4. când s-a comis o eroare gravă de fapt;*
- 5. când judecătorii de fond au comis un exces de putere, în sensul că au trecut în domeniul altei puteri constituite în stat.*

(1²) De asemenea, pot fi atacate cu recurs în casație hotărârile definitive pronunțate în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a unui drept prevăzut de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cauze similare.

(1³) Instanța, soluționând recursul în casație, verifică hotărârile atacate sub aspectul tuturor motivelor de casare prevăzute în alineatele precedente, punându-le în prealabil în discuția părților.

(1⁴) Recursul în casație în favoarea inculpatului poate fi declarat oricând.”

Căile extraordinare de atac (cu excepția revizuirii, în cazurile expres prevăzute) nu au caracter devolutiv. Or, prin prezenta dispoziție, legiuitorul introduce *de facto* o veritabilă cale de atac ordinară, care poate fi formulată oricând, fapt care contravine flagrant principiului securității raporturilor juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție, prin negarea autorității de lucru judecat a hotărârilor judecătorești definitive.

De asemenea, dispoziția încalcă principiul egalității în fața legii (art. 16 din Constituție) și principiul liberului acces la justiție (art. 21 din Constituție), următoarele considerente reținute în Decizia nr. 2/2017 fiind aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față:

„Curtea constată că soluția legislativă potrivit căreia cazul prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală poate fi invocat ca motiv de revizuire numai în favoarea persoanei condamnate sau a celei față de care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei ori amânarea aplicării pedepsei, cu excluderea posibilității revizuirii hotărârii de achitare, este de natură să înfrângă egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea dreptului fundamental de acces liber la justiție. Curtea observă, astfel, că excluderea posibilității invocării în defavoarea persoanei achitate a motivului de revizuire prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală - constând în descoperirea de fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc

netemeinicia hotărârii pronunțate în cauză - creează un tratament discriminatoriu pentru partea civilă din respectiva cauză față de părțile civile din alte cauze soluționate tot prin hotărâri definitive de achitare, dar cu privire la care sunt incidente motivele de revizuire prevăzute de art. 453 alin. (1) lit. b)-d) din Codul de procedură penală, și anume: hotărârea s-a întemeiat pe declarația unui martor, opinia unui expert sau pe situațiile învederate de un interpret, care a săvârșit infracțiunea de mărturie mincinoasă în cauza a cărei revizuire se cere, influențând astfel soluția pronunțată; ori un înscris care a servit ca temei al hotărârii a cărei revizuire se cere a fost declarat fals în cursul judecății sau după pronunțarea hotărârii, împrejurare care a influențat soluția pronunțată; sau un membru al completului de judecată, procurorul ori persoana care a efectuat acte de urmărire penală a comis o infracțiune în Pagina 6 din 8 legătură cu cauza a cărei revizuire se cere, împrejurare care a influențat soluția pronunțată. Cu privire la cele două categorii de părți civile menționate, Curtea reține că, deși se găsesc în situații similare, acestea beneficiază - din perspectiva posibilității de a formula calea extraordinară de atac a revizuirii - de un tratament juridic diferit, ceea ce este de natură a contraveni prevederilor art. 16 din Constituție, în condițiile în care tratamentul discriminatoriu nu-și găsește nicio justificare obiectivă și rezonabilă.

Sub aspectul asigurării egalității cetățenilor în exercitarea drepturilor lor procesuale, inclusiv a căilor de atac, Curtea a statuat în jurisprudența sa că, în instituirea regulilor de acces al justițiabililor la aceste drepturi, legiuitorul este ținut de respectarea principiului egalității cetățenilor în fața legii. Prin urmare, instituirea unor reguli speciale în ceea ce privește căile de atac nu este contrară acestui principiu, atât timp cât ele asigură egalitatea juridică a cetățenilor în utilizarea lor. Principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. El nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice (Decizia Plenumului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994). 3. Totodată, Curtea a statuat că art. 16 din Constituție vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, nu și identitatea de tratament juridic asupra aplicării unor măsuri, indiferent de natura lor (Decizia nr. 53 din 19 februarie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 224 din 3 aprilie 2002, Decizia nr. 1.615 din 20 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 99 din 8 februarie 2012, Decizia nr. 323 din 30 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 467 din 29 iunie 2015, paragraful 19, și Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 841 din 24 octombrie 2016, paragraful 21).

Or, din perspectiva interesului de a cere și obține îndreptarea erorilor judiciare, părțile civile din cauzele în care sa pronunțat o hotărâre definitivă de achitare - a cărei netemeinicie ar putea fi dovedită pe baza faptelor sau împrejurărilor noi, în condițiile art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală - se află, sub aspectul recunoașterii liberului acces la justiție, într-o situație similară cu părțile civile din cauzele soluționate prin hotărâri definitive de achitare cu privire la care sunt incidente motivele de revizuire prevăzute de lit. b)-d) ale alin. (1) din art. 453 din Codul de procedură penală.

Așa cum a statuat Curtea în jurisprudența sa, liberul acces la justiție presupune accesul la mijloacele procedurale prin care justiția se înfăptuiește. Este adevărat că regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești sunt de competență exclusivă a legiuitorului, așa cum rezultă din prevederile art. 126 alin. (2) din Constituție - text potrivit

căruia „Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege” - și din cele ale art. 129 din Legea fundamentală, în conformitate cu care „Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii”. Astfel, principiul liberului acces la justiție presupune posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a utiliza aceste proceduri în formele și în modalitățile instituite de lege, însă numai cu respectarea regulii consacrate de art. 21 alin. (2) din Constituție, potrivit căreia nicio lege nu poate îngredi accesul la justiție, ceea ce semnifică faptul că legiuitorul nu poate exclude de la exercițiul drepturilor procesuale pe care le-a instituit nicio categorie sau grup social (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994 și Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, paragraful 22, decizii citate anterior).”

68. Art I pct. 244, prin raportare la art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală

„Art. 453 - (1) Revizuirea hotărârilor judecătorești definitive, cu privire la latura penală, poate fi cerută când:....

f) hotărârea de condamnare s-a întemeiat pe o prevedere legală de incriminare care, după ce hotărârea a devenit definitivă, a fost declarată neconstituțională, în tot sau în parte sau într-o anumită formă de interpretare, de către Curtea Constituțională;”

Curtea Constituțională s-a pronunțat deja asupra soluției normative consacrate prin art. 453 alin. (1) lit. f) prin Decizia nr. 126/2016, declarând-o neconstituțională din următoarele considerente:

„Curtea reține că aplicarea pentru viitor a deciziilor sale vizează atât situațiile juridice ce urmează a se naște – *facta futura*, cât și situațiile juridice pendinte, și, în mod excepțional, astfel cum vom arăta, acele situații care au devenit *facta praeterita*. În aceste condiții, Curtea reține că o decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se aplică în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării acesteia - cauze pendinte, în care respectivele dispoziții sunt aplicabile - indiferent de invocarea excepției până la publicarea deciziei de admitere, întrucât ceea ce are relevanță în privința aplicării deciziei Curții este ca raportul juridic guvernat de dispozițiile legii declarate neconstituționale să nu fie definitiv consolidat. În acest mod, efectele deciziei de admitere a instanței de contencios constituțional se produc erga omnes. În privința cauzelor care nu se află pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării deciziei de admitere a Curții, fiind vorba despre un raport juridic epuizat - *facta praeterita*, Curtea reține că partea nu mai poate solicita aplicarea deciziei de admitere, întrucât decizia de admitere a Curții nu poate constitui temei legal pentru o acțiune în justiție, în caz contrar consecința fiind extinderea efectelor deciziei Curții pentru trecut.

Curtea reține însă că, în mod excepțional, aplicarea pentru viitor a deciziilor sale vizează și cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, indiferent dacă până la momentul publicării în Monitorul Oficial a deciziei prin care se constată neconstituționalitatea acestea au fost soluționate definitiv și irevocabil, de vreme ce, prin exercitarea căii extraordinare de atac a revizuirii, decizia Curții Constituționale se va aplica acestor cauze. (...).

În schimb, Curtea reține că, în ceea ce privește cauzele soluționate până la publicarea deciziei Curții Constituționale și în care nu a fost dispusă sesizarea Curții Constituționale

cu o excepție având ca obiect o dispoziție dintr-o lege sau ordonanță declarată neconstituțională, acestea reprezintă o facta praeterita, de vreme ce cauza a fost definitiv și irevocabil soluționată. Curtea reține că, din momentul introducerii cererii în instanță și până la soluționarea definitivă a cauzei, norma incidentă a beneficiat de o prezumție de constituționalitate, care nu a fost răsturnată decât ulterior pronunțării hotărârii prin care s-a tranșat în mod definitiv litigiul. Așa încât Curtea constată că incidența deciziei de admitere a instanței de contencios constituțional într-o atare cauză ar echivala cu atribuirea de efecte ex tunc actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art.147 alin. (4) din Legea fundamentală, și ar nega, în mod nepermis, autoritatea de lucru judecat care este atașată hotărârilor judecătorești definitive.

Curtea observă că, în dezacord cu jurisprudența instanței de contencios constituțional, precitată, și cu considerentele reținute în paragraful anterior, potrivit noilor norme procesual penale, respectiv art.453 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură penală, decizia Curții prin care s-a constatat neconstituționalitatea unui text de lege constituie motiv de revizuire indiferent dacă s-a invocat sau nu excepția de neconstituționalitate în cauza în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere (...).

Referitor la principiul autorității de lucru judecat, Curtea reamintește cele statuate prin Decizia nr.1470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.853 din 2 decembrie 2011, și Decizia nr.365 din 25 iunie 2014, par.38, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.587 din 6 august 2014, astfel: “rămânerea definitivă a unei hotărâri judecătorești produce un efect pozitiv care constituie temeiul juridic al executării dispozitivului hotărârii și poartă denumirea de puterea lucrului judecat. De asemenea, tot ca urmare a pronunțării unei hotărâri definitive, se produce un efect negativ în sensul că se împiedică o nouă urmărire și judecată pentru faptele și pretențiile astfel soluționate, fapt care a consacrat regula non bis in idem, cunoscută sub denumirea de autoritatea lucrului judecat.” Așadar, instanțele superioare nu trebuie să își folosească dreptul de reformare decât pentru a corecta erorile de fapt sau de drept și erorile judiciare, și nu pentru a proceda la o nouă analiză a cauzei.(...)

*Curtea constată însă că, în reglementarea cazului de revizuire examinat - art.453 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură penală, deși intenția legiuitorului actual a fost de a da în continuare eficiență controlului de constituționalitate, **posibilitatea de a beneficia de efectele deciziei de admitere a Curții este necesar a fi circumscrisă sferei persoanelor care au declanșat acest control, anterior momentului publicării deciziei, în condițiile prevăzute de lege.** În acest sens este și jurisprudența recentă a Curții, respectiv Decizia nr.866 din 10 decembrie 2015, par.30, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 1 februarie 2016, potrivit căreia, “în cadrul procesului judiciar, excepția de neconstituționalitate se înscrie în rândul excepțiilor de procedură prin care se urmărește împiedicarea unei judecăți care s-ar întemeia pe o dispoziție legală neconstituțională. Constatarea neconstituționalității unui text de lege ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite autorilor acesteia și nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, întrucât și-ar pierde caracterul concret.”*

*În aceste condiții, având în vedere importanța principiului autorității de lucru judecat, Curtea constată că, pentru a garanta atât stabilitatea raporturilor juridice, cât și o bună administrare a justiției, este necesar ca ceea ce a stabilit instanța de contencios constituțional, pe cale jurisprudențială, cu privire la condițiile în care se poate formula revizuire, în temeiul unei decizii de admitere a excepției de neconstituționalitate, să se transpună în cuprinsul normelor procesual penale examinate în prezenta cauză. Așadar, **Curtea reține că o decizie de constatare a neconstituționalității unei prevederi legale trebuie să profite, în formularea căii***

de atac a revizuirii, numai acelei categorii de justițiabili care a invocat excepția de neconstituționalitate în cauze soluționate definitiv până la publicarea în Monitorul Oficial a deciziei prin care se constată neconstituționalitatea, cât și autorilor aceleiași excepții, invocate anterior publicării deciziei Curții, în alte cauze, soluționate definitiv, acest lucru impunându-se din nevoia de ordine și stabilitate juridică. (...)

În speță, Curtea constată că motivul substanțial și imperios care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat îl constituie decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate, pronunțată de instanța de contencios constituțional. Însă nereglementarea condiției ca excepția de neconstituționalitate să fi fost invocată în cauza în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere atribuie efecte ex tunc actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art.147 alin.(4) din Constituție, determină o încălcare nepermisă a autorității de lucru judecat, o atingere adusă principiului securității raporturilor juridice - element fundamental al supremației dreptului, care prevede, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării (Hotărârea din 28 octombrie 1999, pronunțată în Cauza Brumărescu împotriva României, par.61). ”

Prin urmare, art 453 alin. (1) lit. f) încalcă art. 147 alin (4) și art. 1 alin. (5) din Constituție, prin faptul că permite revizuirea hotărârilor judecătorești definitive, ca urmare a declarării neconstituționalității unei prevederi legale de incriminare aplicabile în cauză, inclusiv cu privire la justițiabilii care nu au invocat excepția de neconstituționalitate până la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României.

69. Art. I pct. 245, prin raportare la art. 453 alin. (1) lit. g) din Codul de procedură penală

„Art. 453 - (1) Revizuirea hotărârilor judecătorești definitive, cu privire la latura penală, poate fi cerută când:

.....

„g) neredactarea și/sau nesemnarea hotărârii de condamnare de judecătorul care a participat la soluționarea cauzei;”

Dispoziția aduce atingere autorității de lucru judecat atașată hotărârii judecătorești din rațiuni pur formaliste, generând o instabilitate nepermisă și fără precedent a raporturilor juridice, prin punerea în discuție a drepturile și obligațiile stabilite prin hotărâri judecătorești definitive, deși în cauză nu s-a produs o eroare judiciară, nu au apărut împrejurări necunoscute instanțelor la judecarea cauzelor și nici nu s-a produs o eroare de procedură care să justifice revizuirea.

Articolul 406 din Codul de procedură penală (în vigoare) prevede:

„Redactarea și semnarea hotărârii

(1) Hotărârea se redactează în cel mult 30 de zile de la pronunțare.

(2) Hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei, în cel mult 30 de zile de la pronunțare, și se semnează de toți membrii completului și de grefier.

(3) Dispozitivul hotărârii trebuie să fie conform cu minuta.

(4) În caz de împiedicare a vreunui dintre membrii completului de judecată de a semna, hotărârea se semnează în locul acestuia de președintele completului. Dacă și președintele completului este împiedicat a semna, hotărârea se semnează de președintele instanței. Când împiedicarea îl privește pe grefier, hotărârea se semnează de grefierul-șef. În toate cazurile se face mențiune pe hotărâre despre cauza care a determinat împiedicarea.

Așadar, există o contrarietate între prevederile art. 453 alin. (1) lit. g) din legea de modificare și prevederile art. 406 din Codul de procedură penală !

Dispoziția nu respectă exigențele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește că următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.”

Astfel, art 453 alin. (1) lit. g) , încălcându-se prevederile art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, încalcă principiul securității raporturilor juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

70. Art. I pct. 245, prin raportare la art. 453 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală

„Art. 453 - (1) Revizuirea hotărârilor judecătorești definitive, cu privire la latura penală, poate fi cerută când:

.....

h) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale datorată unei hotărâri judecătorești, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă.”

Dispoziția nu respectă exigențele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește că următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.”

Semnalăm, în acest sens, că reglementarea revizuirii în cazul hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului face obiectul art. 465 din Codul de procedură penală.

71. Art. I pct. 257, prin raportare la art. 538 alin. (2¹) din Codul de procedură penală

„Art. 538 - (2¹) Efectul măsurilor reparatorii trebuie să plaseze persoana suspectată sau acuzată în aceeași poziție în care s-ar afla dacă nu s-ar fi produs încălcarea drepturilor sale.”

„Dreptul la repararea pagubei în caz de eroare judiciară” reglementează situația persoanei achitate definitiv, după rejudecare, or în alineatul introdus se face vorbire de „persoana suspectată sau acuzată”. În plus, în mod evident, reparația se face prin echivalent, repunerea în situația în anterioară fiind, în acest caz, imposibilă.

Prin urmare, dispoziția nu respectă exigențele principiului securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate; dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

72. Art. I pct. 259 prin raportare la art. 539 alin. (3) din Codul de procedură penală

Art. 539 - (3) Are dreptul la repararea pagubei și persoana împotriva careia, în cursul procesului penal, s-a luat o masura preventiva ori una asiguratorie daca, ulterior, parchetul a dispus clasarea ori instanta de judecata a dispus achitarea.”

Dispoziția contravine art. 52 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia „statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare”. Astfel, textul extinde răspunderea patrimonială a statului în mod nepermis, în lipsa existenței erorii judiciare. Aminim, în acest sens, considerentele reținute în Decizia nr. 45/2018:

„Constituția prevede că statul răspunde pentru erori judiciare, noțiune care presupune o abatere de o anumită gravitate de la interpretarea și aplicarea normelor legale, indiferent că sunt de procedură sau substanțiale, dar care produc consecințe grave asupra drepturilor și libertăților fundamentale. Dacă în privința drepturilor absolute orice abatere produce consecințe grave, în privința altor categorii de drepturi fundamentale, legiuitorul trebuie să circumscrie condițiile care, întrunite fiind, denotă o încălcare de o gravitate ridicată, aptă/ capabilă să producă, la rândul ei, o vătămare de o anumită intensitate.”

73. Art. I pct. 266, prin raportare la art. 598 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală

„Art. 598 - (1) Contestația împotriva executării hotărârii penale se poate face în următoarele cazuri:

.....

d) când se invocă amnistia, prescripția, grațierea sau orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei, inclusiv o lege penală mai favorabilă sau o decizie a Curții

Constituționale referitoare la conținutul infracțiunii pe care s-a întemeiat hotărârea penală pronunțată.”

Teza finală a art. 598 lit. d), referitoare la introducerea unui nou caz de contestație la executare constând în intervenția unei decizii a Curții Constituționale referitoare la conținutul infracțiunii pe care s-a întemeiat hotărârea penală pronunțată, permite rejudecarea unor procese finalizate cu hotărâri judecătorești definitive inclusiv cu privire la justițiabilii care nu au invocat excepția de neconstituționalitate până la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României.

Or, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, *„nereglementarea condiției ca excepția de neconstituționalitate să fi fost invocată în cauza în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere atribuie efecte ex tunc actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art.147 alin.(4) din Constituție, determină o încălcare nepermisă a autorității de lucru judecat, o atingere adusă principiului securității raporturilor juridice - element fundamental al supremației dreptului, care prevede, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării”* (Decizia nr. 126/2016).

Pe cale de consecință, art. 598 lit. d) încalcă art. 147 alin. (4) din Constituție, referitor la efectele general obligatorii și pentru viitor ale deciziilor Curții, precum și art. 1 alin. (5), care consacră principiul securității juridice.

74. Art. II

„Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Dispozițiile prezentei legi se aplică tuturor cauzelor aflate în curs de soluționare la data intrării în vigoare și hotărârilor pronunțate până la această dată.

(2) Hotărârile pronunțate până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi supuse căilor de atac prevăzute de prezenta lege și vor fi analizate și sub aspectul motivelor reglementate de aceasta.

(3) Termenele pentru exercitarea căilor de atac declarate împotriva hotărârilor pronunțate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și pentru motivele prevăzute de aceasta încep să curgă la data intrării sale în vigoare.

(4) Instanțele competente să soluționeze căile de atac declarate potrivit prezentei legi și pentru motivele reglementate de aceasta sunt cele competente potrivit Legii nr. 135/2010, cu modificările și completările ulterioare.”

Dispozițiile tranzitorii din proiectul de lege sunt neconstituționale, prin aceea că retroactivează, permițând atacarea unor hotărâri pronunțate până la data intrării lor în vigoare pe motive reglementate în legea nouă, contrar principiului constitucional statuat la art. 15 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia *„legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.”*

Astfel, instanța de contencios constituțional a reținut în jurisprudența sa că *„principiul neretroactivității legii este valabil pentru orice lege, indiferent de domeniul de reglementare al acesteia. Singura excepție pe care o îngăduie norma constituțională privește legea penală sau contravențională mai favorabilă”* (Decizia nr. 90/1999, Decizia nr. 228/2007, Decizia nr. 283/2007).

Așadar, numai legea penală nouă poate produce efecte retroactive, iar nu și legea de procedură. Prin urmare, art. II încalcă art. 15 alin. (2) din Constituție, referitor la principiul neretroactivității legii.

75. Legea încalcă dispozițiile art.1 alin.(4) din Constituția României referitoare la principiul securității juridice prin reglementările conținute în Art. III pct.1 cu referire la art.31 alin.(1) lit.b) și în Art. III pct.3 cu referire la art.54 alin.(1¹)

Ne întemeiem critica de neconstituționalitate referitoare la încălcarea principiului securității juridice cu consecința afectării dreptului fundamental la un proces echitabil prevăzut de art.21 alin.(3) din Constituție pe situația creată prin modificarea unei norme juridice conținută într-un act normativ neintrat în vigoare și nepublicat în Monitorul Oficial, aflat în procedură parlamentară de aprobare.

În concret, Parlamentul României a procedat, prin Art. III pct.1 și pct.3 din Legea, pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, la modificarea dispozițiilor art.31 alin.(1) lit.b) și ale art.54 alin.(11), prevederi conținute în Legea privind modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, act normativ neintrat în vigoare și aflat în procedură parlamentară de aprobare ca urmare a cererii de reexaminare formulată de Președintele României (Pl-x nr. 417/2017 - Propunere legislativă pentru modificarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară)

Exemplificăm situația art.31 alin.(1) la care ne-am referit anterior:

Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, text aflat în vigoare

ART. 31 (1) În materie penală, completele de judecată se compun după cum urmează:

b) pentru contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, completul de judecată este format dintr-un judecător;

Textul propus prin Legea de modificare și completare a Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară:

"La articolul 31 alineatul (1), litera b) se modifică și va avea următorul cuprins:

„b) pentru contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, completul de judecată este format din 2 judecători;"

Textul conținut în Legea de modificare și completarea a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară:

„ La articolul 31 alineatul (1), literele b), d) și f) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„b) pentru contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, completul de judecată este format din 2 judecători"

Această modalitate de reglementare este contrară dispozițiilor art.58 alin. (2) din Legea nr.24/2000 care dispune „în situații temeinic justificate, prin excepție de la prevederile alin.(1), actele normative de importanță și complexitate deosebită pot fi modificate, completate sau, după caz, abrogate de autoritatea emitentă și în perioada cuprinsă între data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, și data prevăzută pentru intrarea lor în vigoare, **cu condiția ca intervențiile propuse să între în vigoare la aceeași dată cu actul normativ supus evenimentului legislativ**” cât și ale art.61 alin.(1) din aceeași lege care arată că „modificarea sau completarea unui act normativ este admisă numai dacă nu se afectează concepția generală ori caracterul unitar al acelui act sau dacă nu privește întreaga ori cea mai mare parte a reglementării în cauză; în caz contrar actul se înlocuiește cu o nouă reglementare, urmând să fie în întregime abrogat”.

Este de domeniul evidenței că Parlamentul României avea obligația legală de a aștepta intrarea în vigoare a Legii pentru modificare a-și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară pentru a proceda la modificarea normelor antecitate.

Procedând în contra dispozițiilor art.58 alin. (2) și ale art.61 alin. (1) din Legea nr.24/2000, Parlamentul României a încălcat principiul securității juridice consacrat de art.1 alin.(4) din Constituția României. Pe cale de consecință vă rugăm să constatați neconstituționalitatea dispozițiilor art.III pct.1 cu referire la art.31 alin.(1) lit.b) și ale art.III pct.3 cu referire la art.54 alin.(1¹) din legea criticată.

În drept, ne întemeiem sesizarea pe dispozițiile art.133 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, cât și pe dispozițiile art. 15 alin. (1) și (2) din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

TABEL CU SEMNATARII

SESIZĂRI LA CURTEA CONSTITUTIONALĂ A LEGII PENTRU
MODIFICAREA ȘI COMPLETAREA LEGII NR. 135/2010 PRIVIND
CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ, PRECUM ȘI PENTRU MODIFICAREA
COMPLETAREA LEGII NR. 304/2004 PRIVIND ORGANIZAREA JUDICIARĂ

Nr. Crt.	Nume prenume	Semnatura
1.	ROBEA TURCAN	
2.	JUSTIȚIA BOGDAN IULIAN	
3.	DELUTEI VOICĂ CRISTIAN	
4.	LUCIAN BODE	
5.	SOVATIAN C-TITI	
6.	TADOR ANGELICA	
7.	LEOREANU LAURENTIU DAN	
8.	CAPOTA DAN	
9.	ANDRONACHE GABRIEL	
10.	ROMAN FIORIN	
11.	GUDU VASILE	
12.	PIRECI CLAUDIU	
13.	GIUGEA NICOLAE	
14.	BICA DANUT	
15.	GHEORGHE TINEI	
16.	LUNGU TUDORITO	
17.	PILEA GABRIEL	
18.	SORIN-ION MARIAN	
19.	STAMATIEN FLORIN	
20.	ROMANETU CRISTIAN	

PLX
373/
12/

21.	Heius Lucian
22.	VILCEANU DAN
23.	Nicoara Romeo
24.	PAVEL POPESCU
25.	Bodea Mariu
26.	ENITA ANTONETA
27.	BUTA GORIT
28.	OLAR CORNELIU
29.	Mares Mara
30.	CHERCHES VIORELA
31.	MARA CALISTA
32.	OROS N. ADRIAN
33.	CRISTIAN BULCAN
34.	ROBERTA ANASTASE
35.	MAGUR COZMADONIC
36.	VARGA XASICE
37.	TRILA CORNELIA
38.	VARBA GLAD
39.	Robert SIGHIARTAU
40.	Aidan P. C. B. L. I.
41.	Balan Ioan
42.	PRISCA RAZVAN
43.	Schelecu Simpliciu
44.	Dobos V. B. Paul

45.	Voicu Mihai ALEXANDRU	
46.	PALAR IONEL	
47.	Chereches Florica	
48.	Stefan Ion	
49.	Papescu Virgil	
50.	Alexe Costel	
51.	BODAN GHEORGHIU	
52.	Preda Cypar	
53.	BEN-ONI NORDELEAN - PNL	
54.	NOBESCU NICOLAE - PNL	
55.	Ionescu George	
56.	PIRTEA HADILEA - PNL	
57.	Sirca George	
58.	Stefan Gigel	
59.	STROE IONUT	
60.	Adriana Saffiu	
61.	Mihalcescu Dumitru	
62.	DEBON	
63.	Oprescu Dumitru	
64.	Boroiu Aurel Anghel	
65.	PULEA MIHAIL	
66.		
67.		

LEGIZARE LA CORTEA CONSTITUTIONALĂ

Plx 373/2018

.....
.....
.....
.....

Nr. Crt.	Deputat	Semnatura
1.	SITTERLI CIVILU-IOAN	
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		

NR.	DEPUTAT	SEMNĂTURĂ	PARTID
1.	BARNA ILIE-DAN		USR
2.	BENGA TUDOR-VLAD		USR
3.	BOTEZ MIHAI-CĂTĂLIN		USR
4.	BULAI IULIAN		USR
5.	CHICHIRĂU COSETTE-PAULA		USR
6.	COSMA LAVINIA-CORINA		USR
7.	DAN NICUȘOR-DANIEL		Afiliat USR
8.	DEHELEAN SILVIU		USR
9.	DOBROVIE MATEI-ADRIAN		USR
10.	DRULĂ CĂTĂLIN		USR
11.	DURUȘ VLAD-EMANUEL		USR
12.	GHINEA CRISTIAN		USR
13.	ION STELIAN-CRISTIAN		USR
14.	IURIȘNIȚI CRISTINA-IONELA		USR
15.	LUPESCU DUMITRU		USR
16.	MOȘTEANU LIVIU-IONUȚ		USR
17.	NĂSUI CLAUDIU-IULIUS-GAVRIL		USR
18.	POP RAREȘ-TUDOR		USR
19.	POPESCU NICOLAE-DANIEL		USR
20.	PRISNEL ADRIAN-CLAUDIU		USR
21.	PRUNĂ CRISTINA-MĂDĂLINA		USR
22.	RĂDULESCU DAN-RĂZVAN		USR
23.	RODEANU BOGDAN-IONEL		USR
24.	SEIDLER CRISTIAN-GABRIEL		USR
25.	STANCIU-VIZITEU LUCIAN-DANIEL		USR
26.	UNGUREANU EMANUEL-DUMITRU		USR
27.	VLAD SERGIU-COSMIN		USR
28.	ZAINEA CORNEL		USR
29.	BÎZGAN-GAYRAL OANA-MIOARA		Neafiliat
30.	DOHOTARU ADRIAN-OCTAVIAN		Neafiliat

239.21.06 2018

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului

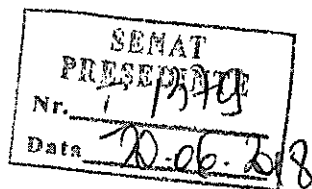
Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.945A/2018

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
NR. 4789 / 20 JUN 2018

Domnului

Călin Constantin Anton POPESCU-TĂRICEANU

Președintele Senatului

1239/2018

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr.373/2018).

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 10 iulie 2018 (inclusiv în format electronic *Word* la adresa de mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 18 iulie 2018.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

prof. univ. dr. Valer DORNEANU

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 9654 / 2018.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
NR. 4741 / 20 JUN 2018

ore 9:20

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Cabinetul Președintelui

ROMÂNIA

Str. Batiștei, nr.25, sector 2, București
Tel: 021-310.38.86, Fax: 021- 310.36.16
e-mail: presedinte@scj.ro

Nr. 516 din 19 iunie 2018

Către

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Domnului Președinte Valer Dorneanu

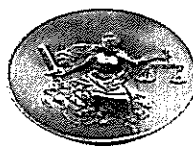
Stimate domnule președinte,

În temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituția României și ale art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă transmitem Hotărârea nr. 7 din 19 iunie 2018 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție vizând sesizarea Curții Constituționale în scopul de a se pronunța asupra constituționalității Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr. 373/2018).

Cu aleasă considerație,

Președintele
Înaltei Curți de Casație și Justiție
Judecător Iulia Cristina Tarcea

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

 ROMÂNIA

Str. Batiștei, nr.25, sector 2, București
Tel: 021-310.38.86, Fax: 021- 310.36.16
E-mail: presedinte@scj.ro

**Înalta Curte de Casație și Justiție
Secțiile Unite**

**Hotărârea nr. 7
Ședința din 19 iunie 2018**

Sub președinția doamnei judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. c) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a întrunit pentru sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului de constituționalitate, înainte de promulgare, asupra Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr. 373/2018).

Sesizarea este legitimată constituțional de dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituția României și de prevederile art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd dreptul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a sesiza Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Din totalul de 114 judecători în funcție, au fost prezenți 80 judecători.

În urma dezbaterilor, deliberând, Secțiile Unite au hotărât să fie sesizată Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor art. I pct. 4 (art. 4 alin. 3 și 6 C. proc. pen.), pct. 9 (art. 10 alin. 5¹ C. proc. pen.), pct. 24 (art. 40 alin. 4¹ C. proc. pen.), pct. 51 (art. 102 alin. 2 C. proc. pen.), pct. 56 (art. 110 alin. 1¹ C. proc. pen.), pct. 76 (art. 145¹ alin. 2 C. proc. pen.), pct. 104 și 112 (art. 172 alin. 4 și art. 178 alin. 5 C. proc. pen.), pct. 113 (art. 181¹ alin. 3 C. proc. pen.), pct. 121, 123 și 126 (art.

211 alin. 1 și 2, art. 214 alin. 1 și art. 215¹ alin. 7 C. proc. pen.), pct. 133 (art. 220 alin. 1 C. proc. pen.), pct. 139 (art. 223 alin. 2 C. proc. pen.), pct. 158 (art. 250¹ alin. 1 și 2 C. proc. pen.), pct. 193 (art. 305 alin. 1¹ C. proc. pen.), pct. 204-205 (art. 318 alin. 15¹ și alin. 16 C. proc. pen.), pct. 219 (art. 341 alin. 6 lit. c C. proc. pen.), pct. 235 (art. 406 alin. 2 C. proc. pen.), pct. 243 (art. 438 alin. 1¹ - 1⁴ C. proc. pen.), pct. 245 (art. 453 alin. 1 lit. h C. proc. pen.), pct. 245 (art. 453 alin. 1 lit. i C. proc. pen.), pct. 257 (art. 538 alin. 2¹ C. proc. pen.), pct. 259 (art. 539 alin. 3 C. proc. pen.) și pct. 266 (art. 598 alin. 1 lit. d C. proc. pen) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr. 373/2018), în raport cu art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii.

De asemenea, în urma dezbaterilor, Secțiile Unite au hotărât să fie sesizată Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor art. I pct. 245 (art. 453 alin. 1 lit. g C. proc. pen) și a dispozițiilor art. II alin. (1), (2) și (3) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr. 373/2018), în raport cu art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la principiul securității raporturilor juridice.

Totodată, în urma dezbaterilor, Secțiile Unite au hotărât să fie sesizată Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor art. I pct. 244 (art. 453 alin. 1 lit. f C. proc. pen.) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr. 373/2018), în raport cu art. 147 alin. (4) din Constituție.

I. În raport cu art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii:

Standardele privind calitatea legii, pe care le impune art. 1 alin. (5) din Constituție, sunt consacrate în jurisprudența instanței de contencios constituțional.

În conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr. 61/2018 (publicată în M. Of. nr. 204 din 6 martie 2018), *respectarea standardelor de claritate și predictibilitate a legii a devenit o cerință de rang constituțional. Astfel, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile referitoare la claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate (de exemplu, Decizia nr. 562 din 19 septembrie 2017, publicată în M. Of. nr. 838 din 23 octombrie 2017, Decizia*

nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în M. Of. nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în M. Of. nr. 579 din 16 august 2011 și Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în M. Of. nr. 53 din 23 ianuarie 2012). Totodată, instanța de control constituțional a constatat că, deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare (Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în M. Of. nr. 116 din 15 februarie 2012 și Decizia nr. 445 din 16 septembrie 2014, publicată în M. Of. nr. 790 din 30 octombrie 2014). În mod concret, prin Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, (...) publicată în M. Of. nr. 123 din 19 februarie 2014, Curtea Constituțională a sancționat paralelismul legislativ, constatând încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție (...) (considerentul 107). În același sens, prin Decizia nr. 31/2016 (publicată în M. Of. nr. 117 din 16 februarie 2016), Curtea Constituțională a constatat că reglementarea criticată (art. 56 alin. 2 și 3 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului), prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă, determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii (considerentul 22).

De asemenea, în conformitate cu Decizia nr. 619/2016 (publicată în M. Of. nr. 6 din 4 ianuarie 2017), *legea trebuie să întrunească cele trei cerințe de calitate care rezultă din art. 1 alin. (5) din Constituție - claritate, precizie și previzibilitate. (...) Curtea a stabilit că cerința de claritate a legii vizează caracterul neechivoc al obiectului reglementării, cea de precizie se referă la exactitatea soluției legislative alese și a limbajului folosit, în timp ce previzibilitatea legii privește scopul și consecințele pe care le antrenează (Decizia nr. 183 din 2 aprilie 2014, publicată în M. Of. nr. 381 din 22 mai 2014) (considerentul 40).*

Din perspectiva sistematizării și a coerenței legislației, dispozițiile art. I pct. 243 (art. 438 alin. 1¹ - 1² C. proc. pen.) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr. 373/2018) nu întrunesc exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție. Astfel:

■ În concepția Codului de procedură penală, recursul în casație constituie o cale extraordinară de atac, exercitabilă împotriva hotărârilor penale definitive, pentru motive „substanțiale și imperioase” care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat, în sensul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. În contradicție cu natura recursului în casație, de cale extraordinară de atac, completarea dispozițiilor art. 438 C. proc. pen., prin introducerea alineatelor (1¹) și (1²), transformă recursul în casație într-o veritabilă cale ordinară de atac, prin intermediul căreia se repun în discuție hotărârile penale definitive pronunțate de instanțele de apel. Reconfigurarea cadrului legal al recursului în casație, în special prin introducerea în sfera cazurilor de recurs în casație a dispozițiilor art. 438 alin. (1¹) pct. 1 partea finală C. proc. pen. („când instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost trimis în judecată”), a dispozițiilor art. 438 alin. (1¹) pct. 3 C. proc. pen. („când hotărârea este contrară legii sau când prin hotărâre s-a făcut o greșită aplicare a legii de natură să influențeze soluția procesului”) și a dispozițiilor art. 438 alin. (1¹) pct. 4 C. proc. pen. („când s-a comis o eroare gravă de fapt”), precum și prin introducerea dispozițiilor art. 438 alin. (1²) C. proc. pen., transformă recursul în casație într-un „apel deghizat”, în accepțiunea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Transformarea recursului în casație într-o veritabilă cale ordinară de atac pune în discuție întreaga structură a căilor de atac reglementate în Codul de procedură penală, exclude coerența sistemului căilor de atac și anihilează distincția între căile ordinare de atac și căile extraordinare de atac în materie penală.

Este adevărat că reglementarea căilor ordinare și extraordinare de atac constituie un atribut al legiuitorului, însă reglementarea sistemului căilor de atac în legea de procedură penală trebuie să respecte standardele privind calitatea legii prevăzute în art. 1 alin. (5) din Constituție, care implică asigurarea caracterului coerent al reglementării și stabilitatea criteriilor care stau la baza sistematizării căilor de atac. Or, transformarea căii extraordinare de atac a recursului în casație într-un „apel deghizat”, prin completarea dispozițiilor art. 438 C. proc. pen., generează incoerență în sistemului căilor de atac reglementate în legea de procedură penală, creează suprapuneri între căile ordinare de atac și căile extraordinare de atac și elimină granița dintre acestea, încălcând art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta referitoare la calitatea legii.

În plus, introducerea cazului de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1¹) pct. 4 C. proc. pen., care se referă la eroarea gravă de fapt, intră în contradicție cu esența recursului în casație de cale extraordinare de atac prin care se verifică exclusiv legalitatea hotărârilor penale definitive și cu scopul

acestei căi extraordinare de atac, definit în art. 433 C. proc. pen., contradicție incompatibilă cu art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta referitoare la calitatea legii, precum și în componenta referitoare la securitatea raporturilor juridice.

Din perspectiva clarității, a preciziei și a previzibilității, dispozițiile art. I pct. 4 (art. 4 alin. 3 și 6 C. proc. pen.), pct. 24 (art. 40 alin. 4¹ C. proc. pen.), pct. 76 (art. 145¹ alin. 2 C. proc. pen.), pct. 104 și 112 (art. 172 alin. 4 și art. 178 alin. 5 C. proc. pen.), pct. 121, 123 și 126 (art. 211 alin. 1 și 2, art. 214 alin. 1 și art. 215¹ alin. 7 C. proc. pen.), pct. 133 (art. 220 alin. 1 C. proc. pen.), pct. 139 (art. 223 alin. 2 C. proc. pen.), pct. 158 (art. 250¹ alin. 1 și 2 C. proc. pen.), pct. 204-205 (art. 318 alin. 15¹ și alin. 16 C. proc. pen.), pct. 219 (art. 341 alin. 6 lit. c C. proc. pen.), pct. 235 (art. 406 alin. 2 C. proc. pen.), pct. 243 (art. 438 alin. 1¹ - 1⁴ C. proc. pen.), pct. 245 (art. 453 alin. 1 lit. h C. proc. pen.), pct. 245 (art. 453 alin. 1 lit. i C. proc. pen.), pct. 257 (art. 538 alin. 2¹ C. proc. pen.), pct. 259 (art. 539 alin. 3 C. proc. pen.) și pct. 266 (art. 598 alin. 1 lit. d C. proc. pen.) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr. 373/2018) nu întrunesc exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție. Astfel:

■ În cuprinsul art. 4 alin. (3) C. proc. pen., introdus prin art. I pct. 4, legiuitorul include, după referirea la „comunicările publice” și „declarațiile publice”, „furnizarea de alte informații”, fără a rezulta, cu claritate, dacă dispozițiile art. 4 alin. (3) C. proc. pen. sunt incidente numai în cazul furnizării de informații către public sau sunt incidente inclusiv în cazul furnizării de informații privind faptele și persoanele la care se referă procedurile judiciare între autoritățile publice, în cadrul procedurilor judiciare. Omisiunea legiuitorului de a stabili, în mod clar și precis, sfera de incidență a dispozițiilor art. 4 alin. (3) C. proc. pen. încalcă exigențele privind calitatea legii impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție.

În art. 4 alin. (6) C. proc. pen., introdus prin art. I pct. 4, se prevede că, „în cursul procesului penal, este interzisă prezentarea publică a persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni purtând cătușe sau alte mijloace de imobilizare sau afectate de alte modalități de natură a induce în percepția publică că acestea ar fi vinovate de săvârșirea unor infracțiuni.” Dacă prima parte a art. 4 alin. (6) C. proc. pen., care interzice „prezentarea publică a persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni purtând cătușe sau alte mijloace de imobilizare”, este clară, precisă și previzibilă și, în același timp, răspunde exigențelor articolului 5 alineatul (1) din Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (potrivit căruia

statele membre iau măsuri adecvate pentru a garanta că persoanele suspectate și acuzate nu sunt prezentate ca și cum ar fi vinovate, în fața instanței sau în mod public, prin utilizarea unor măsuri de constrângere fizică), partea finală a art. 4 alin. (6) C. proc. pen. nu întrunește standardele de precizie consacrate în jurisprudența Curții Constituționale. Formularea „alte modalități de natură a induce în percepția publică”, utilizată în cuprinsul art. 4 alin. (6) C. proc. pen., nu permite stabilirea exactă a sferei de aplicare a interdicției.

■ Art. 40 alin. (4¹) C. proc. pen., introdus prin art. I pct. 24, nu întrunește standardele de previzibilitate consacrate în jurisprudența Curții Constituționale privind art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta referitoare la calitatea legii.

În primul rând, dispozițiile art. 40 alin. (4¹) C. proc. pen. nu stabilesc structura sau formațiunea de judecată din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție care soluționează recursul împotriva hotărârilor prin care Completele de 5 judecători resping cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate.

În al doilea rând, nici dispozițiile art. 40 alin. (4¹) C. proc. pen. și nici alte dispoziții ale art. 40 C. proc. pen. nu reglementează recursul împotriva hotărârilor prin care Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție respinge cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate și nici formațiunea de judecată din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție care soluționează recursul în această ipoteză.

În al treilea rând, nici dispozițiile art. 40 alin. (4¹) C. proc. pen. și nici alte dispoziții ale art. 40 C. proc. pen. nu reglementează competența Înaltei Curți de Casație și Justiție de a judeca recursul împotriva hotărârilor prin care curțile de apel resping cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate.

Toate aceste omisiuni ale legiuitorului determină încălcarea standardelor de previzibilitate a legii și adoptarea unei soluții legislative contrare Deciziei Curții Constituționale nr. 321/2017, care, deschizând calea de atac a recursului împotriva hotărârilor prin care Completele de 5 judecători resping cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate, pornește de la premisa existenței căii de atac a recursului împotriva hotărârilor prin care Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție și curțile de apel resping cererile menționate.

■ În cuprinsul art. 145¹ alin. (2) C. proc. pen., introdus prin art. I pct. 76, se face referire la infracțiunile prevăzute în „Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 159/2001 pentru prevenirea și combaterea utilizării sistemului financiar-bancar în scopul finanțării de acte de terorism.” Cu excepția anexei sale, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 159/2001 a fost abrogată prin Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului. Referirea la un act normativ abrogat în cuprinsul art. 145¹ alin.

(2) C. proc. pen. încalcă exigențele privind calitatea legii impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, teza finală a art. 145¹ alin. (2) C. proc. pen., în partea care privește interzicerea și pedepsirea extinderii situațiilor pentru care pot fi obținute mandate de siguranță națională prin orice acte normative, încalcă art. 61 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia „Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării” și art. 72 alin. (1) din Constituție, conform căruia „deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.” În raport cu art. 61 alin. (1) și art. 72 alin. (1) din Constituție, nici dispozițiile Codului de procedură penală și nici dispozițiile cuprinse în alte legi nu pot interzice Parlamentului să legifereze și nu pot incrimina exercitarea votului în Parlament, indiferent de obiectul de reglementare al legii.

■ Modificările legislative operate în cuprinsul dispozițiilor art. 172 alin. (4) C. proc. pen., prin art. I pct. 104 și în cuprinsul art. 178 alin. (5) C. proc. pen., prin art. I pct. 112, prin diversitatea terminologiei utilizate, generează incoerențe incompatibile cu exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție în reglementarea expertizei. Astfel, prin dispozițiile art. 172 alin. (4) C. proc. pen., în forma modificată, legiuitorul prevede că expertiza se efectuează de către „experți autorizați sau recunoscuți” din țară sau din străinătate. Referirea la experții „recunoscuți” din cuprinsul art. 172 alin. (4) C. proc. pen. constituie unica referire la această categorie de experți în întreaga economie a reglementării, neputându-se stabili, cu claritate, care sunt condițiile recunoașterii și condițiile în care organele judiciare pot numi un expert „recunoscut”, dar neautorizat.

Noțiunea de „expert independent autorizat” este rezervată, în cadrul noilor reglementări în materia expertizei, numai expertului numit la solicitarea părților sau a subiecților procesuali principali, deși, cu excepția expertizelor efectuate în cadrul instituțiilor medico-legale, al institutelor sau al laboratoarelor de specialitate, experții autorizați, numiți de organele judiciare, trebuie să fie independenți.

Dispozițiile art. 178 alin. (5) C. proc. pen., în forma modificată, fac referire la alegerea unui „expert parte”, noțiune care nu este utilizată în reglementarea de ansamblu a expertizei, neputându-se stabili, cu claritate, statutul acestui expert, în condițiile în care referirile la expertul recomandat de părți și de subiecții procesuali principali sunt menținute în cuprinsul reglementării în materia expertizei.

■ Modificările operate în cuprinsul art. 211 alin. (2) și art. 214 alin. (1) C. proc. pen., prin art. I pct. 121 și 123 intră în contradicție cu modificările operate în cuprinsul art. 215¹ alin. (7) C. proc. pen., prin art. I

pct. 126, generând incoerențe care conduc la imposibilitatea stabilirii duratei controlului judiciar, contrar standardelor privind calitatea legii în materia măsurilor preventive. Astfel, în dispozițiile art. 211 alin. (2) și ale art. 214 alin. (1) C. proc. pen. se prevede că instanța de judecată poate lua măsura controlului judiciar pe o perioadă de cel mult 30 de zile. În contradicție cu dispozițiile art. 211 alin. (2) și ale art. 214 alin. (1) C. proc. pen., art. 215¹ alin. (7) C. proc. pen. prevede posibilitatea luării măsurii controlului judiciar de către instanță pe o durată ce nu poate depăși 60 de zile.

De asemenea, în art. 211 alin. (1) C. proc. pen., modificat prin art. I pct. 121, se prevede că procurorul poate lua măsura controlului judiciar pe o perioadă de cel mult 30 de zile. În contradicție cu dispozițiile art. 211 alin. (1) C. proc. pen., în forma modificată, art. 215¹ alin. (1) C. proc. pen., nemodificat, prevede posibilitatea luării măsurii controlului judiciar de către procuror pe o durată de cel mult 60 de zile.

■ Completarea dispozițiilor art. 220 alin. (1) C. proc. pen., realizată prin art. I pct. 133 - în sensul că instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, arestul la domiciliu al inculpatului, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu, „dacă există temeiuri noi care fac necesară privarea de libertate” - se întemeiază pe o confuzie care conduce la inaplicabilitatea dispozițiilor menționate, întrucât acestea nu reglementează situația inculpatului care a fost anterior arestat preventiv sau la domiciliu, astfel încât nu se poate pune problema verificării existenței unor temeiuri noi.

Situația inculpatului care a fost anterior arestat preventiv sau la domiciliu este reglementată, în acord cu Decizia Curții Constituționale nr. 22/2017, în dispozițiile art. 220 alin. (5) C. proc. pen., modificate prin art. I pct. 134, în care se prevede că „luarea măsurii arestului la domiciliu față de persoana față de care mai fusese dispusă o măsură preventivă privativă de libertate, cu excepția reținerii, nu se poate baza pe aceleași temeiuri care au fundamentat dispunerea primei măsuri preventive privative de libertate, în lipsa unor temeiuri noi care fac necesară privarea sa de libertate.”

■ Art. 223 alin. (2) C. proc. pen., în forma modificată prin art. I pct. 139, nu întrunește exigențele de claritate, precizie și previzibilitate rezultate din jurisprudența Curții Constituționale referitoare la calitatea legii în materia arestării preventive. În acest sens, în considerentul 23 din Decizia nr. 553/2015 (publicată în M. Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015), Curtea Constituțională a constatat că, *fiind cea mai intruzivă dintre măsurile preventive, dispunerea măsurii arestului preventiv trebuie să se realizeze într-un cadru normativ clar, precis și previzibil, atât pentru persoana supusă acestei măsuri, cât și pentru organele de urmărire penală și pentru instanțele de judecată. În caz contrar, s-ar ajunge la posibilitatea limitării*

într-un mod aleatoriu/subiectiv a unuia dintre drepturile fundamentale esențiale într-un stat de drept: libertatea individuală. De aceea, cerințele privind calitatea, precizia și previzibilitatea legii, în acest context normativ, influențează, în mod direct și nemijlocit, dreptul persoanei la un proces echitabil, privit ca o garanție, în acest caz, a libertății individuale. Este îndeobște admis, fiind reglementat prin dispozițiile art. 23 din Constituție, că libertatea individuală nu este absolută, însă limitarea sa trebuie să se facă cu respectarea dispozițiilor art. 1 alin. (5) și ale art. 21 alin. (3) din Legea fundamentală, iar gradul de precizie a termenilor și noțiunilor folosite trebuie să fie unul ridicat, dată fiind natura dreptului fundamental limitat. Așadar, standardul constituțional de protecție a libertății individuale impune ca limitarea acesteia să se realizeze într-un cadru normativ care, pe de o parte, să stabilească expres cazurile de limitare a acestei valori constituționale, iar, pe de altă parte, să prevadă într-un mod clar, precis și previzibil, aceste cazuri.

Contrar jurisprudenței Curții Constituționale, modificările operate în cuprinsul dispozițiilor art. 223 alin. (2) C. proc. pen. se caracterizează prin neclaritate, imprecizie, incoerență și paralelism legislativ. În acest sens, din cuprinsul dispozițiilor art. 223 alin. (2) C. proc. pen., în forma modificată, nu se înțelege dacă expresia „comise prin amenințare” se referă numai la infracțiunea de piraterie sau la întreaga serie de infracțiuni enumerate anterior (șantaj, viol, lipsire de libertate, ultraj, ultraj judiciar, tâlhărie), neputându-se identifica, în mod exact, sfera infracțiunilor pentru care se poate dispune măsura arestării preventive, contrar standardelor privind calitatea legii în materia măsurilor preventive privative de libertate.

Dispozițiile art. 223 alin. (2) C. proc. pen., în forma modificată, se referă la infracțiunile de „terorism și care vizează acte de terorism”, formulare pe baza căreia nu se poate stabili, cu exactitate, care sunt infracțiunile prevăzute în Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului, incluse în sfera infracțiunilor pentru care se poate dispune măsura arestării preventive.

De asemenea, dispozițiile art. 223 alin. (2) C. proc. pen., în forma modificată, se referă la infracțiunea de furt, neputându-se stabili dacă arestarea preventivă poate fi dispusă numai în cazul infracțiunii de furt (pedepsită cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă) sau poate fi dispusă și în cazul infracțiunii de furt calificat, pentru care limita maximă a pedepsei este de 10 ani închisoare, dar care nu este menționată în mod explicit de legiuitor.

Infracțiunile privind „traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile” includ atât traficul de persoane, cât și proxenetismul, prin reperarea lor în cuprinsul art. 223 alin. (2) C. proc. pen. creându-se un paralelism legislativ.

Art. 223 alin. (2) C. proc. pen., astfel cum a fost modificat, se referă la „nerespectarea regimului materialelor nucleare”, formulare pe baza căreia nu se poate stabili, cu claritate, dacă legiuitorul a inclus în aria infracțiunilor pentru care se poate dispune arestarea preventivă numai „nerespectarea regimului materialelor nucleare” sau atât „nerespectarea regimului materialelor nucleare”, cât și „nerespectarea regimului altor materii radioactive”, fapte incriminate în art. 345 C. pen.

Nu în ultimul rând, dispozițiile art. 223 alin. (2) C. proc. pen., în forma modificată, se referă la infracțiuni comise „cu violență.” Așa cum s-a susținut în Hotărârea nr. 2 din 26 aprilie 2018 și în Hotărârea nr. 5 din 8 iunie 2018 ale Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, referirea la infracțiunile comise „cu violență” nu permite identificarea, în mod exact, a sferei infracțiunilor pentru care se poate dispune măsura arestării preventive. Astfel, de exemplu, infracțiunea de tulburare a ordinii și liniștii publice prevăzută în art. 371 C. pen. se poate săvârși „prin violențe comise împotriva persoanelor sau bunurilor ori prin amenințări sau atingeri grave aduse demnității persoanelor”, iar referirea la infracțiuni comise „cu violență” nu permite desprinderea unei concluzii clare privind includerea infracțiunii prevăzute în art. 371 C. pen., în integralitatea sa, în sfera de incidență a dispozițiilor art. 223 alin. (2) C. proc. pen. În cazul infracțiunii prevăzute în art. 371 C. pen., precum și în cazul tuturor infracțiunilor în conținutul cărora săvârșirea prin violență reprezintă o modalitate alternativă, nu rezultă cu claritate dacă numai săvârșirea în concret în modalitatea exercitării violențelor se include în sfera de aplicare a dispozițiilor art. 223 alin. (2) C. proc. pen. sau dacă, pentru includerea în această sferă, este suficient ca norma de incriminare reținută în încadrarea juridică să prevadă, ca modalitate alternativă, exercitarea violențelor.

■ Dispozițiile art. 250¹ alin. (1) și (2) C. proc. pen., în forma modificată prin art. I pct. 158, prin introducerea contestației împotriva sentințelor prin care instanțele au luat o măsură asigurătorie, creează un paralelism legislativ în raport cu dispozițiile art. 409 C. proc. pen., nemodificate, care reglementează exercitarea căii de atac a apelului împotriva măsurilor luate prin sentință. Reglementarea a două căi de atac împotriva măsurilor asigurătorii luate prin sentință, cu denumiri diferite, termene diferite și proceduri diferite, generează incoerențe incompatibile cu exigențele impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție.

■ Dispozițiile art. 318 alin. (15¹) și (16) C. proc. pen., introduse prin art. I pct. 204 și 205, se referă la încheierea prin care se pronunță „soluția de desființare a soluției de renunțare la urmărirea penală și de începere a judecății.” Dispozițiile art. 370¹ - art. 370⁴ C. proc. pen., introduse prin art. I pct. 227, care reglementează „verificările prealabile la judecata în primă

instanță”, nu cuprind referiri la încheierea de „începere a judecății”, ci se referă la continuarea judecății. Din interpretarea corelată a dispozițiilor art. 318 alin. (15¹) și (16) C. proc. pen. și a dispozițiilor art. 370¹ - art. 370⁴ C. proc. pen. nu rezultă, cu claritate, dacă, în ipoteza în care s-a pronunțat „soluția de desființare a soluției de renunțare la urmărirea penală și de începere a judecății”, procesul parcurge sau nu parcurge etapa „verificărilor prealabile la judecata în primă instanță.” Incertitudinea cu privire la structura procesului, în ipoteza în care s-a pronunțat „soluția de desființare a soluției de renunțare la urmărirea penală și de începere a judecății”, exclude caracterul previzibil al legii, în accepțiunea jurisprudenței Curții Constituționale.

În plus, în cazul în care voința legiuitorului este aceea de a nu se parcurge etapa „verificărilor prealabile la judecata în primă instanță” după pronunțarea „soluției de desființare a soluției de renunțare la urmărirea penală și de începere a judecății”, reglementarea cuprinsă în art. 318 C. proc. pen., în forma modificată, în partea care privește posibilitatea de a se dispune începerea judecății în cadrul procedurii de „renunțare la urmărirea penală”, încalcă art. 16 alin. (1) din Constituție referitor la principiul egalității în drepturi. Încălcarea principiului egalității în drepturi este determinată de diferența dintre garanțiile procedurale asigurate inculpatului în procedura reglementată în art. 318 C. proc. pen., care nu poate propune decât înscrisuri noi pentru verificarea legalității administrării probelor și a efectuării urmăririi penale și garanțiile procedurale asigurate inculpatului în procedura reglementată în art. 370¹ - art. 370⁴ C. proc. pen., care poate propune administrarea oricăror mijloace de probă pentru verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

Așa cum s-a subliniat în considerentul 33 al Deciziei Curții Constituționale nr. 562/2017 (publicată în M. Of. nr. 837 din 23 octombrie 2017), *principiul egalității în drepturi presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice (Decizia Plenumului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în M. Of. nr. 69 din 16 martie 1994). De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 755 din 16 decembrie 2014,*

publicată în M. Of. nr. 101 din 9 februarie 2015 sau Decizia nr. 67 din 26 februarie 2015, publicată în M. Of. nr. 185 din 18 martie 2015).

Or, situația inculpatului judecat în urma derulării procedurii reglementate în art. 318 C. proc. pen. nu diferă, în esență, de situația inculpatului judecat în urma derulării procedurii reglementate în art. 370¹ - art. 370⁴ C. proc. pen., astfel încât nu se justifică deosebiri la nivelul garanțiilor procedurale.

■ Dispozițiile art. 341 alin. (6) lit. c) C. proc. pen., în forma modificată prin art. I pct. 219, nu reglementează soluția pe care o pronunță instanța ca urmare a admiterii plângerii, contrar standardelor privind previzibilitatea legii stabilite în jurisprudența Curții Constituționale.

■ Dispozițiile art. 406 alin. (2) C. proc. pen., modificate prin art. I pct. 235, se referă la „membrii completului care au participat la administrarea probelor și judecata în fond”, neputându-se stabili, cu claritate, semnificația atribuită de legiuitor distincției dintre „administrarea probelor” și „judecata în fond.”

■ Dispozițiile art. 438 alin. (1²) C. proc. pen., introduse prin art. I pct. 243, prevăd că „pot fi atacate cu recurs în casație hotărârile definitive pronunțate în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a unui drept prevăzut de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cauze similare.” Dispozițiile art. 438 alin. (1²) C. proc. pen. nu răspund exigențelor de claritate și precizie pe care le impune art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât, pe de o parte, din cuprinsul acestora, nu se înțelege ipoteza pe care o reglementează. Astfel, prima parte a art. 438 alin. (1²) C. proc. pen. se referă la hotărârile definitive pronunțate „în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a unui drept”, iar partea finală, în contradicție cu prima parte, se referă la „cauze similare.”

Pe de altă parte, sintagma „cauze similare” este imprecisă, întrucât nu oferă niciun criteriu pe baza căruia se poate stabili caracterul similar al cauzelor și, implicit, incidența cazului de recurs în casație.

Dispozițiile art. 438 alin. (1³) C. proc. pen., introduse prin art. I pct. 243, stabilesc obligația instanței care soluționează recursul în casație de a verifica hotărârile atacate sub aspectul tuturor motivelor de casare prevăzute în art. 438 C. proc. pen., intrând în contradicție cu dispozițiile art. 447 C. proc. pen., nemodificate, în temeiul cărora instanța care soluționează recursul în casație are obligația de a se pronunța asupra tuturor cazurilor de recurs în casație „invocate prin cerere de procuror sau de părți.” Contradicția dintre dispozițiile art. 438 alin. (1³) C. proc. pen. și dispozițiile art. 447 C. proc. pen. are ca efect imposibilitatea stabilirii limitelor controlului judiciar exercitat în calea extraordinară de atac a recursului în casație, contrar

standardelor privind claritatea și previzibilitatea legii consacrate în jurisprudența Curții Constituționale.

Dispozițiile art. 438 alin. (1¹) pct. 4 C. proc. pen., introduse prin art. I pct. 243, care se referă la „eroarea gravă de fapt”, intră în contradicție cu dispozițiile art. 447 C. proc. pen., nemodificate, în temeiul cărora instanța care soluționează recursul în casație are obligația de a se pronunța asupra tuturor cazurilor de recurs în casație invocate prin cerere de procuror sau de părți, „verificând exclusiv legalitatea hotărârii atacate.” Contradicția menționată are ca efect imposibilitatea aplicării dispozițiilor în materia judecării recursului în casație, efect incompatibil cu respectarea exigențelor art. 1 alin. (5) din Constituție privind calitatea legii.

Nu în ultimul rând, dispozițiile art. 438 alin. (1⁴) C. proc. pen., introduse prin art. I pct. 243, potrivit cărora „recursul în casație în favoarea inculpatului poate fi declarat oricând”, intră în contradicție cu dispozițiile art. 435 C. proc. pen., nemodificate, în temeiul cărora „recursul în casație poate fi introdus de către părți sau procuror în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei instanței de apel”, contradicție care are ca efect imposibilitatea stabilirii termenului de declarare a recursului în casație, contrar standardelor privind calitatea legii impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție.

■ Prin art. I pct. 245 legiuitorul a introdus un nou caz de revizuire, prevăzut în art. 453 alin. (1) lit. h) C. proc. pen., referitor la ipoteza în care „Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale datorată unei hotărâri judecătorești, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă.” Prin introducerea noului caz de revizuire se creează un paralelism legislativ în raport cu dispozițiile art. 465 C. proc. pen., care reglementează „revizuirea în cazul hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului”, paralelism legislativ care generează incoerențe incompatibile cu standardele privind calitatea legii consacrate în jurisprudența Curții Constituționale.

■ Prin art. I pct. 245 legiuitorul a introdus un nou caz de revizuire, prevăzut în art. 453 alin. (1) lit. i) C. proc. pen., referitor la ipoteza în care „un judecător sau un procuror a fost sancționat disciplinar definitiv pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, dacă aceste împrejurări au influențat soluția pronunțată în cauză.” Deși a introdus un nou caz de revizuire în dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. i) C. proc. pen., legiuitorul nu a inclus nicio referire la noul caz de revizuire în cuprinsul art. 457 C. proc. pen., omisiunea legiuitorului de a efectua corelările necesare pentru asigurarea aplicării noilor dispoziții ale art. 453 alin. (1) lit. i) C. proc. pen. încălcând standardele privind previzibilitatea legii consacrate în jurisprudența Curții Constituționale.

■ Art. 538 alin. (2¹) C. proc. pen., introdus prin art. I pct. 257 în materia „dreptului la repararea pagubei în caz de eroare judiciară”, stabilește că „efectul măsurilor reparatorii trebuie să plaseze persoana suspectată sau acuzată în aceeași poziție în care s-ar afla dacă nu s-ar fi produs încălcarea drepturilor sale.” Din formularea dispozițiilor art. 538 alin. (2¹) C. proc. pen. nu rezultă, cu claritate, care sunt măsurile adoptate de instanță, apte să plaseze persoana „în aceeași poziție în care s-ar afla dacă nu s-ar fi produs încălcarea drepturilor sale” și nici dacă legiuitorul se referă la măsurile prin care se realizează repararea pagubei, reglementate în art. 540 C. proc. pen. sau la alte tipuri de măsuri, pe care, însă, nu le-a reglementat.

■ Art. 539 alin. (3) C. proc. pen., introdus prin art. I pct. 259, prevede că „are dreptul la repararea pagubei și persoana împotriva căreia, în cursul procesului penal, s-a luat o măsură preventivă ori una asigurătorie, dacă, ulterior, parchetul a dispus clasarea ori instanța de judecată a dispus achitarea.” Art. 539 alin. (3) C. proc. pen., introdus prin art. I pct. 259, intră în contradicție cu obiectul de reglementare al art. 539 C. proc. pen., care se referă la „dreptul la repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate.”

Sub un prim aspect, luarea unei măsuri preventive neprivative de libertate și luarea unei măsuri asigurătorii nu echivalează cu privarea de libertate.

Sub un al doilea aspect, privarea nelegală de libertate, stabilită, de exemplu, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți, poate exista și în cazul pronunțării unei hotărâri definitive de condamnare și, invers, pronunțarea unei hotărâri de achitare nu conduce, în mod automat, la existența privării nelegale de libertate, întrucât condițiile în care se pronunță soluțiile prin care se rezolvă acțiunea penală sunt diferite de condițiile în care se dispun măsurile preventive privative de libertate.

■ Dispozițiile art. 598 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., completate prin art. I pct. 266, creează, sub un prim aspect, un paralelism de reglementare în raport cu art. 595 C. proc. pen., prin referirea la „legea penală mai favorabilă”, întrucât art. 595 C. proc. pen. reglementează aplicarea legii penale mai favorabile după rămânerea definitivă a hotărârii penale.

Sub un al doilea aspect, dispozițiile art. 598 alin. (1) lit. d) partea finală C. proc. pen. se caracterizează prin imprecizie, întrucât se referă la „o decizie a Curții Constituționale”, iar nu la o decizie de admitere pronunțată de Curtea Constituțională.

Din perspectiva corelării, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr. 373/2018) cuprinde o serie de dispoziții care intră în contradicție cu normele cuprinse în Codul de procedură penală și în alte legi,

nemodificate, afectând atât aplicarea noilor dispoziții, cât și aplicarea normelor nemodificate de legiuitor și generând incoerențe incompatibile cu exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție. În acest sens:

■ Reglementarea sancțiunii nulității absolute în cuprinsul art. 10 alin. (5¹) C. proc. pen., introdus prin art. I pct. 9, nu este corelată cu dispozițiile art. 281 C. proc. pen., care constituie sediul materiei cu privire la nulitățile absolute și care nu au fost modificate și completate în mod corespunzător. Pe baza noilor dispoziții ale art. 10 alin. (5¹) C. proc. pen. și pe baza dispozițiilor nemodificate ale art. 281 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. este imposibil a se stabili dacă încălcarea dispozițiilor privind asistarea suspectului sau a inculpatului se sancționează cu nulitatea absolută în toate cazurile sau numai în cazul în care asistența este obligatorie.

De asemenea, reglementarea sancțiunii nulității absolute în cuprinsul art. 102 alin. (2) C. proc. pen., modificat prin art. I pct. 51, nu este corelată cu dispozițiile art. 281 C. proc. pen., care nu au fost completate în mod corespunzător. Omisiunea legiuitorului de a corela dispozițiile art. 102 alin. (2) C. proc. pen. cu dispozițiile art. 281 C. proc. pen., care constituie sediul materiei cu privire la nulitățile absolute, generează incoerențe în aplicarea normelor referitoare la excluderea probelor.

■ Dispozițiile art. 110 alin. (1¹) C. proc. pen., introduse prin art. I pct. 56, care se referă la înregistrarea declarațiilor inculpatului cu mijloace tehnice audio, la cerere, intră în contradicție cu dispozițiile art. 13 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea juridică, nemodificate, care prevăd obligativitatea înregistrării prin mijloace tehnice video sau audio a ședințelor de judecată, inclusiv a ședințelor de judecată în care este audiat inculpatul. Contradicția dintre noile dispoziții ale art. 110 alin. (1¹) C. proc. pen. și dispozițiile art. 13 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 creează incertitudini cu privire la obligativitatea înregistrării ședințelor de judecată, incompatibile cu art. 1 alin. (5) din Constituție.

■ Dispozițiile art. 181¹ alin. (3), introduse prin art. I pct. 113, care prevăd aplicabilitatea, în materia constatării, a unora dintre prevederile referitoare la expertiză, nu sunt corelate cu normele nemodificate care reglementează constatarea, generând incoerențe ce conduc la imposibilitatea aplicării normelor în materia constatării.

■ Soluția legislativă prevăzută în art. 305 alin. (1¹) C. proc. pen., introdus prin art. I pct. 193, care prevede obligația de a se dispune clasarea în termen de maxim 1 an de la data începerii urmăririi penale cu privire la faptă, dacă nu s-a dispus începerea urmăririi penale cu privire la persoană, nu este corelată nici cu dispozițiile art. 315 C. proc. pen., nemodificate, care reglementează condițiile clasării și nici cu dispozițiile cuprinse în Codul penal, care reglementează termenele de prescripție a răspunderii penale.

II. În raport cu art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la principiul securității raporturilor juridice:

■ Dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. g) C. proc. pen., introduse prin art. I pct. 245, încalcă principiul securității raporturilor juridice, încorporat în art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât permit repunerea în discuție a hotărârilor penale definitive pentru un motiv care nu întrunește cerințele rezultate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și din jurisprudența Curții Constituționale.

În Cauza Giuran împotriva României (Hotărârea din 21 iunie 2011), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut următoarele:

28. *Curtea reiterează că dreptul la un proces echitabil în fața unei instanțe, astfel cum este garantat la art. 6 § 1 din Convenție, trebuie interpretat în cadrul preambulului la Convenție, ale cărui dispoziții relevante afirmă că ordinea de drept face parte din patrimoniul comun al statelor contractante. Unul dintre aspectele fundamentale ale ordinii de drept este principiul certitudinii juridice, care impune, printre altele, ca, atunci când instanțele pronunță o hotărâre definitivă, aceasta să nu fie contestată (a se vedea hotărârea Brumărescu împotriva României, nr. 28342/95, pct. 61, CEDO 1999-VII). (...)*

30. *Îndepărtarea de la principiul respectiv este justificată doar când este impusă de circumstanțe cu caracter substanțial și convingător (a se vedea, mutatis mutandis, Riabik împotriva Rusiei, nr. 52854/99, pct. 52, CEDO 2003-X și Pravednaya împotriva Rusiei, nr. 69529/01, pct. 25, 18 noiembrie 2004). Competența instanțelor superioare de a casa și modifica hotărâri judecătorești obligatorii și executorii ar trebui exercitată pentru corectarea erorilor judiciare. Această competență trebuie exercitată astfel încât să facă, atât cât este posibil, un echilibru echitabil între interesele unui individ și nevoia de a asigura eficiența sistemului judiciar (a se vedea, mutatis mutandis, Nikitin împotriva Rusiei, nr. 50178/99, punctele 54-61, CEDO 2004-VIII). (...)*

32. *În mai multe cauze, Curtea a subliniat, referindu-se la noțiunea de „eroare judiciară”, că simpla considerare a faptului că investigația în cazul reclamantului era „incompletă și părtinitoare” sau a dus la achitarea „eronată” nu poate prin ea însăși, în absența erorilor judiciare sau a unor încălcări serioase ale procedurilor judecătorești, abuzuri de putere, erori evidente în aplicarea dreptului material sau a oricărui alt motiv important ce rezultă din interesul justiției, să indice prezența unei erori judiciare în procedura anterioară (a se vedea Radchikov împotriva Rusiei, nr. 65582/01, pct. 48, 24 mai 2007).*

33. Curtea reiterează, în continuare, concluzia în cauza *Lenskaya împotriva Rusiei* (nr. 13151/04, pct. 18, 31 iulie 2008). (...) Concluzionând că nu a avut loc o încălcare a art. 6 § 1 din Convenție, Curtea a declarat (pct. 36 și urm.) că procesul a fost redeschis cu scopul corectării unei erori judiciare fundamentale care nu putea fi neutralizată sau corectată în niciun alt fel decât prin casarea hotărârii definitive care îi aducea un prejudiciu major persoanei condamnate. (...)

Cazul de revizuire introdus în art. 453 alin. (1) lit. g) C. proc. pen., care se referă la nesemnarea hotărârii de condamnare de judecătorul care a participat la soluționarea cauzei, nu echivalează cu „o eroare judiciară”, care să justifice o derogare de la principiul securității raporturilor juridice, în condițiile în care art. 406 alin. (4) C. proc. pen., nemodificat, reglementează această posibilitate.

În Decizia nr. 126/2016 (publicată în M. Of. nr. 185 din 11 martie 2016, Curtea Constituțională a statuat că, *întrucât principiul autorității de lucru judecat este de o importanță fundamentală atât în ordinea juridică națională, cât și în ordinea juridică comunitară, precum și la nivelul Curții Europene a Drepturilor Omului, (...) atingerea adusă acestuia prin legislația națională trebuie să fie limitată, fiind necesar ca acestui principiu să i se aducă derogare doar dacă o impun motive substanțiale și imperioase* (Hotărârea din 7 iulie 2009, pronunțată în *Cauza Stanca Popescu împotriva României*, paragraful 99 și Hotărârea din 24 iulie 2003, pronunțată în *Cauza Ryabykh împotriva Rusiei*, paragraful 52). În speță, Curtea constată că motivul substanțial și imperios care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat îl constituie decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate, pronunțată de instanța de contencios constituțional (considerentul 34).

Nesemnarea hotărârii de condamnare de judecătorul care a participat la soluționarea cauzei nu prezintă configurația unui „motiv substanțial și imperios” care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat și nu are aptitudinea de a produce efecte de importanța admiterii unei excepții de neconstituționalitate în cauză, în contextul în care dispozițiile art. 406 alin. (4) C. proc. pen., nemodificate, prevăd că, „în caz de împiedicare a vreunui dintre membrii completului de judecată de a semna, hotărârea se semnează în locul acestuia de președintele completului. Dacă și președintele completului este împiedicat a semna, hotărârea se semnează de președintele instanței.”

Noile dispoziții ale art. 453 alin. (1) lit. g) C. proc. pen., prin modul în care sunt formulate, nu întrunesc nici exigențele privind claritatea legii, încălcând art. 1 alin. (5) din Constituție și în componenta sa referitoare la calitatea legii. În acest sens, din formularea dispozițiilor care reglementează

noul caz de revizuire nu rezultă, cu claritate, dacă acest caz de revizuire privește numai ipoteza completului format dintr-un judecător sau privește și ipoteza completului colegial. În ambele ipoteze, nu se poate stabili modalitatea în care noile dispoziții ale art. 453 alin. (1) lit. g) C. proc. pen. se pot concilia cu prevederile art. 406 alin. (4) C. proc. pen.

■ Art. II alin. (1), (2) și (3) încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta privind securitatea raporturilor juridice, întrucât consacră o soluție legislativă care permite exercitarea căilor extraordinare de atac, în forma reconfigurată prin legea nouă, împotriva hotărârilor penale definitive pronunțate anterior intrării în vigoare a legii noi.

În conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr. 377/2017 (publicată în M. Of. nr. 586 din 21 iulie 2017), „*legile de procedură sunt, în principiu, de imediată aplicare. Referitor însă la hotărârea judecătorească, de peste un secol, constant s-a decis în doctrină și jurisprudență că ea este supusă condițiilor de fond și de formă stabilite de legea sub imperiul căreia a fost pronunțată, fără ca legea nouă să aibă vreo înrâurire asupra ei, deoarece ea este socotită, față de părțile care au participat în proces, că are valoarea unui contract încheiat în momentul pronunțării ei. Așa fiind, și dreptul relativ la exercitarea căilor de atac rămâne fixat de legea în vigoare în momentul pronunțării, deoarece admisibilitatea unei căi de atac constituie o calitate inerentă a hotărârii și în aceste condiții nicio cale de atac nouă nu poate rezulta dintr-o lege posterioară, după cum nicio cale de atac existentă contra unei hotărâri nu poate fi desființată fără retroactivitate de către o lege posterioară*” (Decizia nr. 9 din 7 martie 1994, publicată în M. Of. nr. 326 din 25 noiembrie 1994) (considerentul 82).

Desigur, nimic nu împiedică legiuitorul să *augmenteze/elimine unele motive în temeiul cărora se poate promova o cale de atac extraordinară, cu condiția să nu submineze securitatea juridică și ordinea publică; însă, o asemenea reglementare, din punctul de vedere al aplicării sale în timp, poate viza numai procesele aflate pe rolul instanțelor judecătorești, nu și cele care au fost finalizate prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive. Așadar, trebuie realizată o necesară distincție între *facta praeterita* - reprezentată de o hotărâre judecătorească definitivă, care se bucură de autoritatea lucrului judecat - și *facta pendentia*, reprezentată de cauzele aflate în curs de judecată. În caz contrar, s-ar ajunge la situația în care stabilitatea raporturilor juridice la baza căreia stă hotărârea judecătorească să fie vulnerabilizată/fragilizată prin posibilitatea mereu iminentă de a se reglementa noi și noi motive de revizuire care să pună în discuție sau să ducă la desființarea hotărârii judecătorești definitive, ceea ce este inadmisibil* (considerentul 85).

Prin urmare, criteriul ce trebuie luat în seamă și care ține de esența art. 15 alin. (2) din Constituție raportat la aplicarea în timp a reglementărilor referitoare la căile de atac este data pronunțării hotărârii judecătorești. Astfel, în temeiul textului constituțional antereferit, legiuitorul poate supune hotărârea judecătorească unor căi de atac stabilite ca atare prin lege până la momentul pronunțării hotărârii judecătorești (...). În schimb, legiuitorului îi este interzis să supună hotărârile judecătorești unor noi căi de atac reglementate după pronunțarea acestora. Aceeași regulă se aplică atât căilor ordinare, cât și extraordinare de atac, ambele categorii de căi de atac urmând să își păstreze aceeași configurație juridică de la data stabilită drept reper de către legiuitor (...). Prin urmare, eliminarea unui motiv de revizuire sau adăugarea unui nou motiv de revizuire după pronunțarea hotărârii nu poate produce niciun efect, prin prisma aplicării legii în timp, cu privire la hotărârea judecătorească deja pronunțată (considerentul 86).

Textul normativ al art. III din lege, prin modul în care este formulat, consacră o soluție legislativă de natură să submineze caracterul de stat de drept al României [art. 1 alin. (3) din Constituție] și principiul securității raporturilor juridice [art. 1 alin. (5) din Constituție], întrucât constituie premisa repunerii în discuție a tuturor hotărârilor judecătorești definitive pronunțate după 1991, data adoptării Constituției României (considerentul 87).

În contradicție cu Decizia Curții Constituționale nr. 377/2017, art. II alin. (1), (2) și (3) prevede posibilitatea exercitării căii extraordinare de atac a revizuirii pentru cazurile introduse în dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. g), h) și i) C. proc. pen. împotriva hotărârilor penale definitive pronunțate anterior intrării în vigoare a legii noi - hotărâri penale definitive pronunțate sub imperiul Codului de procedură penală anterior și sub imperiul noului Cod de procedură penală, într-un interval de aproape 50 de ani -, subminând principiul securității raporturilor juridice.

De asemenea, în contradicție cu Decizia Curții Constituționale nr. 377/2017, art. II alin. (1), (2) și (3) prevede posibilitatea exercitării căii extraordinare de atac a recursului în casație împotriva hotărârilor penale definitive indicate în art. 434 alin. (2) lit. e) („soluțiile pronunțate cu privire la infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate”) și lit. g) („hotărâri pronunțate ca urmare a admiterii acordului de recunoaștere a vinovăției”) C. proc. pen. pronunțate anterior intrării în vigoare a legii noi, sub imperiul noului Cod de procedură penală, începând cu data de 1 februarie 2014, soluție legislativă care încalcă grav principiul securității raporturilor juridice.

Nu în ultimul rând, contrar Deciziei Curții Constituționale nr. 377/2017, art. II alin. (1), (2) și (3) prevede posibilitatea exercitării căii extraordinare de atac a recursului în casație pentru cazurile introduse prin dispozițiile art. 438 alin. (1¹) și alin. (1²) C. proc. pen., împotriva hotărârilor penale definitive pronunțate anterior intrării în vigoare a legii noi, sub imperiul noului Cod de procedură penală, începând cu data de 1 februarie 2014, soluție legislativă care subminează principiul securității raporturilor juridice.

III. În raport cu art. 147 alin. (4) din Constituție:

În conformitate cu dispozițiile constituționale ale art. 147 alin. (4), *deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.*

Prin Decizia nr. 126/2016 (publicată în M. Of. nr. 185 din 11 martie 2016), Curtea Constituțională a constatat că *soluția legislativă cuprinsă în art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, care nu limitează cazul de revizuire la cauza în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, este neconstituțională.*

În considerentul 34 al Deciziei nr. 126/2016, considerent obligatoriu, Curtea Constituțională a statuat că, în speță, *motivul substanțial și imperios care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat îl constituie decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate, pronunțată de instanța de contencios constituțional. Însă nereglementarea condiției ca excepția de neconstituționalitate să fi fost invocată în cauza în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere atribuie efecte ex tunc actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, determină o încălcare nepermisă a autorității de lucru judecat, o atingere adusă principiului securității raporturilor juridice - element fundamental al supremației dreptului, care prevede, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării (Hotărârea din 28 octombrie 1999, pronunțată în Cauza Brumărescu împotriva României, paragraful 61).*

Contrar dispozitivului Deciziei Curții Constituționale nr. 126/2016 și contrar considerentului 34 din decizia menționată, prin art. I pct. 244, legiuitorul a modificat dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., în sensul eliminării condiției impuse prin decizia instanței de contencios constituțional, încălcând art. 147 alin. (4) din Constituție.

De asemenea, contrar considerentului 34 din Decizia Curții Constituționale nr. 126/2016, care califică decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate ca „motiv substanțial și imperios” ce justifică derogarea

de la principiul autorității de lucru judecat, indiferent dacă privește o dispoziție de drept penal substanțial sau o dispoziție de drept procesual, prin modificarea dispozițiilor art. 453 alin. (1) lit. f) C. proc. pen. legiuitorul a limitat cazul de revizuire la decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate privind norma de incriminare, excluzând din sfera de aplicare a cazului de revizuire deciziile de admitere a excepțiilor de neconstituționalitate privind celelalte norme penale și normele de procedură penală. Or, deciziile de admitere a excepțiilor de neconstituționalitate referitoare la normele penale, altele decât normele de incriminare, precum și deciziile de admitere a excepțiilor de neconstituționalitate referitoare la normele de procedură penală, invocate în cauză, constituie „motive substanțiale și imperioase” care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat, conform jurisprudenței Curții Constituționale, în situația în care consecințele încălcării dispoziției constituționale continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate.

Tot cu încălcarea considerentului 34 din Decizia Curții Constituționale nr. 126/2016 a fost introdus și noul caz de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1²) C. proc. pen., referitor la atacarea prin intermediul acestei căi extraordinare de atac a hotărârilor penale definitive, în situația în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în cauze similare. *Mutatis mutandis*, nereglementarea condiției ca hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului să fi fost pronunțată în cauză determină o încălcare a autorității de lucru judecat și o atingere adusă principiului securității raporturilor juridice.

În consecință, pentru considerentele de mai sus, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite

HOTĂRĂȘTE

Sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra aspectelor de neconstituționalitate cuprinse în Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (PL-x nr. 373/2018).

Anexăm în copie tabelele cu semnături.

Președinte
Judecător Iulia Cristina Tarcea

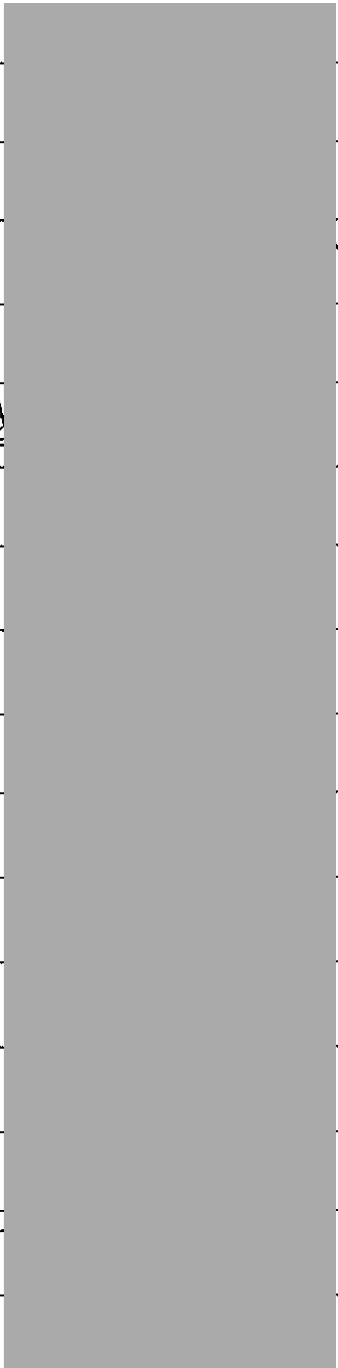

Prim magistrat asistent
Aneta Ionescu

**ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE SI JUSTIȚIE
SECȚII UNITE**

Sedința din data de 19 iunie 2018, orele 16:15

Nr. crt.	Numele și prenumele judecătorului	Semnătura
1.	TARCEA IULIA CRISTINA	
2.	BOGASIU GABRIELA ELENA	
3.	DRAGOMIR ILIE IULIAN	
4.	CURELEA LAVINIA	
5.	VOICHECI EUGENIA	
6.	POPESCU MIRELA SORINA	
7.	BARBĂ IONEL	
8.	ALEXANDRESCU ANCA MĂDĂLINA	
9.	ARGHIR GEANINA-CRISTINA	
10.	BACIU MONA MAGDALENA	
11.	BÎRSAN GABRIELA VICTORIA	
12.	BOGDAN IOANA	
13.	BREHAR PAULINA LUCIA	
14.	BUDĂ MARIAN	
15.	BURNEL OANA	
16.	CANACHEU CLAUDIA MARCELA	

17.	CERBU SILVIA	
18.	CÎRNARU SIMONA ELENA	
19.	CÎRNU IULIA MANUELA	
20.	COBZARIU MARICELA	
21.	CONDOIU MINODORA	
22.	CONSTANDA ANDREIA LIANA	
23.	CONSTANTINESCU MARIANA	
24.	CORBU CORINA ALINA	
25.	COSMA RODICA	
26.	COSMA VIORICA	
27.	CRISTESCU SIMONA LALA	
28.	DASCĂLU LAVINIA	
29.	DĂNĂILĂ VERONICA MAGDALENA	
30.	DINU FLORENTINA	
31.	DOLACHE ILEANA IZABELA	
32.	DORIN RODICA	
33.	DRAGOMIR FLORENTINA	
34.	DRĂGUȚ FLORENTIN SORIN	
35.	DUMINECĂ VIRGINIA FLORENTINA	
36.	DUȚĂ RUXANDRA MONICA	

37.	ENCEAN SIMONA DANIELA	
38.	ENESCU DAN ANDREI	
39.	EPURE CONSTANTIN	
40.	FARMATHY GHEZA ATILA	
41.	FILIPESCU VIRGINIA	
42.	FLORESCU GEORGE BOGDAN	
43.	FOITOȘ MARIUS DAN	
44.	GHERASIM ADRIANA ELENA	
45.	GRĂDINARU DANIEL	
46.	GRĂDINARU IANINA BLANDIANA	
47.	GRECU MĂDĂLINA ELENA	
48.	GRIGORAȘ NINA ECATERINA	
49.	HÎNCU CEZAR	
50.	HRUDEI MARIA	
51.	IANCU ANA HERMINA	
52.	ILIE CARMEN MARIA	
53.	ILIE GHEORGHE AUREL	
54.	ILIE IOANA ALINA	
55.	ION EUGENIA	
56.	IONESCU MARIUS IONEL	

57.	ISAILĂ MĂRIOARA	
58.	IVANOVICI LAURA MIHAELA	
59.	LEFTERACHE VALERIA LAVINIA	
60.	MACAVEI SÂNDEL LUCIAN	
61.	MACAVEI SORINELA ALINA	
62.	MARCHIDAN ANDREEA	
63.	MARIN EUGENIA	
64.	MATEI IONUȚ MIHAI	
65.	MĂIEREANU IULIANA	
66.	MERA LUCIANA	
67.	MIHĂIANU COSMIN HORIA	
68.	MOGLAN RALUCA	
69.	NĂSTASE TATIANA GABRIELA	
70.	NĂSTASIE VERONICA	
71.	NEGRILĂ GEORGETA CARMEN	
72.	NENIȚĂ SIMONA CRISTINA	
73.	NESTOR BEATRICE IOANA	
74.	NICOLAE ADINA GEORGETA	
75.	NIȚU PETRONELA IULIA	
76.	OANA CRISTIAN DANIEL	

77.	PANTEA C. PAULA	
78.	PARASCHIV MIHAELA	
79.	PĂTRAȘCU HORAȚIU	
80.	PĂUN LUIZA MARIA	
81.	PIETREANU SIMONA GINA	
82.	PISTOL ȘTEFAN	
83.	POLIȚEANU MIRELA	
84.	POPA RODICA AIDA	
85.	POPA ROXANA	
86.	POPOIAG ELENA CARMEN	
87.	PUȘCAȘIU EUGENIA	
88.	ROG LUCIA TATIANA	
89.	RUS ALEXANDRA IULIANA	
90.	RUS ANDREI CLAUDIU	
91.	RUSU AURELIA	
92.	SECREȚEANU ADRIANA FLORINA	
93.	SEVERIN DANIEL GHEORGHE	
94.	STĂNIȘOR DENISA ANGELICA	
95.	SUSANU RODICA	
96.	ȘELARU VALENTIN HORIA	

97.	ȘERBAN LEONTINA	
98.	TĂBÂRCĂ MIHAELA	
99.	TEAU CARMEN TRĂNICA	
100.	TRESTIANU VIORICA	
101.	ȚĂNDĂREANU NICOLETA	
102.	ȚĂNDĂRESCU BIANCA ELENA	
103.	ȚUCA ALINA IULIANA	
104.	VARTIRES DANA IARINA	
105.	VASILE FRANCISCA MARIA	
106.	VĂLEANU PETRONELA CRISTINA	
107.	VIȘAN LILIANA	
108.	VIȘAN MIRELA	
109.	VIȘOIU EMILIA CLAUDIA	
110.	VLAD DECEBAL	
111.	VOICU RODICA FLORICA	
112.	VRABIE VALENTINA	
113.	VRÎNCEANU ROMANIȚA ECATERINA	
114.	ZAHARIA RODICA	